

FASILDAN FASILA

Mr. Fethullah Gülen

3

ÖNSÖZ

Fasıldan Fasıla, Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi'nin çeşitli vesilelerle yapmış olduğu sohbetlerin derlenmesiyle meydana gelmiş olan kitap serisinin adı. Dar veya geniş çerçevede, belli bir topluluğa karşı ve tabii ki gerek ülke meseleleri, gerekse sorulan sorular münasebetiyle oluşan gündem doğrultusunda yapılan konuşmaları, verilen cevapları bütün bir topluma, hatta tarihe mâl etmenin lüzumunu bilmem tartışmaya gerek var mı? Tartışmaya gerek görmediğimiz bu hususa bir nebze olsun açıklık kazandıracak olursak:

İslâm dünyasının dün-bugün-yarın çizgisinde yakın tarih ve yakın gelecek itibariyle içinde bulunduğu ve bulunacağı konumunu tesbite çalışan uzmanların görüşlerini maddeler halinde özetlemek mümkün olsa gerek:

- 1- Osmanlı Devleti ile zirveye yükseldiği dönem.
- 2- Batı emperyalizmine teslim olduğu dönem.
- 3- Yeniden dirilmeye geçtiği dönem.

Uzun tahliller neticesi ulaşılan ve bizim yukarıda ifade ettiğimiz bu tesbitin doğru olduğu varsayımından hareketle, gerçekten Asr-ı Saadet bir tarafa, İslâm dünyası belki de bütün zamanlarının en parlak devresini Osmanlı Devletiyle yaşamıştır. Bu devlet, hakim olduğu coğrafî alan içinde bütün bir tarihe ve topyekün insanlığa mâl olabilecek ölçüde çok büyük siyasî, idarî, askerî, iktisadî ve kültürel bir miras bırakmıştır. Bu inkârı gayr-ı kabil gerçek bir yana, Avrupa Rönesansında Osmanlı ve Endülüs'ün temsil ettiği İslâm medeniyetinin ve bu arada Haçlı seferlerinde Doğu ile geçilen temasın muharrik bir rol oynadığı da bağımsız ve önyargısız araştırmacılar tarafından kabullenilmektedir.

İslâm dünyasının Batı emperyalizmine teslim olduğu dönem ise Osmanlı'nın duraklama devresiyle başlamış, gerileme dönemiyle devam etmiş ve çözülmesiyle nihaî noktaya ulaşmıştır. Bu süreçte Batı'nın uyguladığı "Böl, parçala, yut" politikası İslâm dünyasında bilhassa siyasî bölünmüşlüğü hızlandıran bir rol oynamıştır. Siyasî parçalanma, ekonomik sömürü ve özümüzden yani İslâm'dan uzaklaşma ile at başı gitmiştir. Şimdilerde özellikle İslâm dünyası, bu parçalanmışlığın faturasını acı acı ödemektedir.

Siyasî ve ekonomik alanlardaki Batı hâkimiyeti kültürel sahada çok yönlü saldırılarla takviye ve tahkim edilmiştir. Çünkü siyasî ve ekonomik hâkimiyeti topraklarımızda devamlı kılacak olan bu idi. Evet, dün okul açma, çocuklarımıza "dadi" gönderme, Batı başkentlerine öğrenci taşıma ve bilhassa istişrak (oryantalizm) faaliyetleriyle yürüyen kültürel sömürü, haberleşme vasıtalarının gelişmesine paralel olarak hız ve şümül kazanmış olup, yayılmasına hâlâ devam etmektedir.

Ama "Her kışın bir baharı, her gecenin bir neharı vardır." Bu gerçeği ifade sadedinde Allah (c.c) "O günler ki; Biz onları insanlar arasında döndürür dururuz" (Al-i İmran, 3/140) buyurmaktadır. Dün başkalarına bayram idiyse bugün ve yarın da yine onlar bayram, biz ise hep hicran yaşayacak değildik. Artık Müslümanlık ve İslâm dünyası adına -Türk dünyası buna dahil- her tarafta kar çiçeklerinin açtığını, karların eriyip, şelalelerin çağlamaya yüz tuttuğunu, "Günlerin bahara kayıp, zamanın yeniden altın dilimine" yürüdüğünü söyleyebiliriz. İşte bu, İslâm'ın yeniden dirilmeye geçtiği dönemin en kuvvetli emareleridir.

Evet, koca bir dünyada gerek siyasî gerek ekonomik, gerek ilmî, gerek dinî ve gerekse

kültürel alanlarda yeniden tarihî kimliğe dönüldüğü, öz kaynaklara müracaat edilmeye başlandığı ve maziyle bütünleşme süreci içine girildiği artık bir vâkiadır. Bütün bu gelişmeler elbette kendi kendine olacak değildir. Bunlar değişik usul ve yöntemler çerçevesinde hayatın çeşitli alanlarında organize olan vakıf, dernek, şirket vb. sivil toplum örgütlerinin kadere davetiye çıkarması ve onun önüne "su serpmesiyle" olmaktadır. Söz buraya gelmişken bu bağın bülbülü, bu bahçenin bağbanı Hz. Üstad'ın bir tesbitini hatırlatmak yerinde olacaktır; Üstad, İkinci Abdülhamit döneminde Şarkta kurmayı düşündüğü "Medresetü'z-Zehra" için tahsisat alma niyetiyle Van'dan İstanbul'a gider. İstanbul dönüşü onunla sohbet etmek, payitahttan haberler almak için halk Seyda'nın kaldığı medreseye gelirler. "Bize ne haber getirdin, İstanbul'da neler oluyor?" diye sorarlar. Bediüzzaman'ın verdiği cevap çok kısa, çok net ve bir o kadar da şaşırtıcıdır: "Size müjde getirdim. İstanbul'da devlet yeniden imar ve ihyaya çalışılıyor fakat fikirler bunu yapamayacak kadar müşevveş (karışık)." Bu cevap karşısında şaşırarak halk tekrar sorar: "İyi de müjde bunun neresinde?" Bediüzzaman kendinden emin bir vaziyette. "Müjde milletin devreye girmesinde. Bu ihya hamlesini millet yapacak." Halk yine sorar "Nasıl olacak?" Bediüzzaman cevap verir: "Bütünlüğünü bozmayarak, ihlâsla çalışarak. Zaten dine zarar verecek tek şey bizim ihmal ve gafletimizdir. Onu da zaten hükümet yapıyor. Belki onlar eski hal istiyorlar, halbuki eski hal muhal ya yeni hal, ya izmihlal."

Bu tarihî vak'a zaviyesinden günümüzdeki İslâmî gelişmelere bakınca "demek bunlar yıllar önce Bediüzzaman'ın haber verdiği şeylerin zuhurundan ibaretmiş" diyoruz. O gün atılan tohumlar, aradan geçen karakışın ardından Rabbimiz'in bir başka bağbanı istihdamı ile artık boy atmış görünüyor.

Evet, Fethullah Gülen Hocaefendi'nin tavsiyeleri istikametinde aynı inanç ve aynı duygu ile aynı hedefe yürüyen bu gönüllüler topluluğu, bu "ışık ordusu" bugün toplumun ilgi odağı haline gelmiş bulunmaktadır. Evet, bu topluluk Hocaefendi'nin yol göstericiliği ile ilmî, ekonomik, kültürel alanlarda "önce insan" veya "insana hizmet" ifadesi ile özetlenebilecek hizmet felsefesi içinde, yıllardan beri yılmadan, usanmadan, çizgi değiştirmeden, hiçbir beklenti içine girmeden, her türlü zorluklara göğüs gererek Allah'ın inayet ve izniyle, havl ve kuvvetiyle bir büyük hedefi gerçekleştirme peşindedir. Toplumun değişik alanlarında ev, yurt, pansiyon, okul, kurs, üniversite, radyo, TV, hastahane, sigorta, finans kurumu gibi müesseselerle hem yurt içi, hem de yurt dışında gerçekleştirilen faaliyetler, bugün hem Türkiye'nin, hem de bütün İslâm ve insanlık âleminin ümit ışığıdır. Ve -inşâallah- öyle olmaya da devam edecektir.

İşte fikirleri ile bütün bu gelişmelere öncülük yapan Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi'nin sözleri öncelikle bu işe sahip çıkan, böylesi faaliyetlerin içinde bulunan çok geniş bir kitleyi, sonra da ona güven ya da kuşku ile bakan çevre insanlarını ilgilendirmektedir. Öyleyse, şartların ve imkânların elverişsizliği sebebiyle çok dar bir çerçevede yapılan sohbetlerin, daha doğru bir deyişle Hocaefendi'nin görüş ve düşüncelerinin yazıya geçirilip aktarılması bize göre bir zarurettir. Böylece, bir taraftan dostlar, taraftarlar, kendi düşüncelerini şekillendirecek veya düşüncelerinin şekillenmesinde yardımcı olacak mesajları alma, ona şüphe ve kuşku ile bakanlar da, gerek satırlarda, gerekse satır aralarında Hocaefendi'nin gerçek vechesini görme imkânını bulacaklardır.

Bu cümleden olarak, mesela; ona gönül verenler, Hocaefendi'nin şu görüşlerini mutlaka bilmeli ve ona göre hareket etmelidirler kanaatindeyim; "...bir beldenin, bir müessesenin, bir yurdun, tâ herhangi bir eve varıncaya kadar herhangi bir ünitenin başında bulunan insanlar, temsildeki yerlerine göre evrâd u ezkârlarını çoğaltmalı ve mutlaka Rableri ile olan münasebetlerini kuvvetlendirmelidirler. Aksi halde buldukları makâmın hakkını eda etmemiş olurlar." (s:25).

"... evet, bizim en parlak yanımız, Allah ile irtibatımızı ifade eden yanımızdır. Daha doğrusu, öyle olmalıdır. Ölesiye çalışsak ve bütün cihanları fethetsek, şayet O'nun rızası yoksa, yapılanların da hiçbir kıymeti yoktur... Bence yeryüzünde selden, depremden daha büyük bir bela varsa, o da insanın kendini gaflete kaptırması ve

Rabbisi ile olan münasebeti sezememesidir.” (s:32-33)

“... istikameti yakalayabilmenin belki de yegane yolu, Allah ile irtibattır. Evet, bizim güç kaynağımız, Allah ve O’na olan yakınlığımızdır. Onun için bu hususun hayatımızın hiçbir anında ihmal edilmemesi ve kat’iyen hatırdan çıkarılmaması gerekir.” (s:76)

“... tan yeri süvarilerinin elmas kalemleri, Mesih nefesleri, alın terleriyle elde edilecek her şey, Allah’tan bilinecek ve nefse pay çıkarma gibi firavunane işlerden hep Allah’a sığınılacaktır.” (s:83)

“... gıybet etme haramdır. Gıybet etmeme de bir meziyettir, iman işidir, yürek işidir.... şu hale gelen hizmeti -hafizanallah- yiyip-bitirecek iftirak ve gıybet virüsünden başka bir şey bilmiyorum. Hele gıybet.. hele gıybet..!” (s:94)

“... su-i zan etmek haram, su-i zanna vesile olmak da bir yanlışlıktır. Bu açıdan arkadaşlarımız, ehl-i hizmet olan, iman ve Kur’ân’a hizmet dâvâsında farklı metodları benimseyen dostlarımızı mutlaka ziyaret etmeli, yanlış anlama ve anlaşılmalara medâr olabilecek hususları anlatarak, onlara günah işletme imkân ve fırsatı vermemelidirler.” (s:95)

“... hizmet ediyor, İslâm’ı ihyaya çalışıyoruz, ana-baba-mızın haklarına tam anlamıyla riayet etmesek de olur.. gibi düşüncelerde olanları, hatta bu düşüncelerini sesli olarak ifade edenleri affetmek içimden gelmiyor. Bir kere, İslâm için hayatî meselelerle uğraşmak ana-babayı ihmal etmeyi gerektirmez ki!” (s:105)

“... bu iş, gönül enginliği içinde Allah’ı duymuş, böyle bir duymayı irfan haline getirmiş, irfan duygusunu muhabbetle bezemiş ve muhabbetini aşk u şevk enginliğine ulaştırmış babayığitlerin kârıdır. Ben bütün dengelere baş kaldırarak başkalarının arkalarından koştuğu şeyleri ayağının ucuyla bir kenara itecek, İnsanlığın İftihar Tablosu’nun beyanı içinde dininden, diyanetinden dolayı kendisine deli denecek 5-10 insan istiyorum. Kendini hiç düşünmeyen, makam, mansıb, şan, şeref, şöret, para, evlâd u iyâl demeyen beş-on insan..! N’olur Allahım! Senin hazinelerin geniştir. İsteyene istediğini ver; bana da bu ölçüde 5-10 insan! N’olur Allahım..!” (s:127)

“... bu kudsî müesseselerde çalışan ilk elden vazifeli arkadaşlar, kendilerine teslim edilen nesle, 24 saat içinde 25 saat mesai yaparak sahip çıkmalı, maddî-manevî gelişmelerine riayet etmelidirler.” (s:140)

Ve, bu çizgide daha nice mesajlar..

Hocaefendi’ye kuşku ve şüphe ile yaklaşanlar da, şu mesajlara kulak kesilmeliler: “... öteden beri bizi yakından tanımayan bazı çevreler ve ihtimal belli düşüncelerin tesirinde kalan dostlar, Allah’ın dâvâsına hizmet uğrunda kaderin yollarına su serptiği bir cemaati hiç hazmedemediler.. hazmedemediler ve aslı-astarı olmayan nice ithamlarda bulundular. Mesela, Rabîta’nın veya ABD’nin maddî yardımında bulunduğu tutun, çeşitli istihbarat örgütlerine angaje olduğuna varıncaya kadar değişik iftiralarla karalamaya çalıştılar... Evet, böylesi büyük çapta hizmetlerin gerçekleşebilmesi için maddî kaynaklara ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Biz onu hep, Efendimiz’in sünnetinde gördüğümüz usul üzerine halka dayanarak götürmeye çalıştık.. çalıştık ve çeşitli vesilelerle onlara müracaat ettik. Onlar da destek verdiler. Bu konuda halk önünde de, Hakk katında da veremeyeceğimiz bir kuruşluk hesabımız yoktur.” (s:75)

“... bizler, İmam Rabbanî ve Bediüzzaman’ın en büyük makam dedikleri rıza makamına talibiz. Yaptığımız tebliğ ve irşad faaliyetleri ile, Rabbimizin bizden razı olacağı hususunda vicdanlarımız iman ve itminân içinde. İşte cennette bile yeni bir ufuk, ulaşılacak yeni bir merhale olan rıza makamına talib olan bizlerin, ne siyasî, ne idarî, ne askerî, ne de daha başka dünyevî şeylere talib olması düşünülemez. Bu

payeyi bırakıp da hükümdarlık, başbakanlık, milletvekilliği vs. dememiz bir tenezzül ifadesidir. Ve zannediyorum bunu hizmet erlerinden hiçbiri kabullenemez. Zaten şu anda bizler zirvede bir azimle, insanların bütününe kucaklayıp onları insan olma seviyesine çıkartamadığımız için üzgünüz! Bizler "evlenmeyi düşünmüyor musunuz?" sorusuna; "Ümmet-i Muhammed'in derdi bunu bana unutturdu" diyen Üstad Bediüzzaman'ın düşünce ufku yakalayamadığımız için mahcubuz! Bizler şanlı ecdadımız gibi Allah'ın yüce adını dünyanın dört bir yanına götürememiş olmanın hacaletini yaşıyoruz. Onun için bırakın zirveleri talep etmeyi ve buna benzer düşünceleri.." (s:137-138)

"... insanların duygu ve düşüncelerini hesaba katmadan, en azından insan olmaları asgarî müştereğinden hareketle kendi konumlarında kabul edilmeleri şarttır. Bu aynı zamanda İslâmî bir anlayıştır da. Bu açıdan ben şahsen, insanlığın huzur ve saadeti adına toplumsal barışı, hoşgörü vb. kavramlarının bütün dünyada yaygınlık kazanmasının çok önemli olduğuna inanıyorum." (s:201)

"... herkes kelime-i şهادeti esas alarak etrafındaki insanlara bakış açısını yeniden ayarlamalı. Hatta onun birini söyleyip diğerini, yani "Muhammedün Resûlullah"ı söylemeyen insanlara bile rahmet ve merhamet nazarı ile bakmalı. Çünkü hadislerde anlatıldığına göre, Allah'ın o engin rahmeti ahirette öyle tecelli edecektir ki, şeytan bile: "Acaba ben de istifade edebilir miyim?" diye ümide kapılacaktır. Şimdi böyle bir rahmet enginliği karşısında cimrilik yapma ve o cimriliği temsil etme bize yaraşmaz. Hem bize ne? Mülk O'nun, hazine O'nun, kul O'nun.. öyle ise herkes haddini bilmeli..."

Söz buraya gelmişken bir düşüncemi arz ederek, bu faslı da kapatmak istiyorum. Yetmişli yıllardan beri beni ve hizmetimizi yakın plana alan ve yakaladığı her fırsatı değerlendirerek gammazlayan, hatta devlet ricalini iğfal eden ve bir gazetede sahibi olduğu sütünü çoğunlukla bunlara ayıran bir yazar bir gün "La ilahe illallah, Muhammedün Rasûlullah" dese, inanın bana o gün benim için bayram olur. O şahsın bana yıllardan beri durmadan, usanmadan, yılmadan düşmanlık yapmasını hiç önemsemeden onu bağırma basarım. Evet, önemli olan o zatın Allah ile arasındaki düşmanlığı aşabilmesi ve O'na yakın olabilmesidir." (s:144)

Bu iktibasları yaparken hayatında bir defa olsun Hocaefendi'yi görmemiş, onunla oturup konuşmamış, sayıları binleri aşkın sohbet ve vaaz kasetlerini dinlememiş, hiçbir kitap veya makalesini okumamış ama her fırsatta onun aleyhinde konuşan, yazan, saygı sınırını aşan bir şekilde karikatürlere onu mevzu edinen zatların hâlâ daha bulunduğunu hatırladım ve aklıma ünlü İskoç antropolog Sir James Frazer'in bir soruya verdiği cevap geldi. James Frazer, 19. yüzyılın sonlarında yaşamış, ilkel ve vahşi kabilelerin dinî inanç, kabile yapısı, yönetim şekilleri, örf, âdet, gelenek ve görenekleri hakkında kitaplar yazmış ve yazdığı bu kitaplar "Altın Dal" adıyla defalarca basılmış olan bir yazardır. Kendisine sormuşlar: "Yıllardan beri hakkında nice kitaplar yazdığın bu ilkel insanları gördün mü?" Sir James Frazer'in verdiği cevap çok ilginçtir: "Allah göstermesin!". Evet bir tarafta bu felsefe ile hareket eden insanlar, diğer tarafta "onlarda kabahat yok. Biz kendimizi onlara anlatamadık" diyerek suçu bütün bütün üzerine alan Hocaefendi.

Burada Muhterem A. Turan Alkan'ın "doğru düşüncenin elifbâsı" diyerek sorduğu soruyu bir kere de biz, biraz değiştirerek sormak istiyor ve bunun hakkımız olduğunu düşünüyoruz: "Acaba onlar hakikata gerçekten hiç ihtiyaç duymayan, butlan içinde bir topluluk mu? Veya başka bir ifadeyle, aleyhlerinde tecelli etse bile hakikati bâtıldan, doğruyu yanlıştan tefrik etmeye ne kadar talipler?" Evet, bu soruya verilecek kavî ve fiilî cevap, bugüne kadar sabırla beklendi ve beklenmeye devam edecek.

Hocaefendi'nin sohbetlerinin bu şekilde derlenmesinin bir diğer ve önemli sebebi de, tarihe doğru malzeme vermektir. Önce peşinen şu gerçek herkes tarafından kabullenilmelidir: Yeniden İslâm'a dönüşün yaşandığı zaman diliminde Türkiye'de bu gelişim ve değişimin öncülerinden olan M. Fethullah GÜLEN Hocaefendi ve onun yol

gösterdiği çizgide hareket eden gönüllüler topluluğu, bugünün ve geleceğin gerek tarihçileri, gerekse tarih felsefesi yazarlarına konu olacaktır. Daha şimdiden yurt içi ve yurt dışında çeşitli yüksek lisans ve doktora tezlerine konu olmaları, bu hakikatin işaretçileri hükmündedir. Öyleyse yine A. Turan Alkan'ın ifadesiyle, sadece sosyal bilim uzmanlarının değil, herkesin ihtiyaç duyduğu bir hakikat zemini olan tarihe, Hocaefendi, kendi kaleminden çıkan kitaplarla katkıda bulunmalıdır. Aksi takdirde, gerek itikadî, gerekse siyasî tarih alanında Türk insanının hiç de yabancı olmadığı saptırılmış bir tarih zeminine bu gönüllüler topluluğu rahatlıkla çekilebilecektir.

İşte geleceğin dünyasında ya da tarih ve tarih felsefecilerinin elinde gerek Hocaefendi'nin, gerekse ona gönül bağıyla bağlanmış olanların yanlış değerlendirmelere konu olmaması tarihe tevdi edilecek ilk elden malzemelere ihtiyaç hissettirmektedir. Meseleye bu perspektiften baktığımız zaman bugün bazı gazete ve dergilerde çıkan kısmen tarafgirlikten, kısmen yanlış anlamaktan kaynaklanan haber ve yorumların yanıltıcılığına karşılık, Hocaefendi'ye doğrudan ayna olabilecek bu ve benzeri kitapların önemine kaniyiz.

Fasıldan Fasıla 3, 1. ve 2. ciltlerden farklı olarak 7 bölümden oluşmaktadır. Eldeki mevcut malzemenin keyfiyeti itibariyle böylesi bir tertib değişikliğine gidildi. Bölüm başlıkları: Tarihî Prizma, Ruhî Hayat, İman Esasları Etrafında, Perspektif, Bir Demet Sosyal Mesele, Perspektife Giren Şahıslar ve Müteferrik. Bu başlıklar altında yer alan sohbetler zahiri itibariyle 1. ve 2. ciltteki sohbetlerle aynı. Bundan sonra -inşâallah- Hocaefendi'nin tahminleri aşacak boyutta olan konuşmalarını yukarıda ifade etmeye çalıştığımız gerekçelerden hareketle yine aynı isim altında yayınlamaya devam edeceğiz. Zira inanıyoruz ki bu sohbetler Mevlânâ'nın "Her dem yeni şeyler söyleriz, bizden kim usanası" cümlesi ile ifade ettiği gerçeği yansıtmaktadır. Evet, her dem yeni şeylerin söylendiği ve kimsenin usanmadığı yeni sohbetlerin yer alacağı Fasıldan Fasıla 4. cildinin de yakın bir zamanda yayınlanacağı müjdesini bu vesile ile vermiş olalım.

Bunca yoğun işine rağmen kitabın yayına hazır hale getirilmesi sürecinde kıymetli vakitlerini ayırarak, kitabı son defa gözden geçirme lütfunda bulunan Muhterem Hocamıza teşekkür eder ve her dem sağlık, sıhhat, afiyet içerisinde imrâr-ı hayat etmesi ve daha böylesi nice kitaplara imzasını atması arzusunda olduğumuzu arz ederiz. Kitabın sizlerin eline ulaşacağı âna kadar geçirdiği bant çözümü, dizgi, tashih, baskı ve dağıtımında emeği geçen herkese teşekkür etmeyi bir borç biliriz. Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Ahmet Kurucan

25 Ekim 1996 - İstanbul

Tarihî Prizma

Misyonerlik ve Orta Asya

Tarihin bir mübarek faslında, Anadolu'ya gelip, buraların Müslümanlaşmasında büyük katkıları olan hak erlerinin vefakâr torunlarına, bir kadirşinaslık ifadesi olarak pür-himmet yardıma koşulması gerektiğini defaatle ifade ettim. Benim bu temennî, istek, hatta feveranlarım, onların kendilerine götürülebilecek en küçük himmete dahi ihtiyaçlarından dolayı idi.

Orta Asya Türkleri, Deli Petro, İvan, Katerina gibi Rus devlet adamlarının emellerine - maalesef- hep alet edilmek istendiler; hatta yer yer edildiler de. Rusya,

kurulduğundan beri hep Osmanlı'yı ve şimdi de Türkiye'yi bir rakip olarak görmüş ve bu millete karşı sürekli plan peşinde olmuştur. Mebdeinde, sadece Sibiryâ buzullarında yaşayan Rusya, zamanla Karadeniz kıyısına kadar yer alan bütün devletleri sindirmiş, işgal etmiş ve bugünkü sınırlarına ulaşmıştır. Ancak 1989'daki çözülmenin ardından bu devletler, tekrar kendi kimliklerini kazanma, tekrar anayurtlarına sahip olma yoluna girmişlerdir.

Ne var ki, orada bozulan dengelerle beraber alınan yaralar büyük olmuş ve bu yaraların sarılması için de acil muamecelere ihtiyaç duyulmuştur. Onların yaralarının yeniden kendilerine gelip, eski safvetlerini elde etmeleri ve Osmanlı'nın mirasına sahip çıkabilmeleri için, bu yönde gösterilecek her türlü fedakârlığa ihtiyaç vardır. Bu yüzden de ben, herşeye rağmen, arkadaşların bir daha dönmek üzere, hep oraya gitmelerini temenni ettim. Hiçbir beklenti içinde olmadan, Abdurreşit İbrahim gibi.. herkesin ana-babasına, hanım ve çocuklarına veda edip gitmesini... Allah rızası için oralara gidenler, belki de orada ölecek fakat, bire bin veren başaklar gibi, binlerce insanın dirilmesine vesile olacaklar.. evet, hep bu dönemi bekledim.

Ama biz, gafil avcı-misal kendi ağımıza düştük. Kendimizi rahat ve rehavete salıp, bizimle aynı duygu ve düşünceyi paylaşan, tarihî beraberliğimiz olan bu insanları -maalesef- yabancıların insafına terkettik.. terkettik ve bizden beklenen performansı gösteremedik. Bu mevzudaki bütün çaba ve gayretleri, bir ölçüde rical-i devlet destekleyip, halk da alkış tuttuğu halde, yine de onlar için yapılması gerekli olan şeyleri tam olarak yapamadık. Geçenlerde Diyanet İşlerinden yetkili bir arkadaşımız çok telaşlı bir şekilde telefon edip; "Sizin haberiniz var mı? Asya'yı bütünüyle Hristiyanlaştırmak için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlarmış" dedi. Oralara gidip gören arkadaşların ifadesiyle, üç tane çocuğu ve hanımıyla, Amerika'dan kalkıp gelen namüsait şartlar altında misyonerlik yapan insanlar var. Onlar kendilerine ait dinî duygu ve düşüncenin hakim olması için yurtlarından, yuvalarından ayrı düşüp, bir bad-i heva uğruna koşturup duruyorlar; ama biz, bizden beklenenler hususunda hep aheste-revlik ediyoruz... Bunu anlamak bir hayli zor...

Korku ve endişem, bu insanların, bir tuzaktan kurtuldum derken, başka bir tuzağa düşmeleri ve o ırkçı Slav düşüncesinin tekrar depreşmesiyle bu menfur düşüncenin yeniden zebunu olmalarıdır. İşte bütün bunları düşünüp, bu dâvânın eski kudsiler seviyesinde temsil edilmediğini ve bir ölçüde durakladığını gördükçe, samimi olmadığımızı düşünüyorum ve iki büklüm oluyorum...

Neden Orta Asya?

Orta Asya kapıları önümüze açılmadan evvel, İslam âlemine, Orta Doğu'ya açılma planlarımız oldu. Ne var ki, temas ettiğimiz insanlar -her ne kadar az ve belli bir kesim de olsa- bizde yanlış kanaat hasıl edip dimağlarımızda farklı imajlar uyandırdı.

Dinimizin dilini kullanan ve bu yönüyle de dine bizden daha yakın olan insanlara, din ve millet adına hizmet götürmenin ezikliğini ruhumuzda hissettik. Bir diğer kanaatimiz de, bu insanların "biz işin aslını, esasını biliyoruz" mülâhazalarından dolayı, henüz bu işin vakt-i merhunu gelmemiş şeklinde oldu. Bir yönüyle temel dinamikler açısından asgarî müştereklerimiz olan bu insanlarla, bugün olmasa da yarın mutlaka ele, omuz-omuza olacağız deyip, bunu "elde bir" olarak kabul ettik.

Diğer taraftan Rusya'nın dağılmasıyla beraber oluşan boşlukların doldurulması adına oraya girilmesi gerekiyordu. Bu imkân doğmuştu ve Türk milletinden bir vefa borcu olarak bekleyiş içinde olan insanlarla karşı karşıya gelmişti. Öyle ki bu insanlar, bir caminin açılmasıyla beraber okunan ezanı, kıyamet alâmeti olarak değerlendirecek kadar dinden, diyanetten mahrum kalmışlardı. Bir diğer taraftan da, atalarının vasiyet ettiği ve "mutlaka gelecekler" dediği, Anadolu'dan Asya'ya, Anayurda gelecek

insanların âdeta “şeb-i arus” gibi gelmelerini bekliyorlardı. Bu vesileyle oraya giden arkadaşlar sıcak karşılanıyor ve sahip çıkılıyordu. İşte bütün bunlar “dînî duygu, dînî düşünce adına 70 sene ateizmin paletleri altında âdeta preslenmiş bu insanlara el uzatmada öncelik tanımalıyız” fikrini bizde hasıl etti.

Ayrıca eğitim, kültür.. hizmeti adına bu insanlara sahip çıkılmazsa, onların dünyanın değişik yerlerinden gelen insanların tuzaklarına maruz kalmaları ve ikinci bir sömürü ağına düşme ihtimalleri vardı. Kaldı ki bu ihtimal hâlâ da devam etmektedir. Bu durum Asya steplerinin tekrar elden kaçırılmasını netice verir. Bütün bunlardan dolayı hem eğitim faaliyetleri adına, hem de sanayi ve ticarî teşebbüsler adına erken davranıp bir an önce oralara girilmesi; sosyal, siyasal, kültürel.. alanlarda meydana gelen boşlukların doldurulması gerektiği düşüncesini bizde uyardı. Böylece bütün teşebbüsler bu yönde değerlendirilmiş oldu. Ve bugün sayı itibariyle Müslüman insanların, lise ve üniversite seviyesinde bu ülkelerde açmış olduğu eğitim müesseseleri olabildiğine çoğalmıştır.

Ama son birkaç yıldır, bu müteşebbis ve fatih ruhlar İslâm ülkelerine de açılmış, aynı faaliyetleri oralarda da sergilemektedirler. Fas, Tunus, Cezayir.. gibi İslâm ülkelerinde aynı müesseseler tesis edilmekte. Hatta % 80’i Hıristiyan olan Tanzanya’ya kadar bu hizmetler götürülmeye çalışılmaktadır. Bununla beraber, Güney Irak, Suriye, İran ve S. Arabistan gibi ülkelere ise çeşitli sebeplerden dolayı henüz girilememiştir. Yapılan bütün çalışmalarla gelinen nokta, henüz Orta Asya ölçüsünde olmasa bile, asgarî müşterekleri koruyarak ilerde -inşâallah- belli noktalara ulaşma düşüncesi hâlâ mahfuz ve yerindedir.

Bu hızla çalışıldığı sürece, milletimizin, çok kısa bir süre içinde Orta Asya ve İslâm âlemine yapacağı öncülükle, çok önemli bir ba’sü ba’de’l-mevti Allah’ın izniyle tekrar gerçekleştireceği kanaatindeyim.

Mecuplar

Halk arasında, “her yerin bir delisi, bir de velisi vardır” şeklinde bir kanaat mevcuttur. Bunun ne denli doğru olup olmadığını bilemiyoruz ama, tarihe baktığımızda bunun pek çok misalini görebiliyoruz. Mesalâ; Hazret-i Üftâde’nin yanında meczup bir insan, Ahmed Şazelî’nin yanında başka bir meczup vardır. Bunlardan başka bir de halk tarafından kabul görüp saygı duyulan, Somuncu Baba, Derviş Ali Baba, Ayakkabıcı Baba, Nalbant Ahmed Efendi.. gibi insanlar bulunuyor. Bütün bunlar, buldukları devirde halk üzerinde koruyucu melek olmuş ve âdeta Hızır gibi onların yardımına koşmuşlardır.

Bence bu işin hakikî sırrı; Cenâb-ı Hakk, böylesi mukassî görünümlü insanlarda bir velayet gerçeğini saklıyor olmasıdır. Mazhar olduğu şeyler kendi müktesebatıymış gibi kibir, benlik ve gururla caka satmak isteyenlere karşı, Allah, velayeti ve kâmil mânâda insanlığı bu pejmurde görünümlü insanlara temsil ettiriyor. Onları bu meçhuliyet semeriyle ketmedip, kendi sırr-ı mektumunun menşuru haline getiriyor ve bunlar vasıtasıyla varidatını insanların kalplerine akıtıyor. Bu vesileyle de, türlü türlü davranışlardan doğacak gazabı önlemiş oluyor.

Gurur, kibir, bencillik.. gibi şeylerle ince hesapları olmayan bu insanlara toplum içinde daha çok bizim ihtiyacımız vardır kanaatindeyim. Çünkü her ne kadar bu insanlar yer yer Bektaşice tavırlar sergileyip, çeşitli semerler altında görünseler de, daha çok koruyucu bir ruh gibi, topluma gelmesi muhtemel kötülöklere karşı daima bir şemsiye vazifesi görmekteler...

Kuvvet ve Mantık Üzerine

Savaşlarda insan hissiyatı daima mantığın önüne geçiyor. Tabii neticede de insanî ve evrensel değerler bütünüyle unutulabiliyor. Kalıcı rahatsızlıklara sebebiyet veren ve nesiller boyu o ülkeyi hatta tüm insanlığı tehdit eden hastalıklara vesile olan NBC, atom bombaları, nükleer ve kimyasal silahlar hep böyle bir ruh haletiyle kullanılır.

Evet, gücü, kuvveti ellerinde bulunduranlar, temsil ettikleri güce, kuvvete güvenerek, her zaman problemleri o yoldan çözmeyi tercih ettiklerinden çok defa mantık ve muhakemeyi kulak ardı edegelmışlerdir. Bence bu durum mükemmel dönemlerde bile en mâsum kişilerin mâsum olmayan hatalarıdır. Meselâ, Yavuz Sultan Selim -makamı cennet olsun- Çaldıran, Merçidâbık ve Ridaniye’de haince düşünceleri ezme, yok etme adına elinde bulundurduğu gücü, kuvveti kullanmış; kullanmış ve o problemi mantık ve muhakeme ile halletme cihetini belki de hiç düşünmemiştir. Aynı çizgide Fatih’in Belgrad Ormanları’nda aynı hatayı yapmadığını kimse iddia edemez. İşte bütün bu durumlarda, mantık ve muhakemenin kaba kuvvete yenik düştüğü söylenebilir.

Başımı ayaklarının altına kaldırım taşı gibi koyacağım; o koca sultanları kritik etmek, benim haddim değildir. Ama objektif bir gerçeğe dikkatlerinizi çekmek istedim. O gerçek; ihkak-ı hak peşinde koşarken, mantık ve muhakemeyi devre dışı bırakmamak gerektiği gerçeğidir...

Kuruluşunda Osmanlı

Osmanlı kuruluş döneminden başlayarak, tâ duraklama dönemine gelinceye kadar devlet sistematiği adına dinin genel kurallarına bağlı çok değişik ölçüler vaz’ etmiş ve bunlarla bütün bir dünyaya örnek olmuştur. Şimdiki süper güç Amerika’nın belli ölçüde Osmanlı devlet sistemine benzer bir sistemi benimsemesini hayretle müşahede ediyoruz. Evet, Osmanlı, Selçuklular’dan sonra birbirleriyle çarpışan ve fikir dağınıklığı içinde bulunan beyliklerle hemen hemen hiç mücadeleye girişmemiştir. O, kendisini içinde bulduğu veya bulunduğu kargaşa ortamına kaptırmamış, başkasının hesabına kürek çekmemiş ve bütün himmetiyle Batı’ya yönelmiştir. Zaten gönül verilip bayraklaştırılmak istenen dâvâ için akl-ı selimin kabul ettiği tek yol da zannediyorum işte bu idi!.

Ayrıca, birbirleri ile boğuşan bu Anadolu beyliklerine “Biz ‘Allah Allah’ diyen insanlarla savaşmayız” deyip, onlara teminat vermesi de, arkasını sağlama alma açısından çok önemli ve çok akıllıcaydı.

Öte yandan Bediüzzaman Hazretleri’nin ifade ettiği gibi, dahilde olan çarpışmalarda ciddi haksızlıklar meydana gelebilir. Her iki taraftan ölenler Müslümandır; harap olan şehirler, dul kalan kadınlar, öksüz ve yetim çocuklar, ekinler, araziler hepsi ama hepsi bizimdir. Bütün bunların çiğnenmesi ise, hiç kimsenin tasvip etmeyeceği ölçüde bir zulümdür. İşte Osmanlı, hiçbir zaman bu türlü zulümlere girmemiştir...

Ve en önemlisi de Osmanlı, herşeyden önemlisi, çok kaliteli bir Müslümanlık sergilemişti. O, Allah Rasulü’nün metodlarına hep sadık kalmış; icabında Yahudi ve Hıristiyanları bile kendi cephesine çekip, onları istihdam edebilmişti. Evet, daha başlangıçta, Gazi Mihal, Evranos, Zağanos Paşaların gelip Müslüman olmalarının temelinde, Osmanlı’nın adalet, eşitlik, hürriyet gibi kavramları gerçek mânâda temsil etmesi söz konusuydu. Halbuki bu kavramlar, o dönemde Bizans İmparatorluğu’nda, zannediyorum henüz hecelenmiyordu bile.

Hasılı; Osmanlı’nın torunları olarak onlardan alacağımız çok büyük dersler var. Biz bu derslerden birkaç kesit sunmaya çalıştık.

Ekümenlik Meselesi

Son günlerde Fener Rum Patrikhanesi ruhanî lideri Bartholomeos'un ekümenlik (cihan patrikliği) iddiasında bulunduğu şayiaları yeniden gündemin maddelerinden biri haline geldi. Yurt içi ve yurt dışında katıldığı toplantılara bu sıfatla katıldığı ileri sürülen Bartholomeos'un bu iddiası -eğer doğru ise- ne kadar hüsn-ü kabul görecektir? Bu konuda şimdilik birşey söylemek için henüz erken. Biz bu iddiaya 1. Cihan Harbi'ne tekaddüm eden yıllarda da şahit olmuştuk. O zaman da Ortodoks dünyası, Ayasofya'yı "kurtarmak" ve Patrikhane ile birleştirmek hevesindeydi ve o günkü hükümet, kiliseye karşı ciddi bir tavır alıp onları bu hayallerinden vazgeçirmişti.

Aslında Osmanlı'nın, daha doğrusu Fatih Sultan Mehmed Han Hazretlerinin o dönemde, Patrikhane'ye gösterdiği engin müsamaha iyi analiz edilmelidir. Tarihçiler konuyla alakalı şu değerlendirmeyi yapıyorlar:

"1- Dönemin Bizans kralı, İstanbul'u Türklere karşı savunmak için, Katolik Avrupa'nın da desteğine ihtiyaç duymuştu. Haçlı ruhundan faydalanmak isteyen kral, Ortodoksları yeniden Vatikan'a bağlamaya, Papa'nın desteğini almaya çalışıyordu. Bu sebeple Patrik II. Anastasios görevinden istifa ettirilmişti. Fatih İstanbul'u aldığı anda, "Patriklik" makamı boş bulunmaktaydı. Yıllardır, Haçlılara karşı savaşmış olan Osmanlı'nın "Ortodoks ve Katolikler" in Hıristiyan âleminin yeniden birlik olmasını sağlayacak böyle bir gelişmeyi istemeyeceği açıktı. Fatih, Ortodoks ruhbanlara kendi kanunlarına göre patriklerini seçmelerini emretti. Onlar da tam bir Katolik düşmanı olan Gennadios'u patrik seçtiler. Fatih, bir devlet başkanı gibi karşıladığı yeni patriğe, 12 havarinin resimlerini ihtiva eden bir taç ve elmas asa hediye ederek "Milletbaşı" ünvanını verdi. Böylece, bütün Hıristiyan âleminin sadece Roma nezdinde temsil edilmesi de önlenmiş oldu.

2- Osmanlı'da idarî yapı, "millet sistemi" üzerine kuruluydu. Millet ise dine göre belirlenmişti. Yani Müslümanlar bir millet, Museviler ayrı millet, Ortodokslar ayrı millettir. Osmanlılar gayr-i müslim unsurların inançlarını ve örflerini kendi aralarında oluşturdukları dîni mekanizmayla gerçekleştirmesine izin vermişti. Müslümanların hayatları şeriata göre düzenleniyordu. Ortodokslar için de bu düzen Patrikhane'nin kontrolünde, kiliseler vasıtasıyla sağlanmaktaydı. Bunlar da kendi dâvâlarına kendileri bakıyor, kendi düğün ve ölüm törenlerini de kendileri düzenliyordu. Kısacası, genelde Ortodokslara özelde Patrikhane'ye verilen yetkilerin kaynağı "millet sistemi" idi.

3- İstanbul'un fethinden sonra yine Osmanlı'nın önündeki nüfuz alanları Balkanlar'da ve büyük oranda Ortodoks halktan oluşmaktaydı. Eski Doğu Bizans'ın başkentindeki Patrikhane aynı zamanda bu ülkelerdeki kiliselerin de üstünde idi. Fatih, Patrikhane'nin İstanbul'daki varlığını devam ettirerek, ileride fethedilecek toprakların da millet sistemi kapsamında başlarının İstanbul'da olmasını sağlamak istiyordu.

4- Patrikhane'ye ve patrike verilen yetkiler, yine Ortodoksların dinî merkezinin payitahtta bulunmasını, kontrol altında kalmasını sağlıyordu. 1461 yılında Fatih'in bina vererek Ermeni Patrikhanesi'ni de Bursa'dan İstanbul'a naklettirmesi bunu gösteriyor. Bu siyasetin devamına, Yavuz Sultan Selim döneminde de rastlıyoruz. 1517 yılında Yavuz Selim, Mısır'ı fethettiğinde, İskenderiye ve Antakya Patrikhanelerini de, İstanbul'daki Patrikhane'ye bağladı. Patriki de "Milletbaşı"lıktan, "Ekümen" yani "Cihan patriği" ilan etti.

1844 yılında yapılan bir sayım (Yunanistan o zaman ayrılmıştı) Osmanlı sınırları içinde yaşayan Ortodoks Hıristiyanların sayısının 13 milyon 730 bin olduğunu gösteriyor. Bu rakamın bütün nüfusa oranı ise; yüzde 38 idi. Söz konusu rakamlar Osmanlı sultanlarının ülke sınırları içerisindeki bütün Ortodoksları, sultan tarafından atanmış bir patrikin idaresi altında tutma stratejisinin gerekçesini de ortaya koymaktaydı.

Kaldı ki, atanmış patrikler Kıbrıs ve Kudüs gibi Ortodoksların bulunduğu beldeleri daha fethedilmeden ziyaret etmişlerdi. Din kardeşlerinin ve hatta ruhanî liderlerinin Osmanlı'da rahat içinde yaşadığını gören Ortodoks ruhbanlar, Osmanlı idaresine içten rıza gösteriyorlardı.”

Günümüze gelince; bugün 3000 Rum vardır veya yoktur. Ayrıca Patrikhane meselesi Lozan'da belli bir statüye kavuşturulmuştur. Bu statü çerçevesinde, Patrikhane ve İstanbul'da yaşayan Rumlarla, Yunan sınırları içinde Batı Trakya'da yaşayan Türkler ve dinî reisleri arasında bir mütekebbiliyet söz konusudur. Mesele bu mütekebbiliyet çerçevesinde ve her iki devletin hükümlerinde hakları dahilinde ele alınabilir. Adalet, hakkaniyet ve iyi niyete dayalı iki ülke münasebetlerinin gerektirdiği de kanaatimce bu olmalıdır.

Günümüz hadiselerini değerlendirip ona karşı politikamızı kararlaştırırken olaylara tarihî perspektifin yanı sıra günümüzün şartları içinde geleceği de nazara alarak yaklaşmakta fayda vardır. Mesela, Kanuni döneminde Osmanlı dünyada yegane güçlü ve Fransızlara kapitülasyonlarla ticarî birtakım imtiyazlar tanımıştı. Bu, o dönemde bizim aleyhimize değil, prestij açısından lehimize de olmuştu. Ne var ki Osmanlı zayıflayınca, hele onun yıkılma merhalesinde bu anlaşmalar tamamen aleyhimize işlemeye başladı. Onun için dış münasebetlerimizde dahilî gücümüzün çok önemli ve belirleyici faktör olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Özellikle bugün, ülkelerarası münasebetlerde, o iki ülkenin dışında, başka güçler de etkili olmaktadır. Bu da dahildeki durumumuzu daha önemli hale getirmektedir. Bu noktada, devletimiz kadar ülke menfaatlerini şahsî çıkarlarının önünde tutan iş adamlarına da ihtiyacımız vardır. Ülke olarak dış tesirlere açık olmamada onların rolü büyük olacaktır. Ayrıca, mevcut reel-politik şartlar da hiçbir zaman gözardı edilmemeli ve akılcı politikalar işlenmelidir.

Perde Önü ve Perde Arkası Gerçekler Kadir, Kudret ve Bedir

Bedir, Mekke ile Medine arasında bir mevkinin adıdır. Belki de ay oradan çok iyi temâşâ edildiği için, bu yer "Bedir" diye anılmıştır. Bu çerçevede, gökteki Bedir ile gökler ötesinden gelen Kadir birbirine benzeyebilir. Kur'ân-ı Kerim'de, meleklerin yeryüzüne indiği açıkça ifade edilir. Onların, Bedir Savaşı'nda Müslümanları teşci' ve kuvve-i maneviyelerini artırmak için, başlarında Cebrail (a.s) olduğu halde indikleri de yine Kur'ân-ı Kerim'de sarahaten zikredilmektedir. Melekler, rantabl çalışırlar; daha doğrusu çalıştırılırlar. Bu itibarla da Kadir Gecesi ile onların Bedir Savaşı'nda inmeleri aynı güne rastlamış olabilir.. evet bu hususta kesin bir şey söylemek mümkün olmasa da, Bedir Savaşı, Kadir'e tevafuk etmiş olabilir.

Kadir Gecesi'nin geceler içinde ayrı bir yeri olduğu gibi; Bedir Savaşı'nın İslâm tarihinde, Bedir Ashabı'nın Sahabe arasında ve Bedir'e iştirak eden meleklerin de bütün melekler arasında husûsî bir yeri vardır. O kadar ki, Efendimiz (s.a.s) Mekke'nin fethine hazırlanırken, Hatib b. Ebi Beltaa, fetih hazırlığını Mekke'de Kureyş'in ileri gelenlerine bildirmeğe teşebbüs eder. Bir kadınla onlara mektup gönderir. Ama Allah, Efendimiz'i bundan haberdar eder. O da gidip mektubu getirmeleri için Hz. Ali, Hz. Zübeyr, Hz. Mikdad'ı gönderir. Derken mektup getirilir. Mektup Hatib b. Ebi Beltaa'dandır. Hatib b. Ebi Beltaa'nın yaptığı, normal ölçülere göre nifak sayılır. Bu yüzden, Hz. Ömer (r.a), "Ya Rasûlallah, bırak şu münafığın kellesini alayım" der; ama Efendimiz (s.a.s), "Ne biliyorsun? Belki Cenâb-ı Allah, Bedir Harbî'ne katılmış bulunanlara savaş günü bakıp 'Siz istediğinizi yapınız, Ben sizi affetmişimdir. Cennet size vacib olmuş, siz de cennete girmeye hak kazanmışsınız' buyurmuştur" diye cevap verir...

İşte İlâhî kıstaslarla Bedir ve Bedir Ashabı budur!

Kadir Gecesi, semavî tâkların kurulduğu, sultanların gelip geçtiği ve meleklerin

kutladığı gecedir. Bu gecede melekler ceste ceste inerler. Kadir sûresinde bu iniş anlatılırken, zorluk ifade eden bir fiil sigası (kip) kullanılır: "Tenezzelü" yani o kadar çok melek, o kadar ciddi bir arzu ile iner ki, hep birlikte bir turnikeden geçiyorlarmış gibi bir sıkışıklık ve zorluk yaşanır. Ve bu iniş şafak atıncaya kadar devam eder.

Ayrıca Kadir; değer, kıymet ve ölçü mânâlarına da gelir. Bu kelimenin kudretle de münasebeti vardır. Allah, nasıl ahirette hikmetinden daha çok kudretiyle muamele eder; öyle de Kadir Gecesi'nde de hikmetten daha çok kudret hakimdir. O gecenin kadrini bilenlere İlâhî varidat dolu dolu gelir; hem de ahirette müminlere mükâfat verilmesi ölçüsünde gelir. Bunları elde etmek için, Kadr'in kıymetini bilmek, semâvî vericilerden yağın vâridâtı alabilmek için Kadir Gecesi'ni bir alıcı gibi kullanabilmeye bağlıdır. Bu gecede, insan melekî yanının inkişafıyla, meleklerle şu veya bu şekilde temasa da geçebilir.

Tarihî Tekevvünler

Büyük tarihî tekevvünler birden gerçekleşmez. Onların geliştiği belli bir vetire ve belli süreler vardır. Mesela; bu büyük oluşumların biriyle alâkalı bazen bir müjdenin verildiğini duyarsınız. Efendimiz (s.a.s)'in gelmeden önce, "570'de bir insan çıkacak ve nuru bütün dünyayı kaplayacak" diye müjdelerin verilmesi gibi.. oysaki 570 olur, 610 olur, hatta 630 olur, henüz beklenildiği ölçüde herhangi bir zuhur ve tecelli söz konusu değildir. Aslında bu zuhur beklenildiği zaman değil, belki daha ilerde olacaktır.

Aynı şekilde, 1876'da Şark'ın yalçın kayalıklarından bir ateş-pâre zuhur edeceği ve Din-i Mübîn-i İslâm'ı yeniden gönüllerde ihyâ edeceği bazı ehl-i keşif tarafından müjdelenmiştir. Oysaki müjdelenen zat, o tarihte henüz dünyaya teşrif etmiştir. Misyonunun tamamlanması gelecek yıllarda gerçekleşecektir. Evet, çekirdekte ağaç, damlada derya görülür ve müjdelenir. Ağacın tam büyümesi, deryanın bütünüyle ortaya çıkması ise, zamana bağlıdır; belli bir sürenin geçmesine vabestedir. Öyleyse kuluçka sabırla zamanın çıldırtıcılığına karşı beklemek icap eder.

Mekke Fethi ve Dâüssıla

Mekke fethinin gerçekleşmesinin temelinde, dâüssıla düşüncesinin hakim olduğunu söylemek fevkalâde yanlıştır. Dâüssıla, yıllar önce inançları uğruna Mekke'den kovulan, ayrılan ya da ayrılmak zorunda bırakılan insanların, tekrar yurtlarına, yuvalarına dönme arzusu ise, Mekke'nin fethini müteakip fâtih sahabenin Medine'ye geri dönmelerini nasıl izah edeceğiz? Hatta Sa'd b. Ebi Vakkas ve Sa'd b. Havle'nin Mekke fethi esnasında hastalanmaları, onlarda Medine'ye dönememe endişesi hasıl etmişti. Bu yüzden Sa'd b. Ebi Vakkas'ın çok üzüldüğünü siyer ve mağazi kitapları kaydeder. Sa'd b. Havle'nin Mekke'de vefat etmesi Allah Rasulü başta olmak üzere, sahabenin onun hakkında üzüntülerine vesile olmuştu. Bunu da yine aynı kaynaklarda görmemiz mümkündür.

Acaba Sahabeyi böyle bir düşünceye iten sebep ne idi? Evet onlara göre hicretin itmam ve ikmalî, dâvâ uğruna hicret edilen beldeye bir daha geri dönmemekle kabildi. Ve yine onlara göre, geriye dönmek, döneklığın tâ kendisiydi.

Şimdi bu düşüncelerle hayat çizgilerini belirleyen ve ondan zerre kadar inhiraf etmeyen insanların gerçekleştirdiği Mekke fethine, "dâüssıla yegane veya hakim faktördü" demek, insafla bağdaşmayacağı gibi, inandırıcı da olmayacaktır. Evet bu insanların dâvâlarından başka bir düşünceleri yoktu. Onlara değil Mekke'ye, Çin'e, Maçin'e gidin denilseydi tereddüt etmeden giderlerdi; nitekim gitmişlerdir de.

Kâbe-Ümmü'l-Büyût

Kur'ân Mekke şehrine "Ümmü'l-Kura" yani "beldelerin, şehirlerin anası" diyor. Buradan hareketle Mekke'de yer alan ve insanlık tarihi kadar eski diyebileceğimiz Kâbe'ye, Ümmü'l-Büyût (evlerin anası) denilebilir.

Ev düşüncesi yeryüzünde, Hz. Âdem ile başlamış, onunla doğmuş ve onunla gelişmiştir. Allah'ın izni ve işaretleriyle ilk evi Hz. Âdem inşa etmiştir. Bu açıdan Kâbe'ye insanlık tarihi kadar eski demeyi uygun gördük.

Öte yandan; Kâbe yeryüzünde Sidre-i Münteha'nın izdüşümüdür. Bu itibarla kıyamete kadar bütün evler, evlerin içindeki sakinler ona teveccüh edeceklerdir. Öyleyse Ümmü'l-Büyût'un fethi, bütün evlerin fethi mânâsını taşır. Nasr sûresindeki "Allah'ın fethi ve yardımını geldiğinde insanları Allah'ın dinine fevc fevc giriyor görürsün" ayetine değişik buudları ile, bu hakikate tercüman oluyor gözüyle bakılabilir ve öyle de değerlendirilebilirsiniz.

Sokullu ve Sinan

Osmanlı'nın bidayetine baktığımızda Gazi Mihal, Evranos, Zağanos Paşa.. gibi yabancı isimlere rastlarız. Bu durum, bir kısım insanlar tarafından tenkit edilse de, cihan devleti yolundaki bir oluşum içinde bu tür yabancıların yer almasında hiçbir beis yoktur.

Daha sonraki dönemlerde de yine Mimar Sinan, Sokullu Paşalar.. gibi Türk olmayıp, Osmanlı Devletinin siyasî, idarî, askerî ve kültürel hayatında önemli roller üstlenmiş değerli şahsiyetler her zaman var olmuştur. Mesela bir Sokullu Mehmed Paşa, Yavuz, Kanuni zamanında Sarı Selim gibi padişahlar döneminde sadrazamlık yapmış ve tâ Üçüncü Murad zamanında kendi makamında hançerlenerek öldürülmüştür. Osmanlı insanları, devşirme olan bu kimselere, gönlünü o denli açmış, o denli imkân hazırlamış ve öyle bir Müslümanlık sergilemiştir ki, bu müsamahayı gören niceleri "Allah bana nasip eder mi, ben de sinemden bir hançer yiyip de şehid olayım" mülâhazaları içinde yaşamış ve saf kan bir vatan evladı gibi hareket etmiştir. İşte Sokullu da bunlardan biridir. Evet o, bu düşüncelerle hançerlenip yatarken: "Allah'a hamd olsun, bunu bana nasip etti" diyebilmiştir.

Yine Osmanlı'nın cami, köprü, çeşme, kervansaray, medrese, bina.. hemen bütün mimarî sahalarda, estetik mânâda en üst seviyeye ulaşmasının yanında.. binlerce eseriyle bizlere hâlâ rehberlik yapan ve mimarîde ruh dünyamızın eşsiz mümessili Sinan da bunlardan biridir. Yalnız bazıları, katı ırkçılık mülâhazalarıyla bunları hafife almıştır. Ama böyle bir davranışın iz'ân ve akl-ı selim tarafından hüsn-ü kabul görmeyeceği kanaatindeyim. Aslında bu yanlış mülâhaza yabancıların: "Türklerde nerde estetik anlayışı!. Aslen Rum olan Sinan olmasaydı o eserleri Türkler ortaya koyamazdı.." gibi düşünmelerine cesaret vermiştir. Şimdi de Yunanlılar, Türkün ince zekasının bir ürünü olan Karagöz-Hacivat'a sahip çıkmakta ve bunlar bizindir demektedirler. Oysaki bütün bunlar bizim kültürümüzün birer parçasıdır. Onun için bunlar önce ciddi bir milletin ciddiyet ve vakarı ölçüsünde korunmalı, sonra da bütün imkânlar seferber edilerek cümle âleme anlatılmalıdır.

Düşünce ve İfade Üzerine

Ahmet Hamdi Tanpınar ve Yahya Kemal, eserlerini zevkle okuduğum kişilerdir. Bunlar, kendi devirleri itibariyle küçültülmüş, ufalanmış Türkiye'yi bir türlü hazmedememişlerdir. Onun için bunlar, teselli olarak geçmişe sığınmış, eserlerinde daima geçmişe olan özlemlerini dile getirmişlerdir. Halihazırdaki kaos içinde sıkışmayı hayal dünyalarında genişleterek rahatlamaya çalışmışlardır. Tanpınar'ın "Beş Şehir" kitabına ve "Bursa'da Zaman" şiirine bakıldığında bu ruh haletinin hakim olduğu görülür.

İnsanlar, hiçbir zaman içinde buldukları zamandan razı olmamışlardır. Bazıları geçmişe, bazıları da geleceğe kaçmış; böylelikle kendilerini ve hayal dünyalarını tatmine çalışmışlardır. Materyalist ve pozitivistler, geleceği düşünüp geleceğin pembe dünyasının hayaliyle hâli değerlerdirmeye çalışırken biraz inancı olanlar, hâli geçmişin sağlam temelleri üzerine bina ederek ümitle azmin verdiği enerji ve kuvvetle geleceğin hülyalı maviliğine doğru koşmuşlardır. İşin realitesi ve dengesi de budur. Zira biz, ne geçmişten, ne de gelecekte kopuk tek taraflı bir dünya kuramayız. Gelecek çok önemlidir ve bu öneme binaen hâlin değerlendirilmesi ayrı bir önem kazanır. Fakat geçmişi olmayan milletler için bunların ikisinin de önemi kalmaz, söner-gider.

Zamanın bereketsizleşmesi; duygu, düşünce ve idealde bereketin kapısını aralamaktadır. Çünkü insanlar, zamanın darlığı nisbetinde düşünce ızdırabı çekmekte ve kendilerini zorlamaktadırlar. Bu zorlama ve ideallerdeki şeyleri gerçekleştirme adına çekilen bu ızdıraplar da bir ihtiyaç duası haline gelmekte ve bu zaruretten verdiği hava, değişik ifade şekillerine vesile olmaktadır. İfadedeki bu değişiklik ve renklilik, edebiyatımız adına ciddi bir zenginliğe ulaşmaktadır. Fakat bu zenginlikten sonra bir ünvan dönemi başlamakta ve insanlar yeniden kendilerini rehavete salmaktadırlar. Bu rehavet dönemi, kırk-elli sene hatta Osmanlı'da olduğu gibi daha fazla sürebilmektedir. İnsanların, zamanın boşluklarına ve eriticiliğine karşı koyup fikrî büzüşmeye maruz kalmamaları için; ruh, beyin ve kabiliyet güçlerinin tamamını o düşünce aralığında sabit tutmaları ve kendilerini rehavete salmamaları gerekir.

Bir diğer önemli husus da insanın durup dururken düşünce insanı olamayacağıdır. Ülke ve milletin problemleri üzerinde sürekli düşünülmesi gerekir ki bu, bir bakıma o işin fiilî duası demektir. Bundan sonra istidadının açık olması ölçüsünde Cenâb-ı Hakk ona, değişik problemleri çözme, insanların onun fikirlerinden istifadesi ve onun vesilesiyle insanlara yol gösterme gibi lütuflarda bulunabilir. İnsanlar, değişik kaynaklardan istifade ederek enfes ve enteresan düşünceler ortaya koysalar bile; düşünce üretmekten uzak tipler, kendilerinden daha çok başkalarının düşüncelerini naklederler. Herkesin ulaşamadığı, kendilerine orijinal gelen fikirlerin nakilciliğini yapan bu insanlar, belki takma kanat kullanarak belirli bir dönem uçabilirler. Fakat bir gün mutlaka külâh düşer, kel meydana çıkar. O bakımdan, okuma ciddi bir disiplin işidir ve herkes okurken kendi düşüncesini yakalamaya ve kendi düşünce yapısını kurmaya çalışmalıdır.

Bosna'nın Ardındaki Gerçekler

Bosna, Azerbaycan, Çeçenistan, Bangladeş... örneklerinde olduğu gibi, Müslümanlarla, Batı dünyasının sıcak savaş temasları olduğu hemen her yerde, Batının düşündüğü şey, Müslümanlığın "aktâr-ı âlem"e yayılmasının önemli merkezlerini veya rıhtım ve limanları olabilecek yerleri abluka altına almak ve bir anlamda bu işe liderlik yapabilecek konumda bulunan Türkiye'yi dört bir yandan sıkıştırmaktır. Bizim bu yerlerle asırlardan beri devam edegelen bir birliğimiz, beraberliğimiz var. Batı'nın bunu görmemesi, bilmemesi düşünülemez. Dolayısıyla Bosna'da cereyan eden savaş, sadece Bosnalı Müslümanların yok edilmesi değildir. Kaldı ki onların, millet olarak, Batılılarla da göbek bağları var. Ayrıca, Batılıların radikal veya fundamentalist diyerek korkup-ürktükleri vasıflara da sahip değiller. Bu açıdan da Batılılar, o limanları, o

rıhtımları şimdiden ellerine geçirerek, İslâm dünyasının manevra kabiliyetini daraltmak istemektedirler.

Netice itibariyle, diyebiliriz ki şimdilerde, her an bir Balkan Harbi, bir 93 Savaşı tekrar patlayabilir.. evet bizler bu endişeyle hareket etmeli, stratejilerimizi buna göre ayarlamalıyız.. ve içi boş, kof, gerçekleşme ihtimali -şimdilik- hiç bulunmayan hayallerin peşinde koşmamalıyız. Hele bunları hiç mi hiç telaffuz etmemeliyiz. Aksi halde, bizim kendimize gelme istikametinde attığımız her adımı kösteklemeye başlarlar. Hatta ağızımızdaki lokmaları bile alabilirler. Bizim bazı aydınlarımız ve idarecilerimiz, reel-politik gerçeklere oturmayan, gerekli idrak ve anlayıştan yoksun, sadece taklide dayalı bir Batı dostluğu ile bunları aşacaklarını zannetmişlerdi. Ama aldandılar ve hâlâ da aldaniyorlar. Evet, Batılı güçler, şimdiye kadar, tabiatıyla kendi menfaatleri adına güçlü ve kuvvetli oldukları dönemde güçleriyle, zayıf olduklarında da ince politikalarla bize genellikle düşmanlık yapmışlardır. Bunun ileride değişik değişmeyeceğini zaman gösterecek.

Bosna Yararına Maç (*)

Bosna-Hersek Balkanlarda İslâm'ın kaderi adına kanayan bir yaradır. Bu kanayan yarada, kan kaybeden de Türkiye'dir. Türkiye, Bosna vesilesi ile gün geçtikçe kan kaybediyor, itibar kaybediyor. Büyüklüğe sıçrama mevsiminde, kendisinden meded uman devletler ve milletler, bekledikleri performansı göremeyince, ona olan güvenleri sarsılıyor ve başka arayışlar içine giriyorlar. Bu ise Türkiye'nin kazanma kuşağında iken kaybetmesi demektir. Halbuki bu altın kuşakta şimdilerde başı sıkışan, derde düşen herkesin, çare diye başvuracağı güçlü bir devlet olmalı ve bu devlet tıpkı Osmanlı döneminde olduğu gibi gürül gürül ses çıkarmalıydı.

Bosna meselesinde, yaklaşık 4 yıldan beri siyasî ve gayri siyasî birçok insan, değişik platformlarda söylenmesi gerekli olan şeyleri söyledi, yapılması gerekli olan şeyleri yaptılar. Bu aşamada biz de sporun evrensel dilini kullanalım istedik. O dil ile yeni baştan "Bosna'da çocuklar ölmesin, kan dökülmesin, savaş dursun, kadınlar dul kalmasın, çevre tahrip olmasın..." düşünceleri ile böyle bir organizasyon içine girdik.

Evet, sporun ruhunda centilmenlik vardır. O insanları birleştirme, aynı duygu ve düşünce çatısı altında toplamada etkili bir yere sahiptir. Burada bir de dünya çapında söz sahibi sporcular bulunursa, onların dünyaya verecekleri mesajın çok daha anlamlı olacağı herhalde izahtan varestedir.

Yalnız bu konuda bir temennimi arzetmek isiyorum. Keşke bu organizasyonu televizyon, radyo ve bütün gazeteleri ile ortaklaşa olarak Türk medyası düzenleseydi.. ve müşterek bir deklarasyon yayınlayabilseydi. O zaman bunun bütün dünyada meydana getireceği yankının daha fazla olacağı muhakkaktı. Fakat herşey geçmiş değil. Bosna mes'alesi de bitmiş değil. Çare ve çözüm arayışları da. Onun için inşaallah bu teklifimiz medya idarecileri tarafından hüsn-ü kabul ile karşılanır, bu ve buna benzer düşüncelerle daha çok organizeler yapılır.

- Niçin "Herşey Bosnalı Çocuklar İçin" sloganı kullanıldı?

İstikbal bugünün çocukları ve gençleri üzerinde bayraklaşacaktır. Siz bir milleti yok etmek istiyorsanız önce onların çocuklarını ortadan kaldırmanız gerekecektir. Onun için 4 yıldır çok ciddi bir soykırıma maruz kalan Boşnakları geleceğe taşıyacak olan, yetim ve öksüz kalan bu çocuklardır. Onlara sahip çıkmak Bosna'ya, Bosna'nın geleceğine sahip çıkmak demektir. Zannediyorum bu düşünce ile o slogan seçilmiş.

Öte yandan, orada savaşın devam etmesine rağmen ilkokuldan üniversiteye varıncaya kadar bizim devlet veya sivil toplum örgütleri olarak özel eğitim ve öğretime sahip

çıkmanız lazım diye düşünüyorum. Gidelim oralara, okullar yapalım, eğitim ve öğretime başlayalım, buraları Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin okulları desinler. Sonrasını onlar düşünsün! Şayet oradaki okullarımız isabet alır, yerle bir olursa, biz de koparacağımız vaveylalarla bütün dünyayı ayağa kaldırırız.

Bunu şu ya da bu sebeple gerçekleştiremiyorsak, bâri oradan bütün çocukları getirerek eğitim ve öğretimlerini Türkiye'de sürdürüelim. Böylece Batı'nın asimilesinden onları koruyalım.

Bu vesile ile son olarak bir endişemi sizlere arz edeyim; nereden biliyorsunuz, bugün Bosna'nın başına gelen felaketin yarın sizin başınıza gelmeyeceğini? Allah fırsat vermesin ama bu ihtimali sakın uzak görmeyin. Kendi menfaat ve hakimiyetini tabii olarak korumak isteyen yabancı ve bize düşman olan güçler menfaatlerine halel geldiği anda, bir taraftan Suriye, diğer taraftan Yunanistan ile üzerimize saldırır ve bizim -halk tabiriyle- iki ayağımızı bir kaba sokabilir. O zaman Türkiye'ye sözde sahip çıkan devletler, aleyhimize döner. Çocuklarımızı dünyanın dört bir tarafına taşıyarak, asimile ederler. Bu millet böyle bir durumu 93 Harbi'nde, Balkanların düşüşünde, Kırım'ın kaybedilişinde hep yaşamıştır. Köklerini unutmuslardır bizim çocuklar. Türkü, Müslümanı en âdi, en aşağı varlıklar olarak göstermiş ve inandırmışlardır. "Türkiye diye bir devlet yoktur, Batı'nın vesayetinde, esaretinde, güdümünde Türkler vardır" demişlerdir. Halbuki her gecenin bir gündüzü, her gündüzün de bir gecesi vardır. Allah'ın günleri insanlar arasında dairevî olarak dönüp-duruyor. Bugün birilerine bayram, yarın da başkalarına. Öyleyse bekleyin ve görün! Bakalım meşime-i şeb'den neler doğacak!..

Ruhî Hayat

Evrâd ü Ezkâr

Herkesin, hizmet içindeki temsil durumuna göre evrâd ü ezkârı olmalı. Mesela ben, kendimi beş-on insanın okuduğu evrâd kadar evrâd okumaya mecbur hissetmeliyim. Ve kendi kendime demeliyim ki; "madem o kadar insan sana teveccüh ediyor, öyleyse o teveccühün hakkını vermeli ve herkesden daha çok Allah ile irtibatını kavî tutarak bir taraftan bu nimete şükretmeli, öte taraftan nimetin devamına talebini böyle dile getirmelisin." Evet böyle diyor ve bunu da tatbik etmeye çalışıyorum.

Buradan hareketle bir beldenin, bir müessesenin, bir yurdun, tâ herhangi bir eve varıncaya kadar herbir ünitenin başında bulunan insanlar, temsildeki yerlerine göre evrâd ü ezkârlarını çoğaltmalı ve mutlaka Rabbleri ile olan münasebetlerini kuvvetlendirmeliler. Aksi halde buldukları makamın hakkını eda etmemiş olurlar.

Lütfen, kimse "o kadar yoğun işin arasında vakit bulamıyoruz, gece geç vakitlerde eve yorgun olarak" geliyoruz vs. türünden mazeretler uydurmasın. Böyle uydurma mazeretlerin arkasına sığınanlar, dönüp günlük hayatlarına baksalar bir hiç uğruna ne kıymetli zamanlarını harcadıklarını görüp utanacaklardır. Bunu bir başka zaman ifade ederken "Türk insanı zamanzededir. Bazen bir bardak çay için saatlerini harcar, bazen de en hayatî işleri adına vakit bulamaz" demiştim. Evet, günlük hayatımızı murakabe ettiğimizde buna bir hayli misal bulabiliriz. Boş ve abes şeylerle zayi ettiğimiz dünya kadar zamanımız olduğunu söylemeye gerek yok... Şimdi bir taraftan böylesine cömertçe harcanan zaman, öte taraftan en hayatî mevzularda vakit bulamama, bunun te'lifini yapmada biraz zorlanacağız.

Netice itibariyle, bir kere daha hatırlatmalıyım ki; mutlaka herkesin evrâd ü ezkârı

ayıracağı bir zamanı olmalı ve o, bu konuda hiçbir mazeret ileri sürmemelidir.

Yakîne Ulaşmak İçin

Yakîn, aksine ihtimal verilmeyen sağlam ve kesin bilgi demektir. Bakara sûresinin 3 ve 4. âyetlerinde "Onlar gayba inanır, namaz kılar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda infak ederler. Yine onlar, sana indirilene ve senden önce indirilene de iman ederler. Ayrıca ahiret gününe de kesinkes inanırlar" denilerek, ibadet ü taat, yakîne ulaşmanın yolu olarak gösterilmiştir. Demek ki, amel o menfezleri açacak biricik anahtardır ve onsuz yakîne ulaşmak da çok zordur.

Evet insan, madde ve mânâdan müteşekkildir. Onun gözleri bu dünyayı görmeye ayarlanmıştır. Ama gözlerini kapattığında, basiret devreye girecek ve bununla suretten mânâyâ, resimden muhtevaya, şekilden öze yönelebilecektir. Ancak buna ulaşmak için çok iyi inanmak gerekir. Geride bıraktığımız yıllar, pozitivizmin ve rasyonalizmin altın yıllarıydı. Bunun hâlâ daha devam ettiği de söylenebilir. Onun için bazılarımız çok çetin bir imtihan içinde sayılır. Bu imtihanların en birincisi, yakîni elde etme yolunda maneviyata inanmaktır. Evet, İslâm'ın ruhî hayatı olan tasavvufun vâridâtına inanmayanların, yakîn buudunu yakalamaları zordur.. evet onların, bu kaynaktan gelen ilhamların bir şemmesini dahi duyamayacakları muhakkaktır. Çünkü ondan istifade bir ölçüde onu kabule vabestedir.

Mesnevi-i Nuriye'de ifade edildiği gibi, Hak'tan gelen nurların bir kısmı su gibi, bazıları ziya, bazıları da hava gibidir. Bu ilhamlar, herkese kendi derecesine göre inkişaf eder. Bundan nasibi olmayan insanların kalplerinin itminana ermesi mümkün değildir.

Bu itibarla da, kitapların satırları arasında dolaşanları mânâyâ yönlendirmek icap edecektir. Zannediyorum toplumun yeniden dirilişi de bir anlamda buna bağlı. Ayrıca bu işin genç yaşta yapılması gerekir. Zira ileri yaşlarda öfke, nefret, adavet.. insan tabiatının bir parçası haline gelmekte ve insanın mânâyâ karşı yönelmesine engel teşkil etmektedir. Tâvus b. Keysan, Üveysü'l-Karnî.. gibi yakîn erleri yetiştirilmek isteniyorsa, yönlendirmenin erken dönemlerde yapılması gerekir.

Makam ve Mevkinin Götürdükleri

Devlet hayatında "olmazsa olmaz" konumunda bulunan müesseseler vardır. Bunlar devlet çarkının işleyişinde hayati bir önem arzederler. Tabii bu makamın insanı gurura, kibire itebilecek duyguları uyandırması da muhtemeldir. İnsan bu duyguları baskı altına alamaz, aksine onların zuhuruna imkân verirse, önce fert sonra da böylesi fertlerden müteşekkil o müesseselerin devlet ve millet için zararlı olacağı muhakkaktır. Mesela, ordunun, devlet hayatında sahip olduğu yeri anlatmama gerek yok... Bu kutlu müessesede arzetmeye çalıştığımız çerçeve içinde bazıları, apoletin zenginliğine aldanıp gurura girebilir. Ama bunlar, böyle duyguları ta'dil edebilecek duygu, düşünce ve ruh zenginliğine sahip oldukları takdirde -tabii, olmadıklarını kasetmiyoruz- omuzlarındaki yıldızlarla kendilerine hakiki yıldızlar arasında yer bulabilirler. Unutmayalım, o yıldızlar madenî değerleri itibariyle pahalı değildir ama, onlarla semanın yıldızları olmak da mümkündür. Kaldı ki, hepimizin ömrü durmadan akıp gidiyor. Bir süre sonra, herkes gibi onlar da emekli olacak ve toprağın altına girdiklerinde yaptıklarıyla anılır hale geleceklerdir.

Osmanlı zekası ve dehası bunu çok erken sezdiğinden dolayı, ordu mensuplarının, kalbî ve ruhî hayatla doyumlarını sağlamış, pazu gücünü gönül gücüyle atbaşı götürmüştür. Böylece ruh dünyasının manevî ikliminde yerini alan paşalar, gurur, kibir, enaniyet gibi duygularını daima baskı altına alabilmişlerdir. Fakat Osmanlının

son döneminde Sünnî tarikatlar misyonlarını tam edemediklerinden ötürü bir kısım kaymalar olmuş ve bozulmalar birbirini takip etmiştir.

Hasılı, bulunduğu durum itibariyle hayatî bir ehemmiyeti haiz böyle müesseselerin, bizim anladığımız mânâda mutlaka terbiye görmeleri şarttır.

Şimdilerde medya mensupları için de aynı şeyler geçerli. Gurur ve enaniyet içinde bulunmaya olabildiğine açık bu meslek gruplarının da kalbî ve ruhî hayatı paylaşımları anlamında terbiyeden geçmeleri önemlidir. Gerçi bu arkadaşların her sene çilehanelere kapanarak bir erbain (40 gün) yapmaları zordur ama, orada yiyip içmelerine dikkat etmeli ve bütün vakitlerini Rabbileri ile münasebet içinde geçirmelidirler. Evet, "kut-u lâ yemut" ölçüsüne göre ölmeyecek kadar birşey yemeli ve elden geldiğince vaktini dua ile, kitap okuma ile geçirmeli. Bunun Ramazandan 5-6 ay sonra olması, zamanlama bakımından isabetli olur. Böylece 12 ay ikiye bölünmüş hevâ-yı nefse açık yanlar bastırılmış ve kâmil insan olma yolunda önemli bir adım atılmış olur.

İmam Gazalî Hazretleri hayatında üç defa erbain yapmış. Birinde, tasavvufî ruh ve mânâyâ yönelmiş; bu dönemde varlığı ulûm-u zâhirenin çerçevesinin dışında görme ve varlığı farklı yorumlama ufkuna ulaşmış.. Bir süre sonra, bir erbain daha yapmış. Bunda da esmâyâ açılmış ve bir öncekine nisbetle daha farklı bir müşahedeye uyanmış. Üçüncü erbainde, tasavvuf ölçüsünde kendisine tecelli eden şeylerin verasına ulaşmış. Aslında kim olursa olsun insan bu türlü arayışlar içine girmesse, hep nazarî Müslüman olarak kalır. Böyleleri eşyanın hakikatini tam müşahede edemedikleri gibi varlığın perde arkasına da muttali olamazlar.

-Siz de erbain yaptınız mı?

Ben eğer ona "erbain" denecekse, ilk erbaini cebrî olarak askerde yaptım. Talat Aydemir hadiselerinde, birlik olarak, bilmeden onun safında yer aldığımız için, silahlarımızın mekanizmaları alındı ve biz, Mamak'ta -zannediyorum- iki ay kadar hiç dışarı çıkmadan âdeta orada tecrid edildik. Bu tecridden önce gıdama, yiyecek ve içeceğime dikkat etmekle beraber böyle bir tecridde daha fazla dikkat etmek zorunda kaldım. Ben o erbainde rüya-yakaza arası bazı şeylerin tecellisine şahit oldum ki onları burada söylemem -zannediyorum- münasip olmaz.

Ancak şu kadar diyebilirim ki, erbainin cebrîsinde bile eğer perde aralanıp, çeşitli şeyler münkeşif oluyorsa, iradî erbainlerde Rabbimin neler göstereceğini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Son olarak birşey daha ilave etmek isterim; madem insan bu yolla eşyanın perde arkasına muttali oluyor. Öyleyse bu kapı ihmal edilmemeli ve onu ardına kadar açmak için mutlaka zorlanmalı. Bu vesile ile Mevlânâ'nın anlattığı, Celaledin-i Harzemşah'la alâkalı bir kıssa hatırıma geldi. Hazret, her gün kapısına gelip yeri eşeleyen, sonra da çekip giden bir köpek görür. Nihayet bir gün ona sorar: "Sen her gün gelip burayı eşeliyor, sonra da çekip gidiyorsun. Sebep nedir?" Köpek şöyle mukabelede bulunur: "Ben bir gün burada bir kemik bulmuştum."

Evet, madem Allah (c.c) bizlere, erbain vesilesi ile aklımıza-hayalimize dahi gelmeyen nimetler lütfediyor, öyleyse o hiç terkedilmemeli...

Büyükleri Kabullenmek

İnsanlar için imtihan vesilesi bir hayli çoktur. Bunlardan biri de İmam Rabbanî,

Mevlânâ, Bediüzzaman ve emsali şahısları kabullenmektir.

Efendimiz (s.a.s) döneminde, O'nunla birlikte yaşayıp da O'nun büyüklüğünü kabul etmeyen insanlar, kendi içlerinde birtakım saplantıları aşamadıklarından dolayı, -haşa yüzbin defa haşa- Efendimiz'i yetersiz ve küçük görmüş; "Cenâb-ı Hakk'ın ihsanı yerli yerine verilmedi" gibi bir yoruma girmişlerdir.. girmişler ve imtihanı kaybetmişlerdir. Aslında bu durum, Efendimiz (s.a.s) zamanında olduğu gibi, diğer peygamberler ve büyükler için de söz konusudur. Yalnız burada şöyle bir hususa dikkat etmek gerekir. Başta peygamberler olmak üzere böylesi büyük zatlar, sırf imtihan vesilesi olmak için yaratılmış değillerdir. Burada asıl problem, kaybeden kişilerin kendi içlerinde bir kısım problemlere takılıp kalmalarıdır. Cenâb-ı Hakk'ın ihsanlarının nasıl tecelli edeceğini biz bilemeyiz.. evet bazen O, kapımızın herhangi bir halâyikini bile tutup başımıza getirebilir.

Yeri gelmişken yıllardan beri zihnimde hep canlılığını koruyan bir hususu "la fahre" diyerek arzetmek istiyorum: Fakir her zaman, geçmişe sığınıp O'nun hülyaları ile yaşayıp ve geleceği de onun üzerinde karınca kararınca bir dantela gibi örmeyi gaye-i hayal edinmiş biri olarak bir neslin yetişmesi için çok başarılı olmasam da hep çırpınıp durdum. Yıllar ve yıllar hep genç nesiller arasında, selef-i salihin ölçüsünde geleceği kucaklayacak insanlar aradım durdum. Yer yer bazılarında az bir fevkaladelik hissedince hemen ona ümit bağladım. Mesela; İzmir Kemeraltı gibi bir yerde, "gözüme haram bir şey ilişir" düşüncesiyle kafasını kaldırıp etrafa bakmayan ve haramın arpa boyu kadarından bile ürperen talebelere şahid olduğumda hep ümitlendim ve kendi kendime "Cenâb-ı Hakk, bunlardan birisini -şimdilik sana talebelik yapıyor dahi olsa- istihdam eder ve yarın başına getirirse, karşısında oturup elpençe divan durmaya hazır mısın?" deyiverdim. Bu uğurda nefsimin tepkilerini kırmaya çalışıp: "Bunu yapmalısın, yapmak zorundasın" diye zaman zaman kendimi çok ciddi zorladığım oldu. Bu, benim hayatımda bir-iki değıl; defaatle olmuştur.

Hasılı bugün içinde bulunduğumuz kutlu zeminin bânisi olan zat bile "Biz arkadan gelenlere zemin hazırlıyoruz" diyerek, bu konuda bizlere önemli bir mesaj vermektedir. Evet egoizm saplantısı içinde boğulup kalmak dünya ve ukbada bizim kaybımıza sebep olan tehlikelerin başında gelir. Kazanmak istiyorsak bunu mutlak surette aşmanın yollarını aramalı ve bulmalıyız.

Ah Keşke!..

Ah, keşke sırtında taşıdığın bir sadak veya o sadakta bir ok olsaydım! Omuzunda taşıdığın ve yer yer gerip okunu yerleştirdiğin yayın ben olsaydım! Veya kaşında bir kutlu tüy, kirpiğinde bir mübarek kıl olabilseydim.. ayağında parmağın, parmağında bir tırnağın olsaydım! Hayır hayır, atının yelesinde bir tutam kıl veya ağzında gem, sırtında eyer olabilseydim.. olduğuma da şükür. Ya karşında olup da Ebu Cehil'lerin safında bulunsaydım..! Evet, Allah'a sayısız hamd ü sena olsun. Bizleri O'nun safında yaratmış.. yaratmış ve birçok lütuflarla, ihsanlarla serfiraz kılmış. Ondandır da o lütuf ve ihsanları değerlendirme imkânı bahşetmiş.

Artık bize, ölesiyeye bu yolda yürümek düşmüyor mu?

Rabbimizle Münasebet Adına Önemli Bir Ölçü

İnsan Rabbisiyle münasebeti adına "ne kaybettiği şeyler karşısında mahzun, ne de kazandığı şeyler karşısında sevinçli" olmalıdır. Zira bize göre kazanmak da, kaybetmek de bir imtihan vesilesidir. Ayrıca hangisinin ötelere ötesinde bizim lehimize, ya da aleyhimize olacağını kestiremeyiz. Kim bilir belki de hüznün ve kederli anlarımız, inşirah

zamanlarımıza nisbeten, bizim ahirette daha çok mükafat almamıza sebep olacaktır. Onun için yaptığımız herşeyin rıza-i İlâhiye uygun olup olmadığına bakmak lazımdır. Bu açıdan bizi ne Fatih Bey'in gönlünü hoş tutmamız, ne de Fatih Sultan Mehmed gibi İstanbul'u fethetmemiz değil, Rabbin rızasına ermemiz, O'nun hoşnutluğunu kazanabilecek ameller yapmamız sevindirmelidir.

Şahsen ben, hemen her gün bu türlü mülâhazalarımı hatırlatma ihtiyacı hissediyorum. Çünkü etrafıma baktığımda görüyorum ki, insanlar başarılarından ya da muvaffakiyet televvünlü hadiselerden dolayı çok seviniyor, inşirah duyuyor ve memnuniyet gamzeden tavırlar içinde bulunuyorlar. Aslında insan bu türlü şeylere sevinebilir.. sevinebilir ama, bence bu sevincin keyfiyeti önemlidir. Mesela bu türlü hadiseler sonunda insan, Cenâb-ı Hakk'a yönelmeli, "minnet sana, şükran sana Allahım" demelidir. Neden? Çünkü o neticeyi yaratan Allah'tır. Kişiyi o yola sevkeden yine Allah'tır. O halde?...

Evet, bizim en parlak, en bereketli yanımız, Allah ile irtibatımızı ifade eden yanımızdır. Daha doğrusu öyle olmalıdır. Ölesiye çalışsak ve bütün cihanları fethetsek, şayet O'nun rızası yoksa, yapılanların da hiçbir kıymeti yoktur. Yeryüzünde nâm-ı celil-i Muhammedîyi, Arş'tan yere sarkmış bir bayrak halinde tüllendirsek, dalgalandırsak, O'nun rızası olmadığı müddetçe bunun da bir değeri yoktur. Onun için her zaman esas olan, Rabbimizin rızasıdır. Bizim Rabbimizden niyazımız, Kur'ân'ın "ve rıdvanün minallahi ekber" diye anlattığı, en büyük makam olan o rıza makamına bizi eriştirmesidir.

Eskiden kurmalı saatler vardı. -Şimdi elektronikler çıkınca onların "pabucu dama gitti."- Sabah-akşam 12 saatte bir kurulmaya ihtiyaç duyulurdu. Ve o saatler, bu iradî kurma ile çalışır giderdi. Şimdi bizim de tıpkı bu saatler gibi, 12 saatte bir mutlaka Rabbimizle münasebetimiz adına iradî kurulmalara, iradî ayarlamalara ihtiyacımız var. Aksi halde kendimizi gaflete salıyor sayılırız. Bence, yeryüzünde selden, depremden, yangından daha büyük bir bela varsa, o da insanın kendini gaflete kaptırması ve Rabbisiyle olan münasebeti sezememesidir. Yani insanın: "O şu anda bana nasıl bakıyor, benim nasıl olmamı istiyor?" diye düşünmemesidir. Bu itibarla, hesabında bunlar olmayan bir insan, Alvar İmamı'nın o enfes beyanıyla "bela-yı ekber odur ki özünü gaflete salmış." Evet özünü gaflete salan ve gaflete dalan bir kopuktur. Allah Rasulü "Din nasihattir" diyor. Bu, yukarıda arzettiğimiz mânâda sürekli kurma ve kurulma demektir.

Rabbim bizleri rıza-i İlâhî doğrultusunda daima iyiye, güzele, doğruya kanalize etsin.. yarın huzuruna vardığımızda yüzümüzü kara edecek amelleri işlememize imkân ve fırsat vermesin. Amin..!

O'nu Gör, O'nu Bil, O'nu Tanı

Ben şahsen, Allah'a karşı vefa hissi, samimiyet ve ihlasla yapılmayan bir işin semereli olacağına inanmıyorum. Aksine, vefa, samimiyet ve ihlasla gerçekleştirilebilecek hayırlı amellerin, dünyadaki ordularla elde edilemeyeceğine bütün ruh u canımla kat'iyen iman ediyorum. Aslında ben, bu ve buna benzer sözleri 15-20 seneden beri, -tabii.. İmam Gazalî'den Bediüzzaman'a pek çok İslâm büyüğü ve İslâm dâhilerini takliden- bu işin hakikatini bütün derinliği ile vicdanımda tam duymadan söylemiş olabilirim, ama, şimdilerde bunu vicdanımda daha net, daha açık görüyor ve bu hakikate bundan önceki yıllara nisbeten çok daha fazla inanıyorum.

Evet Allah'a karşı vefa hissini canlı tutulması ile elde edilecek zaferler, ordularla elde edilebilecek zaferleri -inanın- kat kat aşar. Mesela; şimdilerde mazhar olduğumuz lütuf ve ihsanların, elde edilmesi için Fatih başta, sağ cenahta Ulubatlı Hasan, sol cenahta Hızır Çelebi İstanbul'un fethine yürüyen o büyük fetih ordusu ile dahi, elde

edilemeyecek kadar zor ve önemli olduğuna inanıyorum. Öyleyse misyonun böylesine öneminden dolayıdır ki, sık sık vicdanlar kontrol edilmeli, Allah ile olan ahd ü peymanlar gözden geçirilmeli, Ulûhiyet, Ma'budiyet ve abdiyet konuları tekrar tekrar ele alınmalıdır. Eğer biz kul isek -ki kuluz- lütfedilen bütün bu ihsanları, boynumuza geçirilen bir tasma veya ayağımıza geçirilen bir pranga gibi görmeliyiz. Bu ve buna benzer mülâhazalarla biz gerçek ubudiyeti sergileyebilirsek, bunun karşılığında Rabbim de rahmetini sağnak sağnak üzerimize yağdırmaya devam edecektir.

Evet, Üstad Hazretlerinin 17. Söz'de dediği gibi "Yalnız Bir'i bil, yalnız Bir'i gör, yalnız Bir'i tanı" düşüncesi bizim bütün davranışlarımızın esası olmalıdır. Yani insanlarla oturup kalkma, onları sevme veya nefret etme... sadece O'ndan ötürü bulunmalıdır. Bu açıdan şimdilerde içte ve dışta çok ses getiren hizmetimiz ve bu hizmetin bütün üniteleri, hatta onların büyüklükleri bizim nazarımızda bir hiç olmalı veya büyük balıkları avlamak için denize atılan mini birer olta mesabesinde görülmelidir. Zaten "O'nu bulan neyi kaybetmiş ve O'nu kaybeden neyi bulmuştur ki?" demiyor mu Ataullahi İskenderânî. O halde boşa olta atmamalı, boşa zıpkın salmamalı. Herşeyde sadece O'nun rızası gözetilerek hareket edilmeli ve Allah'a tâlib olmanın ötesinde bütün düşüncelere elden geldiğince kapalı kalınmalıdır.

Her zaman çevremizde açılıp kapanan çiçeklere bakıp bayılıyorum ben. Çünkü onlar sürekli güneşi takip ediyorlar. Açılıp kapanmalarını ona göre ayarlıyorlar. İşte onların bu halleri, kulluk dersi adına bana çok önemli geliyor. O'nun rızasının olduğu yerlerde var, aksi takdirde yok. Ne kadar güzel! İşte bizim varlığımızın en anlamlı buudu da bu; Rabbimizle olan irtibatımızı kavî tutup gerisine karışmama.

Öte yandan Rabbimizin şu icraatına bakın ki, boyumuza-posumuza bakmadan, gerçek kadr ü kıymetimizi nazara almadan tenezzülen konuşmalarını bizim anlayabileceğimiz seviyede yapmış ve yapıyor.. ve yine tenezzülen,

"Sığmam dedi Hak arz u semaya,
Kenzen bilindi dil madeninden"

beytinin ifade ettiği gibi, insan kalbine tecelli dalga boyunda inmiş ve "gör beni burada" demiş. Dolayısıyla insan hüşyar bir anlayış ve idrakle azıcık kendi kalbine dönüverse, tasvir, tasavvur ve tahayyüllerin çok çok üstünde, keyfiyetsiz, kemmiyetsiz veraların veraların veraların.... verasında O'nu ter ü taze bulabilir. Zaten böyle bir bulma da her zaman insanın gayesi olmalıdır.

Orta Yol

Hz. Muhammed (s.a.s)'in, ümmetinin tek çizgi üzerinde birleşmemesi hususunda ciddi endişeleri vardı. Hatta birleşseler bile, onu korumakta zorlanacakları ve arkasından ihtilaflara, iftiraklara düşecekleri korkusu içindeydi. Bu sebeple O, hemen her mevzuda ümmetinin hepsinin uygulayabileceği ölçüde emirlerini vaz' ediyor ve tabii kendisi de, şahsî hayatında onu, en zirvede yaşamaya çalışıyordu. Mesela, "İtkan" ve "Menahilü'l-İrfan" kitaplarında gördüğümüz kadarıyla Allah Rasulü, Kur'ân-ı Kerim'in kiraati adına, Cenâb-ı Hakk'a dua dua yalvarıyor ve "Allahım ümmetim Kur'ân'ı tek harf üzerinde okuyamayabilir, ziyade et" diye yalvarıyordu. Ve sonunda "seb'at-i ahruf" yani yedi kiraat esası kendisine talim buyuruluyordu.

Misvak, "Eğer ümmetime zor gelmeyeceğini bilseydim, her namaz öncesinde, misvaklanmalarını emrederdim." Teravih için aynı düşüncenin ürünü olan beyanlarıyla "Üzerinize farz kılınır korkusuyla namaza çıkmadım" buyuruyordu. Hz. Âişe validemizin beyanlarıyla o, "İki şey arasında muhayyer bırakıldığında, ümmeti için kolay olanı seçerdi." Evet, Efendimiz'in bütün davranışlarını, Hz. Âişe'nin ifade buyurduğu bu espri içinde ele alıp, değerlendirmek mümkündür. Misalleri daha da çoğaltabiliriz. Ancak bu

üç misal bile, Allah Rasulü'nün arzetime çalıştığımız vasfı adına, bir fikir vermiştir zannediyorum.

PERSPEKTİF

Hasret Solukları

Bir ölçüde bu hizmet içinde, bu kudsî dairede yer alan bahadırların değişik şekilde sıkıntılar çekmesi karşısında, "benim de her gün doğum sancısı misillü değişik sıkıntılara katlanmam gerek" diye nefsimi ikna etmeye çalışıyorum. Fakat neylersin ki; etten-kemikteniz ve değişik duygularla, düşüncelerle örgülenmiş bir varlığız. İşte böyle bir mahiyete sahip olması itibariyle insan, düşmanlardan gelen her türlü eza, cefa ve sıkıntıya katlanıyor da -yakından tanıyanlar buna şahiddir- fakat tıpkı düşmanlar gibi eza ve cefada bulunan, su diye zehir sunan dostları kabullenmekte oldukça zorlanıyor. Ama buna rağmen, böylesi dostlara eğer hakkım varsa, yerden göğe kadar helal olsun! Uhrevî hayatlarının, dinlerinin, diyanetlerinin bile kaybına vesile olabilecek yanlışlıklardan Rabbim onları muhafaza buyursun!. Ayaklarını kaydırmamasın.. evet, bana çektirenlere hakkımı helal ediyorum. "Rabbim onlara da çektirmesin" diyorum. Aksi halde elimde olmadan, içten bile intizar etsem, Rabbimin karşılık vereceğinden korkuyorum. Onun için geçenlerde bana çektiren hem de çok çektiren birine "Rica ederim, bana içten bile olsa intizar ettirmeyin..." derken, birden çocukları gözümün önünde tüllendi, ödüm koptu. Ben, aslında, bir karıncanın helaya düşüp ölmesi karşısında üzüntüsünü aşamayan bir insanım. Kaldı ki canım gibi sevdiğim çocuklar...

Evet, Allah'ın bunca lütfu, ihsanı içinde herkes birşeylere katlanıyorsa ve çekilen bu sıkıntılar neticesi çeşit çeşit doğumlar oluyorsa, bizim de bunca sıkıntıdan bir hissemiz olması lazım.. lazım ama keşke bu dostların eliyle olmasa... Her ne ise.. siz de çok dua edin, Allah kalplerimizi te'lif buyursun. Kafirce sıfatların gönlümüzde yer etmesine imkân ve fırsat vermesin. Bize güç-kuvvet lütfedip, Yunusvârî "dövene elsiz, sövene dilsiz ve elli defa gönlümüzü kırsalar bile gönülsüz" yaşama gücünü ihsan buyursun.

* * *

Allah'a binlerce hamd ve senâ olsun ki, bize, yığınla insana hak ve hakikati anlatma imkânı verdi; verdi ama, ben bu konuda endişelerimi hiç yenedim. Yani bunca insana İslâm'ı tebliğ etme fırsatı bize verildiği halde, acaba biz bunu iyi değerlendirebildik mi? O kadar insanın, iman hizmetine olan teveccühünü, mukabil teveccüh dinamiğini kullanarak, faydalanabildik mi? Mazhar olduğumuz lütuf ve ihsanlara, kendi cinsinden şükürle mukabele edebildik mi? Yoksa nefsânîliğimizi mi yaşadık? "Mütrefin" gürûhu gibi yaşamaya mı daldık? Ya da, nimetler karşısında mirasyediler gibi mi davrandık? Şan, şeref, şöhret, para, makam sevdasına mı kapıldık? Evet, bunlar benim endişelerim.. ve ben bu endişelerimi öteden beri hiçbir zaman aşamadım.

Düşüncelerim o ki; bizler bu nimetlerin kadr ü kıymetini tam anlamıyla bilemedik. Muhatabımız olan muhtaç gönüllere hak ve hakikati bütün netliği ile anlatamadık. Nefsânîliğimizin altında ezilip-kaldık ve bundan bir türlü kurtulamadık. Şayet aksi olsaydı; bizleri dinleyen, okuyan binlerce insanın sinesine taht kurabilirdik.. tabii, Allah ve Resûlü hesabına.

Evet, çile, ızdırap, gözyaşı, kan, mal, can üzerine kurulmuş din-i mübin-i İslâm'ı taşıma ve gelecek nesillere, hem de en güzel biçimde emanet etme vazifesi, eğer bu Kur'ân hâdimlerine verilmiş ise, bu vazifeyi, verilen bunca nimetlerden istifade ile tam

tekmil yerine getirmek de yine bize düşer.

* * *

İstişare, defalarca önemini arzettiğimiz bir husus. Müslümanların ve hele hele kader birliği edilmiş dâvâda, dâvâ insanlarının münferid hareket etmeleri, son derece sakıncalıdır. Hatta münferid hareket etme isabetli olsa, hayırla neticelense bile, yine de böyle davranmak, dâvâya zımnî ve kapalı bir ihanettir. Ben, ölçü müyüm-değil miyim bilemem ama, size bir hususu hatırlatmakta yarar görüyorum; devlet büyüklerinden birisi ile konuşmam-görüşmem bahis mevzuu olduğunda, 50 insan ile konuşur ve istişare eder, ashab-ı ilmin, ashab-ı re'yn görüşlerine başvururum. Neden? Zira ben, artık Ramiz Hoca'nın oğlu değilim. Kaderim, sizin kaderinizle, dâvânın kaderiyle bütünleşmiş. Bu safhadan sonra benim münferid kararlar vermem ve o kararlara göre davranmam açık ya da kapalı hizmete, millete ihanet sayılır. Ve vereceğim yanlış kararların riski bütün bir cemaate râcî olur.

Evet, istişareden müstağni kalmamız mümkün değildir. Hele dâvâ düşüncesi içinde istişare ise değerler üstü değerlere sahiptir. Ben 57 yaşındayım.. bu işin içinde hamurum yoğruldu. Bunca tecrübenin ifade ettiği bir mânâ olabilir. Ama buna rağmen ben, her meseleyi kolektif şuur içinde çözmekten yanayım. Üç akılı, bir akıldan daha üstün görenlerden ve arkadaşlarımla çoğunluğunun hissiyatını, hissiyatıma tercih edenlerdenim. Öyleyse gelin; mutlaka istişare mekanizmasını işletelim. Geleceğin büyük problemlerini o çarkın içinde öğütelim ve kat'iyen münferid hareket etmeyelim.

* * *

İman ve Kur'ân hizmeti adına "ümit eşiğini aşarken" belli ölçüde beni rahatsız eden bir husustan bahsedeceğim. "Belli ölçüde" tabirini bilerek kullandım. Zira, içinde bulunduğumuz zaman ve mekan diliminde, Allah'ın bunca lütuf ve ihsanlarını görmezlikten gelmek, O'na karşı bir nankörlüktür ve bir saygısızlıktır. Sizin yaptığınız çalışmaları, fedakârlıkları, görmeme demektir. Doğrusu ben, Allah'a ve size karşı böyle bir saygısızlıkta bulunmak istemem. Ama yine de endişelerimi dile getirecek bir kısım kaygılarımdan bahsedeceğim. Evet; gönül istiyor ki sizler duyguda, düşüncede, anlayışta, inançta ve hizmette daima genç kalasınız.. kalasınız ve taştan su çıkarma seviyenizi daima muhafaza edesiniz ve hiç yaşlanmayasınız. İçimden öyle geçiyor. Çiçekler gibi, solmayan güller gibi daima, ama daima genç kalabilmeniz.. zira bazı insanlar, yaşlanınca elde ettikleri bilgi ve tecrübeleri ile beraber, bir ölçüde ukalâlıkları da artıyor.. ve ordu bozanlık etmeye başlıyorlar. Şeytan onların içlerine kolayca nüfuz edebiliyor.. edebiliyor da hizmet düşüncesinin dışında değişik beklentiler içine girebiliyorlar. Keşke, evet keşke elimden gelseydi, "kollarımı makas gibi açarak" bu düşüncelere giden yollar önünde dursaydım da geçmek isteyenlere geçit vermeseydim! Ve "Burası çıkmaz sokak" deseydim..!

N'olur, genç kalın.. çocuklar gibi saf ve temiz kalın. Duyguda, düşüncede, inançta, amelde ve hizmette daima tertemiz olun. Ve devamlı ön saflarda koşun. Tıpkı küheylanlar gibi; hem de çatlayınca, kalbiniz duruncaya kadar ve başlangıçtaki halinizden hiç taviz vermeden hep koşun!

Neylersin ki, elden gelmiyor işte. Geçmişte büyük yararlılıkları olanlar, gün geliyor, duyguda, muhakemede, mantıkta hizmet felsefesinde ihtiyarlıyorlar.. ihtiyarlıyorlar ve turnikeye önce girmenin hakkını arıyorlar. Abilik sevdasına kapılabiliyor ve çeşitli şeytan tuzağı beklentilerin esiri ve zebunu olabiliyorlar. "Nerede bize saygı?" diyorlar. Hırçınlık yapıyorlar.

Elden ne gelir? İnsan bu. Elbette, 70'ine 80'ine ulaştığı halde genç kalanların yanında ihtiyarlayanlar da olacak.. ve tabii önümüzdeki yıllarda toplum çapında yaşanacak imtihanlarla elenen birçok insan da olacak. Bunların birçoğu safvetini, sadeliğini kaybedecek. Allah ile olan irtibatı önemsemeyecek. Dünyevî hazlar ve zevkler adına

kendini salıverecek.. ve kimileri tamaha, kimileri tenperverliğe, kimileri şöhrete, kimileri riyaya, kimileri haneperestliğe; çoluk-çocuk sevdasına, mal-mülk-menal arzusuna kapılacak.. ve pek tabii ki kimileri de başlangıçtaki inanç, azim ve gayretiyle yoluna devam edecek.

Rabbim, lütfedip başlattığı bu dönemi, bir kısım ihtiyarların (!) zayıf omuzlarına bırakmasın.. ve bu işi, yaşlansa bile genç kalanların omuzlarında bayraklaştırsın!. Bizleri de takılıp yollarda kalanlardan eylemesin!

"Bunları niye söyledin, güllerden bahsetmek varken dikenlere destan tutmanın mânâsı neydi?" diyebilirsiniz. Müsaade edin, bunu ben ledünnî hislerimle baş başa kaldığım zaman kendi murakabe ve muhakemelerim içinde ele alayım..

Yine, "Seni bu denli korkutan nedir? Hem korkmak senin hakkın mı, korkmak gerçekten Allah'a inanan, Allah'a imanda derinleşen ve o has kurbeti paylaşan insanların işi değil mi?" diyebilirsiniz? Haklısınız, ama, müsaade edin de bunları ben, kendi dünyamda düşüneyim. Ve bu düşüncelerimi dile getirmekle sizleri rencide etmeyeyim. Aslında ben, temel düşüncelerim itibariyle böyle şeylerden hep uzak kalmaya çalıştım, ümit konuştum, ümit yazdım, ümit deyip ağladım, ümit deyip inledim. Ama gel gör ki, bunlar da oluyor. Başınızı ağrıttım. Allah'ın üzerinizde olan lütufları aşkına beni bağışlayın!

* * *

İtaat, mesleğimizin belli başlı temel esaslarından biri ve Efendimiz'in, yol ve sisteminde yeri başka hiçbir dinamikle doldurulamayacak olan bir kavram. Tabii bundan daha önemlisi de onun hayata geçirilmesi. Bu önemli mesele, günümüzde, bir zamanlar onu hayata geçiren ve Üsâme'ye tâbi olan, Ebu Bekir'ler, Ömer'ler ister.. Zeyd b. Harise'ye, Cafer'e, Abdullah'a tâbi olan Halid b. Velid'ler ister. Abdullah b. Huzafetu's-Sehmî'nin yanan ateşe girin emri karşısında "kumandana itaat" deyip girmeye davranan adsız kahramanlar ister. Evet, ruhta ve mânâda itaat.. maddî alanda itaat.. denilen herhangi birşeyi, ikinci defa dedirtme ihtiyacı hissettirmeden hemen yapma mânâsında itaat... N'olur, siz de başınızdaki insanlara güvenebilseydiniz!. Ve değişik fikir ayrılıklarına düşmeden "yol bu, devran bu" deyip Kur'ân'a hizmetkârlığı sultanlığa tercih ederek, başladığınız gibi yolunuza devam edebilseydiniz!.

Bence, bu dairedeki herkes belli ölçüde itaatle mükelleftir; Küçükler, büyüklerin sözlerini dinlemeli, büyükler de turnikeye önce girmenin avantajlarını kullanmaya kalkmamalı. Mütekabiliyet esasına göre herkes itaat etmeli; kardeşçe, dostça samimî bir hava içinde bu güzel hizmeti devam ettirmelidir.

Gelin; duygularımızı yeniden gözden geçirelim. Büyükler büyüklüklerini, küçükler de küçüklüklerini nazara alarak, itaat düşüncesi adına bir kere daha kendimizi kontrol edelim ve İslâm'a yabancı, onun evrensel prensipleri ile telif edilemeyecek bütün yaramaz ve yakışsız düşüncelere son verelim ve Allah Rasûlü'nün "İnsanlar içinde bir insan olma" diye özetlenebilecek düşünce ve davranış çizgisinde bir kere daha buluşalım.

* * *

Sancılıyız. Çile ve ızdırıp içindeyiz; ama olacak bunlar. Çünkü bir millet doğuyor. Tabii ki böyle bir doğumun sancısız olması düşünülemez. Nasıl bir anne doğum öncesi çocuğunu dokuz ay karnında taşıyor. (Karnında yük taşımak, sırtta yük taşımaktan farksızdır herhalde. Hatta daha da zordur?) Anne o çocuğun, yiyeceği-içeceği, giyimi-kuşamı, sıcağı-soğuğu vs. herşeyine dikkat etmek zorundadır. Tâ ki çocuğuna zarar verilmesin. Yani anne, hayat programını çocuğuna göre yapar, çocuk yürüngeli bir hayat yaşar. Ve doğum mevsimi gelince de sancı üstüne sancı çeker. İşte aynen öyle

de şimdilerde bir millet yeniden doğuyor. Elbette ki bunun da kendine göre sancıları olacaktır. Evet, gerek doğum öncesi ve gerekse doğum esnasında elbette bir kısım çileler, ızdıraplar söz konusu olacaktır ve olmalıdır da. Ancak burada bir hususu hatırlatmak istiyorum: Keşke bu çile ve ızdırapların kaynağı hep düşman cephe olsaydı!.. Ve keşke bizi hep onlar rahatsız etseydi.! Keşke.! Ama gel gör ki dost bildiklerimiz, taraftar olarak tanıdıklarımız ve hele kardeşlerimiz (!) bu kervana katılınca, diyecek birşey bulamıyoruz. Diller lâl kesiliyor ve gözyaşı pınarları birden kuruyuveriyor. Ne yapalım şimdi? Bir zamanlar birilerinin dediği gibi "Dost vefadan, düşman cefadan usanmaz" vecizesini "dost da düşman da cefadan usanmaz" şeklinde mi değiştirelim? Yoksa işi gerçek yörüngesine oturtmak için, hep beraber, el birliğiyle seferber olup bir kere daha gayret mi gösterelim.

Karar sizin.!

* * *

Kâfirin kâfirliğini yapmasını hiç yadırgamıyorum da, müminin çeşitli sebeplerle, kâfir sıfatlarına takılıp kalmasını hazmedemiyor ve buna bir türlü mânâ veremiyorum. Evet, bir müessese içinde iki insan birbirlerinin hizmetlerini engelliyorsa, kâfir olmasalar bile, kâfirlik yapıyorlar demektir. Hırsları, kaprisleri, hased ve kıskançlıkları sebebiyle başkalarına çelme takıyorlarsa kâfirlik yapıyorlar demektir.

Her müminin her sıfatı mümin olmayabilir; tıpkı her kâfirin her sıfatının kâfir olmadığı gibi. Yukarıda zikredildiği şekilde davranan insanlar, üzerlerinde kâfir sıfatı taşıyan müminlerdir. Fakat bizim sıfat olarak kâfirliği bırakıp müminliğe açılmamız lâzımdır. Zira Allah, insanlara, taşıdıkları sıfat ve o sıfatlara göre yaptıkları amelleri nazara alarak muamelede bulunuyor. Ve bence, üzerinde hassasiyetle durulacak mesele de işte budur!

Tekrar ediyorum; mümin, kâfir sıfatlarının mağlubu olmamalıdır. Meselâ, düşünmemek, sistemli çalışmamak, vahdeti zedeleyici davranışlar içine girmek, müminlere karşı hazımsızca davranmak, küçük küçük meseleleri öne çıkartıp büyütme, kavga etmek, dedikodu, gıybet ve su-i zanlara girmek... Evet, bütün bunların hepsi birer kâfir sıfatıdır. Ve bunca kâfir sıfatını üzerinde taşıyan bir insanın ve böylesi insanları bünyesinde barındıran bir müessesenin muvaffak olması kat'iyen düşünülemez.

Ne kadar arzu ederdim, 24 saat hizmet uğrunda ölesiye çalışan; çalışıp muvaffak olan bir arkadaşın, gelip bana; "Hocam, Allah bana şunları, şunları yaptırdı. Fakat ben, bu işlerin benden olduğunun bilinmesini istemiyorum. Bir arkadaşını vitrine koysanız, ben yine aynı şekilde perde arkasında ölesiye çalışsam, çalışsam ama, tembel oturan miskin bir insan gibi görünsem" demesini. Evet, yıllardan beri bu cephenin insanlarından benim beklediğim hep bu oldu. Heyhat! Bunu bulduğumu söylemede biraz zorlanacağım.

Ne yapacağız o zaman? Gelin mukaddes tanıdığımız değerler üzerine yemin edelim. Dinimiz üzerine.. çoluk çocuğumuz üzerine.. ailelerimiz üzerine yemin edelim.. Rabbimize en yakın olduğumuz dakikalarda.. gecenin sessizliğinde: "Eğer bu müessesede kavga çıkartırsak, hazımsız davranırsak, gıybet yaparsak, su-i zanna düşersek; çoluk-çocuğumuz, mal ve menalimiz şöyle olsun-böyle olsun!.." diyelim ve söz verelim birbirimize.. el sıkışalım ve kenetlenelim birbirimizle.. ücret esnasında Ali Bey, Veli Bey diyerek kendimizi kenara çekelim ama hizmet adına gelen tekliflere de "başüstüne" deyip hemen o işi yapmaya koyulalım. O zaman, işte bu ruhun karşısında ne kâfirin gücü, ne şeytanın plânı, ne ifritlerin dehası, ne de nefsin vesvese ve desiselerinin tesirinin kalmadığını göreceğiz.. ve işlerin âhenk içinde yürüdüğünü müşahade edip, aşk u şevkle yeniden kanatlanacağız.

Aslında bugünkü olumsuzluklar devam ettiği müddetçe, bir yere varmak imkânsızdır.

Evet birbiriyle münasebetlerinde düz bir mümin olmak payesine bile eremeyen insanlarla nereye varılır ki? Birbirinin katili, Bizans oyunlarına denk oyunlarla birbirlerinin ayaklarını kaydırmaya çalışan kimselerle.. evet bunlarla nereye varılabilir ki?.. Böyleleri -korkarım- cenneti bile kaybederler...

Son sözüm ve duam: Allah kalplerimizi te'lif buyursun.. îsâr hasletiyle ruhlarımızı coştursun.. bizi kamil müminler seviyesine çıkartsın.. ve Hz. Muhammed (s.a.s)'e hakikî ümmet olma şerefiyle serfiraz kılsın!

Finans Kaynaklarımız

Öteden beri bizi yakından tanımayan bazı çevreler ve -ihtimal- belli düşüncelerin tesirinde kalan dostlar Allah'ın dâvâsına hizmet uğrunda kaderin yollarına su serptiği bir cemaati hiç hazmedemediler.. hazmedemediler ve aslı-astarı olmayan nice ithamlarda bulundular. Mesela, Rabîta'nın veya ABD'nin maddî yardımında bulunduğu tutun, çeşitli istihbarat örgütlerine angaje olduğuna varıncaya kadar değişik iftiralarla karalamaya çalıştılar. "Çamur at, yapışmasa da izi kalır" felsefesinden hareket ettiklerini zannettiğim bu insanlar, kendi düşüncelerinde aslâ başarıya ulaşamadılar. Bizim alınımız ak ve açıktır.. hayatımızın hiçbir döneminde, daha sonraları yüzümüzü kara çıkartacak, bu kabil şeyler içine hiç mi hiç girmedik. Bundan sonra da Allah'ın izniyle girmeyeceğiz.

Evet, böylesi büyük çapta hizmetlerin gerçekleşebilmesi için maddî kaynaklara ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Biz onu hep, Efendimiz'in sünnetinde gördüğümüz usul üzerine halka dayanarak götürmeye çalıştık.. çalıştık ve çeşitli vesilelerle onlara müracaat ettik. Onlar da destek verdiler. Bu konuda halk önünde de, Hakk katında da veremeyeceğimiz bir kurşuluk hesabımız yoktur.

Yol Azığımız

Türkiye'de, İslâm'ın idbarının ikbale dönmesi için, hizmet meydanına atılmış hak erlerinin istikamete çok dikkat etmeleri gerekir. Onlar ister bu yolla velayet makamına ulaşmayı, ister insanları insanlığın semasına yükseltmeyi, ister bu milleti, devletler muvazenesinde hâkim bir yere getirmeyi düşünsünler, mutlaka istikamet üzere olmaya fevkalade özen göstermelidirler. Bu aynı zamanda hedefe varmanın da önemli bir vesilesidir.

İstikameti yakalayabilmenin belki de yegâne yolu, Allah ile irtibattır. Evet bizim güç kaynağımız, Allah ve O'na olan yakınlığımızdır. Onun için bu hususun hayatımızın hiçbir anında ihmal edilmemesi ve kat'iyen hatırdan çıkarılmaması gerekir.

Ayrıca, her gün daha bir gelişen bu hizmet içine her zaman, başka başka mülâhazalarla girmek isteyenler olacaktır; bu yolu takip ettiğiniz sürece bunlar sizin içinize girme imkân ve fırsatını bulamayacaklardır. Mesela siz, ibadet ü taatinizde çok derin olsanız, namazlarınızı uzunca kılsanız, nafîle oruçları hiç kaçırmasanız, zannediyorum üstü kapalı arzettiğim düşüncelerle içinize giren insanlar, aranızda uzun zaman barınamayacak, ilk fırsatta sizden ayrılacaklardır. Böylece bir taraftan Allah'la irtibat sağlanırken, öte taraftan da bünye gayet iyi korunmuş olacaktır.

Bakınız, Allah Rasulü (s.a.s), Hz. Âişe validemizin beyanına göre ayaklarının altı şişinceye kadar ibadette bulunuyordu. Bir gün, "Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışladı. Neden bu kadar kendini ibadet yolunda zorluyorsun?" sorusuna, O, "Bu lütfu bana bahşeden Allah'a karşı çok şükreden bir kul olmayayım mı?" karşılığını vermişti. Busayrî de buradan hareketle "Ben o Nebiler Sultanı'nın sünnetine

muhalefet ettim; zira O, ibadet ü taatle ayaklarının altı şişinceye kadar geceleri hep ihya ederdi” der.

Şimdi sizler istikameti bir kredi kartı gibi kullanarak, bu ülkede ferdî, ailevî ve millî birçok hizmetlerin gerçekleşmesinde öncü rol oynadınız. Daha doğrusu Allah bunları size lütfetti. Öyleyse bu nimetlere karşı, Allah Rasulü gibi şükretmesini de bilmelisiniz!

Öte yandan, istikameti koruyamama, çeşitli falso ve fiyaskoların yaşanmasına sebebiyet vermekte. Böyle birşeyin hesabını ise Allah mutlaka ahirette soracaktır. Çünkü çok geniş bir kitleyi alâkadar eden, hatta bu milletin kaderini ilgilendiren ve bu yönüyle de amme hakkı içinde mütâlâa edilebilecek olan bir kısım hakların çiğnenmesi kaçınılmaz olacaktır. Onun için A’dan Z’ye bu hizmete gönül verenler, bu hususa mutlaka çok dikkat etmek zorundadır. Ve bu hizmete zarar verebilecek en küçük şeylerden bile, yılandan, çiyandan kaçır gibi kaçınmalıdırlar.

Genç Nesil

Büyük dâvâ insanlarının, pek çok nesir ve şiirlerini “genç nesil” ve “genç adam” üzerine örgülediklerini görürüz. Bunun değişik sebepleri vardır. “Genç insanı olmayan bir dâvânın ayakta durması mümkün değildir.” Hz. Ömer’e isnad edilen bir sözdür ve bu bence çok önemlidir. Bundan dolayıdır ki, pek çok büyük, rüyalarını görüp hayallerinde tüllendirdikleri geleceği, hep gençlik malzemesi ile örgülemeyi düşlemiştir.

Evet, İslâm dâvâsını temsil eden insanların yanında, daima gençlik adına birileri bulunmuştur, Mesela Hz. Musa yanında Yuşa, Ashab-ı Kehf yanında Yemliha, Hz. Mesih’in yanında ismini bilemediğimiz biri.. ve tabii Efendimiz’in yanında da Hz. Ali (r.a). İşte bütün bunlar fütüvvetin temsilcileridirler. Peygamberlerde böyle olduğu gibi, yakın çağ tarihi itibariyle de böyledir. Mesela; ilk dönem itibariyle Sokrates’in etrafında gençler vardır. Asrımızda Bediüzzaman’ın etrafında halelenen insanlar da gençlerdendir. Hulusi Efendi, Hüsrev Efendi, Hâfız Tefik Efendi.. ve daha niceleri onunla tanıştıklarında 25-30 yaşlarında birer gençtirler. Bir ikinci dönem itibariyle, Bayram Abi, Sungur Abi, Abdullah Yeğin’ler de kendi dönemlerinin gençleridirler. Ve bu dâvâ, onların omuzlarında temsil edilip bugünlere gelip ulaşmıştır.

Tefik Fikret, Necip Fazıl, Mehmed Akif.. gibi şairler, bu mevzuda “Şebab” ve “Gençlik” türküleriyle hayallerini süsleyip onu, hep rüyalarının Herakliti olarak görmüşlerdir.

Bütün bunlar gösteriyor ki, hemen her dâvâ insanı, bütün sa’y ve gayretini, istikbal vaad eden böyle bir gençlik yetiştirmeye harcaıyp, onu âdetâ hülyalarının yorumcusu olarak görmüştür.

Kendi Üslûbumuz

Herkes, kendi davranışları, kendi sözleri, kendi tavırları ile kendi karakterini sergiler. Bu açıdan biz, dost-düşman herkese kendimiz gibi davranmak zorundayız. Mesela çoğu zaman ben, bize küfreden insanlara bile, “bey”, “efendi” tabirlerini kullanarak hitap etmişimdir. Bu, bizim üslûbumuzdur. Bizler üslûbumuzdan taviz vererek, bulunduğumuz konumdan aşağıya inemeyiz. Unutmayalım ki “gelen konar, göçen gider” fakat, biz üslûp ve duygularımızla kalır ve müessiriyetimizi de devam ettiririz.

Ayrıca ben, bu türlü davranışlarımızın düşmanlık yapanlarda, “bu adamlar böyle yapmakla, duygu ve düşünce açısından ma’şerî vicdanda makes buluyorlar. Biz ise,

huşunetle davrandığımız müddetçe haksız kabul ediliyoruz” düşüncesini uyaracağını ve tavırlarını değiştirebileceğini tahmin ediyorum.

İsterseniz bu duruma, gücümüzün yetmediği konularda hasımlarımızı teknik nakavt etme nazarıyla bakabilirsiniz.

Fakat beşeriyet icabı, iftira ve tazyiklere belli noktaya kadar sabredip, tahammülün kalmadığı yerde, Allah’a yönelip O’na havale etmek de düşünülebilir. Bu bir bakıma, gizli bir deşarj ve vücudun zehirli şeyleri dışarı atması sayılabilir.

Buna delil olarak Kur’ân-ı Kerim’deki bir kısım sert ifadeleri gösterebiliriz. Yalnız, her zaman olduğu gibi burada da ifrat ve tefritlere düşmemek gerekir. Zira bu sert ifadeler, ister Yahudi, ister Hıristiyan, isterse müşrikler için olsun, uç noktayı temsil edenlerdir. Üstad bu ince espriyi bir yerde yakalayarak: “Siz, Yahudiyi Yahudiliğinde, Hıristiyanı Hıristiyanlığında dost edinmeyin” der. Aksi halde hususî ahvalde, hususî şahısların hayatlarında bir kısım hususiyetlere râci olan ahkâmı, umumî mânâda algılamak, onu şiddet ve hiddet kitabı olarak kabul etmek olur ki, bu da Kur’ân’ın ruhuna muhaliftir. Hasılı biz kendi üslûbumuzdan aslâ fedakârlıkta bulunmamalıyız.

Uyum Üzerine

Kolektif şuur ve organize içinde birlikte hareket ederek gerçekleştirmeye çalıştığımız hizmet içinde her arkadaşımızın bir uyum kahramanı olması gerektiğine inanıyorum.

Arkadaşlarımız, kobralarla anlaşabilecek kadar engin sîneli ve onları idareye kararlı olmalıdır. Zaten en iyi arkadaş, en kötü insanlarla iyi geçinendir. Sadece iyi insanlarla iyi geçinmek, iyi insanların şiarı değildir. Bence iyi insan, en kötü insanlarla dahi iyi geçinebilen, atmosferin şihabları bağrında erittiği gibi, huysuzlukları, geçimsizlikleri.. sadrında, sinesinde eritebilen ve şeytanla dahi -o kadar küfür ve dalâletine rağmen- bir diyalogu olabilen insandır.

Fakat bütün gayretlerimize rağmen, bizim uyum adına ortaya koyduğumuz performans yeterli olmuyorsa, hadisenin anında bir büyüğe intikal ettirilmesi gereklidir. Ama bu mevzuda hiç mi hiç dedikoduya ve gıybete girilmemelidir.

Kendimizi Anlatma

İster fert isterse cemaat adına, başkalarının bizim hakkımızda su-i zanda bulunmalarının doğru olmadığı muhakkak. Bunun dinî tabirle ifadesi “haram.” Ancak bizim de, onların hakkımızda su-i zanda bulunmalarına sebebiyet verebilecek davranışlar veya bulanık tavırlar içinde bulunmamız birer saik sayılabilir. Ben öteden beri hep bu endişeyi taşımışımdır. Yani acaba bizler, kendimizi anlatma ve tanıtmaya adına bize düşeni yapabildik mi? Şayet yapamadı isek ve halen yapamıyorsak başkalarına günah işletiyoruz demektir.

Sahip olduğumuz düşünce ve misyon itibarıyla bize olabildiğine yabancı olan insanların, meselâ bazı gazete yazarlarının -isimleri önemli değil- hatta bırakın onu bazı müminlerin bile bizi anlamaları zannediyorum zor olacaktır. Evet, herşeye rağmen bizler, yine de söz ve davranışlarımızla kendimizi anlatmak zorundayız. Tâ ki başkalarını günaha sevk etmiş olmayalım.

Övgüde Ölçü ve Bazı Düşünceler

Basında lehimizde ve aleyhimizde çok yazılar çıktı. Bazıları takdirlerini gazete beyanları ile iletirken, bazıları da kin ve nefretlerini konuşturdu veya endişelerini dile getirdiler. Bu arada hamuru bu işin içinde yoğrulmuş ve bizi de tanıdığına ihtimal verdiğim bazı dost ve arkadaşlar da şahsen benim kendilerinden beklemediğim bir üslup ile bizi ve cemaatimizi değerlendirmelere tâbi tuttular. Evet, bazı dostlar Allah'ın izniyle gerçekleştirilen bu hizmet hareketini takdir ve tebilde öyle ifadeler kullandılar ki, bundan bazı düşüncelerin bulandığını söyleyebilirim. Mesela, bütün bu olup-bitenleri bazı şahıslara mâl ederek sanki bu ülkede yapılan faaliyetlerin hepsini biz yapıyormuşuz, biz düşünüyormuşuz gibi bir havaya girdiler. İşte bu işlerin arkasındaki "devâsâ kametler" demeye başladılar. Bence bunlar kat'iyen doğru değildir. Çünkü herşeyden evvel bizleri bu işte cebr-i lütfî olarak istihdam eden Hz. Allah (c.c)'tır. Eğer biz, biz olarak iradelerimizle bu işin içine girseydik, -zannedi-yorum- muhtemel sıkıntıları nazara alarak daha baştan kaçacak delik arayacaktık. Evet, dün bu ülkede Allah (c.c) Bediüzzaman'ı, Süleyman Efendi Hazretlerini, Es'ad Efendi, Sami Efendi ve emsali şahısları istihdam ettiği gibi, şimdilerde de başkalarını istihdam ediyor. Bizleri bu işte kullanan Rabbimize hamd ü senalar olsun!

Saniyen; yapılan işlerin bütününü bazı kimselere mâl etmekle, bu eğitim hareketi içinde bulunan ve bu irfan ordusu içinde yerini alıp aşkla-şevkle bir yay gibi gerilmiş bulunan, tepeden tırnağa hizmet ruh ve mânâsına kilitli, hayat programını ona göre ayarlamış yüzlerce-binlerce arkadaşı görmemezlikten gelmiş oluruz ki, bunun da tam bir nankörlük olmasa da körlük olduğunda şüphe yoktur.

Salisen; bu düşünce aynı zamanda bizden önce yaptıkları hizmetlerle efkârı yumuşatan ve zemini, bizim hizmet yapabileceğimiz hale getiren nice kahraman, nice fedakâr ve nice mücahid insanları da görmemezlikten gelmek demektir. Halbuki bizden önceki nesillerin hizmetlerinin, bizim hizmetlerin bu seviyeye gelmesindeki yeri kat'iyen inkâr edilmemelidir. Onun için ben yıllardır bu düşünceleri ifade edenlere "estağfirullah, siz havayı yumuşattınız, insanları bu çizginin kenarına kadar getirdiniz ve artık onlara tek bir adım attırmak yetecekti.. işte bence yapılan da odur. Şimdi, Rabbimizin lütfettiği "ile'l merkez" bir vakumla sizin veya şeyhlerinizin hazırladığı şehrahta bu insanlar, kendilerini birdenbire buluverdiler" demişimdir. Ve bu sözler kat'iyen idare-i kelim da değil, bir hakikatin ifadesinden ibarettir.

Rabian; yolların ayırımında herşey olabilecekken, Rabbin lütfuyla bir cemaatin sağında, solunda yer almış veya önünde olma imtihanını paylaşan insan veya insanlara, tarih boyunca -büyük büyük veliler dahil- çoklarına nasip olmayan böyle çaplı bir hizmeti yüklemek, evet o şahıslara karşı zulümdür. O halde bizler de değişik değerlendirmelerde bulunurken, o şahıslara götürebileceklerinin çok çok üstünde yük yüklemekten sakınmalıyız.

Hülasa, hangi meselede olursa olsun, düşüncelerimizi, ifadelerimizi İslâm'ın temel esasları içinde yoğurmak mecburiyetindeyiz. Aksi takdirde farkında olmadan övgü televvünlü kınamalar içine girebiliriz..

Tevhid Ufkuna Ulaşabilmek İçin...

Günümüzde Müslümanlar, hem "tevhidi kazanma" adına pek çok avantajların, hem de "kayma noktaları"nın bulunduğu kaygan bir zeminde hizmetlerini sürdürme durumundalar. Bu dönem, diğer dönemlerde olduğundan fazla "mağrem" ile "mağnem" in atbaşı olduğu bir dönem. İslâmî hizmetler adına ortaya konan sa'y u gayretler neticesinde meydana gelen duruma baktığımızda görülen o ki, bu işler, ne fertlerin ne de cemaatlerin işi olabilir.! Evet bütün işlerin arkasında hakiki müessir ve müsebbibü'l-esbâb olan Cenâb-ı Hakk vardır. O, hem fertleri hem de cemaatleri bu

yolda istihdam etmektedir. Ne var ki bazen, Allah'ın planladığı işlerin tahakkukunda sadece sebeplerden bir sebep sayılan insanlar, gaflete düşerek kendilerini fâil gibi görüp, "biz yaptık, biz ettik" diyebilirler. İşte bu nokta, insan için bir kayma noktasıdır. Halbuki kendisini İslâmî hizmetlere adanmış hak yolcusu, yaptığı işlerinin hepsini Allah'tan bilmeli ve O'na olan hamdini dile getirme adına da her zaman dolu dolu "her şey senden Allahım. Sen Ganîsin, Rabbim Sana döndüm yüzüm" diyerek Hakk'a yürümelidir.. yürümelidir ki böyle bir insan için sarp yollar dümdüz, düzlükler de pürüzsüz olur. Ayrıca tevhid ufkunu yakalamaya çalışan bir insan için haddini bilmenin ifadesi sayılan bu sözler, aynı zamanda gerçek bir arınma vesilesi de olabilir.

Ben inanıyorum ki, zulmet üstüne zulmetlerin yaşandığı şu içinde bulunduğumuz asırda, hem Türkiye hem de dünyanın sair yerlerinde aydınlıklar dönemi mutlaka yaşanacaktır. Bu dönemde, "Tan yeri süvarileri"nin elmas kalemleri, Mesih nefesleri, alın terleriyle elde edilecek her şey, Allah'tan bilinecek ve nefse pay çıkarma gibi firavunâne işlerden hep Allah'a sığınacaktır. Bu mevzuda çocuklar önemli bir örnek teşkil eder. Öyle ki birisi, bir çocuğu korkuttuğu ve onun üzerine gittiği zaman o da hemen kendini bir yakınının kucığına atar ve emniyete kavuşmanın verdiği hazla âdeta itmi'nân soluklar. İşte bu ölçüde kul da kendini Allah'a salmalıdır ki, kendisine Allah'ın zahir olduğu bir insan, bütün zehirleri panzehir yapabilir. Dolayısıyla tevhidi yakalamaya çalışan her insanın, her şeyde kendisini Allah'ın büyüklüğüne ulaştırarak hakikatleri araştırması ve O'na götürecektünelleri bulması gerekir. Kaldı ki insan, her gün yirmidört saatte, yirmidört defa tevhid yolunda ayrı ayrı tüneller bulsa ve yaptığı her yeni işteki orijinalitenin müşahedeleriyle dolup taşsa bile, bunu yeterli bulmamalıdır. Çünkü insan, duygu, düşünce, davranış ve sûrî hedefler itibarıyla her an mevzi değiştirmektedir. Zaten "Ceddidü îmâneküm bi lâ ilâhe illallah; imanınızı "lâ ilâhe illallah" ile yenileyiniz" sözü, sadece kelime-i tevhid ve kelime-i şehadet söyleyerek iman yenilenmesi mânâsına hamledilmemelidir. İmanın yenilenmesi için "âyât-ı tekviniye"nin kanunları hallaç edilmeli ve bu yolda nihaî hedefe ulaşabilmek için sürekli tüneller aranmalı ve yollara köprüler kurulmalıdır. Evet kendini bu yola adanmış her insan, ibadet u tâatiyle ayrı; evrâd u ezkârıyla ayrı; his ve hülyalarıyla ayrı; mütâlâa ve müşahedeleriyle ayrı vesileler aramalıdır. Müshahede, sergi ve meşherde; mütâlâa ise kitapta olur. Kâinat ise bu iki şeyi ile büyük bir meşher ve kitaptır.

Evet, O'nun bize verdiği herşeyi gerçek değerine ulaştırmak, verilen bu nimetleri yine O'nun yolunda kullanmaya bağlıdır. Çünkü dünyadaki fâni ve çürüyüp kokuşmaya müsait mal, O'nun yolunda infak edilince bekâya mazhar olacağı gibi, cisim itibarıyla yokluğa mahkum olan insan da, Bâki-yi Hakiki'nin yolunda olabildiği ölçüde fâni âlemin dar kalıplarından sıyrılıp ebediyete namzet olabilir.

İslâm ve Biz

Kâinatın mayası muhabbettir. Huşunet ve hırçınlıkla bir yere varılamayacağı ve varılmadığı ortadadır. Sevgi, saygı ve muhabbetle kime ait olursa olsun, kapıların tokmağına dokunulduğunda, diyalog yollarının açıldığı ve İslâm'ı en güzel şekilde anlatma imkânının doğduğu izahattan vârestedir.

Ayrıca, başkalarını hep hatalı görmek, onları çeşitli bahanelerle sürekli karalamak, nefsimiz adına bir teselli vesilesi sayılsa da bunun İslâmî esaslarla taban tabana çatıştığı da muhakkaktır. Bu durum İslâmî anlayışın değil, kendi kafamızda şekillendirdiğimiz düşüncelerimizin ürünüdür. Yani vaz'-ı ilâhî değil, bir vaz'-ı beşerîdir. Bunun dünya ve ukbâ adına ne bize ne de insanlığa bir şey kazandırmayacağı da kesindir.

Bize düşen bu dini, onun evrensel özelliklerini nazara alarak, evrensel buudlar içinde tebliğ ve temsil edebilmektir.

İlklerle Beraberlik

Günümüzde Efendimiz (s.a.s) ve O'nun şanlı Ashabının açtığı yolda ilerleyerek, maddî ve manevî buudlarıyla cihad faaliyetlerini yapan irşad erleri, bana öyle geliyor ki, rûhen hep o ilklerle beraberler. Yani inançta, amelde, duyguda ve düşüncede onlarla birleşebildikleri ölçüde, Sahabe-i Kiramın ruhanî maiyet ve te'yidâtı altındadırlar. Mesela; onlar binlerce insanın şehadetiyle binbir türlü maddî-manevî sıkıntılara göğüs gererek, dur-durak bilmeden bu yolda koşuyorlar. Öyleyse onlar, Bedir'e, Uhud'a, Huneyn'e iştirak edenlerle aynı çizgide birleşiyorlar demektir. Bu ise, -inanın bana- Hz. Hamza'nın, Şüheda-yı Uhud'un rûhâniyatı onlarla birliktedir anlamını taşır. Yanlış anlaşılmasın bu, onlar bizim bulunduğumuz buudda ve bizim anladığımız mânâda cihada iştirak ediyorlar demek değildir. Belki bu, onlar kendi buldukları buudların şartlarına ve Allah'ın vermiş olduğu izne göre, asırlar sonra da olsa, aynı düşüncenin hizmet erleri ile bir ve beraberdir mânâsına gelir.

Akıl -Mantık- His Beraberliği

Üstad Hazretlerinin Mesnevi'de ifade ettikleri gibi, insan nebatiyet, hayvaniyet ve insaniyet mertebelerinde gezinip duran bir varlıktır. Bu insan fitratının tabii bir hususiyetidir. İnsanın bunu aşabilmesi ve sürekli en zirve mertebede karardîde olabilmesi oldukça zordur. Evet, insan her zaman tabiatını meydana getiren unsurların hususiyetlerini hisseder ve bu unsurlar onun davranışlarına mutlak mânâda tesir eder. Öyle ki mahiyetinde turab ağır basanlar turabî, hava ağır basanlar havaî, ziya ve su ağır basanlar da ziyaî ve maî olurlar. Yani toprağın, havanın, ışık ve suyun hususiyetlerini hisseder ve ettirirler.

Bizim tabiatımız muhtelit. Onun için de bizde potansiyel olarak herşey ama herşey vardır. Şehvetten, hiddete, abdiyetten ubudiyete kadar.. şayet bunlar, terbiye-i Ahmediye metodları ile terbiye edilebilirse, insanın kemâlâtına medar olabilirler. Evet işte o zaman ateş aynı nur, hava aynı ziya olabilir ve bunlar insanı kemâlata taşıyarak insan-ı kâmil yapabilirler.

Ne var ki, bazen de bu unsurlar, kendi hususiyetleri ile ortaya çıkabilirler. Bu durum bizi kat'iyen ye'se ve ümitsizliğe atmamalı. Zira bu "ilelebed" böyle devam etmez. İnsan, iradesi ile bu zorlu akabeyi de aşabilir.

Kâmil insanlarda hissiyat, kalp, akıl, mantık hep aynı ölçü ve aynı çizgi üzerinde birleşir. Yalnız bunların arasındaki bu ittihadın hakiki mânâda olup olmadığını çok iyi bilemeyeceğim. Evet hissin kalp, kalbin akıl ve aklın mantık ile hep uyum içinde olduğunu görmek istiyorsanız kâmil insanlara bakmanız kâfidir. Hatta vicdanî tecrübelerle sabittir ki, böyleleri his tufanıyla yaşasa ve hisleri çağlayanlar gibi aksa, yine de akıl, mantık ve kalp dengesini koruyabilirler. Burada nefsin olumsuz müdahaleleri, şeytanın iğvası, şer güçlerin vesveseleri hep marjinal kuvvetler olarak kalır ve büyük ölçüde mağlubiyet yaşarlar.

Medya ve Tarafsızlık İlkesi

Medyanın tarafsızlık ilkesine bağlı olarak yayın yapabilmesi bana şu anda çok zor gibi geliyor. Türkiye'de en çok satan birkaç gazetenin, zaman zaman bir araya gelip bir çerçeve anlaşması yapmaları, ardından da hemen bu anlaşmayı tek taraflı bozmaları, bu endişemi te'yid ediyor mahiyette görünüyor.

Tarafsızlık ilkesini benimseyebilme ve bunu yayınlara yansıtma önce şahsiyetli bir düşünce, sonra sağlam bir kültür, sorumluluk duygusu ve millî menfaatleri her şeyin üstünde tutabilecek bir anlayış ve inanç ister. Sizlere bu konuda çok acı, acı olduğu kadar da gerçek bir hususu arzetmek istiyorum: Tarafsızlık ilkesine bağlı olarak yayın yapmada bazen, aynı terbiyeyi almak bile yetmeyebilir; nitekim yetmiyor da. Halbuki, İslâmî anlayış ve inanç içinde, "Allah herşeyimize nigehbân" ve "yaptığımız herşeyin hesabını inceden inceye Rabbimize vereceğiz..." gibi esaslar bizim için vazgeçilmeyen dinamiklerden.. ve tabii Müslüman, hayatını bu esaslara göre düzenlemek zorunda. Ama bütün bunlara rağmen bakıyorsun ki, bir kardeşimiz veya bir grup, aynı kulvarda hizmet etmiyor diye bir başka cemaati karalayabiliyor, yerebiliyor.. ve hatta yerin dibine batırabiliyor. Demek ki bir yerde aynı kaynaktan beslenmek, aynı kibleye teveccüh etmek bile yetmeyebiliyor.

Evet, bu mesele, olduğundan da fazla tahşidat ister. Nefsimize, hislerimize, beklentilerimize rağmen Kur'ân'ın öngördüğü, Rasûl-i Ekrem (s.a.s)'in emrettiği çizgide hayat sürdürmek ister ki, Akif'in dediği hakikî kahramanlık da işte budur:

"Şehâmet dini, gayret dini ancak Müslümanlık'tır;
Hakiki Müslümanlık en büyük bir kahramanlıktır."

Burada kastedilen hakiki Müslümanlık, muamelede, helal ve haramda gösterilen Müslümanlıktır. Hep iyilik yapmak, hatta kötülöklere bile iyilikle karşılık vermek.. başına ne gelirse gelsin "of" bile dememek ve gıybetlere girmemek. İşte bence hakikî kahramanlık budur! Evet, bana göre kâmil insan, kendini affetmeye alıştıran insandır. "Falan babanı öldürmüş" dediklerinde; "affettim gitti, babam benim bu tavrıma nasıl bakar bilemeyeceğim ama ben bana ait yanıyla affediyor, Allah'a ait yanını da Allah'a havale ediyorum" diyebiliyorsak, kâmil insan seviyesini yakalamışız demektir.

Biz aslında burada medyanın tarafsızlık ilkesini sağlayıp-sağlayamayacağından bahsediyorduk, söz başka mecralara kaydı. Şahsiyeti tam gelişmiş, düşünceleri oturaklaşmış, sağlam bir kültür altyapısı ile donanmış, dünya üzerinde oynanan oyunları bilen ve ülke çıkarlarını herşeyin üstünde tutacak kadar vatanperver ve vatansever insanlar iş başına geldiğinde, zannediyorum medya da tarafsız olabilecektir.

Dostların Cefâsı

Ben şahsen dosttan, kardeşten, taraftardan gelip bana toslayan hadiseleri bütünüyle unutmak istiyor ve bunu gerçekleştirme gayreti, çabası içinde bulunuyorum. Fakat bazen oluyor ki, yeni oluşan ve gelip hassasiyet duvarlarına çarpan bir hadise, 25 yıldan beri olan ve hep unuttuğum, unutmaya çalıştığım hadiseleri bir kere daha hatırlatıyor. Tekrar unutmaya, tekrar affetmeye çabalıyorum. Zannediyorum işin en zor kısmı da işte burası. Tekrar unutmak ve tekrar affetmek. Halbuki dua dua Rabbime ne kadar yalvarmışımdır: "Unuttur bana bu olayları Allahım" diye. Ama demek ki, bir hikmete binaen, belki her unutmaya ve affetmeye gayreti, yeni baştan sevap kazanmamıza vesile olduğu için tam unutturulmuyor. Ben başımdan geçen şeylerin dedikodusunu yazsam Meydan Larousse kadar bir ansiklopedi meydana gelir. Fakat bence bunların hiçbir yararı yok. Gıybet kitabı yazmanın kimseye birşey kazandıracığını zannetmiyorum. Hatta bazen imalı yollarla ve isim tasrih etmeden bunları konuştuğum da olmuştur. Onlar sonra deşifre edilmiş şekliyle önüme geldiğinde silip atmışımıdır.

Tarihi Aydınlatmak İçin...

Bence hadiseleri, şahıslardan tecrid ederek anlatmalı. Kaldı ki tarihî hadiseler ayniyet çizgisinde cereyan etmez; öyle olunca da, bu hadiselerden ders değil ibret alınır. Tarihî hadiseler misliyet çizgisinde cereyan eder. Bu açıdan da şahıslardan tecrid edilerek kaleme alınmış hatıralar yeterli sayılır ve ibret alınabilir.

İnsanoğlu Âdem'in çocuğu olduğu kadar Hâbil'in, onun olduğu kadar Kâbil'in, Hud'un, Salih'in, Âd'ın ve Semûd'un da çocuğudur. Beşerî bir realite olarak bunu kabullenmek çok önemlidir. İnsanoğlunu bu konumu içinde kabullendikten, hatta insanlarla münasebet tecrübelerini de işin içine kattıktan sonra, onunla ikili ilişkiler içine girebilirsin.. girebilir ve dersin ki bunun -affedersiniz- bir yakışıksız yanı var ve bana tekme sallayabilir, ben de böyle bir şeye maruz kalmamaya dikkat etmeliyim. Aynı zamanda onun bir melek yanı da var, o halde onunla yüz yüze münasebetler içinde de bulunabilirim. Böyle olunca, insan insanlardan gelebilecek her türlü menfi ve müsbet davranışa hazır olur. Kur'ân'ın "ve'l-kâzimine'l-gayz" sözüyle ifade ettiği kinini, nefretini, gayzını yutan bir sîne ile onları karşılar ve tıpkı bir atmosfer gibi, dünyasını karartacak şeyler bile o atmosfere çarptığında, âdeta ışık hüzmeleri haline gelirler. Nitekim bunları hayat felsefesi haline getiren insanlara bu tür şeyler çarptığında o üzücü hadiseler birer ışık haleleri haline gelir ve onlara şehrayinler, cümbüşler, fener ayları, donanma geceleri yaşatır.

Bunları söylemek kolay, fakat gerçekleştirebilmek zorlardan zor olsa gerek.

-Müsbet hareket dediğiniz bu mu?

Hayır. O biraz daha farklı. Müsbet hareket, bazı kesimlerin yaptığı gibi dayatma, karşı koyma, açıktan açığa mücadele etme değil, karşı tarafı hiç rahatsız etmeden ve hizmet atmosferini aleyhimize bozmadan; bozup dünyayı yaşanmaz ve hak adına mücadele verilmez hale getirmeden din-i mübin-i İslâm uğrunda çalışmak, çabalamak demektir. Aksine herkesi rahatsız eden ve ayaklandıran bir hareket çoklarının başını ağrıtır.

Benim yukarıda arzetmeye çalıştığım husus, biraz da bu yumuşak ve müdebbir insanlarla alâkalı. Şöyle arzedeğim; ben yaklaşık 20 yaşımdan beri bir kısım insanlardan sürekli çekiyorum. Takipler, mahkemeler, hapishaneler, sinip-görünmeme-ler... vs. Bu süre içinde bunlardan dolayı ağladığımı hiç hatırlamıyorum; ama dost daire içindeki arkadaşlarımızdan, dostlarımızdan ve iyilik ettiğimiz kimselerin muamelelerinden dolayı çok ağladım. Hatta onlardan ağladığım kadar, Allah rızası için ağlayabilseydim, o gözyaşları milletin cennete gitmesine bile yeterdi.

Her neyse, bunları unutam. Unutmakla kalmayıp hiçbir şey olmamış gibi bir tavır ve davranış içinde olalım. Eski hatıraları çağrıştıracak hadiseler zuhur ettiğinde, bir kere daha "ya sabur!" diyerek, bir "la havle ve la kuvvete illa billah" çekip, Rabbi Rahimimize ilticada bulunalım.

Ölüm Fermanı

Efendimiz'in kendisine her fırsatta saldıran İ. Hatal gibi ölüm fermanı çıkarttığı ve Kâbe'nin örtüsü altına dahi saklansa öldürülme emrini verdiği şahıslar var. Fakat bizim, bize saldıran insanlara karşı yaklaşımımız biraz farklı. Bu farklılığın temelinde yatan düşünce şudur: Bana göre, İkrime'ye tavassut eden eşi gibi, ona da tavassut edecek birisi çıksaydı, Efendimiz İ. Hatal'ı da affederdi. Öte yandan, O bir peygamberdi. Allah'ın kendisine bildirmesiyle İ. Hatal ve emsalinin ilelebed iman etmeyeceğini biliyor olabilirdi. Bu sebeple de Efendimiz onu, emin bir mekânda olmasına rağmen öldürülmesini emretmiştir. Bana gelince, ben ayağının ucunu görmeyen düz bir insanım. O açıdan bana düşmanlık eden Ebu Cehil bile olsa, onun inanabileceği ihtimaliyle hareket etmek zorundayım.

Yıllar ve yıllar var ki, bu ülkede bizler, çokları tarafından yapılan tecavüzlere, taarruzlara karşı hep sessiz kaldık. Hiçbir zaman bu saldırılara karşılık vermeyi düşünmedik hatta, nefis müdafaası içine bile girmedik. Zira biliyorduk ki, bir gün gelecek bu ülkede, halkın bizi kabullendiği, hizmetlerimize maddî-manevî , malî-bedenî destek verdiği gibi, gün gelecek aydın kitle, elit tabaka, hatta siyasetin merkezindeki kişiler de bizlere destek verecek, kabullenecek ve bağirlarına basacaktır.. evet inaniyorduk bunlara..

Aslında, bizim geçmişte, hatta yıllar ve yıllar öncesi yaptıklarımız, konuştuklarımızla, bugün yaptıklarımız ve konuştuklarımız arasında hiçbir fark yoktur. Ne var ki bu halimiz o zamanlar bilinmiyor, duyulmuyor ve görünmüyordu. Şimdi bilinme, duyulma ve görülme aşamasına geldi. Gün yüzüne çıkan bu hizmeti ve onun istikbalde ülkemiz adına getirebileceği güzel neticeleri görenler, şimdilerde takdirden kendilerini alamıyorlar.

Bu itibarla da günümüzde, güçlenme istidadında olan ve genç nüfusu sayesinde çağıyla hesaplaşma azmiyle dopdolu bu milletin, tarih sahnesinde bir kere daha boy gösterme imkân ve fırsatı adına, önümüze çıkan herşeyi değerlendirmemiz ve bu uğurda herşeye katlanmamız gerektiği kanaatindeyim.

Şikayet-1

Cenâb-ı Hakk'ın bizlere ihsan buyurduğu bunca lütuflar karşısında birlik ve beraberlik içinde bulunmamız şarttır ve elzemdir. Kaldı ki bizim birlik ve beraberliğimiz Allah'ın yeni yeni lütuf ve ihsanlarına sebep olacaktır. Ama ben görüyorum ki bazı arkadaşlarımız birbirleriyle geçinmiyor, uyum içinde hareket edemiyor, su-i zanlara, gıybetlere, şikayetlere giriyor. Bu hususta sırasıyla bazı ölçüler vermek istiyorum.

1- Başta da beyan ettiğim gibi, herşeye rağmen "Hakk'ın hatırı âlîdir" deyip, dirlik ve düzenimizi bozacak bu kabil şeylerden olabildiğince kaçınmak. Üstad Hazretlerinin "zamanımızda münakaşa eden haklı dahi olsa haksızdır" veciz beyanını hayat düsturu yapmak.

2- Şikayet mevzuu yapılacak problem hayatî ehemmiyeti olmayıp zamanla aşılabilecek cinsten ise setretmek ve sabretmek.

3- Problemi nihaî planda çözüme kavuşturabilecek üst seviyedeki birisine intikal ettirmek. Fakat insan, problemi o zâta arzederken tıpkı bir muhabirin yaptığı gibi, vak'ayı rapor şeklinde anlatmalı. Hem de garazsız ve ivazsız bir şekilde. Gereksiz yere isim tasrih etmemeli, ses tonunu, yüz işmizazlarını değiştirmemeli "böyle böyle bir problem oldu. Hizmetimiz adına hayatî ehemmiyeti hâiz. Tedavi etme adına teşebbüslerim oldu. Fakat altından kalkamadım veya olmadı. Çünkü altında kalıp ezileceğim vehmine kapıldım. Onun için meseleyi zât-ı âlinize getirdim" denmelidir.

Allah Rasûlü (s.a.s) döneminde de birçok problem oluyor ve mesele kendisine isim tasrih edilmeden anlatılıyordu. O da minbere çıkıyor, problemi ve ardından çözüm yolunu söyleyerek meseleyi hallediyordu.

İşte biz bu tür nüanslara, tertibe, terkibe tam riayet edemediğimizden dolayı, problemleri götürüp çözümsüzlüğe mahkum ediyoruz. Mesela hiç gereği yok iken tutup, alâkasız şahıslara meselelerimizi anlatıyoruz. Halbuki bu tür şeyler yetkili, selahiyetli, nihaî bir zâta ve zamanında anlatılmalıdır.

Unutmayalım bizim Kur'ân yolunda olduğuna inandığımız insanlar aleyhinde yarım kelimelik dahi olsa söz söylemeye hakkımız yoktur. Aksi halde Kur'ân'ın haram dediği gıybeti işliyoruz demektir.

Şikayet-2

Allah Rasûlü (s.a.s) "Ashabımdan hiç kimse diğeri hakkında bana söz taşımasın; zira ben sizin huzuruza selim bir kalb ile çıkmak istiyorum" buyuruyor. Buradan hareketle, selim-i kalb ile Rabbisiyle mülaki olmak isteyen herkes, kendisini ilgilendirmeyen mevzuları, başkaları hakkında söylenen sözleri dinlememeye kendisini şartlandırmalıdır. Bu husus bir dâvâ uğrunda kader birliği yapmış arkadaşlar arasında çok daha fazla önem arz etmektedir.

Öte yandan toplum adına yapılan hizmetlerde bulunuyor ve o hizmetin belli bir ünitesi adına sorumlu bir mevkide bulunuyorsak, meydana gelen problemleri dinlemek ve çözmek de bizim vazifemizdir. O açıdan bu iki şeyi birbirine karıştırmamak lazım.

Bakın Allah Rasulü (s.a.s), kendisine isim tasrih edilmeden söylenen problemleri, verdiği hutbeler, yaptığı konuşmalarla halletmiştir. Mesela, "Velâ hakkı, azad edene aittir" buyurmuş ve Hz. Âişe Validemiz ile Berire'nin sahipleri arasındaki velâ problemine son vermiştir. Huneyn Savaşı sonunda, heyecanına hakim olamayan Ensar'dan bazı gençlerin ganimet taksiminde Muhacirîn'in kayırlığı şeklindeki düşüncelerini, topluca Ensar'a yapmış olduğu o enfes konuşması ile halletmiştir.

Netice itibariyle, bizi ilgilendirmeyen hususlarda şikayet ve gıybet televvünlü konuşmalara karşı kapalı ve kilitli olacak, ilgi alanımız içine giren şeyleri de dinleyecek ve zamanında yapacağımız müdahalelerle o işleri çözüme kavuşturacağız. Kaldı ki hizmette, dâvâ arkadaşlarımıza zarar verebilecek hususları -tabii sorumluyusak- dinlememek, çözüm bulmamak bizim hakkımız değildir. Orada mesele amme hukuku - Allah hakkı- içine girer ve bizi aşar. Dolayısıyla bu türlü durumlarda mutlaka yetkili bir şahsa meseleyi zamanında intikal ettirmeli veya yetkili isek dinlemeli ve çözüm bulmalıyız.

Bu meselenin bir diğer yönü; bazen birileri gelip, şahsımız hakkında başkalarının söylediği ifadeleri aktarıyorlar. "Falan senin hakkında şöyle diyor, böyle düşünüyor, yazıyor vs." Şimdi hiçbirimiz dinin direği değiliz.. ölçü ve kıtas hiç değiliz. Bu açıdan birilerinin aleyhimize olması, aleyhte düşünmesi ve konuşması o insanların kötü olduğuna delâlet etmez. Zira bazı insanlar vardır ki, mürâdîdir. Size iyi görünmek için o tür davranışların içine girerler. Bazıları da hakperesttir. Size karşı haşın, sert görünür ama doğruyu konuşur, doğruyu anlatır.

Şimdi bizler şahsımızla alâkalı meselelerden dolayı her konuşulanı dinlemeye kalkarsak, inanın bana gıybet çarkı dönmeye başlar. Halbuki gıybet etmek haramdır. Gıybet etmeme de bir meziyettir, iman işidir, yürek işidir. Yiğitliğin emaresidir. Onun için yanımızda gıybet edilmeye başlandığı an bu yiğitliği göstermek zorundayız. "Dinlemiyorum böyle şeyleri, kalkın, defolun gidin yanımdan" demeliyiz. Bunu yapacak cesaretimiz yoksa, bari kendimiz kalkıp gitmeli ve o şeytan meclisini terketmeliyiz.

Bu hususda bir de konum meselesi var. Mesela benim konumum. Bazen oluyor ki bana intikal eden hadiseler karşısında kendimi şikayet bürosu şefi gibi görüyorum. Gelen-giden belki günde 100 adam problemini anlatıyor ve ardından "çöz bunu" diyor. Problemleri çözme neyse ama onların intikalinde gıybetlere girme yok mu, işte onlar beni mahv u perişan ediyor. İmanlı sînelerde, imanlı dillerde bu kafir sıfatını görmeye hiç tahammül edemiyorum. Ben sizlerden tekrar rica edeyim. Allah aşkına bu türlü davranışları hayatımızdan silip atalım. Zira şu hale gelen hizmeti hafızanallah yiyip-bitirecek iftirak ve gıybet virüsünden başka birşey bilmiyorum. Hele gıybet, hele gıybet!. Mesela bu daire içinde öyle arkadaşlar tanıyorum ki, zinaya karşı olabildiğine kapalı, yediği-içtiği, giydiği şeylerde harama kilitli, namazları çok mükemmel, fakat gel gör ki gıybetin merkezinde. Halbuki gıybet de en azından zina ölçüsünde haram. Onun için tekrar rica ediyorum birilerini çekiştiren, her fırsatta gıybet eden insanlara karşı

ortaklaşa tavır alalım. Konuşmayalım, konuşturmayalım o insanları. Bulduğumuz ortamları iftirak ve gıybete nâmûsait hale getirelim. İçtimaî hayatımızı perişan eden bu iki virüsten, yılandan, çiyandan kaçır gibi kaçalım.

Metod Farklılığı

Daha önceden çeşitli vesilelerle söyledim. Yine söylüyorum; su-i zan etmek haram, su-i zanna vesile olmak da bir yanlışlıktır. Bu açıdan arkadaşlarımız, ehl-i hizmet olan, iman ve Kur'ân'a hizmet dâvâsında farklı metodları benimseyen dostlarımızı mutlaka ziyaret etmeli, yanlış anlama ve anlaşılmalara medâr olabilecek hususları anlatarak, onlara günah işletme imkân ve fırsatı vermemelidirler. Evet, herkes kendi mesleğinin, meşrebinin muhabbeti ile yaşayabilir.. yaşmalıdır da. Onun için başkaları medya imparatorluğu adını taksalar da biz TV, radyo, gazete ve dergilerden oluşan basın-yayın yoluyla dinimize hizmet etmeyi bir yol, bir metod olarak benimsemişiz. Onlar da farklı bir yol tutmuş gidiyorlar. Bu aşamada ne bizim onlara, ne de onların bize benimsenen metod farklılıklarından dolayı ta'n ve teşnide bulunmaları yakışık alır. Hatta nerede var TV, yurt-okul-pansiyon açmak, hizmette bir düstur mu vb. gibi tenkitvâri ifadeler adavet telkin edici, iftirakî körükleyici, Kitap ve Sünnet'le te'lifi yapılamayacak olan şeylerdir. Şimdi bunun karşısında biz de tutup şöyle mi diyelim: "Çarşaf veya şalvar dinin aslî unsurlarından mı, iman esasları arasında mıdır ki herşeyi onun üzerine bina ediyorsunuz?" Hayır, hayır bu türlü şeyler ehl-i iman arasında olabildiğine yakışsız, birbirimizi iftiraka götürücü ve gıybeti tazammun eden şeylerdir.

Bence bunların hiçbirine gerek yok. Herkes kendi istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda, düşüncelerine uygun gelen yeri bulmuş ve o kulvarda hizmetine devam ediyor, devam etmeli de. Meşrebinin muhabbeti ile yaşamalı, başka meşreplere dil uzatmamalı. "Hasen"i bulduktan sonra "ahsen"in münakaşasını yapmamalı. Yani Hüseyin'i bulduktan sonra Hasan'ın peşine düşmemeli. Zira Hasan da mutlaka Hüseyin'in bulunduğu yerdedir.

Ayrıca, herkesle diyaloga açıldığımız şu dönemde, sayılamayacak kadar çok fasl-ı müşterekleri olan Müslümanların, meşrep farklılığından dolayı birbirlerini çekiştirmeleri, iftirak içinde olmalarını izah etmek çok zor olsa gerek!.

Dâvâ Genç İnsanlar İster

Ben yıllardan beri bu dâvâya sahip çıkacak insanların gençlerden teşekkül etmesi için Rabbime dua dua yalvardım, yakardım ve halen yalvarmaya devam ediyorum. Çünkü, Hz. Ömer'e isnad edilen bir söze göre "genç insanı olmayan bir davânın ayakta durması mümkün değildir." Sakın ola ki bu düşüncenin mefhum-u muhalifini ele alarak "ihtiyarların bu dâvâda işi yok" gibi bir anlayışa kapılmayın. Ben böyle bir saygısızlığı irtikap etmekten Allah'a sığınırım. Fakat şu da unutulmamalıdır ki, yaşlanmış, iki büklüm olmuş insanlarla böylesi uzun bir yola çıkılmaz. Bu dâvâ başım, gözüm, dişim demeyecek, evlad ü iyal, şan, şeref, şöhret, makam, mansıp peşinde koşmayacak genç, dinamik insanlar ister. Gençlik heyecanını, dinamizmini dâvâsı uğrunda kullanacak insanlar. Fakat bütün bunlar şart-ı âdidir, esbab-ı âdidir. Yani Allah sizlere takdir buyurmuş olduğu lütûf ve ihsanları sunarken, bu gençleri vesile olarak kullanır. Onun için hepimiz ve hepiniz Cenâb-ı Hakk'a yönelerek dâvâyı omuzlayacak ve sonuna kadar götürecek genç insanları ihsan buyurmasını istemeli ve dua dua yalvarmalıyız.

Ayrıca kavlen duanın yanında duygu ve düşünce bazında da bu düşünceyi diri ve canlı tutmanın yani beklentiler içinde bulunmanın Allah katında çok müessir bir dua olduğuna inanıyorum. Yatarken-kalkarken, yerken-içerken hatta rüya ve hülyalarımıza varıncaya kadar "Allahım gençler, genç dâvâ adamları..." diye düşünmek bence çok

önemlidir.

Öte yandan; insanlık bir değişim ve dönüşüm yaşama aşamasına girdi. İşte bütün insanlığın beklediği bu dönüşüm ve değişimi gençler gerçekleştirecektir. Onun için şimdiye kadar çok defalar dediğimiz gibi "Genç adam, kalk bu bâdirenin bahadiri ol" diyecek ve gençlere misyonlarını hatırlatmaya devam edeceğiz.

Evet, Üstad Hazretleri dâvâyı sahiplenen bunca genci bir arada görmediği halde, o fecrin emarelerinin görüldüğünü söyler. Zaten fecr, fecr-i kâzib bile olsa, o fecr-i sâdıkın en sâdık emaresidir. İşte Bediüzzaman da o sâdık emareyi görmüş ve onun muştusunu bizlere sunmuştur. O Büyük Çilekeş etrafında 20 adam olduğu dönemde "kardeşlerim küfrün ve ilhadın bel kemiği kırılmıştır" der. Tiflis'de medresesinin temellerini atma hülyası, Van'da Medresetü'z-Zehra düşüncesi, "Ümitvar olunuz! Şu istikbal inkılâbâtı içinde en yüksek ve gür sadâ İslâm'ın sadâsı olacaktır" demesi, "Ümidim var ki semâvât ü zemin-i Asya / Bâhem olur teslim yed-i beyzâ-yı İslâm'a" sözleri ve bu çizgideki beyanları üst üste getirilecek olduğunda, o Büyük Üstad'ın bugünleri çok öncelerden gördüğü ve kaneviçesini sabır tığıyla ördüğü görülecektir.

Evet, Sezâi Bey'in ifadesiyle "fecr ordusu" artık gün yüzüne çıkmıştır. Bu kudsî dâvâyı omuz verecek genç ve dinamik kadro iş başındadır. Hz. Ömer gibi adaletin, gücün, istikametın remzi, Hz. Hamza gibi şecaat ve cesaretin önderi, Hz. Eyyub misali sabrın kahramanı olan gençler artık şahlanmış bulunmaktadır. İşte tam bu aşamada diyorum ki Ey Hamza'lar, Ömer'ler, Ali'ler "lebbeyk" deyin, bu kudsî hamulenin altına girin. Girin bu sorumluluk altına ve asırlardan beri yaşanan bir hayatın vebalinden kurtarın neslinizi. Ahesterevlik etmeyin.. elinizi çabuk tutun.. önünüze çıkan altın gibi fırsatları kaçırmayın.. değerlendirin bütün bunları.. ve kurtarın çağınızı, çağınızın insanlarını. Çağı yakalamak diyorlar! Haydi canım, sizin hülyalarınız, idealleriniz yanında ne değeri var ki bu düşüncenin. Siz, bırakın çağı yakalamayı, yapacağınız hizmetlerle çağınızı aşmaya namzetsiniz. Siz bu çağın Heraklit'leri, Apollo'larısınız. Estağfirullah.. düşünülen şeylerin hayata taşınması yanında ne Heraklit'in, ne de Apollo'nun lafı olur.

Hasılı; bu gençler topluluğunun, bu fütüvvet ordusunun yapacağı daha çok şeyler var. Yeter ki Rabbim muhalif bir rüzgar estirmesin ve bizleri hizlan, hüsrân ve haybet içinde bırakmasın. Âmîn!

Spor ve Diyalog Süreci

Dünyada, iletişim ağlarının genişlemesiyle beraber, demokrasi, barış, diyalog, hoşgörü ve müsamaha kavramlarının da yayılıp benimsendiği bir gerçektir. Bu kavramların daha da yaygınlaşması ve bütün Müslümanların bundan nasiplerini almaları için, fert ve toplum olarak herkese görev düşmektedir.

Burada topluma müessir olabilecek önemli güç kaynakları ve iletişim vasıtalarından biri de hiç şüphesiz spordur. Sporla ilgili şeyler, dünyanın bir ucundan diğer ucuna hemen bir anda intikal edebilmektedir. Mutlaka lüzumuna inandığımız ve bizim hesabımıza oldukça önem arzeden diyalog ve müsamaha düşüncesi diğer vasıtaların yanında bu yolla da herkese duyurulabilir.

Mesela futbolda sahada geçirilecek 90 dakikalık süre çok iyi değerlendirilebilir, oyun içinde gerekli performans gösterilip, tribünlerdeki seyircilere zevkli dakikalar yaşatılabilir ve kimsenin itiraz edemeyeceği, insanlık çapında bir kısım faziletler rahatlıkla sahada sergilenebilir. Evet, 90 dakikanın bu şekilde değerlendirilmesi çok önemlidir. Ancak ondan daha önemli bir husus var ki o da, eskiden olduğu gibi, yenilen ve yenen tarafların bir araya gelmeleri, birbirleriyle sarılıp, el sıkışmaları ve etraflarına centilmenlik yağdırmalarıdır. Onların bu şekildeki hareketleri, tribünlerdeki insanlara da yansımaktır. Bu yer yer sandalyeleri ateşe veren, birbirlerine sövüp-

sayan, zaman zaman kanlı-bıçaklı birbirine giren ve sporu bu şekilde duygudan, düşünceden tecrid edilmiş bir meslek olarak görmek, göstermek isteyenlere de önemli bir ders olacaktır. Taraftarlar da kavga ve döğüş yerine, karşılıklı sevgiyle el sıkışıp, stadyumdan öyle ayrılacaklardır. Bütün bunlar küçük görölse de, bununla kin, nefret kırılıp, hiç olmazsa belli ölçüde nötr edilir ki dünyanın da buna çok ihtiyacı vardır.

İçte ve dışta bir kesim, belki dünyada diyalog ve beşerî münasebetlerin bu ölçüde temsilini istemeyeceklerdir. Bunun için de temkinli davranma mecburiyetindeyiz. Öyleyse bu iş temkinle götürülmeli ve temkin öncelikli yaşmalıdır. Yapılan her işte içten içe derince, çok akıllı, çok sağlam olmalı ve samimi hareket edilmelidir. Hatta biraz da mukassî görünmelidir. Bunun bir metod olarak, meslekten mesleğe değışeceği de hatırdan uzak tutulmamalıdır. Bir imam camide, -eğer matlubsa- avazı çıktığı kadar bağırabilir, herşeyi açık konuşabilir, açık söyleyebilir. Ama bir sinema ve tiyatro sanatçısı, bir fikir kitabı yazarı öyle davranamaz; O, sunacağı mesajların, açık müdafaasını yapmak yerine, çok küçük bir mesele halinde, rollerinin ya da sayfalarının arasına sıkıştırıp sunmak zorundadır. Bunun böyle yapılmasında maslahat vardır. Yoksa o mesajların çarpıcılığı ve tesiri kırılır, müessir olunamaz. Sporda da aynı şey geçerlidir. Mesela atılan bir gol sonunda, "bunu imanım ile yaptım, Allah'ın izniyle böyle oldu" gibi sözler, bazı insanları hezeyana, tuğyana sevk edebilir. Bunun gibi, bazılarını rahatsız edecek hal ve davranışlardan sakınmakta maslahat olsa gerek.

Evet, maalesef günümüzde, bazı şeyleri böyle yadırgama söz konusu; bu fasıl aşılacağı âna kadar; dine, dinin vaad ettiği itmînana, ahiret hayatını garanti etmeye herkesin ihtiyacı olduğu ve bütün bunlar, usulünce sunulduğunda kabul göreceği mülâhazasıyla arkadaşların -mutlaka ama mutlaka- temkinle hareket etmeleri şarttır. Hemen bütün dünyada Müslümanlık adına bir şeyler yapmak isteyen pek çok kimse meseleye böyle hoyratça yaklaştıklarından dolayı, sevdirmekten ziyade maalesef nefret ettiriyor ve insanlar arasında aşılmaz uçurumlar meydana getiriyorlar. Oysa ki Müslümanlığın insanlar arasında köprü olmaya, yan yana ve uçurumsuz olmaya ve dahası açık olmaya ihtiyacı vardır.

Bizler bu ilkelere ters hareket eder ve kendi ufkuna göre diyaloga açık olan insanlara yaklaşmazsak, dinin ruhuna aykırı hareket etmiş oluruz. Çeşitli vesilelerle sevgisini, saygısını ifade etmek için el uzatan insanlara, aynıyla mukabele etmezsek, -hafizanallah- sevimsiz hale geliriz. Hatta bir kısım sürpriz olumsuzluklara sebebiyet vermiş oluruz. Hülâsa olarak diyebiliriz ki, spor gibi önemli bir faktörün, mutlaka çok iyi değerlendirilmesi gerekir.

Tesbitler ve Tavsiyeler

Günümüzde, İslâmî çizgide sürdürülen bütün faaliyetlerin herkes tarafından takdir edilmesi gerekir. Toplumun hangi alanına yönelik olursa olsun yapılan, yapılacak olan her türlü hizmet, Allah'ın rızası olarak belirlenen hedefe, müminleri bir adım daha yaklaştırıyorsa, bunda kıskançlığın, kinin, hasedin olmaması gerektiği kanaatindeyim. Mesela; çeşitli yerlerde açılan ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim müesseseleri -inşâal-lah- birçok insanın, İslâmî duygu ve düşünceyle tanışmasına vesile olacaktır. Ve bu günümüzün insanının ıslahı adına çok önemli bir adımdır. Bu vesileyle cami cemaatinin, imamın, vaizin, müftünün, imam-hatip ve ilahiyatın dışında, kadimden bu yana devam edegelen önemli bir vazifeyi üstlenip eda edecek aydın bir zümre yetişecek ve bunlar dinimizin dünya çapında bir kez daha şehbal açmasına vesile olacaklardır. Şimdi böyle bir kadronun yetişmesine kimsenin itirazı olmayacağı gibi, kimsenin kıskançlık izharında bulunması da doğru değildir. Yalnız bu organizasyon içinde bulunan insanların da aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri gerekir:

1- Sair hizmet metodlarını kabullenip, o yolda yürüyen insanların rahatsızlık duymalarına, tahrik olmalarına sebebiyet verilmemeli, onları rahatsız edecek her

şeyden kaçınılmalıdır. Zira bizim onları hasede, kine sevk ederek günaha sokmaya hakkımız yoktur.

2- Hakkımızda yapılan suçlamalara, makul ve mülayim cevaplar verilmelidir. Mesela; "Yurt, okul, kurs vs. şeklinde hizmet kompleksleri açıyor, buralarda milletin parasını israf ölçüsünde harcamalara giriyorsunuz. Dev spor salonları, yüzme havuzları.. yapıyorsunuz. Bunlar caiz mi?.." türünden yapılan itirazlara, "Siz de günübürlük meselelerde boğulup gidiyorsunuz. Cihanın bunlarla fethedildiği ne zaman görülmüş?.." şeklinde karşılık vermeniz kat'iyen doğru değildir. Bunun aksine, daha mülayim bir tavır içinde; "Böyle olmanın bir kısım yararları var. Bizim aklımız ermeyebilir ama, bazı insanlar böyle uygun görmekte ve cihan bunu tasvip etmekte.." şeklinde bir cevap vermemiz onları yumuşatacak ve belli ölçüde onların beşerî vahşetlerini izale ile olumsuz yönlerini nötr edecektir.

Bütün bunlar bir tarafa, insanımızın hak yol, doğru metod kabul ederek bu çizgide sergiledikleri fedakârlıklar doğrusu bizleri hayrete düşürmektedir. Eğer başkaları gurur ve benlikten kaynaklanan bir anlayışla "bizim yapamadığımız şeyi başkaları nasıl yapar?" mülâhazasıyla böyle davranıyorlarsa, doğru yolda yanlışlıklar yapıyor demektir.

Unutmayalım ki, toplumsal uzlaşma asgarî müştereklerin tesbitiyle mümkün olur. Aynı cephede, fakat farklı kulvarlarda bulunan insanların kendi meşreplerinin muhabbeti ile yaşayıp yol almaları normaldir. Başka kulvarlarda koşanlara çamur atmakla hedefe varılmadığı ve varılamayacağı da ortadadır.

Hoşgörü

Hoşgörü bizim dünyamızın yamaçlarının gülüdür, çiçeğidir. Biz onu asırlarca hep birlikte, el ele gönül gönüle vererek temsil etmişiz. Ve inşaallah kökünde böylesine bir hoşgörüye barındıran bu millet ağacının, yeniden hayat bulması sonucunda onu bir meyve halinde dışarıya çıkartacak ve hoşgörüye bir kez daha tam anlamıyla temsil edecektir. Evet, Ahmet Yesevî'ler, Yunus Emre'ler, Mevlânâ'lar, Hacı Bektaş'lar bu düşüncenin zirvelerinde dolaşan, bizim dünyamızın insanlarıdır.

Milletimizin hoşgörüye bu denli açık olmasında, dinî prensiplerimizin rolü çok büyüktür. Hatta denilebilir ki hoşgörü, kaynağını dinimizden almaktadır. Zira o, aşk, şevk, sevgi platformunda gelişir. Bu platformu çok çeşitli denemeleri ile hazırlayan ise, dindir. Bakın Nebiler Serveri'ne (s.a.s). O'nun bir adı "Habib"tir. Habib, seven ve sevilen demektir. Bir dinin peygamberine bu ismin veya sıfatın verilmesinin altındaki espri kavranabilse, buna verilen ehemmiyet kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Evet o, değil insanlara, hayvanlara bile fevkalade hassas bir şekilde davranmış, onlara verilen en küçük rahatsızlık karşısında ciddi olarak rencide olmuş ve bu konuda etrafındakileri uyarmıştır. Hayvanlara karşı tavrı bu olan Allah Rasulü'nün insanlara karşı davranışı bundan daha ötedir. O, namazda, Rabbisinin huzurunda dururken, bir çocuk ağlaması işitse, o çocuğun annesinin hafakanlarını kalbinde duyar ve namazı acele olarak kılardı. "Hibbî'r-Resûl" yani Peygamber'in sevdiği, sevgilisi ünvanını alan Üsâme b. Zeyd'in, bir savaşta samimî olmadığı inancıyla karşı taraftan "La ilahe illallah" diyen birisini öldürdüğü haberi ulaştığında fevkalade rahatsız olmuş ve Üsâme'ye defaatle "kalbini yarıp da baktın mı?" demiştir. Öyle ki Hz. Üsâme, "Keşke bu zamana kadar Müslüman olmasaydım da Allah Rasûlü'nden bu itabı duymasaydım" temennisinde bulunmuştur.

Yine o Nebiler Sultanı (s.a.s) Medine'yi teşrif ettiklerinde, Medine ahali ile yapmış olduğu anlaşmada (Medine Vesikası) Yahudilere dahi öylesine haklar tanımıştır ki, onlar günümüzde yürürlükte olan İnsan Hakları Beyannamesi'nde, insanlara tanınan haklardan çok çok ileridedir.

Evet, bizim hoşgörü anlayışımıza kaynaklık eden dinimizdir veya hoşgörü dinimizin tabiatının gereği ve onun bir derinliğidir. Biz, o dini hayatımıza hayat kıldığımız asırlarca, bu uzun zaman dilimlerinde o hoşgörüyü dünya çapında temsil etmişizdir.

Yalnız tarihin bazı dilimlerinde, günümüzde de kısmen olduğu gibi, bu espriyi kavrayamayan bazı marjinal gruplar veya bazı fertler, bu anlayışa ters hareketlerde bulunmuş olabilir. Onları bu tür davranışlara sevk eden, düşünce kayması olabileceği gibi, dış dünyanın etkileri de olabilir. Evet, eli kanlı, gözü kanlı, dili kanlı, müsamaha, tolerans, hoşgörü nedir bilmeyen bazılarının işleyegeldikleri cinayet, bombalama, yaralama, gasp, soygun vb. hadiseleri bütün müminlere mâl etmek, hatta bunu İslâm'ın temel özelliği olarak göstermek doğru olmasa gerekir.

Netice itibariyle, bütün olumsuz şartlara rağmen, günümüzde bize düşen şey, hoşgörü anlayışını yeniden öncelikle içimizde yeşertmek, daha sonra da çevremizle olan münasebetleri hep bu çizgide sürdürmektir. Zira bu milletin yeniden dirilişi, husumet düşüncelerinin kökünün kesilmesine ve hoşgörü anlayışının yaygınlaşmasına bağlıdır. Allah'a şükür, bu süreç Türkiye'de başlamıştır. Başladığı gibi daima artan bir hızla devam etmesi, sonra bütün bir dünyaya yayılması en büyük dileğimizdir. Günümüzde insanımızın herşeyden daha çok, her zamankinden daha fazla sevgiye, saygıya, el ele tutuşmaya ihtiyacı vardır. Geleceğin dünyası kinin, nefretin, şiddetin, kavganın, savaşın üzerine değil, sevginin, hoşgörünün, birbirimizi kabullenmenin üzerine bina edilecektir.

Anne-Baba Hakkı ve Hizmet

20. asırda en çok istiskal edilen, hatta hor ve hakir görülen değerlerin başında maalesef ana ve baba gelmektedir. Bu konunun; dinî inançları, içtimaî, iktisadî ve siyasî hayatlarına egemen olan kanunları itibariyle Batı dünyasında bulunmasına makul izahlar getirebiliriz ama aynı şeylerin İslâm dünyasında olmasını izah etmek oldukça zor ve gariptir. Bir kere Kur'ân, ana-babayı "valideyn" diye tesmiye ederek, ikisini bir varlık gibi göstermiş ve onların haklarını Allah ve Resulü'nün hakları ile aynı çizgide değerlendirmiştir. Ben şahsen, unutulmuş veya unutturulan bu gerçeğin neslimize tekrar hatırlatılması gerektiğine inanıyorum. Ayrıca bu konuda, eğitim ve öğretim vazifesi gören A'dan Z'ye hemen herkese çok ciddi görevler düştüğü kanaatindeyim.

Doğrusu, günümüzün hizmet erlerinin bile bu mevzuda hataları olabiliyor; bazen bu hataları görüyor ve hicranla iki büklüm oluyorum. "Hizmet ediyor, İslâm'ı ihyaya çalışıyoruz.. ana-babamızın haklarına tam anlamıyla riayet etmesek de olur.." gibi düşüncelerde olanları hatta bu düşüncelerini sesli olarak ifade edenleri affetmek içimden gelmiyor. Bir kere, İslâm için hayatî meselelerle uğraşmak, ana-babayı ihmal etmeyi gerektirmez ki! Hele bunu bir kahramanlık emaresi olarak telakki etmenin affedilir yanı, tarafı yoktur. Aslında çok iyi bir zamanlama ile hizmete devam edilirken, ana-baba ziyaret edilerek, bakımları, görümleri yapılarak onların hakları da gözetilebilir. Bana göre hizmet deyip ana-babalarını ihmal edenler ciddi bir aldanmışlık içinde, hatta yapmış oldukları yanlışlığın farkına varmadıkları veya onu yanlış telâkki etmedikleri için ayrı bir haybet yaşamaktadırlar. Ziya Gökalp'in ifadesiyle "cehalet-i mük'ap" işte buna denir.

Bazılarının ana-babaları, çocuklarının bu türlü hizmetlerde görev almasını istemeyebilir, bunu hazmedemeyebilir ve problem çıkarabilirler. Bu konuda ölçü, hadis diye rivayet edilen, şu meşhûr sözdür: "Allah'a isyanın bahis mevzuu olduğu yerde, mahlukata -kim olursa olsun- itaat edilmez." Yani ana-baba Allah'a ve O'nun emir ve yasaklarına muhalif bir şeyi emretmedikleri müddetçe, onların hak ve hukukuna riayet etmekle mükellefiz.

Arkadaşların Birbirine Saygısı

Arkadaşlarımız birbirlerine karşı daima saygı ile dopdolu olmalı ve bunu hemen her zaman hayatlarına yansıtmalıdırlar. Bana göre onların birbirlerine "ta'n u teşni"de bulunmaları, hem dünyada hem de ukbada kaybetmelerine sebep olabilir. Sık sık çevreme sitem ederek bunu hatırlatmaya çalışmışımdır. Şöyle ki, akademik kariyer yapmış, bir yerde dekan veya rektör olmuş arkadaşlarımıza -çocukluk dönemini bildikleri için herhalde- falan aşağı, filan yukarı dediklerini duyduğumda "yahu Allah aşkına, bizim içimizde neş'et eden bu arkadaşlar, sizin nazarınızda hiç büyümezler mi?" dediğimi yakınımıdakiler çok iyi bilirler. Bizim Erzurumluların enfes bir tabiri vardır bu konuda; "ev danası öküz olmaz" derler. Konuyla alâkasını irfanınıza havale ediyorum.

Gerçi ana ve babanın bu konuda farklı yaklaşımları olabilir. Zaten vardır da. Oğlu paşa da olsa, yine "Ali gel, Ali kalk" derler. Yalnız bizim ailede yoktur bu. Anam bana hep "Hacı Efendi" derdi. Kardeşlerim de birbirlerine "Efendi" derler. Yani hep ta'zim ve saygı ifade eden bir üslupla konuşurlar.

Bu mevzuda bazıları sayın, bey, efendi vs. samimiyeti bozuyor derler. Hayır, bu bir üslup meselesidir. Ben hiçbir zaman üslubumu bozmak istemem. Herkes düşüncelerini kendi beyanları içinde anlatır. Ben ne isem onu ifade ediyorum. Elin-alemin bu mevzudaki düşünceleri beni alâkadar etmez...

Mazhar Olduğunuz Lütuflar Aşkına..!

Farklı zamanlarda, farklı cemaatlerin huzurunda ifade etmeye çalıştığım ve bana göre önemini hiçbir zaman kaybetmeyen ve kaybetmeyecek olan birkaç meseleyi hatırlayabildiğim şekliyle, hiçbir tasnife tâbi tutmadan arz etmeye çalışacağım.

Üstad Hazretlerinin, "sırran tenevveret" sözüyle resmettiği dönemin bir mânâda bitişi, bana göre kısmen yurt, pansiyon, okul, kurs... faaliyetlerinin başlangıcıyla hissedilmeye başlamıştır. Bunun için illa da bir tarih vermek gerekecekse, 1978 başlangıç olarak kabul edilebilir. Bu açıdan hizmete bakılacak olursa, sizin temsil ettiğiniz hizmet 18 yaşında demektir. Evet sizler, henüz hizmet itibariyle 18 yaşında sayılırsınız. Buna karşılık, hizmet düşünce ve sistematüğinizi kabullenip sahip çıkanların adedi ve bu düşüncenin ulaşmış olduğu coğrafya itibariyle hadiseye bakacak olursanız, bir açıdan, Osmanlı'dan çok çok ileride olduğunuz rahatlıkla söylenebilir. Çünkü Osmanlı daha 18 yaşında iken Söğüt'ten, Domaniç'ten dışarıya yeni yeni çıkıyordu. Şimdi o güç, bu zaaf, o gelişme, bu intişar karşılaştırılınca: "Bu Allah'ın sizlere olan lütfu ve ihsanıdır" demekten kendimizi alamayız. Bu lütuf ve ihsanın farkında ve şuurunda olmak, sonra da buna uygun şükürde bulunmak, bu lütufların devamı adına yapılan, ya da yapılması gerekli olan biricik vazife olsa gerek..

Öte yandan, bu önemli ve önemli olduğu kadar da büyük işe sahip çıkan insanlar olarak bizler, hiçbirimiz bizden önce bu işin sahibi olmuş insanlar kadar, kat'iyen seviyeli değiliz. Mesela, hiçbirimiz, keşfi-kerameti açık, Çanakkale'den Gelibolu'ya bir sandalla geçen ve orada şehid düşen bir Süleyman Şah değiliz. Veya her namaza duruşunda "Kâbe" önüne gelip temessül eden veya diğer bir ifadeyle Kâbe önüne temessül etmediği müddetçe namaza başlamayan, o dünyanın dört bir yanına ordular sevkedecek kadar akıllı ve başarılı ve nihayet Sırp'a haddini bildirdiği savaşta şehid düşen Murad Hüdavendigâr hiç değiliz. Hepimiz sıradan, düz insanlarız. Belki de çocuklarımız itibariyle günahlarımız boyumuzu aşkın. Ama, şu Cenâb-ı Hakk'ın lütfuna bakın ki, O bir zamanlar bu gibi insanlarla temsil edilen dâvâyı bizlerle temsil ettiriyor ve o büyük hizmeti bizlere gördürüyor. İnsan burada Bediüzzaman Hazretlerinin şu

sözünü hatırlamadan edemiyor: "Kardeşlerim! Bu İslâm ve Kur'ân'a hizmet dâvâsı, ihsân-ı İlâhî olarak bizlerin omuzuna konulmuş.."

Söz buraya gelmişken şunu da sizlere hatırlatmadan geçemeyeceğim. Hizmetimiz itibariyle bu seviyeye gelinceye kadar acaba kaç şehid verdik? Süleyman Şah, Murad Hüdavendigâr, Yıldırım Beyazıt misüllü kaç insanımız bu yolda öldü ya da öldürüldü? Kaç arkadaşımız çoluğunu-çocuğunu, evini-barkını terketti de, şarkın o namı, şanlı sultanı Selahaddin Eyyubî gibi ömrünü çadırlarda geçirdi? O büyük Sultan'ın "Allah'ın evi orada Haçlıların elinde iken, Selahaddin nasıl kendine ev edinir" sözü herkesin ma'lumudur.

Evet, bizim içimizden de dünyanın dört bir yanına giden arkadaşlarımız oldu.. oldu ama, onlar sizin hazırlamış olduğunuz imkânlarla oraya gitti. Biletini siz aldınız, ceplerine kâfi miktar parayı siz koydunuz. Ve bunlardan da öte, onlar, cemaat kaynaklı me'haz'ın kudsiyetine dayanarak oralara gittiler ve gittikleri yerlerde hüsn-ü kabul ile karşılandılar.

Bana göre bizim arkadaşlarımız, İslâm tarihi boyunca, bu yüce dâvâ uğrunda, çile çeken insanların onda biri kadar çile çekmemişlerdir. Allah'ın lütuflarını kendimize mâl ederek caka yapmayalım. Şayet bu hususta ben yanılıyorsam -ki yanılmayı çok isterim- bu uğurda evini-barkını satan, hakiki anlamda çile ve ızdırap çeken, işini, imkânlarını terk ederek diyar diyar dolaşan yoktur. Varsa, gelsin onların dertlerini paylaşalım ve ona: "Sattığın eve bedel, al şu evi" diyelim.

Benim bu sözlerimin sizleri rencide etmeyeceğini umarım. Vak'ayı rapor şeklinde, sizlerden tecrid ve tecerrüd düşüncesi içinde söyledim bütün bunları. Evet bu faslı "el-insaf" deyip ve peşi peşine iki nokta koyup geçiyorum.

Hizmetin ruhuyla alâkalı bir diğer hususu hatırlatmakta fayda mülâhaza ediyorum: Bu daire-i kudsiye içindeki arkadaşların birbirleriyle uyumlu bir biçimde çalışmaları çok önemlidir. Kur'ân'ın: "Bazınızı bazınıza fitne kıldık" veya "Bazınızı bazınızla imtihan ettik" işâr ve irşadı açısından denebilir ki, biz karşı cephenin insanları ile imtihan olduğumuz gibi, kendi içimizde de imtihan olacağız. Tabii böyle bir imtihan, bize ayrı bir sevap kazandıracaktır.

Bu noktadan hareketle diyebilirim ki, bana göre ahlaken en mazbut insan, Kur'ân ve Sünnetin ölçüleri içinde en huysuz insanlarla bile geçinebilen, onlara karşı tavırlarını ayarlayabilen insandır. Daha önceleri aynı şeyi ifade ederken, "en iyi insan, kobralarla bile arkadaşlık yapabilen insandır" demiştim. Rica ederim, bizler Hint yogilerinden daha aşağı mıyız ki, onlar, kobralarla arkadaşlık yapabildikleri halde, biz birbirimizle geçinemiyoruz.! Hem de kudsî bir dâvâ etrafında...

Efendimiz (s.a.s)'in ahlâkıyla ahlâklanma mecburiyetinde bulunan biz, falan veya filanla şu ya da bu huyundan dolayı geçinemiyor ve rahatsızlık duyuyorsak, kendi ahlâkımızı vicdan tedavi hanelerinde bir kere daha gözden geçirmeliyiz. Ve yine bana göre bu hizmete dilbeste olmuş kimseler, bu kudsî dairedeki arkadaşları ile geçinemiyorlarsa, onlar ya akıl hastasıdır ya da kendi ruh adeseleriyle başkalarını mahkum eden bencillerdir.

O halde, gelin Allah aşkına; şu İslâm ve Kur'ân dâvâsında, hem de her seviyede elemene çok ciddi ihtiyaç duyulduğu bir dönemde, aynı çizgiyi paylaştığımız insanların, kusurlarını araştırmayalım.. kimsenin aleyhinde konuşmayalım ve konuşturmayalım. Daha önceleri defaatle ifade edildiği gibi kendi nefsimize karşı bir savcı, başkalarına karşı da bir avukat gibi davranalım... Bu mülâhazadan hareketle hepimiz kendi kendimize: "Sen kendini gaflete salmış hâinin tekisin.. günde 7 saat uyumadan evden çıkmayan bir tenperversin.. sen bedeninin esiri ve cesedinin kulu-kölesisin." Evet böyle demeli ve başkalarını hep melek gibi görmeliyiz. Ve soralım kendimize, acaba o tenkid vesilesi yaptığımız ve gyibetlere girdiğimiz meseleler, Kur'ân ve Sünnet ölçüleri

içinde mahzurlu mu?

Size bu konuda, çarpıcı bir misal arz etmek istiyorum; Devr-i Saadet'te bir sahabi, Allah Resulü'nün huzuruna gelerek, çarşıda gezerken nefesine hakim olamayıp, bir kadını öptüğünden bahseder.. ve sonra da boynunu büküp hakkında verilecek olan hükmü beklemeye başlar. Evet, bu şey bir günahdır. Elin-âlemin harimine el uzatma, namusuna dokunma, hele hele emniyet temsilcilerinin bunu yapması çok büyük bir günahdır. Ne var ki, vahyin solukları bu günahı bir sürçme şeklinde gösterir ve "Gündüzün iki ucunda, gecenin de ilk saatlerinde namaz kıl. Çünkü iyilikler kötülükleri (günahları) giderir. Bu öğüt almak isteyenlere bir hatırlatmadır" (Hud, 114) der. Böylesi bir olay karşısında Kur'ân'ın sesi ve onun kabul ettiği ölçü budur. Şimdi, bu kabil dinî ölçülere göre, günah-ı sağair dahi sayılmayacak, "otururken boynunu şöyle eğiyor, ben de fitil oluyorum" vs.. diyerek başkaları aleyhinde konuşan kişilerin, şeytanın ölçüsünü kullandıklarında şüphe olmasa gerek. Evet, bu ve benzeri şeyler, İslâmî naslarda günah sayılan şeyler arasında yok. O halde neyin münakaşasını yapıyoruz?

Bakın ben, farklı ruh haletine sahip birisi olarak, yıllardan beri bazı meselelerde hep kendimi ta'dil etmeye çalışmışımdır. Mesela, objektif olmayan hususî anlayışıma göre ben, Allah'a inanmış bir insanın bedenini düşünmesini çok tuhaf karşılıyor, çoluk-çocuğuyla meşgul olup, birkaç saat bile olsa, hizmeti terk etmesini garip buluyor, Hakk yolunda hizmet ederken maaş almanın izahını yapamıyor; hatta alınan o parayı zehir gibi görüyor ve bu hususlarda zayıf olan insanlardan din-i mübin-i İslâm'a ne fayda gelir diye düşünüyorum. Ne var ki ben, bu görüşlerimin objektif olmadığını da biliyorum. Buna rağmen şimdi kalksam ve benim görüşlerime uygun hareket etmeyen, benim gibi düşünmeyen insanları ademe mahkum etsem; herhalde mahkum olmadık kimse kalmayacaktır. Bu da benim kendimi yalnızlığa mahkum etmem anlamına gelir.

Bir de Hz. Üstad'ın o engin düşüncesine bakın: Hâfız Tefvik, herkesin Üstad'dan kaçtığı dönemde ona talebe olup Risaleleri eliyle istinsah eden şanlı ve devâsâ bir insandır. Nur'un ilk kahramanlarından olan bu zat, ihtimamla fötr giyen birisidir. Aynı zamanda sigara tiryakisidir. Üstad ona, üç-beş sayfa risale yazdıktan sonra dermiş ki, "Tefvik'im, sen kalk biraz dışarıda dolaş." Şimdi soruyorum, kaçımız bu ölçüdeki insanlarla birlikte olmaya katlanabiliyor ve onları rantabl olarak değerlendirebiliyoruz? Yine Üstad; kendi aralarında fikir münakaşası yapan talebelerini görünce, herşeyi üzerine alır ve "kabahat bende" dermiş. Evet onun hayatı hep bu engin müsamaha anlayışı içinde geçmiştir.

Rica ederim; eğer bizler, aynı topraklar üzerinde birlikte yaşadığımız ve sayıları binleri yüzbinleri geçen, asgarî müştereklerde birleştiğimiz kardeşlerimizle geçinemezsek, yeni yeni açılmaya başladığımız, ayrı dil, ayrı kültür, ayrı mizaç, ayrı anlayışa sahip başka milletlerle nasıl anlaşacak, nasıl geçineceğiz? Bunlarla aramızda nasıl bir vahdet temin edeceğiz? Allah aşkına, aynı kaynaktan beslenen, aynı terbiyeden geçmiş insanlar eğer uzlaşmıyorsa, koskoca bir dünyaya İslâm'ın vahdet mesajını sunan insanlar, bu mevzuda nasıl başarılı olacaklar ki!

Allah kalplerimizi yumuşatsın. Başta kardeşlerimiz olmak üzere herkesi kabullenmeye muvaffak kılsın. Evet, şu ülkede demokratik bir hava sayesinde, herkesi kendi konumu içinde kabul etmeye mecbur ve mükellefiz. Herkesle iyi geçinmesini ve asgarî müştereklerde birleşmesini öğrenmek ve uygulamak zorundayız. Onun için sizlerden tekrar tekrar rica ediyorum; varsa bir meziyetiniz ya da faziletiniz onu mutlaka davranışlarınızla ifade edin. Sertlik ve huşunet göstererek etrafınızdakilerle aranızı açmayın.. ve kapanması mümkün olmayan çukurlar meydana getirmeyin!.

Hele hayatları boyunca ciddi bir vefa ile, başlarını hep hak ve hakikat kapısının eşliğine koymuş ve oradan bir daha da ayrılmamış insanlar hakkında kat'iyen olumsuz konuşmayın.. mizacı, huyu size uymasa da yine konuşmayın! Ayrıca siz ve biz ölçü değiliz ki!.. Ölçü Allah ve Rasulüne sadakat ise, haklarında konuştuğunuz ve bu

dâvâda turnikeye sizden senelerce önce girmiş olan insanlar, kim bilir sizden ne kadar ileridedir! Evet ben, 30-40 yıldır hayat çizgilerinde bir arpa boyu bile inhiraf ettiklerine şahid olmadığım insanlar tanıyorum. Ramazan, burs, kurban, gıda... dendiğinde her zaman aynı şevk ve heyecanı duyan öyle kişiler biliyorum ki, eğer Allah nezdinde şahadetim bir kıymet ifade edecekse, Allah huzurunda onlar lehinde her zaman şahitlik yapabilirim.

Bu uzun faslı Allah Rasulü ile Zahir arasında geçen bir hadise ile bitirelim. Zahir yüzü çok güzel olmayan, belki sizin yüzüne bakmak istemeyeceğiniz bir insandır. Fakat o, Allah Rasulü'nün çok sevdiği birisidir. Bir gün Nebiler Serveri, Zahir'i arkadan yakalar ve gözlerini kapatır. Zahir, soluklarından Hz. Peygamberi tanıyınca kendini iyice salıverir. O esnada Allah Rasulü bir latife yapar: "Bir kölem var. Satın almak isteyen var mı?" der. Zahir, "Ya Rasûlallah! Şeklime, şemailime bakınca bana kimse kıymet vermez" der. Buna karşılık Efendimiz (s.a.s), "Sen Allah katında çok şey ifade edersin" buyurur. Evet kim bilir bizim arkadaşlarımız içinde de Zahir gibi, dış görünüşü itibariyle nâhoş, fakat gelecek nesillerin, adlarını bayraklaştıracakları nice insanlar vardır!.

O halde "Her geceyi kadir, her kişiyi Hızır bil" vecizesinden hareketle, mizaçları bize uymasa da, herkesi kendimizden üstün görmeli, onlarla mutlaka geçinmeli ve kat'iyen aleyhlerinde kelime-i vahide konuşmamalıyız.

Başlarınızı ağrıtan sözlerime son verirken, çok eski yıllarda belki de aynı duygu ve düşüncelerin beni esir aldığı bir zaman dilimi içinde, önce "Nerdesin?" sonra da "Gel!" (1-2) başlıklarını verdiğimiz üç makale kaleme alınmıştı. O makalelerin tekrar mütâlâa ve müzâkere edilmesinin faydalı olacağını zannediyorum.

İnsan Kazanma

Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de bu kudsî dâvâdan yer yer ayrılmalar olmaktadır. Bu durum; bize hizmetin genişlemesi ölçüsünde arkadaşların hassasiyet adına derinleşip engin olmalarını gerektirdiğini hatırlatmaktadır. Zira bu problemin önünün alınması ancak hüşyar kalplerle mümkün olur.

Bu gibi hadiseler fırsat vermemek için;

1- Başta bu arkadaşların memnuniyetsizliğine sebebiyet verilmemelidir. Bunu derken aslında, bunca insanın kendilerinden razı olduğu arkadaşlara, "aman arkadaşlarınız sizden memnun olsun" mânâsında bir ifade kullandığımdan da hicab duyuyorum. Ama yine de elden geldiğince herkesi memnun etme yolları araştırılmalıdır kanaatindeyim. Madem ki Allah(c.c), tenezzülât-ı İlâhiye dediğimiz, yani konuşurken, lütuflarda bulunurken.. bizim seviyemize göre hareket ediyor ve sanki rahmetini bizim ayağımıza göre yürütüyor -ki bu İlâhî bir ahlâktır- arkadaşların da, kendi mesuliyeti altında olanlara karşı aynı şekilde muamele etmesi gerekmektedir.

2-Arkağaşların maddî açıdan desteklenmesinin bu problemi önleyebileceği düşüncesindeyim. Buna göre keşke imkânlar olsa da herkese bir değil, iki burs verilse. Böyle acip bir zamanda, küfrün, dalâletin başını alıp bir tarafa gittiği dönemde, namaz kılan, oruç tutan.. arkadaşlara değil iki burs canlar bile verilse sezadır. Ne var ki, himmetler sınırlı, yapılacak işler de olabildiğine çoktur. O halde bütün bunlar arkadaşlara anlatılıp izah edilmelidir. Ta ki onlar beklentiler içine girmesinler.

3- Arkadaşların yakın takibe alınması şarttır. Ayrılma emarelerinin görüldüğü an üzerine gidilmesi, zannediyorum buna fırsat vermeyecektir. Bir yaranın kansere dönüşmeden, yapılacak muameleyle önü alınacağı gibi, bu daire içinde yakın çevremizde başı dönen, bakışı bulanık arkadaşların hemen idrak edilip imdadına

koşulursa, kaymaları engellenmiş olacaktır.

Bir insan kazanma çok önemlidir. Allah Rasulü (s.a.s)'nün ifadesiyle, yığın yığın deve ve koyun sürülerinin Allah yolunda tasadduk edilmesinden, hatta, üzerine güneşin-doğup battığı her şeyden daha hayırlıdır. Bir insanın kazanılması bu kadar değere sahipse, kaybedilmesi de o kadar külfet demektir. Zübeyr Gündüzalp'in "eğer bir kalp teessür duyacaksa, 'bir genç imansız oldu' sözü karşısında atom zerrati adedince parçalanması lazımdır" ifadesinde olduğu gibi arkadaşların da, bir kişi başını alıp gidecek diye yüreği ağzına gelecek kadar hassas olmalıdır. Benim onurum, gururum.. değil, bir insanın bu hizmetten, imandan, Kur'ân'dan.. uzaklaşmasın mülâhazasıyla hareket etmek önemlidir. Böyle hareket edildiği zaman -Allah'ın inayet ve keremiyle-gitmek isteyenler gitmeyecek; gidenler de yoldan dönüp geri gelecektir. Geçmişte bunun misalleri çok görülmüştür. 25 yıl evvel yol değiştirip giden birisi ile geçen sene görüşen bir arkadaş geldi bana, "falan arkadaşla görüştüm, sizin hakkınızda hüsn-ü zan ediyor ve cuma namazlarını kılıyor" dedi. O esnada elbisemi çıkartıp vermeye kadar her şeyimi tasadduk etmeye hazırdım. Çünkü küfür ve dalâlet başka bir şeye benzemez.

Netice itibariyle, iman dairesinden iradeleri ile ayrılan insanları, Allah tutmaz ve -hafizanallah- onlar ayaklarını sağlam basacakları bir zemin bulamazlar. Onun için kudsiler bu meselenin encâm ve akıbetinin bu kadar vahim olduğunu düşünmeli, buna kat'iyen fırsat vermemelidirler.

Bir Duanın Bize Bakan Yönü

Hz. İbrahim: "Bana, sonra gelecekler içinde iyilikle anılmayı nasip eyle!" (Şuara; 26/84) diye dua etmişti. Allah onun bu duasını kabul buyurdu. Ondört asırdan bu yana Müslümanların, günde beş vakit kıldıkları farz veya nafîle namazlarında, Efendimiz'e getirmiş oldukları salât ü selam yanında bir de Hz. İbrahim, onun aile ve yakınlarına da salât ü selam getirmeleri, bu duanın kabul edilmiş olmasının en büyük emâresidir.

Buradan hareketle benim şahsî düşüncem, Allah dâvâsına hizmet etme etrafında kenetlenen insanlar, şahısları itibariyle değil, içinde buldukları cemaati niyet ederek bu duayı çokça yapmalılar. Bu riyaya, sum'aya ucb ve fahra girmeme açısından daha garantili ve daha selametli bir yoldur. Aksi halde "yaptığım şu hizmetlerle gelecek nesiller tarafından yâd edileyim, kitaplara mevzu olayım, ansiklopedilere gireyim vs." düşünceleri insana hem dünyada, hem de ukbâda kaybettirebilir.

Sizler halisâne bu milletin imanına -tabii günümüz şartlarını hesaba katarak- hizmet edin!. Muvaffakiyetin de Allah'dan olduğunu kat'iyen hatırdan çıkarmayın!. Şirke karşı kapılarınızı sımsıkı kapatın! Bunları gerçekleştirirseniz, bu millet, siz istemeseniz de sizi birer yâd-ı cemil olarak anacaktır. Allah da dünü-bugünü-yarını bir bütün olarak gördüğü ve bildiği için, sizin sevaplarınızı amellerinizin cinsine, niyetlerinizin enginliğine göre verecektir. Evet, kat'iyen bundan şüpheniz olmasın. İşte o zaman Hz. İbrahimvâri, Nemrud'un üzerine gidebilir ve ateşlere korkmadan atılabilirsiniz.

"Ben Yaptım, Ben Ettim..."

Çoğu zaman yaptığımız işlerde, şükrün bereketine mazhar olmak yerine, "ben yaptım, ben ettim.." gibi kelimelerle şirk kapılarını aralayabiliyoruz. Halbuki her insan, "beni de, davranışlarımı da yaratan Allah'tır" anlayışından hareketle, kendisine lütfedilen başarıları kendi nefesine mâl etmemelidir. Mesela; insanın, "yemek yedim" demesindeki "yeme" Allah'ın yarattığı bir şeydir. Yani onu ağızda çiğneme-öğütme, sonra mideye gönderme-hazmetme, daha sonra da yararlı kısımlarını alıp, diğerlerini

dışarıya atma... gibi işler, bütünüyle iradenin dışında cereyan etmektedir. İşte insanın buna sahip çıkıp, "ben yedim" demesi akıl ve mantıkla izah edilemediği gibi, misalini verdiğimiz veya vermediğimiz bütün mazhariyetlerinde de, kendi dahlinin onda bir bile olmadığını görüp, "Allah'ın izniyle böyle oldu, Allah ihsan etti vs." diyerek şükür kapısını açık tutması gerekir. Bu düşünce hem nimetlerin sağnak sağnak devam etmesine vesiledir, hem de şirk kapısının kapalı kalmasını sağlar. Böyle düşünüp ve bu düşünce üzerinde hayatı şekillendirme, şükre açık olma demektir.

Fakat insanın bu hakikata uyanması, onu kavrayıp hayatına mal etmesi zaman ister. Onun için insan, iç sezisiyle onu kavrayacağı, vicdanı inkişaf edip, söylediklerinin doğru olduğunu anlayacağı âna kadar, bunu bir prensip olarak kabul edip söylemeli ve bütün güzelliklerde hep O'nu kaynak bilip, O'na yönelmelidir.

Zamanın Değerlendirilmesi

Hizmet kalemlerinin çokluğu ve maddî mevzuların da gündemi çok işgal etmesi yüzünden, insanın yetişme ve kendi adına derinleşmeye hiç zamanı kalmıyor. Halbuki biz, en başta dinî duygu ve düşüncelerimizi hayata geçirme vazifesiyle sorumluyuz. Evet bizim asıl vazifemiz, hayatımızı bir dantela gibi dinî duygu, dinî düşünce atıkları üzerinde örmekten ibarettir.. ve bunun haricindeki meselelere de "olsa da olur, olmasa da olur" kabilinden bakmak durumundayız. Bunun için 24 saatlik günümüzün, 7 günlük haftamızın, 30 günlük ayımızın ve tabii 365 günlük senemizin hiçbir dilimini zayi etmeden, fevkalâde bir program yapmalı ve o programda vaktimizin önemli bir bölümünü hizmet-i imaniye yolunda sarfetmeye özen göstermeliyiz. Bizi bekleyen ve hayatî ehemmiyeti haiz olan işlerin üzerinde olabildiğince hassasiyetle durmalı ve yumurtaları üzerinde dönüp duran, bir kuluçkanın duyarlılığını sergilemeliyiz. Eğer biz bu hassasiyeti gösterebilirsek, meydana gelecek olan yavrular da, bizim onlar üzerinde gösterdiğimiz ihtimamı hissedecek, şaşırarak ve "neden bu kadar ilgi ve alâka?" diyeceklerdir.

Aslında ben de, yıllardan beri hep bu türlü insanları aradım, durdum. Onları bir gün mutlaka bulacağım ümidiyle, yumurtalardan civciv çıkartmak uğrunda ölüp giden insanları göreceğim hayaliyle yaşadım.. yaşadım ve "Ben ölsem gitsem de olur; yeter ki bunlar olsun" hummasıyla kıvranan erler, erenler bekledim.. beklemeye de devam edeceğim; zira bu düşüncedeki insanların sahip çıktığı bir dâvâyı, Allah zayi etmeyecektir. Gerçi, bu türlü insanlar görmedim desem nankörlük etmiş olurum. Gündüzleri okula, akşamları da üç ayrı yerde programa giden çok kıymetli arkadaşları tanıdım. Dört bir yanda, binbir türlü belanın kol gezdiği namûsait şartlar altında "her şeye rağmen" deyip hiç durmadan koşan mânâ erleri müşahede ettim. Aslında bugünkü durum da, sebepler planında, işte bu türlü samimi, ihlaslı insanların alın terleri ile gerçekleşti. Ne var ki, olanlar, olması gerekli olan, istenilen ve beklenen ölçüde değildi. Zannediyorum hepimiz daha büyük fedâkarlıklar bekliyorduk. Mesela sizlere, arzettiğim samimiyet, safvet, içtenlik, sıcaklık ve hasbîlikle; hatta başkalarını yaşatma arzusu ve onlara ahireti kazandırma isteğiyle kendilerini helak edecek babayiğitler beklerdik.. beklemeye devam da edeceğiz. Bu hususta elli defa fecr-i kazib ile aldansak, elli defa sinek kanatlıları Heraklit diye alkışlasak, elli defa ateş böceklerini yıldız zannetsek.. dahası bütün bunlarda aldandığımızı hissetsek de beklemeye devam edeceğiz. Dilerim bu sözlerle rencide olmaz ve "acaba biz, bu hâl ve tavrımızla çevremizi aldatıyor muyuz?" zehabına kapılmazsınız. Evet biz, mükemmeli ve daha mükemmeli elde etmek için hiç durmadan koşmalı ve asla ye'se düşmemeliyiz. Dünyanın bizim sunacağımız mesajlara çok ihtiyacı var. Bugünkü haliyle dünya, üzerinde taşıdığı problemlerin ağırlığından ve çokluğundan dolayı kambur ve iki bükülmüdü. Ara sıra zelzeler ve fırtınalar diliyle; "artık ben bu kamburu taşıyamayacağım" ikazında bulunuyor. O halde gelin dünyanın imdadına koşalım. Sodom ve Gomora'ların tekrar yaşanmasına fırsat vermeyelim. Ve unutmayalım ki, dünya üzerinde bu vazifeyi yapacak ve bu sorumluluğu bihakkın yerine getirecek olan bizim milletimiz ve bizim insanımızdır.

Fatih Ruh

Bir mânâda Müslüman, fatih ruhla hareket etme mecburiyetinde olan insandır. Hangi devir ve hangi şartlar altında olursa-olsun Müslümanın hareket felsefesi budur ve bu olmalıdır. "Mevcut ile iktifa, dûn-himmetliktir." Hele mevcut ile övünme ve gururlanmanın, tebliğ ve temsille müşerref olduğumuz bu dinde aslâ yeri yoktur. Evet, onlar bir gün bütün yeryüzünü fethetseler ve kendi düşünce dünyaları adına etrafı yemyeşil yapsalar bile, vazifemiz bitti deyip, bir kenara çekilmezler.. çekilmez ve ruhlarının ilhamlarını boşaltmak için gezegenlere seyahatler tertib etme yollarını araştırırlar. Daha doğrusu aramalıdır, aramak zorundalar. Aksi halde içten çürümeler başlar ve bünye kendi rağmına hareket ederek, için için kendini yer ve bitirir. Tarih bunun nice örnekleriyle doludur, ibret ve ders vesikası olarak kütüphanelerimizin tozlu rafları arasında ibret aşıklarını beklemektedir.

Teminat Altında Bulunabilmek İçin

Bediüzzaman Hazretleri bir yerde hizmet edenlerin teminat altında olduklarını söyler. Burada hizmet erlerinden maksad, kendilerinden bekleneni yerine getirenlerdir. Aslında bu da izafî bir kavramdır. Kimden, nerede, ne, nasıl ve neler beklenmekte? Bütün bu sorulara şahısların husûsî durumları ve içinde buldukları şartlar hesaba katılarak cevap verilebilir. Bu hususla alâkalı objektif kaideler vaz' etmek mümkün değildir. Ancak, bu işin asgarî şartı, insan duygu ve düşüncesinin hep Allah'a ve Rasulü'ne hizmet etrafında dönüp durmasıdır. Zaten bu genel düşünce korunduktan sonra, onun hayata yansımaları gayet kolay olacaktır. Aksi halde, yani düşünce kaymalarının içine girildiğinde, teminat altında olmayı beklemek bence hayaldir. Mesela, insan: "bir an önce okulumu bitirip evlensem, iş sahibi olsam, hayat düzenimi kursam" düşüncelerinin esiri haline geldiyse, onun rantabl hizmet etmesi mümkün değildir. Bu evlenme ve iş sahibi olmanın mahzurlu olduğu anlamına gelmez. Belki yukarıda ifade ettiğimiz gibi bu, bir düşünce kaymasıdır ki, böylelerinin genel hizmet düşüncesini koruyabileceği kanaatinde değilim.

Kaldı ki Bediüzzaman bu değer yargısını, kendisi ile birlikte bu dâvâ uğrunda çile çeken, hapishanelerde yatan, işkence ve eziyetlere maruz kalan arkadaşlar için söylüyor. Onun için, bu beşaretin va'dettiği neticeyi elde etmek isteyenler hizmet düşüncesini her halükarda korumak zorundadırlar. Bundan sonradır ki, ardından İslâm cevaz verdiği ölçüde -maddî, manevî istikametlerine hâle vermeden- zevk ve lezzet verici şeyler içine girebilirler. Yani, evvelâ onlar, dünya-ahiret dengesini korumalıdır ki hem Allah'ın hoşnutluğunu kazansınlar, hem maddî-manevî musibetleri engelleyici ilahî şemsiye altına girebilsinler, hem de toplumun beklentilerine cevap verebilsinler.

Bir Rüya ve Hatırlattıkları

Üstad Bediüzzaman Hazretlerine saygı ile dopdolu ve hayatta iken kendisini ziyaret eden bahtiyarlardan birisi, bana bir rüyasını anlatmıştı. Bilinmesinde fayda mülâhaza ettiğim için, şimdiye kadar birkaç defa anlatmış olmama rağmen, müsaadenizle bir kere daha anlatmayı düşünüyorum. Rüyada Anadolu'nun her tarafını bir baştan bir başa seyaplar kaplamış ve âdeta Nuh tufanı gibi, önüne kattığı herşeyi sürükleyip götürüyor. Koca koca binaları, büyük büyük blokları seller, birer kütük gibi sürüklüyor. Ümit adına herkesin sarsıldığı ve yeis girdabı içinde panik yaşadığı bir anda, nereden ve nasıl çıktığı belirsiz şekilde birden bire Üstad Bediüzzaman beliriverir. Çelik-çavak hareketleri ile Türkiye'nin dört bir bucağında açılmış olan yurtları, okulları, kursları dağdan kaya koparıyor gibi kucaklayıp, selin önüne koyar.. ve bu sayede sel durur;

orada bir baraj oluşur ve her taraf eski halini alır. Rühayı tabir etmeme gerek yok zannediyorum. Hıçkırır hıçkırır ağlayarak anlattı o zat bana bu rüyasını. Evet, Anadolu'da ve hususiyile Güneydoğu'daki azgın bir şekavetin yegane çaresi eğitim ve kültürdür. Aksi halde, bu iki toplumu birbiriyle bütünleştirecek, birleştirecek ortak paydalar bulununcaya, bulduktan sonra da onların üzerinde anlaşıluncaya kadar problemler devam edeceğe benzer..

Keşke, ekonomik, güvenlik vs. alanında yapılan uygulamalar gibi, gerçek çözüm adına, ortaya konan bu teklifleri de devlet destekleyebilseydi..! Zannediyorum hem daha kısa zamanda hem de daha kalıcı ve köklü çözüme gidilebilecekti. O günlerin uzak olmaması dileğiyle..

Düşünce, Aksiyon'un Bir Buudu mudur?

Düşünce aksiyonun bir buudu olarak kabul edilebileceği gibi, bazı yönleriyle onun önünde de olabilir. Evet, düşünce sessiz bir aksiyondur ve hayata tatbik, amel, hamle mânâsındaki aksiyonun önündedir. Çünkü düşünce, aksiyondan daha derin ve daha engindir. Değişik platformlarda Müslümanlar, hizmete ait meseleleri oturup konuşuyor ve değişik kararlara varıyorlar. Yani her meseleyi meşveret ediyorlar. Bazıları da okulda, yurttan, evde, çarşıda farklı işlerle de meşgul oluyorlar. Aklınıza gelebilir ki, acaba ikinciler, birincilerin bir adım önünde mi?. Hayır, meşveret, işlerin düşünce planında ele alınması, fizibilitenin yapılması demektir. Bunlar çok önemli şeylerdir ve kat'iyen toy dimağların, tecrübesi ve bilgi birikimi olmayan insanların yapacağı şey değildir. Öyleyse hamle öncesi bu işlerin planlanması, uygulamadan geri olmadığı gibi, ileridir bile denebilir. Hatta, hareket planında bir işi gerçekleştirenlerin yaptıkları şeyler; başyücelerin ortaya koyduğu stratejiler, fizibiliter, plan ve projeler yanında çok sönük kalabilir. Mesela, savaş esnasında orgeneraller, korgeneraller çok iyi savaşçı olmalarına rağmen, silahı eline alıp savaşmazlar. Cephe gerisinde kalıp askerî stratejiler üretirler.. onların verdikleri kararlara bir savaşın, binlerce askerin hatta bir milletin, bir devletin kaderi belirlenir. Dolayısıyla, bu komutanlar kadrosunun, yapageldikleri işler hafife alınamaz. Hatta düşman cephenin ilk planda hedefi bu kumandanlardır. Onların yok olması, ordunun yok olması mânâsını taşır ve bu da düşman adına galibiyet demektir. Onun için savaş esnasında komutanlar sıkışır, rütbelerini söker, er veya astsubay elbiseleri ile meydana atılırlar. Çünkü onlar ne kadar büyük görünürlerse o kadar boy hedefi sayılırlar.

Netice itibariyle, yukarıda arzetmeye çalıştığımız gibi düşünce, aksiyonun çok çok önünde ve üstündedir.

Medrese-Tekye-Kışla

Mesleğimizin esasları olması sebebiyle medreseyi, tekyeyi ve kışlayı çok seviyorum. Evet, bunları hem dinî ilimleri hem müsbet ilimleri hem de kâinata ait meseleleri şerh ve izah etmesi yönüyle bir vahidin iki yüzü gibi görüyorum. İnsanı insanlık semalarına çıkartan ruhu esas alıp, onu geliştiren tekyeyi, mânâsıyla, muhtevasıyla ve bütün derinliğiyle ayrı bir alâka ile karşılıyorum. Kışlayı, disiplini hayatın vazgeçilmez bir buudu olarak ele aldığı, hatta bunu insanın fitratının bir yanı haline getirdiği için seviyor ve kendime çok yakın hissediyorum.

Sahabe ile Beraber Olabilmek İçin...

Hız. Osman, Abdurrahman b. Avf vs. gibi servet sahibi nice zenginler, Allah Rasûlü (s.a.s) döneminde rahat ve rehavet içinde yaşayabilirlerdi. Ama yaşayamamışlardı. Evet, onlar kumların üzerinde herkes gibi yatıp kalkmayı, bir kuru ekmekle karın doyurmayı tercih etmiş, "dünyadaki hayatınızda bütün güzel şeylerinizi harcadınız" ayetinin tokadından şiddetle sakınma mülâhazasıyla bunları ahirete bırakmışlardı.

Şimdi, devran döndü, bize geldi. Bütün cazibesi, süsü ve zineti ile dünya hayatının bizi çağırıp bağrına bastığı günümüzde, bizlerin "Biz burada doymak için değil, tatmak için varız.. doymayı öbür âleme bırakıyoruz.. İslâm'a omuz verilmesi gerekli dönemde bedenî hazları terke karar vermişiz, kalb ve ruhun derece-i hayatına ulaşmak hedefimizdir.." diyerek, tıpkı Hız. Osman'ların, Abdurrahman b. Avf'ların yaşadıkları hayatı herşeye rağmen deyip iradî olarak tercih etmeliyiz.

Aksi halde ötede, onlarla beraber bulunmak bir hayli zor olacaktır. Hem, inanç, duygu, düşünce ve fedakârlık çizgisinde sahabe ile buluşmaktan sonra, onlarla aynı safta haşr ü neşr olmak nasıl mümkün olacak ki?..

Sorumluluk Yüklenme

Geçenlerde kendileri ile tefsir, fıkıh, hadis okuduğumuz arkadaşlarla bir araya gelmiştik. İhtimal hepsinin düşüncesi adına bir sözcü ayağa kalktı ve: "Üzerimizde o kadar hakkınız var. Size karşı bu hakkımızı nasıl ödeyecek ve sorumluluğumuzu nasıl yerine getireceğiz?" dedi. Cevaben dedim ki: "Hayır! Yüzlerce defa hayır! Kat'iyen benim sizin üzerinizde bir hakkım söz konusu olamaz. Vakıa, sizin öyle düşünmenizde bir mahzur yoktur ve öyle düşünmekle Allah karşısında hata işlemiş olmazsınız ama; ben, böyle birşeyi değil düşünmek, aklımdan bile geçirsem, en büyük haksızlığı irtikap etmiş olurum."

Evet, sorumluluğumu yerine getirirken, başkalarına sorumluluk yükleyemem. Herkes ne biliyor ve ne kadar biliyorsa, onu öğretmekle mükelleftir. Aksi halde insan, ayet ve hadislerde, "zacr" ifadeleriyle anlatılan hakikatleri ketme durumuna düşer ki, Allah böyle bir âkıbetten hepimizi muhafaza buyursun.!

Evet, düşüncelerin tashihi bence çok mühimdir. Zira amelde sırat-ı müstakîme ancak doğru düşünce ile ulaşılabilir.

Taklid ve Şuur

Taklid, her ne kadar iman ve imana müteallik hususlarda, bir ölçü kabul edilse de, amel ve muamelatta aynı şekilde düşünmek zordur. Çünkü amel, hele ibadetlere yansıyan şekliyle bütünüyle şuur demektir.. daha doğrusu öyle olmalıdır. Benim başımdan geçen bir hadise var ki, bunu zaman zaman hatırladığımda kısmen güler, kısmen içine düştüğümüz şuarsuzluktan dolayı ağlarım. Bir hac esnasında, Kâbe'nin üst katlarında M. Ali Hocayla birlikte oturmuş metafta tavaf edenleri seyrediyorduk. Kâbe'nin, zemzem tarafında; Suudların yaptıkları ahşaptan bir minber bulunuyordu ve üzeri de branda ile kapatılmıştı. Kapalı şeyler mehabet arzettiğinden midir nedir, M. Ali Hoca'ya "şimdi şeytan birini yoldan çıkarır da gelir minbere elini sürer ve arkadan gelenler de tıpkı Hacerü'l-Es'ad'a olduğu gibi, onda da bir keramet vardır deyip, ellerini sürmezler mi?" demeye kalmamıştı ki oradan geçen birisi, elini ardından yüzünü minbere sürüvermez mi?. Ve arkadan gelenlerin çokları "aslı-faslı var mı?" demeden minbere ellerini, yüzlerini sürmeye başladılar. Şimdi güler misin, ağlar mısın? Demek ki insanların ibadet eksenli yanlışlıklara kayması daha çok olabiliyor.

Şimdilerde de bazılarını görüyorum, benim namazda bazan heyecanlarımı tutma gayretime rağmen tutamadığım anlarda yaptığım hareketleri yapıyorlar. Yani, benim içimdeki vesveseleri ve namazın huzuruna muhalif düşünceleri bir kenara atmak için gayri ihtiyarî bazı hareketlerde bulunuyorsam takliden bazı arkadaşların da aynı hareketleri yaptıklarını görüyorum. Halbuki herkesin şeytanla mücadele şekli farklıdır. Namaz içinde bana gelen vesveseler sana gelmiyor olabilir! Dolayısıyla ben, namazdaki derinliğime göre, başımı değil kendime hakim olamayıp yumruğumu bile sallayabilirim. Veya hayal hânemin genişliğine göre, şeytanın farklı taarruzlarına karşı farklı farklı şekillerde mücadele edebilirim.

Şimdi burada esas olan şudur: Biz, namazı "beni nasıl namaz kılıyor görüyorsanız öylece kılın" buyuran Nebiler Serverinin vaz' ettiği ölçüler içinde kılmakla mükellefiz. Biz dini ve tüm dinî değerleri kendi orijini ile muhafaza etmeye mecburuz. Bu açıdan arkadaşlarımız çok dikkat etmelidirler. Aksi halde, Allah: "Nereden çıktı bu baş sallamalı namaz?" diye sorabilir ve Rabbin huzurunda hacedetten iki büklüm oluruz. Kaldı ki, nice vecd ve mevâcîd insanları var ki, namaz içinde bir pervane gibi dönebilirler. Evet ben böylelerini gördüm. Namazda kendinden geçmiş, bir meczup Mevlvî gibi dönüyor. Şimdi o dönüyor diye biz de mi döneceğiz? Rica ederim, bu ve buna benzer şeyler iradî ve kasdî olmadığında günah sayılmasa da, iradî olduğunda mutlaka mes'ul oluruz.

Sonuç olarak taklidin her çeşidinden olabildiğince sakınıp, tahkikin zirvelerine çıkma her zaman hayatımızda belirlediğimiz hedef nokta olmalı. Hele bu niyeti bir yapalım, peşinden azim ve kararlılıkla yola düşelim, bakalım "Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler."

"Dini İnceleme İhtiyacı Duyuyorum"

Allah bu kudsî dâvâyâ gönül veren insanlara öylesine hizmetler gördürmüştür ki, zannediyorum bu iş takılıp bir yerde kalsa ve daha başka hiçbir şey yapılmıyorsa, bu hayırlı hizmetlerle milyonlarca insan cennete girebilir. Yani Allah o engin lütfu ve merhameti ile, nam-ı celil-i Muhammedî'nin dünyanın dört bir yanında bayrak açması için gayret gösteren bu arkadaşları bütünüyle cennetine koyabilir...

Buna rağmen, arkadaşlara bakıyorum da, hâlâ hepsi çok heyecanlı, hırslı ve gayretli. Öyleki, başarı ile neticelenen her hizmet, onlarda daha bir hizmet aşkının canlanmasına vesile oluyor. Dün Orta Asya, Avrupa, ABD derken, şimdi atlarının yönünü âlem-i İslâm'a çevirmiş, Pakistan, Bangladeş, Mısır diyorlar.

Evet, Allah'a hamd ü senalar olsun; onların bu gayretleri neticesinde, bu ülkede çok şeyler aşıldı. Dün husûmetten başımızı kaldırıp, etrafımıza bakamıyorduk. A'dan Z'ye sanki herkes bize düşmandı. Şimdi öyle mi ya! Bu heyet-i âliye âdeti bir cazibe merkezi haline geldi. Herkes, bizim kendilerine doğru atacağımız bir adımı bekliyor. Bugüne kadar olan yanlış davranışlarından dolayı da özür diliyor. Yaptıkları yeni teşebbüslerde, bizden destek bekliyor. Hatta senelerce dine, imana düşman tavır takınan birisi, "Bugünlerde dini yeniden inceleme ihtiyacı duyuyorum ve Hocam'a selam söyleyin" diyor.

Evet, bütün bunlar gerçek.. ama, hiç kimse bunlardan kendine bir pay çıkarmasın. Bunlar Rabbimizin bize lütûf ve ihsanları. Ve ben, bu lütûflar karşısında sertliğini koruyacak, hakikate karşı mukavemet edecek tek bir gönül düşünmüyorum. Bütün ruh u canımla inanıyorum ki bir gün bütün gönüller durumlarını bir kere daha gözden geçirecek ve gerçeğe yöneleceklerdir. Yeter ki bu işi Mevlânâ'lar gibi, Yunus'lar gibi temsil edebilelim.. temsil edip takılıp yolda kalmışlara, rehber olalım.. onların ellerinden tutup kaldıralım ve onlara evc-i kemâl-i insaniyete çıkan yolları gösterelim. Eğer biz bunu yapabilir, bu baldan bir kere de onların tatmalarını sağlayabilirsek,

göreceksiniz "Parmağım aşkın balına, bandıkça bandım bir su ver" diyecek ve bu yoldan bir daha da ayrılmayacaklar.

Deli İstiyorum!

Sevgiyi sev, nefretten nefret et. Allah sevgisiyle öyle delir ki onun yanında başka hiçbir cazibe bakışını bulandırmamasın, başını döndürmesin ve dengeleri aşacak hale gel. Hatta dengelere baş kaldır. Bir Mevlânâ gibi "insanlık" de, kendini unut. Bir Bediüzzaman gibi "insanlık" de kendi zevklerinden sarf-ı nazar et! Evet, hayatı unut.. evlad ü iyali unut.. kendini aşmışların yolunu tut ve kurtul.

Peygamber Efendimiz'in farklı görünüşüne gelince, onu, Mevlânâ'nın yaklaşımıyla ele almak uygun olur zannediyorum; Mevlânâ, Şems-i Tebrizî ile karşılaşınca, Şems-i Tebrizî ona sorar: "Beyazıd-ı Bistâmî mi daha büyüktü, yoksa Allah Resûlü mü?" Hazret cevap verir: "O nasıl söz! Allah'ın Rasûlünden büyüğü mü olur?" Ama, nasıl oluyor da Allah'ın Rasûlü "Mâ arefnâke hakka ma'rifetike ya Maruf: Seni hakkıyla bilemedik ey Maruf" demesine mukabil, Beyazıd-ı Bistâmî "Sübhane ma a'zeme şe'nî: Kendimi tesbih ederim, şanıma ne yüce!" diyor. Mevlânâ tebessüm ederek der ki: "İnsanlığın İftihar Tablosu'nun kovası o kadar büyüktü ki, tıpkı ummanlar gibiydi. Marifet adına ne denli dolarsa dolsun denge bozulmuyor ve taşma olmuyordu. Diğerine gelince, kabı dar olduğundan hemen az birşeyle taşabiliyordu." Evet, İnsanlığın İftihar Tablosu'nun öyle bir kabı vardı ki değil 9 tane zevceyle 99 kadınla bile evlenseydi, Allah'la münasebeti açısından hiç za'fa düşmeyecek, hiçbir za'f göstermeyecek ve misyonunu yine hakkıyla eda edecekti.. hem de en büyük insanlar gibi. Estağfirullah, ne büyük insanı; büyük insanlar O'nun kapısında kul bile olamaz.

Ama bize gelince, biz bir kapının kilidini açmakla meşgul olurken, zannediyorum bir başka kilit karşımıza çıksa ne yapacağımızı şaşırır kalırız. Bu konuda aşmışlıkla, aşmamışlık birbirine karıştırılmamalı. Bu iki şeyi birbirine karıştırmak, netice itibariyle herşeyi karıştırmak demektir.

Evet, şarkı bilmez, garbı görmez nadanların yarım yamalak bilgileriyle böyle bir ruh haletini anlamak mümkün değildir. Bu iş, gönül enginliği içinde Allah'ı duymuş, böyle bir duymayı irfan haline getirmiş, irfan duygusunu muhabbetle bezemiş ve muhabbetini aşk u şevk enginliğine ulaştırmış babayığitlerin kârıdır.

Ben bütün dengelere başkaldırarak, başkalarının arkalarından koştuğu şeyleri ayağının ucuyla bir kenara itecek, İnsanlığın İftihar Tablosu'nun beyanı içinde dininden, diyanetinden dolayı kendilerine deli denilecek 5-10 insan istiyorum. Kendini hiç düşünmeyen, makam, mansıp, şan, şeref, şöret, para, evlad ü iyali demeyen 5-10 insan. N'olur Allahım! Senin hazinelerin geniştir. İsteyene istediğini ver; bana da bu ölçüde 5-10 insan. No'lur Allahım..

Hizmette Temkin

Dünya giderek küçülüyor. Moda tabirle globalleşiyor. Telekomünikasyon ve ulaşım vasıtalarının gelişmesi neticesinde bu hale gelen dünyada, süper güç sayılan ABD varlığını her yerde hissettirme, sözünü her mekanda geçirme çaba ve gayreti içinde. Devletlerin idare şeklinden, idarî mekanizmayı ellerinde bulunduracak kadroya varıncaya kadar ABD'nin dünyada karışmadığı ve tabii ki bu anlamda karıştırmadığı yer yok gibi. Ancak bu arada, Türkiye, Mısır, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, Güney Afrika Cumhuriyeti gibi bazı ülkelerde, ister din eksenli öze dönüş, isterse ırkı merkez kabul eden arayışlar neticesi meydana gelen siyasî veya gayr-i siyasî pek çok gruplaşmaların olduğu da bir gerçek. Bu gruplar, tabandan güç ve kuvvet alarak ve

onların destekleri ile siyasî, idarî ve kültürel alanlarda birçok organize faaliyetlerde bulunmaları artık malûm-u âlem.

Şimdi, bir vâkıa olarak karşımızda duran bu oluşumlara karşı, ABD'nin tavrı tamamen menfaat ilişkilerine dayanmakta. Yani bu yeni oluşumlar mevcut halleriyle, şayet ABD'nin menfaatlerini zedeliyor ise, ABD insan hakları, demokrasi, vs. -ki yıllardan beri pek çoğunun dilinde pelesenk bu kavramları- hiç dinlemeden her çeşit müdahalede bulunabilir. Körfez Savaşı bunun en canlı örneğidir. Fakat bu gelişmeler hangi yol ile olursa olsun, şayet önlenemeyecek seviyede ise, o zaman da bu insanlarla şimdiden münasebet kurmaya başlar ve bir diyalog zemini oluşturur. Ama onun bu münasebeti ve diyalogu da yine -bugün olmasa bile yarın- sömürdüğü yerleri sömürmeye yöneliktir.

Ne yapacağız o zaman? Bence din, vatan, ülkü.. deyip ülkelerinde yeniden bir diriliş hamlesi başlatan ve bunu hayatın her kesimine yayma çabası içinde bulunan bu gruplar, "sırran tenevveret" düsturuyla hareket etmelidirler. Böylece bir taraftan bu hayırlı faaliyetlerini hiçbir engel ile karşılaşmadan, daima artan bir hızla devam ettirirler, diğer taraftan da kendilerinden sonra gelecek nesillere iyi bir zemin, müsait bir atmosfer hazırlamış olurlar.

Hizmette Zevk

Geçenlerde bazı arkadaşlar "şu içinde yaşadığımız zaman ve mekan diliminde hizmet etmekten çok zevk duyuyoruz" dediler. Bu sözler, bana "ezhebtüm tayyibâtiküm ilh.." Yani "Dünya hayatınızda bütün güzel şeyleri harcadınız, onların zevkini sürdürdünüz. Bugün ise yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanızdan ve yoldan çıkmanızdan dolayı alçaltıcı bir azap göreceksiniz" mealiyle vereceğimiz ayeti hatırlattı. Evet, acaba arkadaşların ifade ettiği türden bir zevk duyma, hizmetten alınacak olan sevabın burada yenip-bitirilmesi midir? Dolayısıyla da uhrevî saadet ve uhrevî mutluluğumuz adına aleyhimize olan bir husus mudur? Doğrusu ciddi endişelerim var.

Ayrıca, bugünkü ortamda, hizmet etmekten daha kolay bir şey de yok diye düşünüyorum. Zira Türkiye'de, Edirne'den Kars'a kadar nereye giderseniz aynı düşünce ve aksiyon çizgisinde birleşen insanlarla, hem de yüzlercesi-binlercesi ile karşılaşmanız mümkündür. Hatta sadece Türkiye'de değil, dünyanın dört bir bucağında böylesi arkadaşlarla her zaman karşılaşabilirsiniz. Ben 50'li yılların sonunda Edirne'de imamlık yaparken, ziyaretime gelen bir dostumun sözünü hatırlıyorum da ve "nereden nereye" diyorum. O arkadaş bana "günlerdir Trakya'da dolaşıyorum. Bu üç koca vilayette ancak bir-iki tane genç Müslüman gördüm" demişti. Şimdilerde öyle mi ya? Talebesinden esnafına, köylüsünden kentlisine, kadınından erkeğine, işçisinden memuruna, bürokratından parlâmenterine varıncaya kadar binlerce insan, hem de İslâm'a gönülden inanmış olgun insan var. Dolayısıyla böyle bir manzara karşısında coşmayan bir insanın kalbî hayatında bir arıza var demektir. Ama, İslâmî tekevvünün bu seviyeye gelmesinde bizim rolümüz nedir? Herşeyin Allah'tan olduğuna inanmıyor muyuz yoksa? Böyle bir atmosferde hizmetten zevk alıp, canla-başla koşanlar, -Allah muhafaza etsin- şartların bütün bütün aleyhimize cereyan edebileceği günlerde aynı aşk ve şevkle hizmete koşmayacak ve aynı zevki duymayacaklar mı acaba.?

Evet, kalb balansının çok iyi ayarlanması lazım. Hizmet etmekten zevk almak esas ve hedef değildir, olmamalıdır da. Günümüzün hak erleri ve sahabe velayetini temsil eden bu yiğitler, her hâl ü kârda vefa ve sadakat içinde vazife bildikleri Allah'ı, Peygamber'i anlatmaya, anlattıklarını yaşamaya devam etmeli ve mutlaka kalb balanslarını iyi ayarlamalıdır.

Hizmet Adına İki Lütuf

Öteden beri Allah bize, bu topraklarda hizmet etme imkân ve fırsatını verdi. Bizlere bunu ihsan eden Rabbimize, binlerce hamd ü sena olsun. Yalnız bu nimetin kadr ü kıymetinin çok iyi bilinip değerlendirilmesi şarttır. Aksi halde, nimet elimizden gider, bizler de "keşke... keşke..!" demeye başlarız.

Ayrıca, bu hizmet yolunda, netice veren ve verdiği neticeler de dost ve düşman herkesin görüp kabul ettiği hizmet metod ve usulleri var. Bu itibarla da, hizmet etme niyet ve azmiyle dopdolu olan arkadaşların bir de metod ve usul aramasına, onunla vakit kaybetmesine gerek yok. Kişi fitratına uygun olan bir yolu tercih eder ve kendini o yolda hizmete adayır ve sonra da değişik mülâhazalara girmeden yoluna devam eder. Aslında bu da Allah'ın büyük bir lütfu ve ihsanıdır. Zira artık lokomotif de vagonları da yola çıkmış ve hareket halindedir. Artık bize düşen bunlardan birine binip menzil-i maksuduna varmaktır.

İmam ve Sorumluluk

Allah Kur'ân'ında "Her insan topluluğunu imamları ile birlikte çağıracağımız gün...." buyuruyor. Bu ayet kâmil mânâda peygamberleri anlatmakla beraber, aile reisinden devlet başkanlarına kadar uzayan bir çizgide, hemen her seviyede imam olanlara işaret etmektedir. Yani ahirette herkes bölük bölük ve öbek öbek kendi liderlerinin, imamlarının, önderlerinin arkasında, müntesibi bulunduğu peygamberin cemaatine katılacaktır.

Bizim hizmet yapılanmamız içinde, ışık evlerin mes'ulle-rinden tutun, çeşitli müesseselerin, beldelerin sorumlularına, hatta küçük küçük ders gruplarına varıncaya kadar imam konumunda bulunanlar ahirette bu ayetin işaret ettiği şekilde, arkalarında cemaatleri ile beraber, Hz. Muhammed (s.a.s)'in ümmetine katılacakları ümit edilir. Zira ayette "küllü ünâsin" deniliyor. "Küll" kelimesi "ünâs"e muzâf olmuş. Dilin hususiyeti açısından böyle durumlarda, bahsi geçen şeyin en küçük fertleri bile o hükmün içine girer. Öyleyse bu ifade küçük-büyük, kadın-erkek imam konumunda bulunan her insanı içine almaktadır.

O halde, bu kudsî daire içinde yer alan hele hele hasbe'l kader kendisine imamlık vazifesi tevdi edilen herkes, vazifesine çok dikkat etmeli, cemaatinin hukukunu gözetmeli ve muhafaza etmeli ki, yarın Rabbisinin huzurunda kendi hesabını vermektен öte, bir de arkasındakilerin hesabı ile iki büklüm olmasın.!

Sürekli Aksiyon

Bu kudsî dâvâyâ gönül veren hemen herkes çok iyi bir plan ve programla sürekli çalıştırılmalı ve kat'iyen oturmalarına, oturup nefisleri ile baş başa kalmalarına imkân ve fırsat verilmemelidir. Zira bir yerde oturup tembel tembel düşünenler hep karanlık düşünür, karanlık konuşur, fitne ve fesada açık yaşarlar. Aksiyon içinde düşünenler yani bir yandan canla-başla koşarken, öte yandan yeni yeni projeler üretenler, plan ve programlar yapanlar ise aydınlık düşünür, aydınlık konuşur, silm ve selametın, aşk u şevkin temsilcisi olurlar.

Evet, sizler kıyıda-köşede birikmiş paranızı nasıl âtil bırakmaz, onu değerlendirme cihetine gidirsiniz. Öyle de insan enerjisi kullanılmayıp boş ve âtil kaldığında kendi aleyhine işler. Onun için tıpkı paranız gibi, enerjinizi de değerlendirme yollarını arama mecburiyetindesiniz. Öyle ise biz âtil olamaz, tembel tembel ve miskin miskin

oturamayız.. oturamayız zira, ahir zaman kudsilerinin temel özelliği aksiyon öncelikli düşünce insanı olmaktır.

İslâm ve İnanç-Amel Münasebeti

İslâm'ın biri inanç, diğeri de amel olmak üzere iki yanı vardır. Bunlar eskilerin ifadesiyle birbirinin "lazım-ı gayr-ı mufârıkı" yani ayrılmaz parçalarıdır.

İnanç; dinî literatürdeki ifadesiyle itikad, aksine ihtimal vermeyecek şekilde inanma demektir. Mesela, Allah, Hz. Muhammed (s.a.s), Kur'ân, ahiret vb. inanılması gerekli olan inanç manzumesindeki şeylere aksine ihtimal vermeyecek şekilde inanma, her mümine mükellefiyet olarak yüklenen hususların başında gelir. Bizler böyle bir inanç seviyesine ulaşabilmek için, elimizden gelen herşeyi yaparız; daha doğrusu yapmamız gerekir.

Amele gelince; Kur'ân'ın ifadesiyle "amel-i sâlih" yani eksiksiz, kusursuz, arızasız iş, bu da inancın yanında İslâm'ın ikinci önemli unsurudur. Mesela, ibadet, bu konuda "olmazsa olmaz" deyimini ile ifade edilebilecek bir yere sahiptir. Namaz, oruç, hac, zekat gibi yükümlülüklerle ibadet, bunları yapmaya ubudiyet, yapana âbid, ibadet yapılan Zât'a da Ma'bud denir ki bu kelimelerin hepsi de aynı kökten gelmektedir.

İbadetler, itikada ait meselelerin bir yönüyle blokajı, bir yönüyle de onları inkişaf ettiren fakülteler gibidir. Zira ibadet olmaz ve günümüzde çok yaygın bir kanaate göre hareket edilerek, din vicdanlara hapsedilirse -hafizenallah- inhiraf edip mahvolma ve tabii ki bunun neticesi olarak dünya ve ukba hayatını kaybetme kaçınılmaz olur. Evet insanın, değişik kaymalarından korunması ve inancını sağlama bağlaması ancak ibadetle mümkündür. Bu açıdan, rahatlıkla denilebilir ki, bir mü'minin kendi olması ve özünü bütünleşmesi ancak ibadet ile olabilir. Kant'ın "Allah nazarî akılla değil, amelî akılla bilinir" tesbiti de bu hükmü doğrulama istikametinde söylenmiş olduğu kabul edilebilir.

Evet, insan ilmî araştırmalar neticesi Allah'a iman edebilir ama bu nazarî bir imandır. Onun gerçek imana dönüşmesi ve imanla hedeflenen seviyeye yükselmesi, ancak ibadet ü taatle gerçekleşebilir. Bu açıdan denebilir ki, ibadet, tabiatının bir parçası haline gelmeyen ve onda derinleşemeyen bir insanın kayması ve yoldan çıkması daima melhûzdur. Ve buradan hareketle; "inanıyorum ama içki de içiyorum veya namaz kılamıyorum..." diyen insanların teminat kordonlarından birinin kopuk olduğunu söyleyebiliriz. Bu kişiler sözlerinde sâdik iseler, imanlarını amel ile desteklemeli, yapageldiği ibadetlerle Hakk kapısının âzad kabul etmez kulları olmalıdır ki, gerçek ve hakikî anlamda iman etmiş olsunlar. Bu sebeple 20. asrın, 21. asrın münevver gençleri, tamamiyle fiziğe ait dünyalarda bile metafiziğe açılan kapılar aralamalı, nazarîden pratiğe yönelmelidirler. Fizik laboratuvarından metafiziğe yani medreseden tekyeye bir yol vurup gerçeğe ulaşmanın her yolunu mutlaka denemelidirler. Aksi halde, Kur'ân'dan ve Rasûlullah'tan asırları bulan gurbetimiz devam edeceğe benzer.

Hizmet Ufkumuz

Bizler dünyanın her yanına, Kur'ân'ı, Kur'ân düşüncesini taşımaya ve belli bir ölçüde de olsa dünyanın genel çehresini değiştirmeye tâlibiz. Evet, kuvvet O'ndan ve biz O'nun kuvvetiyle güçlüyüz. Gına O'ndan ve O'nun gınasıyla zenginiz. Hepimiz boynu tasmalı, O'nun kapı kullarıyız ve öyle kalmaya da kararlıyız. Süleyman Çelebi'nin ifadesiyle "bir avuç dünya toprağına minnetimiz yok" bizim.. ve şair Bakî'nin ifadesiyle:

“Baş eğmeyiz edâniye dünya-yı dûn için
Allah’adır tevekkülümüz, itimadımız.”

Evet bu uğurda bin defa ölüp dirilmeye -Allah’ın izniyle- hazırız. Yeter ki O’nun yüce adının ufkumuzda şehbal açmasını gerçekleştirebilelim. Aşıkıyız bu için. Delisiyiz, mecnunuyuz imana ve Kur’ân’a hizmetin. Üstad’ın yaklaşımları ile, kimilerine mutlak iman, kimilerine iman-ı kâmil, kimilerine ihlas-ı etemm yolunu göstermek ve kimilerine de iman panjurunu aralayacak şekilde bazı şeyler hissettirmek düşüncesindeyiz. İnsanlar için illa şu seviyede, veya bu mertebede olacak şekilde bir düşüncemiz yok, böyle bir talebimiz de yok. Hırs sayıyoruz bu kabil düşünceleri. Hatta Allah’ın işine karışmak olarak nitelendiriyoruz. Bir taraftan herkesi kendi konumu içinde kabulleniyor, öte yandan da, ulaştığımız noktayı yeterli görmüyor ve “daha yok mu Allahım?” diyoruz. Bu uğurda tıpkı Hulefa-i Raşidîn ve Osmanlılar’da olduğu gibi, başkaları ile boğuşmadan, iktidar, idare kavgası verme yerine sînelerimizde, dillerimizde “la ilahe illallah”, gönüllerimizin ilhamlarını, önümüze çıkan herkesin ruhuna boşaltma çabası içindeyiz. Böyle davranınca, ma’şerî vicdanın bizi kabulleneceğini ve Allah’ın bize başarılar ihsan edeceğini ümit ediyoruz.

Hakikaten böyle miyiz? Genel düşüncemiz, tavrımız itibariyle böyle olduğumuza inanıyoruz. Yalnız bu hizmet içinde de gurur, kibir, mal, para, şöhret gibi boşluklara düşebilecek insanların var olabileceği de kat’iyen hatırdan çıkarılmamalıdır. Hatta böyleleri bazen temsil makamında da olabilir.. olabilir ve çevredeki insanlar, bu kişilere bakarak hakkımızda hüküm kesip-biçebilirler. Vâkıa, onların yaptığı haksızlık ve su-i zandır ama bu cephenin erlerinin yaptığına ne demeli!

Rabbim iç ve dış değişikliklere uğramadan, başlangıçtaki düşünce, duygu, inanç safiyeti içinde hayatımızı hitama erdirmeyi hepimize nasib eylesin.!

Dünya ve Biz

Bizim dünya ile alâkamız, her yerde izzet-i İslâmiye’yi göstermek, temsil etmeye çalıştığımız elmas misali hakikatleri başkalarına da anlatmak, o aydınlık yolu onlara tanıtmak düşüncesine matuftur. İşte, bizim gözümüzün bir kenarıyla bazen dünyaya bir “nigâh-ı âşina” kılmamızın hakiki sebeplerinden bazılarıdır bunlar. Evet biz, bu düşüncelerle Kasas sûresinde ferman edilen “Dünyadan da nasibini unutma” beyanıyla tam mutabakat içindeyiz. Zira o âyet-i kerimede Kur’ân, “Ahiret yurdunu ara” derken “ibtîğâ” fiilini kullanıyor ki, bu “bütün benliğine ahirete yönel ve ahirete ahiret kadar değer ver” demektir. Bundan da anlaşıldığı üzere, ahiret için bütün imkânlar seferber edilmeli, dünya için de “nasibi unutmama” esasına bağlı kalınmalıdır.

Siyaset ve Biz

Siyasî konular gibi, birçok insanı cazibesi altına alarak peşinden sürükleyen “geçici meseleler”, çoğu kez temel meselelerin yerine geçerek insanların gözlerini kamaştırabilir. Bu tür meseleler, insanların cismaniyetlerine ve beşerî mantıklarına, İmam Gazâlî’nin tasnifi içinde “akl-ı maaş”larına baktığından dolayı, onların başlarını döndürüp bakışlarını bulandırabilir. Ancak, hakikat itibariyle bunların hepsi, gelip geçici şeylerdir. Gelip geçici olduklarından dolayı da, Çağın Büyük Dâhisi’nin ifadesiyle, onların binlercesi ebediyete bakmadığı ve değişmez bir keyfiyete sahip bulunmadığı için, bizim meselelerimizin zerresine mukabil gelemez.

Biz, dünyaya ait bu tür meselelere, Arapça ifadesiyle “inhimak” diyebileceğim ölçüde içine dalmaz; bize ne kadar lazımsa o kadar alâkadar oluruz. Yani sağ ayağımızı gayet sağlam olarak bize ait hakikatlere basıp, sol ayağımızla yetmişiki millet içinde

dolaşırken siyasetin hakkını da o cümleden olarak yerine getirmeye çalışırız.

Gayb Merakı ve Düşünce Ufkumuz

Öteden beri bana; "2000 yılında ne olacak?" veya "2010'da ne olacak?" vs. gibi sorular çok sorulmuştur. Cevabım hep şu olmuştur: İnşâallah 2000 yılında veya 2010 yılında daha çok insan, imanın yümün ve bereketiyle emniyet ve itmi'nâna kavuşacak.. daha çok insan vicdanında cennet numunesi bir çekirdek taşıdığına şuuruna erecek.. daha çok insan "iki kere iki dört eder" kat'iyetinde cennetin varlığına inanacak.. kendilerini cehenneme götürecek davranışlardan gerektiğinden daha fazla sakınacak.. ve dünyada bir huzur toplumu, bir fazilet toplumu meydana gelecek...

Ben aslında bu soruların altında yatan gizli niyetleri ve asıl sorulmak istenen şeyleri anlamıyor değilim. Ancak burada anlaşılması gerekli olan başka bir şey var: Bizler yeryüzünde şu anda câri olan idarî, siyasî, askerî, iktisadî, içtimaî, kültürel.. bütün problemlerin temelinde insanın bulunduğu ve problemlerin menşeinin, kaynağının insan olduğuna inanıyoruz. Bu itibarla da problemlerin çözümünün, ancak insanı ele almakla, hem de tekrar ber tekrar ele almakla mümkün olabileceğine inanıyoruz. Evet, bu problemler siyaset yoluyla çözümlenebilecek cinsten değildir. Burada siyasetin yerini ve rolünü bütün bütün inkâr etmemekle beraber, onun herşey olmadığına da bilinmesi gerektiğini düşünüyorum. Hele ülkemizde İslâmî kıpırdanış ve canlanışların altında, işgal ettikleri makamları, ya da alışageldikleri hayatı kaybedecekleri endişesini yaşayan insanların bulunduğu ve bunların ellerinin bizim nabızlarımızda olduğu düşünülürdüğünde, işin ehemmiyeti daha da belirgin hale gelir. Evet, onlar imkânâtı vukûât yerine koyup, Müslümanlar hakkında ihtimaller üzerine hükümler kesip-biçecek ve ciddi rahatsızlık duyacaklardır ki; bunun aksini de isbat etmemiz mümkün değildir. Çünkü nefy isbat edilemez. Onun için müminler, kendilerine, davranışlarına, konuşmalarına çok dikkat etmek zorundalar. Bugün itibarıyla bizi, hatta gelecek nesli bile alâkadar etmeyen meseleleri, değil ağza almak, belki hiç düşünmemek icab eder.

Kaldı ki bizler İmam Rabbanî ve Bediüzzaman'ın en büyük makam dedikleri rıza makamına talibiz. Yaptığımız tebliğ ve irşad faaliyetleri ile, Rabbimizin bizden razı olacağı hususunda vicdanlarımız iman ve itmi'nân içinde. İşte cennette bile yeni bir ufuk, ulaşılabilecek yeni bir merhale olan rıza makamına talib olan bizlerin, ne siyasî, ne idarî, ne askerî, ne de daha başka dünyevî şeylere talib olması düşünülemez. Bu payeyi bırakıp da hükümdarlık, başbakanlık, milletvekilliği vs. dememiz bir tenezzül ifadesidir ve zannediyorum bunu hizmet erlerinden hiçbiri kabullenemez.

Zaten şu anda bizler, zirvede bir azimle, insanların bütününe kucaklayıp onları insan olma seviyesine çıkartamadığımız için üzgünüz! Bizler, "evlenmeyi düşünmüyor musunuz?" sorusuna, "Ümmet-i Muhammed'in derdi bunu bana unutturdu" diyen Üstad Bediüzzaman'ın düşünce ufkunu yakalayamadığımız için mahcubuz! Bizler şanlı ecdadımız gibi Allah'ın yüce adını dünyanın dört bir yanına götürememiş olmanın hacaletini yaşıyoruz! Onun için bırakın, zirveleri talep etmeyi ve buna benzer düşünceleri! Siz ve biz yukarıda arzettiğimiz hususları gerçekleştirmeye çalışalım. Bu yolda, cehalete, fakirliğe ve ayrılığa savaş ilan edelim. Bilgiyi ilkökul seviyesinden başlayıp akademik kariyerin en son sınırına kadar her yerde hâkim kılalım. Yapacağımız iktisadî faaliyetlerle fakirliğimize son verelim. Tefrika illetinin köküne kibrit suyu dökerek, bu milleti oluşturan ayrı ayrı unsurları, kristal avizenin parçalarını bir araya getiriyor gibi getirelim.

Evet, bizim bütün derdimiz, dâvâmız budur. Bunun ötesinde başka şeyler arayanlar bir gün gelecek bu düşüncelerinden dolayı utanacak ve şimdilerde bazılarının dediği gibi "sizi yanlış tanıdık, özür dileriz" diyecekler.

Yeryüzü Mirasçıları

Yeryüzü mirasçıları, Kur'ân'ın ifadesiyle Allah'ın salih kullarıdır. Bunlar bir taraftan emir ve yasaklar doğrultusunda hayatlarına istikamet verir, diğer taraftan da şariat-ı kevnîyenin prensiplerine uygun olarak hareket ederler.

Yalnız benim ayetin ruhundan anladığım mânâ, yeryüzü mirasçılarının bilmediği, bilemediği yerlerin de mirasçısı olduğudur. Zira ayetin nazil olduğu dönem itibarıyla meseleye bakacak olduğunuzda, o gün İslâm'a sahip çıkanlar belli bir coğrafyada hakimiyet kurabilmişlerdi. Bu ortamda Kur'ân'ın "Yeryüzüne salih kullarım mirasçı olacak" demesi, yukarıda ifade ettiğim hakikati akla getirir. Demek ki Cenâb-ı Hakk, ilmî plânda bunu takdir buyurmuştur. Zamanla bu takdir, şahadet âleminde vukua gelmiştir ve gelecektir.

Dünya Tutkusu

Kudsî bir dâvâyâ gönül vermiş kimseler, bu dünyada ahireti kazanmak için bulduklarını kat'iyen hatırlarından çıkarmamalıdır. İradeleri, hadisin ifadesiyle "dünya ve mâfiha" yani dünya ve dünyanın içindeki herşey, onlara koşa koşa, güle güle gelse bile, bu alperenler rahatlıkla "git, bana lazım değilsin" diyebilmelidirler. Zira, bu insanların şahsî açıdan âhiretlerini kurtarmanın yanında, başkalarına örnek olmaları da bahis mevzuudur ki, bu bence, birincisinden çok daha önemlidir. Bu açıdan bana göre İslâm dâvâsını en önde temsil eden kişilerin, dünya ile ilgileri olmamalı.. ve bunların evleri, barkları bulunmamalı.. ay sonunu zor getirecek derecede maaşlar ile yaşamalılar. Hz. Ömer'in hilafeti döneminde bir valisinin kendi evinin önüne yaptırdığı sundurmalığı yıktırdığını hatırlatıp geçelim.

Uyuşturucu

Türkiye'nin yakın ve uzak planda kendini tehdit eden birçok problemleri var. Bunlardan birisi ve belki de geleceğimiz adına en önemlisi uyuşturucu problemidir. Türkiye'nin uluslar-arası uyuşturucu trafiğinde de Asya ve Avrupa'yı bağlayan bir köprü olması bu meseleye ayrı bir ehemmiyet kazandırmaktadır. Ancak bunu değil de, gün geçtikçe yaygınlaşan uyuşturucu kullanımı ve hızla artan uyuşturucu bağımlıları adına, kudsîler kadrosuna birşeyler söylemek ve hele hele bu kadronun eğitim ünitesinde vazifeli bulunan müdür, öğretmen ve öğrencilerine bir hatırlatmada bulunmak istiyorum.

Bir tanıdığımızın çocuğu -şayet söylenenler doğru ise- uyuşturucu yüzünden vefat etti. İnşâallah o yavrucağın imanla ahirete gitmiştir. Bence Cenâb-ı Hakk belki o yavrucağın ile bizim cephemize çok ciddi bir ders vermektedir. Zira millet bize nihayetsiz güven içinde açılan okullara çocuklarını nice maddî fedakârlıklara katlanarak gönderiyor. Bu okulları cemiyetin içinde bulunduğu o korkunç anafordan kurtarıcı, bir sera gibi görüyor. Öyleyse buraların gerçek anlamda karantina altına alınması ve onların her türlü tehlikeden korunması şarttır. Bunun için de bu müesseselerde barınan herkese sahip çıkılmalı, bu ve benzeri hadiselerin zuhuruna sebebiyet vermemek için elden gelen her türlü gayret gösterilmeli, bu uğurda geceler gündüzlere katılarak çalışılmalıdır. Aksi halde hem halkın bizlere olan teveccühünü kaybeder, itibar kaybına uğrarız, hem de Rabbimizin şimdiye kadar olan lütuflarının kesilmesine vesile olmuş oluruz. Ve ardından Cenâb-ı Hakk -ister şefkat, ister zecr ne dersiniz deyin- öyle bir tokat vurur ki, bunun altından kalkmamız imkânsız hale gelebilir.

Hasılı; bu kudsî müesseselerde çalışan ilk elden vazifeli arkadaşlar, kendilerine teslim edilen nesle 24 saat içinde 25 saat mesai yaparak sahip çıkmalı, maddî-manevî

gelişmelerine riayet etmelidirler.

İniltiler

Bu günlerde çok yaralıyım. Çocukluğumda çok duyduğum "bayram gelmiş neyime, anam anam garibem" dilimde vird-i zeban. Âdeta bir çeşit hicran yaşıyor ve hasret solukluyorum. Ne yapayım, benim de kaderim bu! Bu hizmetin beni çok çok sevindiren yanları olmuştur; olmuştur ama aynı ölçüde olmasa bile ağlatan yanları, ağlatan hadimleri ve anlayış kıtlığından duyduğum burkuntular da eksik olmamıştır. Çok defa körkütük sağır firasetlere çarpmış ters-yüz olmuş ve kurulan, işleyen sistemin rağmına hareket etmek zorunda kalmışımdır.. evet işte bütün bunlar benim hicranımdır. Fakat neylersin?. ve elden ne gelir? İnanın bana, bazen çözüm bekleyen, ama çözmekten aciz kaldığımız problemler karşısında oturup bir çocuk gibi ağladığım oluyor.

Sizlerden ricam, Allah'ın üzerinize sağnak sağnak yağın lütufları aşkına, bu hizmetin rağmına hareket etmeyelim. Vazife şuuru, sorumluluk duygusu ve itaat çerçevesi içinde hizmette bulunup her türlü inhirafa karşı kapalı kalmaya çalışalım.

"Rabbin Kimdir, Peygamberin Kimdir.....?"

Bir yolculuk münasebetiyle gittiğim hava alanında, günün ölçüleri içinde giyinmiş orta yaşlı iki kadın, beni tanıdılar. Ta'zim ve saygılarını öyle bir ifade ettiler ki, görseydiniz siz de şaşırırdınız. Yine bir yolculuk esnasında hosteslerden aynı saygıyı görmüş, onların dua talebi ile karşılaşmıştım. Hatta onların ısrarlı istekleri üzerine, kendilerine dua mecmuasını imzalayıp hediye etmiştim. Son günlerde bunlar ve bunlara çok benzeyen sayısız hadiseler var ki, hepsi de milletimizin hoşgörüyeye ne kadar susamış olduğunu göstermektedir.

Aslında bunları sizlere intikal ettirmekle, bir hususa dikkatlerinizi çekmek istiyorum: Dün bu ülke insanların zihinlerinde, hususiyle de misallerde göstermeye çalıştığım kitle arasında, öyle bir Müslüman imajı uyarılmıştı ki, aman Allah'ım, tavsif etmeye diller varmıyor. Ama şimdi, Allah'ın bir lütfu olarak, o korkutucu imaj neredeyse bütünüyle silindi. Artık şimdilerde elit tabaka, aydın kitle arasında İslâm'ı ve Müslümanları kabullenmeler gayet tabii kabul edilmekte. Zannediyorum, Türkiye'nin bu seviyeye gelmesinde, bu kudsîler kadrosunun rolü çok büyük olmuştur. Evet, içtimaî hayatın bütün ünitelerinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin, giyimden kuşama, ilimden spora varıncaya kadar, onların estirdiği genel havanın, bu neticenin elde edilmesindeki rolü inkâr edilemez. Zira eskiden herkesi kucaklayacağız deniyor ama aksi yapılıyordu. Müsamaha deniliyor, bağnazlıklar gösteriliyordu. Sevgi deniyor, yılan gibi ısırmandan geri kalınıyordu... Bütün bunlar milletin canına yetiyordu ve tabii herkes birbirine düşman kesiliyorlardı.

Oysa şimdi millet, daha başka beklentilerin içinde. Onun için arkadaşlarımız, bu beklentileri boşa çıkartmamalıdır. Öyle ki millet, gerçekten yaşatma zevkiyle, yaşamadan vazgeçmeyi; onun neş'esini, zevkini, hazzını ve bu mânâda gerçek hayatı bizim arkadaşlarımızda görmeli ve kendinden geçmelidir. Ayrıca bu kudsîler kadrosu, bu kabil bir hayat tarzında, Süleyman Nazif'in ifadesiyle yüz, iki yüz, üç yüz hatta dört yüz sene ısrar etmeli; endişesi olanlar bu süre içinde, nabzımızı elli defa tutmalı ve her defasında da aynı şeyi almalılar. Tabii sonunda, bizim yalan söylemediğimize kâni olacak ve kendilerini can, mal, mülk, menal hatta herşeyleriyle bu havz-ı kebirin içine atacaklardır.

Öte yandan, bu mübarek kadro içinde yer alan her ferd, Allah'a inanmış, saf, temiz, dupduru müminlerle münasebetlerini de gayet iyi ayarlamalıdır. Ayarlama derken

“artistlik yapma”, “aktörlük tavrı” takınma gibi şeylerden de fevkalâde sakınmalıdırlar. Dinde, gönüllerden gelmeyen şeyleri yapmanın adına riyakarlık veya münafıklık denir. O bizden, bizim düşünce dünyamızdan fersah fersah uzaktır ve öyle olmalıdır. Evet, biz sair İslâmî cemaatlere farklı kulvarlarda, ama aynı hedefe koşan insanlar nazarıyla bakıyoruz. Veya onları aynı çatı içinde farklı odalarda hayatlarını sürdüren kişiler gibi görüyoruz. Adam ayartmıyor ve kimseyi kandırmıyoruz... kandırmıyoruz ama ayartılmaya veya kandırılmaya tahammülümüzün olmadığı da bir gerçek. Mesleğimizin, meşrebimizin muhabbeti ile yaşıyor ve “en iyi, en doğru meşreb bizim meşrebimiz” demediğimiz gibi, başkalarının meşrebine yanlış da demiyoruz. O açıdan da; bizim onlara düşmanca tavırlar takınmamızı gerektirecek hiçbir sebep göremiyoruz.

Bu konuda bana, başkaları tarafından anlatılan bir vak’ayı arz etmek istiyorum. Çok eski yıllarda birisi gelmiş bana İslâmî cemaatlerden birisini sormuş. Ben de: “Onlar, ufkumuzda yalancı bir şafağın bile olmadığı dönemde, Edirne’den Ardahan’a kadar ülkemizin her tarafını köy-kent demeden dolaşarak kurslarla, yurtlarla, pansiyonlarla donattılar” demişim. Aradan bir-iki ay geçmiş. Bornova’da akşam sohbetleri sırasında yine aynı soruyu sormuşlar, ben yine benzer şeyler söylemişim. Belki aradan birkaç ay geçmiş o zat tekrar gelmiş, yine aynı soruyu sormuş. Ben de ilk söylediğime benzer şeylerle soruya cevap vermişim. Bu meselenin bir de öteki yüzü var. -Bilmiyorum söylesem mi?- O zat benim, haklarında böyle konuştuğum cemaate gitmiş, dediklerimi aktarmış. İhtimal bu hususta ölçüyü tam anlamıyla kavrayamayan birisi benim için “Aktörlük yapıyor” demiş. İkinci ve üçüncü seferlerde de aynı şekilde cevap alınca “Bir insanın beni tanımadan, nereden geldiğimi bilmeden, farklı zamanlarda ne niyetle sorulduğunu bilmediği bir soruya hep aynı şekilde cevap verebilmesi mümkün değildir ve bu kat’iyen aktörlük olamaz” demiş.

Evet, bizim için temel ölçü, din ve diyanete, hangi yolla olursa olsun, hizmet etmektir. Biz az veya çok bu uğurda katkısı bulunan herkesi, ama herkesi alkışlar, başlarımızı ayaklarının altına kaldırım taşı gibi koyabiliriz. Kaldı ki bu ölçüyü biz koymuyoruz ki?.. Allah ve Rasulü bu hususla alâkalı ölçüyü asırlar önce koymuşlar: “La ilâhe illallah, Muhammedün Rasulullah” diyen herkes, bizim din kardeşimizdir. Ayrıca kabirde Münker-Nekir, “Rabbin kimdir, nebin kimdir, dinin nedir?” diye soracak. O sorular arasında falanı filanı kabul etme yoktur. Yani onları kabul etme iman esasları arasında değil. O halde ben, ne diye şu ya da bu sebeble beni tasvib etmeyen din kardeşlerime cephe alayım ki?

Hasılı, herkes kelime-i şهادeti esas alarak etrafındaki insanlara bakış açısını yeniden ayarlamalı. Hatta onun birini söyleyip diğerini, yani “Muhammedün Rasulullah”ı söylemeyen insanlara bile, rahmet, merhamet nazarıyla bakmalı. Çünkü hadislerde anlatıldığına göre, Allah’ın o engin rahmeti ahirette öyle tecelli edecektir ki, şeytan bile: “Acaba ben de istifade edebilir miyim?” diye ümide kapılacaktır. Şimdi böyle bir rahmet enginliği karşısında, cimrilik yapma ve o cimriliği temsil etme bize yaraşmaz. Hem bize ne? Mülk O’nun, hazine O’nun, kul O’nun.. öyleyse herkes haddini bilmeli...

Söz buraya gelmişken bir düşüncemi arz ederek bu faslı da kapatmak istiyorum. 70’li yıllardan beri beni ve hizmetimizi yakın plana alan ve yakaladığı her fırsatı değerlendirerek gammazlayan, hattâ devlet ricalini iğfal eden ve bir gazetede sahibi olduğu sütunu çoğunlukla bunlara ayıran bir yazar bir gün “La ilahe illallah, Muhammedün Rasulullah” dese inanın bana, o gün benim için bayram olur. O şahsın bana yıllardan beri durmadan, usanmadan, yılmadan düşmanlık yapmasını hiç önemsemeden onu bağırma basarım. Evet, önemli olan o zâtın Allah ile arasındaki düşmanlığı aşabilmesi ve O’na yakın olabilmesidir.

İman Dâvâsına Gönül Vermişlerle Bir Hasbihal

Çok uzak yerlerden geldiniz. Bu kadar uzak mesafelerden benim gibi bir kıtmiri dinlemeye gelmeniz, çektiğiniz onca sıkıntı ve meşakkate değmediği bir gerçek. Bununla beraber, Rabbim niyetlerinizin derinliğine göre muamelede bulunsun..! Aşk u şevk ihsan etsin..! Geliş ve gidişinizi boşa çıkarmasın..!

Yıllardan beri bu türlü teklifler karşısında hep kendimi sorgulamışumdur. "Sen de kimsin, ne oluyorsun, ne anlatacaksın ki bu insanlara faydalı olasın?" İnanın hep böyle düşünmüş, böyle konuşmuşumdur. Ama hüsn-ü teveccühleri, yapılan onca ısrarı da aşamamış ve kendimi hep bu türlü kalabalıklar karşısında bulmuşumdur.

Bugün değişik bir ruh haleti içindeyim. Hafakan ve feveranlarımın dorukta olduğu gün bugün. O açıdan, söyleyeceğim sözlerde sizleri rencide edeceğim endişesini taşıyorum. Sonra vicdan azabı çekerim diye de korkuyorum. Hatta bu düşünce ile sizlerin huzuruna çıkmama kararı vermiştim. Son âna kadar da bu kararımda ısrarlı idim. Ancak bazı arkadaşlar gelip ağladı, sızladı ve ne olur dediler... Ben de o kadar uzak mesafelerden gelen bu insanlara karşı ayıp olur, Rabbim sorarsa ne cevap veririm, düşünceleriyle işte huzurlarınızdayım. Evet daha sonraları, vicdanımın bir yanını hep ısırp duracağı endişesi ile iki büklüm karşınıza çıkma mecburiyetinde kaldım. Dolayısıyla konuşacağım şeylerde fikir insicamı olmayabilir.. ifadelerde rekakete girebilirim. Rabbinizin sizlere olan nimet ve lütufları aşkına beni bağışlamanızı dilerim. Aklıma gelen şeyleri, simalarınızın bana ilham edeceği hususları herhangi bir tertip ve tasnife tâbi tutmaksızın arzelmeye çalışacağım. Rabbimin muvaffak kılmasını dilerim!.

Beklentiler ve Ötesi

Bazen çok küçük şeyler, insana çok büyük sevaplar ve hayırlar kazandırabilir. Beklediğiniz, hatta beklemediğiniz neticeleri, onunla bulabilirsiniz. Tıpkı dualarda olduğu gibi.. evet Kur'ân'ın ifadesiyle "min haysü la yahtesib; ummadığınız yerden" hadd ü hesaba gelmez nimetlerle karşı karşıya kalabilirsiniz. Mesela; sizler böyle uzun bir seyahat sonucu, aynı çizgide hizmet ettiğiniz arkadaşları görür ve değişik müesseseleri ziyaret edersiniz. Bu vesile ile Rabbim imanınızı takviye eder, Kendi yolunda koşma aşk u şevkinizi artırır ve kalplerinizi te'lif eder. Zaten keyfiyetin kemmiyete yenik düşmeye yüz tuttuğu böyle bir dönemde, bu türlü takviyelere ne kadar ihtiyacımızın olduğu da izahtan vârestedir. İnşâallah Rabbim bu vesile ile bizleri yeniden keyfiyetin enginlikleri arasında dolaşan hâlis kullar haline getirir.. getirir de evler-yurtlar ve daha büyük komplekslerde sayı mülâhazasını bırakır bir kere daha rızâ-ı İlâhîyi esas maksat yapan insanlar haline geliriz...

Ayrıca Cenâb-ı Hakk, böyle bir araya gelme sayesinde, kendisiyle olan yakınlığımız, münasebetimiz açısından "ne kazandık, ne kaybettik" mülâhazalarını içimize yeniden hâkim kılabilir.. ve bizleri, dünyada-ukbâda faydalı olacak düşüncelere, amellere yönlendirebilir. Zira biz biliyor ve inanıyoruz ki, biz ne istersek isteyelim Rabbim hakkımızda hayırlı olanı nasib edecektir. Mesela; siz dua dua yalvarır, yakarırsınız; "bana dünyayı ver Allahım" dersiniz. Ama istediğiniz mânâda bir dünya sizin hakkınızda hayırlı olmadığı için, Rabbim sizi "kut-u lâ yemut"la yaşatır. Ama öte yanda, Berzah hayatınızı cennet haline getirir. Dahası, cennette "gözün görmediği, kulağın işitmediği, beşer kalbine hutur etmeyen nimetlerle" sizi serfiraz kılar.

Ve yine, "Allahım salih çocuklar ihsan eyle" der, durmadan yalvarıp, yakarırsınız. Fakat, "evladınız ve mallarınız sizin için bir imtihan vesilesidir" ayetinin ifade buyurduğu hakikat açısından, Rabbim -ihtimal- o imtihanı kaybedeceğiniz için, ya da bilemediğiniz sair hikmetlerinden dolayı, dünyada çocuk ihsan etmez. Ama ahirette Kur'ân'ın "vildanün muhalledun" dediği, çevrenizde "lü'lü, mercan" gibi koşuşturup duran, baktıkça içinize inşirah veren çocuklar ihsan edebilir.

İşte bu misallerde olduğu gibi, böylesi seyahatler, harcanan paralar, katlanılan ve

katlanılmak zorunda kalınan meşakkatler, sıkıntılar ve tabii ki beklentiler.. sonra da aranılanı bulamamalar.. "bunun için mi bunca yolculuk?" demeler. Ama ihtimal, Rabbim beklentilerinizin, arzu ve isteklerinizin çok çok ötesinde aklınıza, hayalinize gelmedik şeyler lütuf ve ihsan ederek sizi bir kısım sürprizlerle mükâfatlandırmıştır.

Keyfiyet-Kemmiyet Dengesi

Son dönemler itibariyle ülfet ve ünsiyetten kaynaklanan veya fütuhât televvünlü neticelerden dolayı, keyfiyeti bırakıp kemmiyete yöneldiğimize biraz önce işaret etmiştim. Evet, halkın cemaatimize teveccühü, hiç umulmadık insanların hizmete yardıma koşması, kitle ruh haletini değerlendirerek farklı bir açıdan sunulan mesajlarımız.. ve ardından, fevc fevc insanın iman ve Kur'ân hizmetine sahip çıkması, ihtimal bazılarımızın bakışlarını bulandırdı, başlarını döndürdü. Halbuki bunların hepsinde kemmiyet bu oldu hakim. Durum böyle olunca keyfiyet belli nisbette ihmale uğradı.. önümüzdeki günlerde, düşüncelerde bir değişiklik olmazsa ihmale uğramaya devam edecek gibi gözükmekte. Oysa ki mesleğimizde "bir zerre ihlaslı amel, halis olmayan bin amele racih olma" gibi bir düstur var. Evet, Üstad'ın o veciz ifadesi ile "bir zerre ihlaslı amel, batmanlarla halis olmayana müreccahtır." Bunu biraz daha açacak olursak, "bazen bir tek insana, bir hakikati anlatmak, onun gönlünü fethetmek, Allah nezdinde büyük büyük ordular teşkil etmekten, onlarla beldeler, ülkeler fethetmekten daha hayırlıdır." Bu ölçüye göre bazen, küçücük bir evde, birkaç insana rehberlik yapmak, üniversitelerde hocalık yapmanın önündedir. Ve bütün bunlar, günün şartları içinde donanımı yapılmış en modern bir okul inşa etmekten daha fazla ve daha hızlı olarak sizleri Allah'a yakınlaştırabilir. Bu açıdan kemmiyetin arkasında koşturduğumuz kadar, keyfiyetin arkasında da koşmak ve bu uğurda planlar-projeler üretmek, bu plan ve projeleri hayata tatbik etmek vazifelerimiz cümlesindedir.

İlk Günler

Bu hizmet çok samimi duygularla, çok samimi hislerle başlatılmış bir hizmettir. Mebdei yani başlangıcı itibariyle çok hayırlıdır. Yanlış anlaşılmasın, bu tabir, bugünü itibariyle şerdir ya da hayırsızdır anlamı taşımaz. Belki halihazırdaki durumu itibariyle de hizmetimiz çok hayırları ihtiva etmeye namzet görünmektedir. İnşallah gelecekte de büyük hayırlar bir bir zuhur eder.

Ne var ki ben, şimdilerin vaad ettiklerini çok göremediğimden dolayı, geçmişi nazara verecek ve geçmişin kazandırdıklarını arzutmeye çalışacağım. Aslında bu, insanlığın kaderi ve beşerî bir realitedir. Allah Rasulü'nün hayatını siyer kitaplarında mütalâa edenler, o dönemde de ilk'in son'dan hayırlı olduğunu görmüşlerdir. Evet, İnsanlığın İftihar Tablosu'nun etrafında halelenen o ilkler, bazen topraktan çıkan bir deri parçasını yıkayıp, ısıtıp, yiyorlardı. Ağaç yapraklarıyla beslenen insanlar da vardı o gün. Yedikleri bu şeylerden dolayı tıpkı koyunlar gibi tersleyen insanlara rastlamak da mümkündü o devirde. Ve Allah Rasulü işte bu Sahabeye diyordu ki: "Bugün sıkıntılar, meşakkatler zorluklar içindediniz; ancak bir gün rahat edeceğiniz günler de gelecek. Fakat şimdilerde siz o günkü durumunuzdan daha hayırlısınız." İşte aynen bunun gibi, bizler de, bu hizmetin başlangıcında hayatlarını tahta bir kulübecikte geçiren ve ömürlerinin sonuna kadar da geçirmeye kararlı insanlar gördük.

Günde bir defa kursaklarına sıcak bir çorba girince o günü bayram ilan edenleri müşahede ettik. Çorbalarına katacak yağı bulamayanları, suyla pirinci kaynatıp çorba diye içenleri.. evet inanın bana, biz işte böyle kahramanları gördük. Yatacağı döşeği olmayanlara, seyahat tutarı olan parayı hep başkalarından istemek zorunda olanlara, bahçelerde, bahçeler içinde kulübeciklerde ders yapmaya çalışanlara şahid olduk. Onlar hem böylesi mahrumiyet içinde hayatlarını sürdürüyor, hem de çok onurlu

yaşıyorlardı. Bu arada hiç hediye kabul etmediklerini de kaydedebiliriz ki, böyle birisinin şahsî küçük bir hediyem için söyledikleri sözler hâlâ kulaklarımda tın tındır. "Yok kardeşim. Biz hediye kabul etmiyoruz. Hediye ile hizmet-i imaniye ve Kur'âniye'yi bulandırmak istemiyoruz." Hele bunların hizmet ederken, maaş, ücret, burs beklentileri "imkânsız" kelimesinin bile karşılayamayacağı seviyedeydi. Böylesi beklentiler, onların hayatlarından mağrib-maşrik (doğu-batı) kadar uzaktı. Elbette onların bu ilk dönemi, sizin içinde bulunduğunuz şu dönemden daha hayırlıydı. Hayırlıydı zira o günler bu günleri doğurdu. Şayet o dönemlerde arzutmeye çalıştığım safvet olmasaydı ve onlar birer reşha gibi Cenâb-ı Hakk'a teveccüh edip onu aksettirmeseler idi, bugünkü yümün ve bereket olmayacaktı. İşte bu açıdan, bugünün nesilleri geleceğin fevvereleer halinde berekete inkılâp edip çağlamasını istiyorlarsa, aynı safvet, aynı samimiyet, aynı ihlası yaşamak mecburiyetindedirler.

Ne Yapmalıyız?

O halde bana sorabilirsiniz; "yeniden dönüp kulübelerde mi yaşayalım, bir öğün ve bir kap yemekle mi iktifa edelim?" Evet, böyle diyebilirsiniz. Ben de buna karşılık derim ki; "Ona ben karar vermeyeceğim. Ona karar verecek olan sizlersiniz. Fakat ben burada bir gerçeğin altını çiziyorum. Önemli bir hususu vurgulayarak onu sizlere anlatmaya çalışıyorum. Büyük doğumların, büyük oluşumların temelinde Asr-ı Saadet'in izdüşümü denilebilecek bir hayat tarzının olduğunu, olması gerektiğini anlatıyorum. Karınlarını dahi doyuracak bir şey bulamayan insanların, sırtlarına geçirecek bir paltosu olmayan kimselerin halini arz ediyor ve onların insanlığın kaderi ile nasıl oynadığını ifadeye çalışıyorum. Hiç unutmam, unutamam Hz. Pir-i Muğan, Isparta'da iken, Doğu'ya birisini göndermişti. O zat, halkın içinde otururken dizlerindeki yamaları göstermemek için, sırtına aldığı eski pardesünün etekleri ile onları kapamaya çalışıyordu. Onun pantolonu, ceketi böyle ise, yediklerini tahmin edebilirsiniz.

Evet, işte o dönemde temelleri atılan ışık evler, o ışık evler üzerine bina edilen büyük kompleksler ve dünyanın yedi bucağında açılan okullar, yurtlar, pansiyonlar, hep bu ilk'lerin izinden giden insanların gayretleriyle oldu. Onlar bu samimi zeminde, samimiyet soluklaya soluklaya yetişmişlerdi. Hüsrev Efendi, Hulusi Efendi, Mustafa Gül, Tahiri Mutlu, Sadullah Nutku, Bekir Berk, Zübeyr Gündüzalp, Mustafa Sungur, Abdullah Yeğin, Sait Özdemir, Hüsnü Bayram, Bayram Yüksel, Ahmet Feyzi, Mehmet Feyzi... gibi kahramanlardan görmüşlerdi herşeyi. Dolayısıyla bu insanlar önlerinde örnek aldıkları kimselere göre şekil alıyor ve onların yaşadıkları hayatı yaşamaya özen gösteriyorlardı.. "gidin" denilen yere gidiyor, "verin" denilen yerde de veriyorlardı.

Gelelim Günümüze..

Zaman döndü dolaştı bize ve size geldi. Şimdi ibret alacak, ders alacak nesiller bizleri, sizleri takip ediyor. Evet, Kur'ân'ın, "Peygamber'de sizin için alınacak örnekler vardır" buyurduğu ve geriden gelenlerin şahsî, ailevî, içtimaî hayat adına onu örnek aldıkları gibi, şimdi yeni yetişen nesillerin de bu hakikatten hareketle, sizleri örnek alacaklarını unutmamak lazım. Yanlış anlaşılmasın, bunları ifadede tezyif kastı yoktur. Ne var ki bu bir vakıadır. Arkadan gelenler daima öndeki insanları kollarlar. Yeme, içme, yatma, istiğna.. gibi hemen bütün hususlarda öndekilere benzemeye çalışırlar. Bu noktada sesimi yükseltip en tiz perdeden sizlere şöyle haykırmak geliyor içimden: Eğer bu mevzuda bizler, geçmişten ve daha ötede Ashab-ı Kiramdan ve günümüzde Hz. Sahipkıran'ın etrafındaki talebelerinden gerekli dersleri alıp, hayatımıza tatbik edebilsedik, geleceğin çağlayanlarının şelaleler halinde İslâm lehine akıp, çağlayıp gideceğine rahatlıkla teminat verebilirdim. Ama eğer durum başka türlü ise, o zaman da kendimizi yeni baştan kontrol etmemiz, murakabe ve muhasebelerimizi

sıklaştırmamız gerektiği kanaatini mutlaka arzetmeliyim.

İstiğnanın Buudu

Evet, o aç, susuz, giysisiz insanlar, açtıkları küçücük evlerde "kira" parasını bile vermekten aciz kişiler; ceketlerini satıp veya hatırlarının geçtiği kimselerden borç alarak oturdukları evin kirasını ödeyen o kahramanlar sayesinde bugünlere geldik. Hatta sizin iyi bildiğiniz birisinin bile, hizmet için aldığı iki yüz lirayı, iki senede ödeyemediği söz konusudur. Nihayet bir gün borç aldığı şahıs, kendisine hatırlatarak; "O parayı risale alıp dağıtmak için almışsınızdır, isterseniz size hakkımı helal edeyim" der. Kabul etmez. Çok net hatırlamamakla beraber zannediyorum, birisinden borç alarak o borcu öder. Zira o günkü düşünceye göre -ki bugün de hâlâ geçerlidir- "al şu parayı, medresenin ihtiyacını karşıla" denmesi, bu insanlara karşı yapılmış en büyük hakaret sayılırdı. Hatta onlara küfür gibi gelirdi bu mâsumâne teklif. Şimdi bizim, o samimi oluşumu, işin temelindeki insanların safvet ve samimiyetleri ölçüsünde temsil ettiğimizi söylemeye imkân var mı? İhtimal bizim yaptığımız mini bir şablonculuk ve bir taklit. Ama bu ruh haleti bile, tıpkı büyük deryaların büyük dalgaları gibi ma'serî vicdanlarda makes buluyor.

Evet, bugün dünyanın dört bir yanına hicret buudlu bir göç dalgası varsa, işte bu "ani'l-merkez" güçten kaynaklanmaktadır. Bu gücün arkasında, arpa kadar bir şeyi hediye olarak kabul etmeyen Hz. Bediüzzaman vardır. Hulusi Efendi, Zübeyr Gündüzalp, Mustafa Sungur, Bayram Yüksel, Abdullah Yeğin ve emsali dâvâ erleri vardır. Hayatlarını Allah Rasulü'nün Suffa Ashabı gibi geçiren ve Sahabe safvetinin temsilcileri olan kişiler vardır.

Ve Bugünler..

Ve bugünler.. bugünlerde de Cenâb-ı Hakk'ın lütufları sağnak sağnak başımızdan aşağı yağıyor. Ben hiç mübalağa etmeden, Rabbimin bu tecellilerini vicdanımda hissederek ve her kelimenin yerli yerinde kullanılmasına fevkalâde özen göstererek diyorum ki; Rabbimizin nimetleri boyumuzu aşkın, liyakat ve istihkakımızın da çok çok üstündedir. Bu kervana katkıda bulunanlara ve bu nimetler döneminin temsilcilerine şahsen ben, hergün kadın-erkek, çoluk-çocuk, genç-ihtiyar, esnaf-memur, tüccar-talebe deyip, hatta toplumun bütün katmanlarını tek tek sayarak dua ediyorum.. dua ediyor ve hiçbir kesimi dışarıda bırakmamaya özen gösteriyorum. Yer yer, zaman zaman; belde belde, ülke ülke, isimler zikrediyor ve şöyle yalvarıyorum Rabbime; "Kavlî, fiilî, halî iman ve Kur'ân hizmetine destek olanlara, el uzatanlara, maddî imkânlarını seferber edenlere rahmetin, inayetin, bereketin ve hıfzın ile mukabelede bulun Allahım! Lütuflarını onların başlarına sağnak sağnak yağdır. Gönüllerini, verme duygusuyla donat. Sonra bu donatmayı verme şeklinde gerçekleştir..." diyorum.. denmelidir de, zira gelecek, bir yönüyle bu anlayış, bu felsefe ve bu düşünce üzerinde umranlar haline gelecek ve gelişecektir. Eğer bizler o ilk dönemin Sahabileri ya da Hz. Sahipkıran'ın talebeleri gibi samimiyet ve safvet içinde olmazsak, olup da onu koruyamaz ve devam ettiremezsek -ki ben şahsen koruyamadığım endişesi ile iki büklümüm- geleceği kucaklayacağımızdan söz edilemez. Evet ehl-i dünya insanlar gibi görenek ve tiryakiliklerle israfa açıldığımız, evlerimizi onlar gibi dekore ettiğimiz, günde üç defa önümüze sofralar konduğu sürece; geleceğin umranlarını kurma, bahis mevzuu edilemez.

Öyleyse, halihazırdaki tablo, geçmişteki insanların ihlas, samimiyet ve safvetlerine, Allah'ın bir lütfu şeklinde tecelli ettiği şeklinde kabul edilmelidir. Dilerim bu tecelliler devam etsin.! Etsin ama o biraz da sebepler planında bizim hâl, tavır ve düşüncelerimize bağlıdır.

Frekans Paylaşımı

Ben dualarımı kesmiş ve ümidimi yitirmiş değilim. Bundan sonra da dua etmeye devam edeceğim. Edeceğim ama, benim kendilerine dua ettiğim şahıslar, kendileri hakkında da en az benim kadar dua etmiyorlarsa, benim duamın ne ehemmiyeti olur ki.? Yani onlar "Allahım rahat yaşayacağımıza bizi ihlaslıca yaşat!. İmkânlar içinde yüzeceğimize bize hasbîlik lütfeyle!. İnsanların gönüllerini fethetme duygusuyla bizleri donat!" demiyorlarsa, ben dua etsem ne olur, etmesem ne olur!. Veya onlar, benim dediğimin tersini istiyorlarsa, mal-mülk-menal diyorlarsa, daha liseyi bitirmeden, bir an evvel okulu bitirip evlensem diye düşünüyorlarsa, ben onların ihlas ve samimiyetleri adına dua etsem ne olur, etmesem ne olur!. Yahut benim -yeminle ifade edebilirim- her gün ihmal etmeden kendileri için "Allahümme ic'alnâ min ibâdike'l-muhlisine'l -muhlesine'l -ver'i-ne'z -zâhidine'r -râdine'l- mardiyina'l -muhibbine' l- mahbubine' l- mukarrabine" dememe mukabil, onlar bunu hayatlarında bir kere dahi demiyorlarsa, duygu ve düşünce itibariyle hep başka başka kurgu ve hayallerle yaşıyorlarsa, "ah bir cismânî zevk" deyip, hizmeti tâlî bir iş olarak görüyorlarsa ve ancak atmosfer hazır hale getirildiğinde, altlarına araba, ceplerine telefon konulduğunda hizmet ediyorlarsa, ben dua etsem ne olur, etmesem ne olur?

Unutmayın!.

Bu mevzuda sizi "dua etmiyorsunuz" şeklinde itham etmekten Allah'a sığınırım. Ama şunu da unutmayın, şayet siz, geleceğin, bugüne göre, beş-on kat katlanmış şekilde zuhurunu bekliyor ve İlahî inayet, vekalet, kefalet, kelaet, sizi sarıp sarmalasin arzusunda iseniz, Asr-ı Saadet dönemine, ya da Hz. Üstad'ın devrine dönüp bakmak zorundasınız. Yani ilhamı, Kur'ân'ın nüzul faslından ve Nur'un ilk döneminden almak mecburiyetindediniz. Evet, bana göre Rasulullah'ın o şanlı Ashabının rengine boyanmak gerektir. Hiç olmazsa Barla kahramanları gibi şekillenmek şarttır. Unutmamak gerekir ki, arkadan gelenler de bizlere göre şekillenecektir.

Kur'ân'ın Rolü

Ayrı bir hususa temas etmek istiyorum: Sahabe asrına "Altın Çağ", "Işık Çağ" dedirten Kur'ân'dır. Zamanın bir dönemini altın dilim haline getiren de Kur'ân'dır ve Sahabe dönemine denk Osmanlıların dirilişini sağlayan da yine Kur'ân'dır. Ancak, üç-dört asır var ki, o Kur'ân evlerimizde atlas işlemeli mahfazalar içinde, başımızın ucunda asılı olmasına rağmen, yattığımız odadan, içtimaî, iktisadî ve kültürel hayatımıza kadar geniş bir dairede ona yabancılığımızın yalnızlığını yaşamakta ve tabii hata bizden kaynaklanmakta. Çünkü ondan kâmil-i mükemmel olarak istifade edebilmek, onunla tam konsantrasyona bağlıdır.. evet o mükemmel vericiye karşı, elde bir almanın olmasına bağlıdır. Onunla frekans paylaşımı şarttır. Kur'ân böyle olduğu gibi sabah-akşam okuduğunuz eserler de böyledir. İçinizde onun hafızları olabilir. Fakat bütün bu okuyup, ezberledikleriniz, sizde, hayatınızı yeniden gözden geçirme fikrini uyarmıyorsa, siz ondan istifade edememişsiniz demektir. Allah Rasulü'nün beyan buyurduğu gibi: "İnsanlar öyle bir dönemi idrak edecekler ki, Kur'ân bir vadide, onlar da bir vadide bulunacaklar." Evet, Kur'ân'ın bize bir şeyler ifade edebilmesi, onu Sahabe anlayışı, Sahabe felsefesi, idraki ile algılamaya bağlıdır. Nurların aynı tesiri meydana getirebilmesi de ilk dönemin halis talebeleri ölçüsünde onlara rabt-ı kalb etmeye bağlıdır. Belki de bunlar gerçekleştiğinde bir taraftan kemmiyet daha hızlı artacak ama öte taraftan keyfiyet daha bir derinleşecektir. Böylece, kemmiyet keyfiyetin bir buudu olarak geleceğe yelken açacağız.

Ümitsiz Değilim

Ümitsiz değilim dedim.. evet, hiçbir zaman ümidimi yitirmedim. Bugün de hiçbir şey yitirilmiş ve hiçbir şey bitmiş değildir. Zannediyorum az dişler sıkılsa, mü'minlere eski misyonları tekrar kazandırılabilir. O ışık evler, içinde yedi kişi kalmasına rağmen, yine yediyüz kişiye muallimlik yapabilir. Yedi bin insan yine o evler sayesinde Kur'ân'ın aşığı, Kur'ân mecnunu haline gelebilir.. gelebilir ve hizmet kıvamına erebilir. Ne var ki, bunun için, o kıvamın birileri tarafından yani öndekiler tarafından hassasiyetle kontrol edilmesi lazım. Evet, bu konuda olağanüstü bir hassasiyet lazımdır ki, arkadan gelenler bir boşlukla karşılaşmasın. Aksi halde -Allah muhafaza- bir başıbozukluk içine girilmesi muhtemeldir. Zaten öyle bir başıbozukluk arkasında çöküntü getirir. Ve o çöküntünün önünü almak da mümkün olmayabilir. İşte Osmanlı, önümüzde örnek!. Son bir-iki asırdır artık padişahlar ve hünkarlar ordularının önünde cephede değillerdir. Hemen hemen hiçbiri, "Beni şehid eyle. Din-i Mübini aziz eyle" diyen Murad Hüdavendigâr'lar gibi kıvamında değildir. Pek âlâ kötü mü idi bu insanlar? Hayır kötü değillerdi. En az günümüzün iyileri kadar iyi idiler.. evet bu onlar kötüdür mânâsına gelmez. Ne var ki, olmaları gerektiği ölçüde olmadıkları da bir gerçek. Medine'deki irtidat cereyanına karşı "hiç kimse gelmese bile ben tek başıma, bu mürtedler güruhu ile savaşırım" diyebilecek kadar iyi değillerdi ve çöküş dönemi emareleri sayılabilirlerdi.

Allah Aşkına

O halde gelin Allah ve Rasulullah aşkına, bugüne kadar hazırlanan umranlar üzerine birer mirasyedi gibi konan bizler, evet çok güzel şeyleri ecdadından tevârüs eden bizler, bir çözümlüşün, ardından yeni bir çöküşün vesileleri olmayalım. Evlerimiz birer harabeye dönmesin! Yurtlarımız, okullarımız birer baykuş yuvası olmasın!

Bunlara "âmîn" demek kolay ama, bu iş samimiyet ve safvet ister. Kendini düşünmeme, yaşama zevkine dilbeste olmama, yaşatma delisi olarak toplumu kucaklama, "başkaları imanla hayatın enginliklerine ulaşamayacaklarsa, benim yaşamamın bir anlamı yoktur" mülâhazasına kilitli olmayı ister.

Tekrar Keyfiyet

Evet, Asr-ı Saadet dönemine denk, bir ihlas dönemi bizde de yaşandı.. yaşandı ama, ben onun şu anda bütün derinliğiyle devam ettirilebildiği kanaatinde değilim. Kafamdan bir türlü keyfiyetin kemmiyet karşısında yenik düştüğünü atamıyorum. Evet şimdilerde keyfiyetin nakavt olduğunu zannediyorum. Oturup bordrolar üzerinde saatlerce mütâlâalarda bulunan insanları görünce, bir türlü bu düşünceden kurtulamıyorum. "Şu kadar isterim" diyenleri gördükçe bir çöküşün başladığı düşüncesinden vâreste olamıyorum. İnsanların konuşmaları karşısında samimiyetlerini muhafaza edemediklerini görüyor ve bu konuda kuşku taşımaktan kendimi alamıyorum. Dolayısıyla da, bir samimiyet, safvet, ihlas döneminin bitmeye yüz tuttuğu endişesiyle tir tir titriyorum. Ardından da diyorum ki Akif'ten az değiştirerek:

"Bu anlayış, bu hissiyat, bu samimiyetle bu hizmet yaşar derlerse pek yanlış. Bana bir cemaat göster, ölmüş maneviyatıyla sağ kalmış!"

Sorun Vicdanlarınıza

Evet, bizler düşmanla yaka-paça olmuş, kim bilir kaç defa ölümle burun buruna gelmiş, öldürücü yaralar almış ve sonunda ganimetten hissesine düşen pay verilirken onu reddedip, "ben bunun için Müslüman olmadım; Müslüman oldum ki şuradan bir ok yiyip şehid olayım" diyen Sahabinin civanmertliğini gösterebiliyor muyuz? "Ben maaş için bu dâvâyı benimsememiştım. Yapmayın Allah aşkına! Bana kastınız, garazınız mı var? Ahirette beklediğim şeyleri dünyada vermek suretiyle beni mahv u perişan mı etmek istiyorsunuz?" diyebiliyor muyuz? Ben böyle desem ve ardından sorsam, "Kaç insan var, bu soru karşısında, 'ben varım' diyebilecek?.." Belki hepiniz bu soru karşısında parmak kaldırıp ve "Ben varım!" diyebilirsiniz; ancak ben öyle demeyecek, soruyu soracak, sonra da üç nokta koyarak ve cevabı vicdanlarınıza havale edeceğim. Var olduğuna, hüşyar olduğuna, imanla meşbu' bulunduğu inandığım vicdanlarınıza! Ve vicdanlarınızın önemli bir rüknü olan latife-i Rabbaniyenize! Sizin Hakkı görmeye hayır hislerinize! Cenneti kavrama şuurunuza! Bütün bunları aşmada sizin için önemli bir dinamik olan iradenize! Evet sorun vicdanlarınıza! Eğer vicdanlarınızdan cevab-ı sevab alıyorsanız, geleceğe ümitle bakabiliriz. Bahtınıza düştüm ne olur; yukarıda arzettiğim Sahabi gibi, eline tutuşturulmak istenen ganimet karşısında "ben bunun için dâvâ insanı olmamıştım" diyemez misiniz? Diyebiliyorsanız istikbal vaad ediyorsunuz demektir. Yoksa.. evet yoksa maalesef bir şey demeyeceğim. Eğer mutlaka bir şey demek icab edecekse, "kendimizi bir kere daha gözden geçirelim" diyeceğim.

Bu yüce misyonun temsilcileri olup olmadığımızı, dünyevî herhangi bir beklentimiz bulunup bulunmadığımızı?. Bir zamanlar peygamberler, asfiya ve evliya ile temsil edilen Kur'ân'ın ruhunu etraf-ı âleme tam aksettirip aksettiremediğimizi?.. Bir kere daha gözden geçirelim ve evlerdeki, yurtlardaki, okullardaki hatta bütün müesseselerdeki çalışmaları yeniden mercek altına alıp bir kere daha samimiyetimizin derecesini, kontrol edelim.

Başınızı ağrıttığının farkındayım.. zehir-zemberek şeyler söyledim, şuurundayım. Belki bazılarınız içinizden geçiriyordur: Keşke gelmeseydin de bu acı şeyleri söylemeseydin.. haklı olabilirsiniz ama başta söylemişim, size karşı mahcup olmamak için geldim. Samimi miyim, değil miyim, bu ötede belli olacak. Ben kendimi hep cehennemin kenarına kadar getirilmiş ve ardından bir tekme yiyip, gayyâya yuvarlanmış birisi gibi görmüşümdür. Evet yıllardan beri ben kendimi hep bu insan gibi gördüm ve İlahî inayet imdadıma yetişmezse, kurtulmam mümkün değil düşüncesini taşıdım. Siz kendinize ne nazar ile bakarsanız bakın, o beni hiç alâkadar etmez. Ancak ben burada, muhasebenize, murakabenize esas teşkil edebilecek şeyleri arzermeye çalışıyorum.

Kim bilir belki de bir on-yirmi-otuz sene sonra, bazı kesimler itibariyle menfaat ve çıkar kavgalarının, sen-ben çekişmelerinin, turnikeye önce girmiş olma beklentilerinin meydana getireceği çalkantılar yaşanacaktır. Makam-mansıp, şan-şeref, şöret arzularının sebebiyet vereceği kavgalar, gürültüler meydana gelecektir. Dilerim bunlardan hiçbiri olmasın; ama yine de bu kabil şeyler sizlerde gerçekleşir endişesiyle acele ediyor ve şimdiden dünyevî menfaat ve çıkarlar karşısında aldanmamanız için haddimi aşarak tembihde bulunuyorum. Bugün-yarın, öbür gün olabilir endişesiyle yaşıyorum.. yaşıyor ve enkazın altında birlikte kalır, eziliriz kaygısıyla iki büklüm oluyorum. Kehanet değildir bu; toplumun halihazırdaki durumunun ve görünümünün ifade ettiği mânâdır, muhtevadır. Şimdi konuştuklarım da, bu görünümün içime akıttığı zehir-zemberek düşüncelerdir.

Sözlerimi burada noktalarken, Allah'ın üzerinize olan lütuf ve ihsanları adına beni başışlamanızı dilerim. Şayet sözlerimle sizleri rencide ettiysem, bunu İslâmî hizmete karşı duyduğum duyarlılığa ve aşırı hassasiyete verin ve beni mazur görün!

Bir Demet Sosyal Mesele

Spor dan Beklenen

Türkiye’de sevip takdir ettiğimiz, eskiden beri de sînelerimizde yer etmiş spor kulüplerimiz vardır. Bu kulüplerin, kendi değerlerimize yönelmemiz ve bunların tekrar kazanılıp, korunması hususunda büyük görevler ifa edecekleri kanaatindeyim. Sporun sadece bir maraton veya rekabet meselesi olarak ele alınıp işlenegeldiği günümüzde, ne acıdır ki, toplumun değişik katmanları arasındaki kinin, nefretin, düşmanlığın yayılmasında sporun ve hassaten futbolun vesile olarak kullanıldığını da esefle müşahede etmekteyiz. Halbuki spor toplumun değişik tabakaları arasında barış ve kardeşlik havasının estirilmesi yönünde, mühim fonksiyonlar eda edebilirdi. Tabî ki bu durum, şimdiye kadar sporun, kitleleri yönlendiren bazı çevreler tarafından istismar edildiğini de hatıra getiriyor.

Aydınlık iklimlere doğru yelken açtığımız şu mübarek zaman diliminde, aydın ruhlara ihtiyacımız var. Ruhta aydın olduğu kadar, kafada da aydın olan bu insanlar, çevrelerini bu aydınlığa yönlendirecek ve topluma bir bayram havası estireceklerdir.. ve yine bu insanlar toplumun hemen her kesimine kendilerini yakın hissettiklerinde, onlarla münasebet kuracak ve aralarındaki sertlikleri yumuşatacaklardır. Toplumun birleştirici, uzlaştırıcı, kaynaştırıcı yönlerini nazara verip, onları muhafaza edecek, ve toplum çapında meydana gelmesi muhtemel kamplaşmalara, ideolojik çatışmalara fırsat vermeyeceklerdir. İşte sporun böyle önemli bir fonksiyonu eda edebileceğine benim inancım tamdır. Bu yönüyle insanlar arasında kardeşliğin tesis edilmesi hususunda, dinin eda ettiği misyona tam omuz verecektir. O zaman spordan beklenen şey yerine getirilmiş olacaktır.

Hasılı; tabakat-ı beşer çapında ideolojilerin çatıştığı bir arena haline gelen dünyamızda, sporun her dalıyla, toplumu uzlaştırmada katalizör vazifesi göreceğine inanıyor ve bunu bekliyoruz.

Spor

Spor, bütün çeşitleriyle centilmenlik yörüngeli olmalıdır. Bu ise duygu ve düşüncede safvete ermekle çok yakından alakalıdır. Öyle zannediyorum ki, centilmenlik temel dinamikleriyle ele alınıp, hayata geçirilebilse aşılamayacak hiçbir şey yoktur. Zaten bir mânâda spor da bu demektir.

Spor; dinin yanı sıra, farklı düşüncede, farklı inançta ve farklı çizgide olan insanları birleştiren, bir araya getiren, yer yer sevindiren, yer yer eğlendiren ve yer yer de ağlatan önemli bir unsurdur. Fakat bunun da kendi çizgisi içinde kalması şarttır. Bu çizginin dışına çıkıldığı zaman -bir ölçüde günümüzde görüldüğü gibi- kinler, nefretler, kavgalar hatta öldürmelere varan taşkınlıklar olabilir. Kanaatime göre bu çizginin bulunmasında en önemli temel dinamik de din ve dinî inançtır.

Bir milletin yeniden dirilmesinde görülen o ki, bir toplum dirilirken toplumun bütün katmanları da ve bütün üniteleri de beraber diriliyor. Tarih de bunun şahididir. Yani sanayi alanında dirilmeden, ticarete canlanmaya, kültürel değerlerde kendini bulmadan, dine yönelmeye, sporda başarıdan, askerî alanda yenilenme ve ilerlemeye kadar bütün ünitelerde aynı anda diriliş bahis mevzuudur.. ve şimdiler itibarıyla güzelim Türkiye buna namzet gibi görünmektedir. Onun için bence, bu milletin her bir ferdi, böyle bir performans ortaya koymalı. Ekonomiden kültüre, spordan idareye varıncaya kadar hemen her sahada bayrağımızı göndere çekme çabası içinde bulunmalıdır.

Aldatılan Kitlenin Uyanması

Türkiye’de -Allah’a binlerce hamd ve sena olsun- halk katmanlarından devlet ricaline varıncaya kadar son yıllarda çok ciddi şekilde mantalite değişikliklerine şahit olmaktayız. Tabii ki bu, aynı zamanda meydana gelen veya getirilen hadiselerle, onlara bakış açısına ve değerlendirmelere yansımakta. Mesela, eskiden Türkiye’de iç tehdit unsuru sadece İslâmî cemaatler gösteriliyor, öyle telâkki ediliyor, öyle görülüyor ve öyle inanılıyordu. Şimdilerde ise, İslâmî cemaatler bir ölçüde iç tehdit unsuru olmaktan çıkarılabiliyor ve yerine silahlı eylemlere katılan şer odakları yerleştiriliyor.

Aslında biz, öteden bu yana hiçbir zaman onların zannettiği gibi ne siyasî rejim adına ne de başka birşey adına tehdit unsuru olmadık. Ne var ki, iç ve dış şer odakları bizi hep öyle gösterdi. Kaleme aldıkları istihbarî raporlarını yalan, yanlış bilgilerle doldurarak, vehim ve zanlarını yazarak, karar merciinde bulunan devlet ricalini hep iğfal etti, hep aldattılar. Bazı gazete köşelerindeki yazarlara Müslüman düşmanı o insanlar, onların hayatları boyunca elde edemeyeceği bilgileri sundular. Ve onlar da köşelerinde veya manşet haberlerde bunları neşrederek kamuoyunu -kendilerine göre- yaşı-kuruyu birbirine karıştırarak İslâmî cemaatler aleyhinde hep kışkırttılar. Veya en azından onları potansiyel suçlu konumuna soktular. Fakat -Allah’a hamd olsun- bu oyunların hiçbiri tutmadı. Şimdi sizlerin temsilciliğini yaptığı diyalog, müsamaha, tolerans ile farklı düşünce ve inançlara sahip toplumun değişik kesimleri, üzerinde birleştikleri ortak paydalar arayışı ve birbirlerini buldukları konumda kabul etme çabası içindeler. Yıllardır iğfal edilen kesimlerden bazıları cesurca çıkışlar yapıp “biz hata etmiş, yanlış düşünmüşüz” diyebiliyorlar.

Bütün bunlara karşılık bizlerin de her zamankinden daha fazla ihtiyat ve itidalle hareket etmemiz gerekmektedir ki, bir yandan haricî düşmanlarımıza karşı bu ittifak ve vifak silahıyla karşı koyalım, diğer yandan atmosferin Müslümanların dinî düşünce ve dinî hayatlarını daha rahat yaşayabileceği hâle gelmesini sağlayalım.

Hadiselerin Tesbiti

Çok eski yıllardan beri, tarihe yön verecek, yollara ışık saçacak ve gelecek nesillerin önlerini aydınlatacak şekilde kıvama erilmesi üzerinde ısrarla duruldu. Şimdi buna, ilerleyen teknik ve teknolojinin tüm imkânlarını seferber ederek yeni bir veche verilmesi gerektiğini hatırlatmak icap ediyor. Yani video, kamera, bilgisayar vs. gibi buluşları, bu gayeye matuf kullanmada bir reorganizasyon gerekiyor.

Evet, hususiyle bizim gibi geleceği, geçmiş üzerine bina etme mesuliyetini taşıyan ve mâziyi çok iyi değerlendirerek ondan alacağı derslerle, ibretlerle bugünkü problemlerini halletme mevkiinde bulunan milletler için bu çok önemlidir.

Ayrıca benim çok defa aklımdan geçen bir husus da bugünün hizmet erleri arasında, gelecekte çok ciddi denilebilecek şekilde inhırafların olabileceği endişesidir. Mesela, falanın oğlu, filanın yakını diye liyakatı olmadığı halde, önemli görevlere getirmeler, geçmişte işlenen büyük yanlışlıklardır, gelecekte de işlenebilir. İşlenebilir zira, siz bu hizmetin erlerini ne kadar büyütürseniz büyütünüz, onlar sahabenin büyüklüğüne erişemez. Oysa ki, onlarda bile bu türlü inhırafların olduğu bir gerçektir.

İşte gelecekte, ister bu türlü idareye müteallik hususlarda, isterseniz direkt inanca dayalı mevzularda inhırafların olmaması, bugünlerin iyi kayd ve tesbit edilmesiyle çok yakından alâkalıdır. Rica ederim, Hıristiyanların Hz. Mesih’e “ilâh” demeleri, Yahudilerin Hz. Üzeyr’e “Allah’ın oğlu” demelerini, hattâ bizde bir kısım gulât-ı Şiâ’nın Hz. Ali’ye aynı isnadda bulunmalarını ne ile ve nasıl izah edersiniz?

İnhiraf, insanın kayması demektir. Bu hem düşüncede, hem inançta ve hem de

amelde olabilir. Birisi çıkar Hz. Ali, Allah'ın oğlu der, bir diğeri de hayır Allah'tır der - nitekim denmiştir de- ve kitleler böylesi sapık düşüncelerin arkasında koşar durur...

Üstü kapalı arzutmeye çalıştığım bu husus şimdiden tahşidâtı yapılarak, kayd altına alınarak tesbiti yapılamazsa, yarın çoklarının başını ağrıtır ve yıllardır size güvenen, itimat eden Ehl-i Sünnet akidesine bağlı insanları hayal kırıklığına uğratmış olursunuz. Rabbim böylesi kaymalardan bizleri muhafaza buyursun!

Radikalizm

Radikalizm, köktencilik ve hepten dincilik demek. Bu kelime, mânâ ve muhteva itibariyle Batı'dan bize geçmiş bir kelimedir ve kat'iyen İslâm'la alâkası yoktur. Bununla beraber radikalizm şayet, dine ait herşeyi hiç taviz vermeden, başkalarının ifrad diyebileceği bir ölçüde yaşamaksa şayet, bu anlamda İbrahim b. Ethem'ler, Fudayl b. İyaz'lar en ileri radikal sayılırlar. Bu itibarla da, bugün kendilerine radikal diyen veya denilen insanların radikallikle ciddi bir alâkalarının olmadığı söylenebilir.

Evet, kılı kırk yararcasına Müslümanlığı yaşayan, şurada-burada dolaşmayı gözüne haram girer endişesiyle caiz görmeyen, acıdan ölecek olsa bile, haram veya şüpheli bir yiyeceği ağızına koymamaya çalışan, israfın her çeşidinden uzak duran, elinden-dilinden kimseye zarar gelmeyen yürekten Müslümana radikal denebilir ki, bu anlayıştaki insanlardan zarar geleceğini düşünmek sırf bir vehimdir. Zira, dünyaya karşı meyl ü muhabbet göstermeyen böyleleri, onun cazibedar güzellikleri karşısında da asla pes etmezler. Öteden beri hizmet uğrunda belki de en fazla çile, ızdırıp ve acıyı çeken onlar olmasına rağmen, kötülüğün en küçüğünü bile akıllarının köşelerinden geçirmemişlerdir. Aslında bütün müminler benim başımın tacıdır; ancak böyle düşünmeyenlerin, böyle düşünenler ölçüsünde çile ve ızdırab çektiğini söylemek de mümkün değildir. Hattâ onlardan bazıları devlet bünyesine sızdıklarından "devletin malı deniz..." demiş ve belki yüzlercesi hep böyle bir mülâhaza ile yaşamışlardır.. yaşamış ve ev-bark, araba, yazlık, kışlık sahibi olma yolunda koşmuşlardır. Kudsilere gelince onlar, hayatlarını hep "Tûbâ lilgurabâ" ufkunda sürdürmeyi tercih etmiş ve fire vermeden, yollara takılmadan seyahatlerini sürdürmüşlerdir. Evet, bir fahr olarak değil ama tahdis-i nimet sadedinde demek isterim ki, azamî zühd, azamî takva, azamî ihlas, azamî velayet yolunu hep bu arkadaşlar "yol bu, başka yol yok" deyip hedeflemiş ve heptenciler gibi yaşamaya çalışmışlardır. Dilerim Rabbimden bu inayet ü keremini devam ettirsin ve hem kemmî, hem keyfî yanımızla bizlere derinlikler lütfeyesin!

Türkiye-İran ve ABD İlişkileri

Ülkemizin içinde yer aldığı kuşakta şimdilerde istikbal va'deden iki devlet var: Türkiye ve İran. Bunu çok çok iyi bilen bir kısım Batılılar, bu iki devleti mümkün olduğunca elinde tutmak ve kendi hesabına dengeleri korumak için ciddi bir gayret içindeler. Zira bu iki devletten birinin bu bölgede hakimiyeti, başta ABD olmak üzere, Batılıların aleyhine dengelerin bozulması anlamına gelir. Bu ise adı geçen dünyanın, başta ekonomi olmak üzere, birçok alanda hem maddî çıkar, hem de itibar-prestij kaybı demektir.

Mesela, Türkiye kendi iç politikası itibariyle emniyet ve istikrar va'dettiği anda güçlenme ve büyüme startına basmış demektir. Bu durumda Türkiye din, dil, tarih, örf-âdet birliği içinde bulunan Orta Asya devletlerini, keyfiyeti ne olursa olsun yanına alabilir. Aynı gelişme ve genişleme süreci Balkanlar için de geçerlidir.

İran'a gelince; İran Şîî bir devlet. Ve bu bölgede yaşayan tüm Şîî nüfusa sözünü geçirebilme konumundadır. Sadece Şîî nüfusa değil, Şîî sempatizanı olan kesimlere de.

Mesela, İnan içindeki Türkmenlere ve diğere Şii sempaticanı Türklere, Araplara.. veya Azerbaycan içinde gerçekten samimi olarak Şiiliğe inanan Azeri Türklerine.. veya Irak'ta Kâzimiye, Kerbela gibi şehirlerde yaşayan kimselere.

Öte yandan İnan'ın, başta emirlikler olmak üzere, Yemen'e kadar nüfuzunu genişletmesi de söz konusudur. Bu arada İnan, Suud-Yemen çekişmesini de kendi lehine değerlendirebilir. Bu tablo karşısında potansiyel olarak büyüme güç ve kuvvetini veya daha doğru bir ifade ile büyüme dinamiklerini ellerinde bulunduran Türkiye ve İnan'a, eğer Batılılar bunları kullanma imkân ve fırsatını verirlerse, neticede bu bölgede -hangisi hâkim olursa olsun- Batılıların aleyhine dengeler bozulur ve onlar bu değişiklikten mutlaka zararlı çıkarlar. İşte bu sebeple bir kısım Batılılar, gerek İnan ve Türkiye içinde, gerekse onların nüfuz edebilecekleri ülkeler içinde, gaileler çıkartarak veya devletler arası münasebette, ticarî ve sınaî alanda yapılabilecek gelişmeleri engelleyerek ve daha birçok yollarla buna fırsat vermiyor, mevcut istismar düzeninin devamını sağlamaya çalışıyorlar.

Bu aşamada bize düşen vazife, ferd, şirket, cemaat.. olarak neticede bizi büyüklüğe taşıyabilecek ve bizi yeniden muhteşem bir millet yapabilecek imkân ve fırsatları, hayatın her alanında, hiç vakit geçirmeden değerlendirmek olsa gerek. Herşeyi devletimizden bekleme yanlışdır. Evet, teşebbüs gücümüzü kullanarak mutlaka oralara gitmeli, ticarî, sınaî ve eğitim alanında tarih, dil, din beraberliklerimizi ön plana çıkararak yatırımlar yapmalıyız. Ben şahsen, Mehmed Akif'in ifadesinde yerini bulan "Hakk'ın va'dettiği günlerin bugün olmasa da yarın" bu yolla gerçekleşeceğine inanıyorum.

Türkiye'nin Düşmanları ve...

Türkiye, dünya hakimiyet teorisine göre kara-hava ve deniz sahalarının tam merkez noktasında bulunuyor. Dolayısıyla dünya hakimiyetini düşünen süper güçlerin böylesi stratejik bir konumda bulunan Türkiye'yi ellerinde bulundurmaları şart. Onun için kadimden bu yana, yani Osmanlılar döneminde İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya ve şimdilerde de ABD, ülkemizi ellerinde bulundurma isteğinden bir an bile vazgeçmemişlerdir.

Bunun yanında, şu andaki sınır komşularımızı da nazara alacak olursak, hemen hepsinin en azından çoğunun değişik şeyleri vesile yapılarak bize düşmanlık etmekten geri kalmadıkları söylenebilir.

Bir de bunlara yakın çağ tarihi itibarıyla içimizdeki gafilleri ilave etmemiz gerekir diye düşünüyorum. Yani gövdenin içine giren kurtları, zezem diye kendilerini takdim eden zehirleri, bu milletin kaderinin tayin edildiği makamları işgal edenleri.. evet, bunları da düşmanlar safında düşünecek olursak, karşımıza korkunç bir dünya husumeti çıkar.

Aslında biz bu süreç içine yeni girmiş de değiliz. Bu durum Osmanlı döneminde de böyleydi. Yani tüm dünya bize düşmandı. Ancak o devirde, basiretli, firsatçı, tecrübeli ve belki her biri kendi alanında dâhi olan devlet adamları ve onların olumlu politikaları sonucu tam 4 asır bu millet zirvede kalabilmişti. Batının "hasta adam" yaftasını vurmasından sonra bile 2 asır yaşamış Osmanlı devleti bir şeyler yapabiliyordu. Şimdilerde tam anlamıyla bir kaht-ı rical yaşandığı için, aynı mukavemeti göstermemiz biraz zor, hattâ imkânsız. Evet, şimdilerde teslimiyetçi politikalar izliyoruz. Kore'ye diyorlar, koş koşu gidiyoruz. Çekiç Güç diyorlar, kabul ediyoruz. "Somali'ye hareket var" diyorlar, "amenna" diyoruz. "İncirlik Üssü'nü açın, Irak'ı bombalayacağız" diyorlar, "başüstüne" diyoruz. Petrol boru hattını daha "kapatın" demeden kapatıyoruz vs. Bütün bunlarda daha başka türlü davranılabilir miydi? O ayrı mesele. O günkü şartlar esas alınarak değerlendirme yapılabilir ve yapılan şeyler kritiğe tâbi tutulabilir. Ama bunlar teslimiyetçi politika uygulamadığımızı göstermez.

İşte bu korkunç dünya husumeti karşısında, bizi biz yapan değerlere, hiç olmazsa fert bazında, aile planında, sahip çıkabilesek.. sahip çıkıp düşüncelerimizin, davranışlarımızın yörüngesine basiret ve firaseti oturtabilesek.. evet, ülke çapında bunları gerçekleştirebilirsek, çok şeylerin değişeceğine inanıyorum.

Bazı Müslüman Gruplar Üzerine Tezgâhlanan Oyunlar

İsim tasrih etmeyeceğim ama, şiddeti zuhurundan gizli olan bazı gruplar içinde yer alan ve ülkemizde şov diye nitelendirilebilecek davranışları, yapageldikleri medyatik çıkışları ve verdikleri beyanatlar ile dikkatleri üzerine çekmek isteyen bu insanlar, Müslümanları birbirine düşürmek için, muhtemelen içte ve dışta bir kısım güç kaynakları tarafından kurdurulmuş veya su-i istimale müsait olduklarından dolayı yine aynı örgütler tarafından Müslümanlık aleyhinde kullanılmak istenmektedirler. Samimiyetlerine inandığım bazı kimselerin beyanlarına dayanarak söylediğim bu gerçeklerin yalan ya da yanlış olmasını ne kadar arzu ederdim..! Ancak, hadiselerin diliyle de doğrulanan bu gerçekler, maalesef ülkemiz gündeminde yer alan hususlardan. Evet, istidatlı, kabiliyetli piyonların rehberliği altında, "oltada yem misali" bir kısmı itibariyle samimi ama safdil inananların, sözünü ettiğimiz türden faaliyetleri, hepimizi endişelendiren ve yüreğimizi ağızımıza getiren cinstendir. Rabbimize sonsuz hamd ü senalar olsun ki, onların bu tutumları bugüne kadar, ülke insanının vicdanında ma'kes bulmadı. Ne medyatik çıkışları, ne meydanlara toplanmaları, ne konferansları, ne de panelleri vs. hüsn-ü kabul görmedi. Hatta diyebilirim, lider konumunda bulunan bazılarının ölümleri bile, en küçük bir müminin ölümü kadar ilgi ve alâka uyarmadı bu milletin sînesinde. Yani ma'serî vicdan bütün bütün yadırgadı bunları. Söz buraya gelmişken Atilla İlhan'ın çok hoşuma giden bir tesbitini aktarmak istiyorum. Diyor ki, "Tanzimat'tan bu yana Türkiye'de işleri hep aydınlar bozmuş, arkadan halk gelip onu düzeltmiştir" evet bütünüyle katıldığımız bir tesbit... Demokrat Parti döneminden bugüne gelinceye kadar, ülkemizin yaşadığı siyasî süreci göz önüne getirip de o devirdeki şartları baz alarak hadiseleri değerlendirebilsek, halk tabakasının o engin firasetiyle verdikleri kararın, Atilla İlhan'ın bu tesbitini doğruladığı kanaatini biz de paylaşacağız. İsterseniz buna "sevk-i İlâhî" diyebilirsiniz.

"Bu tip gruplar sadece bizim ülkemizde mi?" denecek olursa, elbette hayır. Suriye'den, Mısır'a, oradan Cezayir ve Tunus'a varıncaya kadar birçok İslâm ülkesinde kendi değerlerinin farkına varmış, kültür emperyalizminden kurtulma kıvılcımları çakmaya başlamış ülkelerde de var bu tip gruplar. Suriye'de olsun, Mısır'da olsun veya daha başka yerlerde olsun, Müslümanlar uğradıkları tenkil hareketlerinde hep bu tür grupların şu veya bu şekilde kullanıldıklarını görürüz.

Zannediyorum birtakım güç odakları aynı şeyleri Türkiye'de tezgahlamak istiyorlar. Bazı küçük grupları meydanlara, sokaklara salarak, diğer bütün Müslümanları sokağa çekmeye çalışıyorlar. Ama Allah'a hamd olsun; o firasetli Müslümanlar şimdiye kadar bu tür oyunlara gelmediler ve inşaallah ileride de gelmeyecekler. Günübirlik hadiseler içine yine günübirlikçi düşüncelerle girmeyecek, aksine temkin, vakar ve ciddiyeti elden bırakmadan ülkemizin geleceğini karartabilecek böylesi tezgahları hazırlayanların yüzlerine çalacaklardır.

Boşuna Mesai

Devlet idareciliği velûd dimağ isteyen bir iştir. Ebu Hanife gibi âyet ve hadisleri baz alarak, daha olmamış meseleleri bile kafasında üretecek ve çözüm bulabilecek velûd bir dimağa sahip olma, devlet adamlığının vazgeçilmez şartıdır.

Bu ölçüyle günümüzü ve günümüzün insanlarını değerlendirdiğimizde, bu vasfa sahip

kişileri bulmakta biraz zorlanırsınız. Ne var ki, bu durum bizi, kat'iyen ümitsizliğe sevk etmemelidir. Çünkü bu bir süreç işidir. Toplum, tabii seyri içinde yol alıp geleceğe doğru ilerlerken, bu seviyeye geldiğinde, böylesi insanlar -Allah'ın izniyle- birden zuhur edecektir. Tarihte hep böyle olmuştur ve zannediyorum bundan sonra da böyle olacaktır. Öyle ise, bu türlü şeylere kafa yormalı, zihnî ve amelî mesaimizi günümüz şartları içinde bize düşen şeyleri yapmaya yönlendirmeliyiz.

Televizyon Fantezisi

Günümüzde insanlar arasında televizyona çıkma fantezisi başladı. "Falan adam çıktı ben de çıkayım, bana da bir imkân versinler ben de konuşayım.." düşünceleriyle hareket edilmekte ve bu durum, din adına yapılan tartışmalarda birçok hataların işlenmesine sebebiyet vermektedir. Bütün bunlar karşısında bazen: "Keşke ilmî münazaranın âfeti mevzuu bir kitap halinde işlense" diye düşünürüm.

Doğrusu, milyonlarca insan karşısında bu duygularla hareket edip, İslâm'ı müdafaaya kalkışan insanların falsolarını, bilgisizliklerini gördükçe kahrımdan iki büklüm oluyorum. Bazıları dinin ruhundan uzak, kulak tırmalayıcı ifadeleriyle dini sevdirmeye yerine nefret ettiriyorlar ve dine karşı itimadı sarsıyorlar. Bu itibarla da, günümüz ilahiyatçılarına büyük bir görev düştüğüne inanıyorum. Tabii herşeyden evvel, ilahiyatçıların kendilerini iyi yetiştirmeleri gerektiği kanaatindeyim.

Ardından bilinen şeylerin hayata taşınması gelir. Bu, halk nazarında onları başka bir biçimde büyütecek ve yapılan tebliğ, irşad faaliyetlerini daha müessir hale getirecektir. Böylece ilahiyatçılar deniz üzerinde birer can kurtaran simit vazifesi görecek, çeşitli tehlikeler karşısında kendileri emin olmakla beraber, kendilerine sarılan insanların da batmasını önleyeceklerdir. Ancak bunun, günün imkânlarıyla mücehhez, iyi bir eğitim görmüş ilahiyâtçılarla mümkün olabileceği kanaatindeyim.

Bir Çeşit Muhtıra

Ülkemizde bazen bir kısım sivil toplum örgütleri, çeşit çeşit nam ve ünvanlar altında bir araya geliyor ve cumhurbaşkanlığına, başbakanlığa, askeriye, bir anlamda muhtıra nevinden görüş ve düşüncelerini iletiyor, bu tür makamları ideolojileri hesabına kullanmak istiyorlar. Bu kuruluşların, aynı zamanda bünyelerinde barındırdıkları emekli insanlarla onların, daha önce devlet içindeki vazife ve mevkilerine göre daha çok veya daha az cüretkâr olabildikleri de ayrı bir konu. Aslında bunların kanunlar karşısındaki hukukî konumlarının mutlaka belirlenmesi lazım. Bunlar, devletin yasama, yürütme ve yargı mevkiinde bulunan kurumlarına birşeyler emretme veya dikte etme konumunda mı, değil mi? Bunun behemehal belli edilmesi lâzım. Aksi takdirde yarın bir başkaları çıkar, bünyesinde 50-100 kadar vakıf teşkilatını toplar, kendilerine bir isim koyarak görüş ve düşünceleri doğrultusundan aldıkları kararları aynı kurumlara dikte etmeye başlayabilir. Hatta bunların, tabanda daha çok temsilcileri olduğundan daha müessir de olabilirler. Bunun böyle olmayacağına kimse teminat veremez. Böyle olunca da bir kısım yetki ve salâhiyet kargaşasının yaşanması kaçınılmaz demektir.

Evet, devlet yetkilileri, Türk toplumunun gözlerinin içine baka baka hiç kimsenin, hiçbir kuruluşun -eski görevleri ne olursa olsun- böyle bir saygısızlık yapmalarına izin vermemelidirler. Hür ve demokratik bir ortamda yaşadığımızı inanmak istiyoruz. Demokratik bir ortamda böyle militanca çıkışları anlamada zorluk çekiyoruz. Bunun böyle devam etmesi devlete ve demokrasiye güveni sarsar.

Mûsikî Üzerine Düşünceler

İster sanat, isterse halk müziği olsun, söylenen şarkı ve türkülerde, mânânın güçlü olmasına dikkat edilmesi çok önemlidir. Dolayısıyla o şarkı veya türkünün icrası anında bir taraftan his tufanı yaşanırken, diğer taraftan mânânın güçlülüğü, düşündürücülüğü ile insanın birşeyler duyması, anlaması mümkün olacaktır. Yani mûsikînin esas unsurları olan ses, enstrüman ve söz (tema) bir bütün halinde olunca insan üzerinde tam müteessir olsa da, tema-ses-saz bütünlüğü sağlanamadığı takdirde, insan his dünyasında boşluklardan kurtulamaz. Öyle ki bazen birtakım eserlerde söz ahenge, muhteva ritme isyan eder.. Halbuki, mutlaka ahenk bütünlüğünü sağlayabilecek, muhteva derinliğini aksettirecek sözler bulunmalı ve sözler, sebep-sonuç münasebeti içinde bir tamamiyet arzetmelidir. Bir mısra birinden, bir mısra başkasından alınarak yapılmış güftelerde ise bunu sağlamak çok zor olsa gerek.

* * *

Mûsikî de bir yol, bir sanat ve bir ihtiyaçtır. Bediüzzaman bir yerde radyo programları içinde ona beşte birlik bir yer veriyor. Bunu başka mânâlarının yanı sıra toplumun en az beşte biri dinler şeklinde de anlayabiliriz. Halbuki şimdilerde toplumun onda dokuzu müzikle içli-dışlı. Öyleyse ihtiyaç diye nitelendirdiğimiz ve zaten toplumun içinde sürüklenip gittiği bu saha kendi düşünce çizgimiz içinde ele alınmalı ve kat'iyen ihmal edilmemelidir. Bunun için mesaj yüklü, mânâ yüklü, hisleriyle, düşünceleriyle insanı zenginleştiren eserler bestelenmeli ve yine Üstad'ın mahzursuz dediği insanı mâaliyata götüren, iştiağını coşturan eserler meydana getirilmelidir.

Bu konuda ölçü nedir denecek olursa? Mesela, dinlediğiniz bir eser, sizde Kur'ân okuma, Kur'ân dinleme iştiağını coşturuyor, Allah'a karşı vuslat arzusunu köpürtüyor.. sizi Emrah gibi bağı yanık hale getirip secdeye zorluyor, millî, dinî değerlerinize karşı alâkalarınızı kanatlandırıyor.. size kendi romantizminizi fısıldıyor, bunları yaparken de, müstehcenliğe, bâtili tasvire vs. kapalı kalılabiliyorsa.. evet işte bu eser gayet güzeldir. Bünyesinde gıybeti barındıran, fuşu tasvir eden, shehvanî hisleri tahrik eden, insanın ye's yani ümitsizlik duygularını kabartan eserlere gelince, onların caiz olduğunu, olabileceğini söylemek mümkün değildir.

* * *

Bizim bazı şarkı ve türkülerimiz Allah'a iman, ahirete iman, kadere iman ile te'lif edilemeyecek sözlerle dopdoludur. Mesela, gelin gencecik yaşında ölmüş, tipide birisi kaybolmuş, kurt dağın başında bir çocuğu öldürmüş vs. Hemen oturup bir destan yazmış ve bir ağıt kesmişizdir. Şimdi eğer, her felâket karşısında, felâket dellallarının yaptığı gibi ağıtlar dizecek olursak Allah'tan şikayet adına destanlar tanzim etmiş oluruz. Aslında, böyle bir duygunun kaynağı, insanın zayıf yanlarının bulunuşu, Allah'a, ahirete, kadere imanının olmayışdır. Halbuki bu zaaf noktalarının mutlaka imanın unsurları ile yok edilmesi ve çeşitli hadiseler münasebetiyle de olsa yeniden hortlamaması için devamlı imanın takviye edilmesi ve payandalanması şarttır, elzemdir.

* * *

Kur'ân-ı Kerim okuma meselesini Türkiye'de, Mısır'da, Suud'da veya bir başka yerde daha güzel okunuyor... gibi yaklaşımlarla ele almak doğru değildir. Doğru olan, Kur'ân'ın muhtevasını kavrayabilme ve onu seslendirebilmedir. Zaten Kur'ân bütünüyle müzikaldir. Önemli olan, muhtevadan hareketle ondaki her bir kelimenin istediği seslendirmeyi, konumuna uygun olarak verebilmektir. Mesela; Kur'ân'da kafirin konuşması, mağrur, mütekebbir, mütecebbir bir eda ile ve elini kalçasının üzerine koyarak, caka satan bir insan imasıyla verilir. Mesela; Hz. Yusuf karşısında konuşan Zeliha. Onun Hz. Yusuf'a "haydi gel" deyişini okurken kırta kırta, şuh bir edayla konuşan bir kadını görür gibi oluruz. Bu fettan teklife iltifat etmeyip ondan

kaçan Hz. Yusuf ise olabildiğine kararlı, ürperti içinde ve tok sesli birisi olarak karşımıza çıkar. Ve daha yüzlerce misal... İşte ayet-i kerimleri okurken, sesiyle bu muhtevaları aksettirebilme önemli bir esastır. Mustafa İsmail dinî hayatı ve yaşantısı itibarıyla çok dikkatli birisi olmayabilir ama, bu mânâda Kur'ân okumada çok başarılı birisiydi. Abdülbasit çok güzel okuduğu yerler vardır ama, arzettiğimiz anlamda Kur'ân okumada nadiren başarılıdır. M. İsmail söylenildiğine göre, Kur'ân okumadan önce, okuyacağı yeri piyano ile notalara vurarak kafasında iyice resmedermiş. Bunun -şer'î yanını mafhuz- mutlaka gerekli olduğuna kâni değilim.

Şimdilerde her yerde bu çerçevede Kur'ân'ın okunduğu söylenemez. Ses ve nağme ile beraber muhtevanın hakkını yemeden, onu olduğu gibi ortaya koyma, maalesef yok denecek kadar az. Hele, ihlasla onu soluklamak ender-i nadirattan.

* * *

Bugün Türkiye'de, değişik alanlarda kendi çizgimize dönüşün yaşandığı gibi, mûsikîde de böyle bir dönüşün yaşanması üzerinde mutlaka durulmalıdır. Üzerinde durulmak bir yana, bu mevzuda olabildiğine ısrarlı olunması gerekir. Pop müziğinin gençler arasında çok yaygın olması ve medyanın sürekli ona destek vermesi, stadyumların popla inim inim inlemesi, onun Michael Jackson gibi şarkıcılarla daha büyümlü bir hâl alması vs. gibi oldukça yoğun ve organizeli faaliyetler yanında, mûsikîmize sahip çıkmanın zorluğu meydandadır. Ama bütün bu zorluklara göğüs gererek bu uğurda mutlaka olağan üstü bir gayret gösterilmelidir. Öyle inanıyorum ki, yakın bir gelecekte bu ülkede, genç-ihtiyar bizim insanımız, mutlaka kendi mûsikî anlayışımız, mûsikî zevkimizle bütünleşecek ve kendi mûsikî deryamız içinde eriyip gidecektir, eriyip gidecektir ama, bizim sistemli gayretlerimizle.. ihtimal işte o zaman, ülkemiz bu alandaki işgalden kurtulmuş olacak ve tekrar İtrî, Dede Efendi, Hacı Arif Bey, Sadettin Kaynak, Münir Nurettin Selçuk gibi dâhi mûsikîşinaslara kavuşacaktır.

Unutmayalım, bu bir ihtiyaçtır. Ve siz bunu meşrû bir çizgi içinde ele alıp, düzenlemez iseniz, millet gider gayr-i meşru bir çizgiye kayar.. kayar ve müzik diyerek çılgınlıklara ve hezeyanlara girer. Aslında böyle bir anlayışın psikiyatri açısından tahlilinin yapılması yararlı olur zannediyorum. Zira, böylesi çılgın şeylere müzik deyip, onunla tatmin olan, olabilen veya olduğunu zanneden insanların tavır ve davranışlarını normal kabul etmek oldukça zordur.

Yalnız şimdilerde bu düşünce birden bire hüsn-ü kabul görmeyebilir. Ama unutmayalım; her yeni düşüncenin topluma mâl edilmesinde böyle bir süreç yaşanmıştır. Dün bu ülkede ilim ve irfan yuvaları açan, ehl-i himmet, ehl-i gayret insanlar, senelerce bir-iki insanla teselli olmuşlardır. Kimse yanlarına uğramamış; hiç kimse onları kabullenememiş. Ne var ki onlar, yılmadan, usanmadan doğru bildikleri yoldan ayrılmamışlar; Allah da onlara sadâkâtlerinin mükâfatını vermiştir. Aynen bunun gibi, mûsikî adına kendimiz olma yolunda yapacağımız düzenlemeler de birden bire bir patlamanın, toplumca ona sahip çıkılmasının ve milletçe desteklenmesinin beklenmesi acelecilik olsa gerek. Evet, bize doğru bildiğimiz yolda yürümek düşer. Alınmadan, fedakârca doğru bildiğimiz yolda ilerleyerek, yapmamız gerekli olan şeyleri yaparak yürümek.

* * *

TV ve radyo programlarında bugün dinlenen, kabul edilen müzik türlerine yer vermede toplumun bütününü objektif olarak düşünme ve değerlendirme mecburiyetindediniz. Ne TV'leri, ne radyoları bu işten tecrid edemezsiniz. Aksine davranacak olursanız kendinizi toplumdan tecrid etmiş ve sadece sizin gibi düşünen üç-beş insanla baş başa kalmış olursunuz. Onun için toplumun kabul ettiği müzik türlerinden zararsız olan veya daha az zararlı eserleri icra ederek, onların ihtiyacını karşılayacak ve böylece, bu alanda da mesajınızı vermiş olacaksınız. Unutmayalım, bu sahada emin eller toplumun bu ihtiyacını karşılamazsa, emin olmayan ellerde toplum

dejenerasyona uğrar.

Toplumun bütün kesimlerini veya milletin her ferdiyi kendiniz gibi olmasını bekleyemezsiniz. Kur'ân dinlemekle tatmin olan, ilahilerle bu ihtiyacını karşılayanlar olduğu gibi, daha farklı mülâhazaları paylaşanlar da vardır. Öyleyse, kendi öz mûsikîmizle Batı sapıklıkları içinde çırpınan "heavymetal"lerle, "rock"lerle tatmin peşinde koşan gençlerimizin imdadına yetişme mecburiyetindeyiz.

Evet, mûsikî dinleme, şehvet, hırs, nefret, kin vs. gibi insan tabiatında var olan bir şeydir.. ve hilkat itibariyle de güzeldir. Çirkin olan, insanın zaaflarıyla onları yanlış yere yönlendirmesidir. İradesiyle, kemâlatına medâr olabilecek iyi şeyler yapma yerine onlarla kötü şeyler peşinde koşmasıdır.

* * *

Müziğe yakın olan bir dimağ dünyada herşeye yatkın olur. Zira müzik incelik ister, esneklik ister, oynaklık ister, duyarlılık ve mükemmel bir his yapısı ister. Bu açıdan herkesin yapabileceği bir şey değildir o. Hatta diyebilirim o, heykeltıraşlıktan, ressamlıktan çok çok ileridir. Onun için sanat kabiliyeti olmayan bir insanın müziğe uyum sağlayabilmesi, müzik yapabilmesi âdeta imkânsızdır. Bu tesbite bağlı olarak denilebilir ki, kadının fitraten duyarlı, hassas olması mûsikî adına bir avantajdır. Belki bu sebeple bayanlarda müzik kabiliyet oranı erkeklerden daha fazladır.

* * *

Klasik Türk sanat mûsikîsinin insanlara belli bir seviye kazandırdığı çoklarının kabul ettiği gerçeklerdendir. İcra edilen mûsikînin derinliklerine inebilen, ondaki incelikleri kavrayabilen şahıs, bir müddet sonra belli bir inceliğe ulaşabilir ve üzerindeki bedevîliklerden uzaklaşabilir. Ve bana göre bu ikisi arasında telâzum vardır. Yani mûsikî inceliği, zerafeti hattâ estetiği, bu hususlar da mûsikîyi gerektirir. Ruh inceliğinden mahrum kaba hislerin bahsimizden hariç olduğu bilinmelidir. Neticede ruh bütünüyle nezaket, nezahet ve zerafet kesilir. Yalnız bu neticeye ulaşabilmek, ruhefza mûsikîyle çok uğraşmaya ve hakikî mûsikîşinaslarla oturup kalkmaya, sözden-sazdan ziyade ruha-mânâya yönelmeye bağlıdır.

Klasik Türk san'at mûsikîsinin bu ruhu insana kazandırdığı her zaman söylenebilir. Ancak şu da unutulmamalı ki, bu işin kaynağı tek ve zaviyelerdi. Bu müesseseler gerçek misyonlarından uzaklaşıp, miskinler otağı haline gelince, san'at müziği çok önemli bir kaynağını kaybetmiş oldu. Bundan sonra da millet, tekrar bedevîliğe dönerek davul-zurnadan zevk almaya başladı. Bir diğer ifadeyle davul-zurnanın temsil ettiği ruh halini yaşayan insanlar etrafı doldurdu. Davul-zurna ile kaba duyguların gürültülü dünyalarını kastediyorum. Şimdilerde de aynı şey söz konusu ama, ben şahsen bütün bütün ümitsiz değilim. Mûsikîdeki bu keyfiyet bunalımının, bir gün mutlaka sona ereceğine inanıyorum. Zira sosyolojik ve tarihî bir gerçektir ki, başta İslâm ve daha sonraki dönemlerde Osmanlı olmak üzere, dünyanın kaderinde hakim olmuş bütün milletler böyle bir bunalımın peşi sıra doğmuştur. Tıpkı karanlığın son perdesinin aydınlığa menfez teşkil etmesi gibi. Mesela Osmanlı'nın bidayetinde, herkes muhtaç olduğu ruh ve mânânın Osmanlılar tarafından temsil edildiğini görünce, ona sahip çıkmış ve onun etrafında halkalanmıştır. Böyle bir halkaya katılmayanlar ise, kemmiyetin bunaltıcı atmosferi içinde eriyip gitmişlerdir. Şu anda, birçok medeniyete beşiklik yapmış Anadolu topraklarında, hızla öze dönüşün yaşandığı yeni bir diriliş döneminde sayılırız. Bu diriliş, toplumun bütün ünitelerinde birlikte yürüyor. Mûsikînin de bundan nasibini aldığı ve alacağı muhakkaktır. Nitekim sanat müziği alanında yapılan çalışmalar da bunun bir göstergesidir. İnşâallah buna, bugünkünden daha fazla seviye kazandıracağımız günler de gelir ve bizim olan bu mûsikî ile akıl, kalp, ruh geliştirilir.. iç ve dış derinliğine ulaşmış seviyeli insanlar yetiştirilir.. dünya ve ukbayı denge içinde yürüten alperenler de bu sahanın temsilcisi olur.. ve yeniden Dede Efendi'ler, İtrî'ler ufkumuzda arz-ı didar eder. Fakat bu arada yukarıda bir cümle ile

temas ettiğim şu husus da kat'iyen unutulmamalıdır. Osmanlı döneminde bunun kaynağı tekye ve zaviyelerdi. Dolayısıyla şimdi de tekye ve zaviyelerin misyonlarını üstlenecek ve mûsıkînin şekillendireceği insanlara kaynaklık edecek kuruluşların olması şarttır. Bedevîliğini yaşayan sokaktaki insanlarla, yukarıda arzetmeye çalıştığımız hususların gerçekleşmeyeceği herhalde izahtan varestedir.

Türkiye ve Konumu

Türkiye içte ve dışta meydana getirilen hadiselerle hep kapalı bir fanus içinde tutulmaya çalışılmaktadır. Buna ilaveten ülke idarecileri misak-ı millî sınırları ile çizilen dairede kalmayı, çevremizle alâkadar olmama şeklinde yorumluyorlar. Şahsen ben, dünya çapında siyasî bir mülâhaza takip edilmesi gerektiğine inanıyorum. Bunu gerçekleştireceğimiz âna kadar da bu kapalı fanusun içinde kalacağımız kanaatini taşıyorum.

Mühim bir zatın tesbitine göre, Mustafa Kemal "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözüyle tamamen içe kapanık bir siyasî anlayış kasetmemiştir. Mustafa Kemal, Mark Artur'un, Türkiye'yi ziyaretinde ona: "Türkiye'nin bu haliyle ayakta kalabilmesi, başta adalar probleminin çözülmesine, Balkanlar'daki Türk haklarının geri verilmesine ve Musul-Kerkük gibi yerlerin Türkiye'ye iltihak edilmesine bağlı" olduğunu söylemiştir. O, böylesine önemli bir fikri, daha Japon Savaşı meydana gelmeden önce ifade ettiği halde, -maalesef- bu düşünce, sadece askerî arşivlerde saklı kalmış ve rical-i devlet tarafından da kaale alınmamıştır.

Önemli bir konuma sahip olan Türkiye'nin, komşularıyla kat-ı alâka edip, misak-ı millî ile çizilen sınırlar içinde, kendi kabuğuna çekilerek varlığını sürdürebilmesi kat'iyen düşünülemez. Etrafı düşman ağıyla çevrili olan bu ülkenin, en başta yapması gerekli olan şey; kendi ülke insanını çağıyla hesaplaşmaya hazırlarken, günün müsaade ettiği ölçüde, çevresini bir güven halesi haline getirmesinde zaruret vardır. Evet, ülke insanının bu düşünce istikametinde yetiştirilmesi şarttır. Bu gerçekleştiği takdirde şimdi 23 Nisan'larda çocukların birbirlerine salladıkları bayraklar, toplumun tüm katmanlarına yayılır. Böylece hep birlikte, yıllardır aldatılmanın ezikliğini, üzüntüsünü üzerimizden atarak, asırlardan beri kanımızı bir sülük gibi emen ve iflahımızı kesen düşmanlara aynı tavrı sergileriz. -inşâallah-

Şahsen ben özellikle son yıllarda, bazı çevrelerin birtakım eğitim ve kültür faaliyetleriyle dünyaya açılmalarıyla bunu gerçekleştirebileceklerine inanıyorum. Zaten bu faaliyetler, "Türkiye kapalı bir fanus içindeydi, bu tür çalışmalar Türkiye adına iyi oldu.." gibi ifadelerle artık takdir görmekte ve bunun neticesi olarak da: "Pasifik'ten Çin Seddi'ne kadar bir Türk dünyası" tabiri hecelenmektedir.

Ayrıca, Türkiye'nin, bu ülkelerde güçlü lobiler teşkil etmesi de, onun geleceğini - sebepler planında- garanti altına alması açısından çok önemlidir. Günümüzde ücretle çalışan birkaç sûrî kuruluş dışında, Türkiye'yi dünyada destekleyip savunan lobilerin var olduğu söylenemez. Eğer bu ülke, "devlet-i ebed müddet" olma düşüncesinde ise, her yerde gönüllü lobilerinin olması zarurîdir. Öyle ki, dünya çapında bir ambargo bahis mevzuu edildiği zaman, Asya bütünüyle inlemeli.. bu inleme tâ Pasifik'te makes bulunduğu gibi, Amerika, İngiltere vb. ülkelerde de ses getirmelidir. Gerektiğinde, kendi üslubumuza uygun bir şekilde sokağa dökülerek mitingler tertip edilmeli, gerektiğinde de o ülkelerin idarî makamları bu lobiler tarafından yönlendirilmelidir.

Ayrıca ben, İslâm ortak pazarı türünden, şimdilik hayal olan şeyler üzerinde durmanın bir faydası olduğuna inanmıyorum. Aksine bunların, düşmanları teyakkuza geçirme açısından zararı bile olabilir. Bu tip organizelerin ile'l merkez güç ile zamanla kendi kendine teşekkül edeceği kanaatindeyim. Çünkü bu İslâm ülkeleriyle aramızda tarihî ve dinî bir bağ vardır. Fakat Orta Asya ülkeleri için aynı şey düşünülemez. Almanlar,

İngilizler.. bu ülkeler bağımsızlığına erdiği günden beri, onların içine sızmaya çalışmakta.. çeşitli vesilelerle bu ülkelere girip, kendilerini empoze etmektedirler. Öyleyse bu tarihî fırsatlar mutlaka değerlendirilmelidir. Aksi halde, dönüşü zor olan bir sürece girilmiş olacaktır. Bu itibarla da, eğitiminden, ekonomiye, ondan da kültür faaliyetlerine kadar bu ülkelerin gelişmesine öncelik verilmeli ve onlara her zaman arkalarında olduğumuz hissettirilmelidir.

Düşünce ve Şahsiyet Kayması

Hakkın olacak işler
Boştur gam u teşvirler (telâş)
Ol hikmetini işler
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler.

.....

Deme şu, niçin şöyle
Yerinedir o, öyle
Bak sonuna sabreyle
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler

.....

Naçar kalacak yerde
Nâgah açar ol perde
Derman eder ol derde
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler

İbrahim Hakkı kâinatta cereyan eden her hadiseye karşı bakış açısını bu ifadelerle dile getirir. Aslında bu "Sizin kerih gördüğünüz nice şeyler vardır ki, onlar sizin hakkınızda hayırlıdır. Yine sizin hayır zannettiğiniz nice şeyler vardır ki, onlar da şerdir. Allah bilir, siz bilmezsiniz" ayetinin muhtevasını yansıtmaktadır. Evet, başa gelen nice şeyler var ki, insan bazen onları kabullenmekte zorlanır. Halbuki musibet görünümlü ve dış yüzü itibariyle fevkalâde nahoş olan bu şeyler, şayet bizim metafizik gerilimimizi artıracaksa; artırıp kendimizi yeniden gözden geçirmemize sebep olacaksa, hatta günahlara karşı yeni bir tavır ayarlaması yapmamızı sağlayacaksa, bütün bunlar bizim için mahz-ı hayır demektir. Aksine bunlar, dünyada kaybetmemizin yanı sıra, ahiret kaybını da netice verecekse, eyvah! İşte o, "hüsran içre hüsran"dır.

Allah Rasulü (s.a.s) musibet televvünlü işler öncesi ve sonrasında, hep Allah'a teveccüh etmiştir. Mesela, gökte siyah bir bulut belirince Efendimiz'in -tabiri caizse- beti-benzi atmış ve hemen secdeye kapanmış, kendini duaya salmıştır. Zira bu bulut, daha önceki ümmetlerin helakına sebebiyet veren bulut gibi olabilir.. O'ndan bu dersi alan Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Bediüzzaman'a gelinceye kadar niceleri, yüzlerini Rabb-i Ecell-i A'la karşısında hep yere koymuş ve "Bizim günahlarımız yüzünden ümmet-i Muhammed'i helak etme Allahım" diyerek dua dua yalvarmışlardır. Rica ederim, bu büyük zatlar, kendileri hakkında böyle düşünüyorlarsa, bizim nasıl düşünmemiz lazım? Oturup durumumuzu bir daha gözden geçirmemiz icab edecek. Her ne ise, onu da sizin irfan dolu düşünce dünyanıza havale ediyorum.

Yalnız burada çok önemli bir hususa işaretle yetineceğim. O büyük zatlar kendi haklarında böyle düşünebilirler ama, biz onlar hakkında böyle düşünemez ve bunun kat'iyen böyle olduğunu ifade edemeyiz. Onların kendilerini bu kabil sorgulamaları,

hadiselere mukarrabin perspektifinden bakmaları itibariyledir.

Evet, Üstad Hazretlerinin yaklaşımları içinde, bir topluluğun başına gelen olumsuz şeyler, başta bulunan insanlar yüzündendir. Savaş sonrası galibiyet bütün orduya, ama mağlubiyet komutanlara mâl edilmelidir.

Hasılı, düşüncede doğruyu bulma çok önemlidir. Bunu bulma yoluna isterseniz kalp metodolojisi de diyebilirsiniz. Yani bir şeyin doğru veya yanlış olduğuna dair yapılacak değerlendirmelerde ölçü ve kıstasların bulunduğu ve kalbin tatmin olup ya da olmamasını netice veren kalp metodolojisi. İşte bu ölçülerin yerli yerine oturmasına paralel, zamanla o kabil hadiseler karşısında, davranışlar da, takınılan tavırlar da düzgün olacak ve şimdilerde hemen her gün etrafımızda görerek eksikliğini daha çok hissettiğimiz düşünce kaymalarından da, bundan kaynaklanan şahsiyet kaymalarından da kurtulacağız inşaallah!

Terörün Kaynağı ve Amacı

Türkiye belli dönemlerde çeşitli güçler tarafından kısıpaca alınmış ve düşmanları tarafından kendisine hakk-ı hayat, hakk-ı hürriyet tanınmak istenmeyen bir devlettir. Ne var ki Türkiye, Allah'ın izniyle bu gayeye matuf önüne çıkartılan engelleri teker teker aşarak bugünlere kadar gelmiştir. Türkiye, hususiyile Rusya'nın dağılma sürecine girmesinden sonra, büyüklüğe sıçrama ve bir zamanlar bizim dünyamızda Osmanlı ile temsil edilen konuma yükselme noktasında çok büyük avantajlarla karşı karşıya gelmiş sayılır. Ancak, dünyada güç ve kuvveti elinde bulunduran devletler, Türkiye'nin bu avantajları değerlendirmesini istememekte ve bunun için de içte ve dışta Türkiye'nin başına bin bir türlü gaileler açmaktalar. Evet bu gailelerle uğraşan, güven va'detmeyen, siyasî ve iktisadî alanda çalkantılar yaşayan bir Türkiye, hassaten kendisiyle entegrasyona hazırlanan devletleri tatmin edemeyecek ve Türkiye'nin bu manzarası onların dışa yönelmelerine sebep olacaktır. Halbuki böyle bir aşamada, liderlik rolünü üstlenebilecek bir ülkenin, önce kendi içinde, sonra etrafında emniyet ve istikrar unsuru olması gerekir.

İşte bu gerçeği çok iyi bilen Batılı devletler, Cihan Harbi öncesi, Osmanlı devletine yapılan müşterek taarruzlar gibi, bölgede muvazene unsuru olan devletimizi yıpratma ve bölge devletlerini başka arayışlar içine itmeye yöneltme gayesiyle PKK ve emsali terör örgütleri başta olmak üzere binbir türlü problemi başımıza musallat etmekte. Türkiye'nin kendi iç bünyesinde 8-10 senedir terörle uğraşması, ekonomik ve sosyal sıkıntılar, siyasî istikrarsızlıklar meydana getirmenin yanında, dış dünyada itibar kaybına vesile olmuştur. Ne yazık ki, başta siyasilerimiz olmak üzere, dış politika bürokratları, ilim adamları ve gazeteciler terör hadisesinin bu boyutuna hiç ehemmiyet vermediler. Bana kalırsa bir ölçüde fark bile edemediler. Halbuki bir siyasî liderin ifadeleri içinde, Türkiye tarihte ancak birkaç defa doğabilecek böyle bir "dünya devleti" olabilmek fırsatını yakalamıştır ve acıdır, içerideki bu terör belası, Türkiye'nin onu değerlendirmesine mani oldu ve olacak. Ancak o fırsat henüz bütün bütün kaçırılmış sayılmaz. Ne var ki, önce terörün kökünü kazıyabilecek etkin önlemler almak gerekir. Bu da terörün sebeplerini iyi teşhis edebilmekle mümkündür.

Öte yandan, kendi basiret ve firasetsizliğimizi, terörü bütünüyle dış güçlere fatura etmekle kapatmaya çalışmadan vazgeçmeliyiz. Bu konuda tek merkezden senaryolar hazırlanmış olabilir ama, o senaryoları içeride oynayan piyonlar, canlandıran aktörler vardır ve onlar bizim insanımız. Ayrıca bu senaryoların oynanabileceği zemin ve vasatı devlet ve millet olarak yıllar süren ihmalimizle biz hazırladık. Bu açıdan terörü önlemek denilirken, bu hususun da gözardı edilmemesi gerekir.

Yobaz-Gerici

Siyasî, gayr-i siyasî bir kısım düşüncelere angaje olmuş insanların evrensel değerleri anlayıp onlara sahip olmaları mümkün değildir. Açık bir zihin, engin bir his ve salim bir mantıktan mahrum olan bu dimağlar, âdeta kapalı kapılar arkasında mahpus ve ışığın zerresinin dahi sızmadığı panjurlarla çepeçevredirler.

Kendi fikrî saplantılarından başka birşey kabul etmeyip, sadece kendi yaptıklarının doğru olduğunu savunan bu insanlara, birilerinin "yobaz, gerici.." diye ifade ettiği tabirler, gerçi uygun düşmektedir! Ama gel gör ki bu tabir, günümüzde mahfil sapmasına uğramış ve başkaları için kullanılmaktadır. Evet, bu tabirle haksız yere Müslümanlar itham edilmektedir. Halbuki bunun gerçek muhatabı kat'iyen Müslümanlar değildir.

Hırs, Haris ve Allah Rasûlü (s.a.s)

Bir ayet-i kerimede Allah Rasulü'nün, ayetin nazil olduğu dönem itibariyle sahabeye, umumî mânâda da bütün ümmet-i Muhammed'e karşı çok haris olduğu belirtilir. Haris, bir şeyi hırsıyla isteyen demektir. Hırs ise, herkesin bildiği gibi bir hasaret sebebidir. Dolayısıyla bu küllî kaideyi vaz' eden ve yaşayarak bize gösteren Nebiler Serveri'nin haris yani hırslı olması, insanı, başlangıcı ve sonucu itibariyle hasarete götüren şeylerden olmasa gerek. Evet, onun haris oluşu, dünyaya ait şeylerde değil, bütünüyle iman ve imana taalluk eden hususlardaydı. Bu zaviyeden meseleye bakılacak olursa; Allah Rasulü (s.a.s) başkalarının imanlarını kurtarma mevzuunda çok haristi. İmana uyananların, imanda terakki etmeleri hususunda da çok haristi. Keza onların iman yolundan inhiraf etmemeleri mevzuunda da çok haristi.. ve bilhassa umumî planda, topyekün insanlığın imandan nasiplerini almaları konusunda olabildiğine haristi. Haris adına arzettiğimiz bu tevcihlerin herbirisini Kur'ân'ın ayetleri ile temellendirebiliriz.

Yol Mülâhazalarından Bir Kesit

Bu ülkede şimdiye kadar Müslümanlar, en azından kendileri gibi dinin amelî yanlarını hayatlarına tatbik etmeyen kişileri düşman olarak gördüler. Bazen onlara "karşı cephenin insanı" bazen "fasık", bazen de "kafir" diyerek, kendilerinden ve tabii ki temsil ettikleri dinden onları soğuttular. Halbuki gerçek böyle değildi. Ne kendilerine kafir denilenler kafirdi, ne de Müslümanım diyen insanlar hakiki İslâm'ın temsilcileri. Bence bu mevzuda her iki taraf da yanılıyordu. Pek ala, şimdi ne değişti? Bütün dünyada ciddi planda dine yönelişin yaşandığı, materyalizm, komünizm gibi sistemlerin sarsıldığı, yıkıldığı, metafizik dünyaya ait şimdiye kadar kapalı olan kapıların aralandığı bir zamanda, din adına sizin söylediğiniz sözler, ortaya attığınız düşünceler değerlerüstü değerlere ulaştı. Sevgi, hoşgörü, müsamaha, diyalog vb. kavramlarla açığa çıkmanız, bunlarla dinin ruhunu ortaya koymanız, belki de yeni baştan, bir zamanlar Mevlânâ, Yunus, Hoca Ahmed'lerle temsil edilen Muhammedî ruhu terennüm etmeniz, o insanlarda -ki yıllardır kendilerine kafir, fasık... deniyordu- bir rahatlama meydana getirdi. Onların yüreğine su serpti ve etraflarına, "yahu biz de Müslümanmışız" dedirtti.

Evet, bu insanlar yıllardan beri, aslında bütün insanlığın dinden beklediği şeylerden mahrum yaşamışlar. İşte bu aşamada böylesi düşünceleri ortaya koymanız onlarda nihayetsiz bir te'sir meydana getirdi. Demek ki, biz kendi düşünce dünyamız adına bu kadcarcık olsun bir şey verememişiz onlara. Tabii ki onlar da hep başkalarının dolduruşlarına maruz kalmış ve bizi, dinimizi sevmemişler. Bana göre böyle küçük gayretlerle düşünceleri ve bir anlamda hayat felsefeleri değişen insanlar, daha büyük gayretler gösterilse sırat-ı müstakîmin ayrılmaz yolcusu olacaklardır.

Öte yandan bu cepheyi teşekkül ettiren fertlerin her biri, din adına sahip olduğu düşünceleri bir kez daha gözden geçirme ve kontrol etme mecburiyetindedirler. Onlar şimdiye kadar göstermiş oldukları sertlik ve huşuneti bir kenara itmeliler. Ebu Hanife, İ. Rabbanî, İ. Gazâlî, Yunus Emre'nin dini kabulleniş ve uygulamalarını baz alarak, eski düşüncelerini mutlaka sorgulamalıdır.

Aksine bu yapılmadığı takdirde bazılarının çeşitli yollarla İslâm'ı hayata hâkim kılma düşünceleri bana göre İslâmî anlayış ve düşünceyi küçültecektir. Oysaki bize düşen İnsanlığın İftihar Tablosu'nun ufkunu yakalamaya çalışmaktır. O'nun ufkunda, yol mülâhazaları içinde en üst seviyede olsa dünyevî makamlara talip olma yoktur. Sadece ve sadece Allah'ın rızasına talip olma vardır. Biraz açayım. Ben şahsen yolunda bulunduğumuz bunca hizmetler karşılığında kendisini çok sevdiğim ve hayran olduğum Fatih'in İstanbul'u fethetmesini, hatta çağ açıp kapatmasını bana verseler, niye böyle küçük birşey verdiler diye homurdanırım. Çünkü ben, bundan daha büyük birşeye; evet Allah'ın rızasına talibim. Burada yanlış anlaşılmalara sebebiyet veririm endişesiyle yani kendisini Fatih'in önüne koyuyor denebilir mülâhazasıyla meseleyi biraz daha tavzih etmek istiyorum. Fatih aslında yaptığı şeylerle büyük olsa da, esas yapmayı planladığı şeylerle büyüklerden büyüktür. İşte o, bu yanıla Hz. Peygamber (s.a.s)'in tebciline mazhardır. Yani Fatih İstanbul'un ötesinde çok daha geniş dünyalara ve merkezlere açılmayı planlıyordu ve işte o, bu hülyaları itibariyle büyüktü. Bana gelince ben de Fatih'in İstanbul'u fethetmesine değil, onun hülyalarına aşığım. Bir televizyon programında dediğim gibi, en yüksek dünyevî makam bile teklif edilse dönüp, "yahu bu insanlar niye bana hakaret ediyorlar ki? Neden birkaç basamak aşağı inmemi teklif ediyorlar ki?" derim. Bence, Allah, insanın mahiyetine Cibril'i geçme istidadını koydu ise -ki koymuştur- insan himmetini âlî tutup onu geçmeye çalışmalıdır.

Evet, makam sevdasıyla hareket edenler salim düşünemezler. Orada her zaman farklı entrikalar olur. Sözleriniz yanlış şekillerde yorumlanır... Halbuki tarih boyunca statik güçler, daima dinamik güçleri belirleyici ve harekete geçirici olmuşlardır. Gelecekte o anlayış ve o felsefenin çocukları kendi anlayış ve felsefelerini idarî bir sistem halinde uygulamaya koyacaklarmış veya koymayacaklarmış, bunlar beni hiç ilgilendirmez. Zannediyorum Ufuk Turu'nda belirtmeye çalıştığımız bu ve buna benzer düşünceler çoklarının dikkatini çekmiş olacak ki, İslâm objektivizminin, evrenselliğinin günümüze aksettirilmesi değerlendirmesini yaptılar. Halbuki bu evrensellik bize ait değil, o dinimizin enginlik ve derinliğinden kaynaklanmaktadır. Bize de bunu ifade etmek düşmüş, hepsi o kadar. Biz insanlığın hayranlık duyduğu Ahmed-i Mahmud-u Muhammed Mustafa'nın kapı kullarıyız.

Şaşırtan Manzaralar

Toplumumuz içinde dinin amelî hükümlerini bilmeyen, yaşamayan bazı insanlar, dine çok samimi ve yürekten inanmışlar.. inanmış ve mensup olduğu câmia içinde, o kadarlık bir inançla dahi olsa dinin âdeta misyonerliğini yapıyorlar. Son aylarda, toplumumuzun değişik kesimlerine açılma vetiresinde bunları açık-seçik müşahede ettik. Öyle ki, yıllardan beri bize dinsiz-imansız olarak anlatılan, daha doğrusu öyle lanse edilen bazı sanatçıların dine olan inancını, yürekten bağlılığını görünce -ameli olmasa dahi- şaşkınlık ve hayranlığımı gizleyemediğimi itiraf etmeliyim. Mesela, 45 dakikalık bir programını milyarlarla ifade edilen rakamlara satan meşhur bir komedi sanatçısı, kalktı medya diliyle "ben Ramazanda orucumu tutarım" dedi. Bir müzik sanatçısı ise, kendisine "size Türkiye'nin Yusuf İslâm'ı nazarıyla bakabilir miyiz" sorusuna "Hayır, bakamazsınız. Çünkü Yusuf İslâm önce Hıristiyandı sonra Müslüman oldu. Ben ise zaten Müslümandım" cevabını verdi. Bunlar yüreklerdekini açığa vurma adına ne müthiş soluklardır.

Ayrıca bunlar, sanat, müzik, spor camiasında Rabbimizin adını duyuruyorlar. Öteden

beri hep arzederim, eski yıllarda da çok söylemişimdir: "Allah bana imkân verse de tiyatro sahnelerine çıksam ve bir defa da orada Allah'ın adını haykırıp insem." Fakat şimdi o sahnelerin zirvelerini tutmuş pek çok kimse, Allah, peygamber, din diyor. Bugünleri bizlere gösteren Rabbimize binlerce hamd ü senâ olsun!

Evet, bence toplumun her kesiminde ciddi bir rehabilitasyona ihtiyaç var. Bu vesile ile toplum, bütün fakülteleriyle, kendi düşünce ve inanç istikametimizde harekete geçirilebilir. Böylece onların içinde buldukları çevrelerde de, Yüce Rabbimizin adı dilden dile, gönülden gönüle aktarılır. Evet, mühim olan, her insanın istidadı ölçüsünde Rabbisini anlatmasıdır. Rabbim muvaffak eder ya da etmez, o, O'nun bileceği iştir. Biz vazifemizi yapıp, şe'n-i Rububiyetin gereklerine karışmama kararındayız.

Hıristiyanlık ve Teslis İnancı

Hıristiyanlar arasında kabul edilen şekliyle "Teslis inancı", günümüzde tartışılır hale gelmiş ve değişik araştırmacıların gayretleriyle mantıkî ve tarihî yönden bu inancın tutarsızlıkları ortaya konup, sorgulanmaya başlanmıştır. Bugün artık Baba- Oğul-Ruhu'l-Kudüs esasları daha olumlu şekilde düşünülmekte ve neticede, az bir kesimde de olsa, "İsa Rasûlullah" hakikati telaffuz edilmektedir.

Bu, bir dünyanın dinî düşüncede tekrar asla dönmesi açısından sevindirici bir gelişmedir. Diğer taraftan Hz. İsa (a.s)'nın Rasûlullah olduğunu kabul etme, Efendimiz (s.a.s)'in de peygamberliğini kabul yolunu açacaktır.

Evet, Hz. İsa (a.s) böyle kabul edildiği an, Efendimiz'in peygamberliği kabulü adına da bir adım atılmış olacak.. ve -inşâallah- şimdiye kadar onların ifadeleri ile "ümmîlerin peygamberi" denilip hafife alınan Efendimiz'in, "Rasûlullah" olduğu inancı da pekişmiş olacaktır.

Bu şekilde Uluhiyet ve Nübüvvet gerçeğinin ayrı ayrı düşünülmesi, peygamberlerin, Allah'la insanlar arasında bir hayt-ı vuslat veya bir başka ifadeyle sema ile arzın buluşmasını temin eden kişiler olduğunun bilinmesi, bu insanların tekrar salim düşünceye dönmelerine ve hakkı batıldan ayırmalarına vesile olabilecektir.

Diğer bir mesele de, bugün hemen bütün dünya ülkelerinde dine karşı bir yumuşama söz konusudur. Bu yumuşaklık, Orta Asya Türk cumhuriyetlerinde daha bârizdir. Bu yumuşama -bana bir zamanlar- bizim Batı üstünlüğü karşısında yediğimiz şokun neticesi olarak, içine girdiğimiz arayışı hatırlatmaktadır. Aslında bu yumuşama süreci; komünizmin, tarihî maddeciliğin, ateizmin.. aklen ve fikren yetmezliğinin hissedilmesiyle başlamıştır. Şimdilerde bütün bir Orta Asya'da açılan eğitim müesseseleri ve bu münasebetle oraya giden öğretmenler, rehberler, hatta bu yolda gerçekleştirilen ticarî ilişkiler bu sürecin hızlanmasında etkin rol oynayacaklardır. Şimdi böyle bir yumuşamanın, Orta Asya ülkelerinde olduğu şekliyle, bütün dünyada olması isteniyorsa, Doğusu ve Batısıyla insanların bir arayış içine girdikleri şu dönemde Müslümanların, Müslümanlığı temsili meselesini tekrar gözden geçirmeleri gerekecektir. Bu temsilin seviyeli olması nisbetinde, Efendimiz'e her yerde; "Hz. Muhammed" denecek, hatta O'na saygının ifadesi olarak, "sallallahü aleyhi ve sellem" de eklenecektir. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın.

Evet, o zaman yeryüzünde bu kadar çözüm bekleyen meseleler karşısında bu insanlar, "hele bir de Kur'ân'a bakalım.." diyecek ve onun o engin düsturlarıyla, hayatları arasındaki münasebetleri bir kere daha duyacaklardır. Ancak unutmayalım ki, bütün bunlar, Kur'ân'ı çok iyi temsil eden, Kur'ân'a gönül vermiş, Allah'a kavuşma arzu ve iştiyaki ile dopdolu, davranışlarında ihlas ve samimiyet nümâyân olan insanlar tarafından gerçekleştirilecektir.

Aksi halde, halihazırdaki durumumuz itibariyle, temsildeki zaafımızla yaşamaya devam edecek ve boş yere onların Müslüman olacakları günün hülyalarıyla yaşayacağız.

İlim Düşüncesi

İlim düşüncesinin gelişmesi ve herkese mal olabilmesi, ilim sahiplerinin havass-ı hamse-i sâlime, akl-ı selim ve Batılıların akıl erdiremedikleri haber-i mütevatiri iyi değerlendirmesine bağlıdır. Ayrıca metod, metodoloji, sistem, kararlılık, ısrar ve aşk da meselenin ihmal edilmemesi gereken önemli unsurlardır. Evet, ilim düşüncesiyle, ilim aşkı arasında -eski ifadesi ile- telazum vardır. Yani aşk bahis mevzuu olmazsa, ilim düşüncesi çok ciddi yara alacak ve onunla hedeflenen noktalara ulaşamayacaktır.

Toplumun her kesiminde hatta her bir ferdinde ilim düşüncesinin yaygınlaştırılması nisbetinde o toplum, ilmin zirvelerine ulaşma adına daha şanslı hale gelir. İstidatlı, metodolojiye açık, sistemli çalışabilen, mesaisini iyi tanzim eden, müşahedelerini iyi değerlendirebilen, aklını iyi kullanabilen, haber-i mütevatirden çok iyi istifade eden insan sayısının artması ölçüsünde hedefe ulaşma kolaylaşır. Batı Rönesansının arkasında ilmin yaygınlaştırılması meselesi olduğu gözardı edilmemelidir. Öyle ki, sadece üniversitelerde veya devletin tesis ettiği laboratuvarlarda değil, herkes kendi evinde ilim adına bir hedefe ulaşmaya çalışmıştır. Böylece mesele, fantastik ve Aristokrat bir meşgale olmaktan çıkmış, halka mâl olmuştur. Evet, bilim tarihi müşahede edildiği zaman görülür ki, Batının hemen her ülkesinde çok iptidai vasıtalarla bile devamlı araştırma yapılmıştır. Ben, bizim dünyamızda bu hususta henüz ciddi bir düşüncenin geliştirildiği kanaatinde değilim.

Son zamanlarda her ilde bir üniversite açma düşüncesi var ve bu bir nisbette gerçekleştirildi. 52 üniversitenin olduğu ülkemizde, maalesef üniversite merkezleri dahil ciddi bir araştırma merkezinin olmadığı, hatta üniversitelerde ilim adına şablonculuk yapıldığı rahatlıkla söylenebilir. Buna göre, bazı mütehasisların da ifade ettiği gibi "araştırmaya yönelik imkânlar olmayınca eğitim müesseseleri dejenere oluyor, ilim ahlâkı bozuluyor, ilme karşı saygı azalıyor.. neticede seviyesiz insan yetişiyor ve kat'iyen istikbal vaad etmiyor. Bu ise kaynak, zaman, iş gücü israfından ve kendimizi kandırmaktan başka birşey değildir" düşüncelerinden hareket edip, siyasî kaygıları da bir kenara bırakıp eldeki imkânlar ölçüsünde belli merkezlerde üniversite açılmalıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken ayrı bir husus herkesin kabiliyetleri, istekleri doğrultusunda çalıştırılması ve yönlendirilmesidir. Kim bilir, kalbinde hadis sevgisi olanlarla azıcık meşgul olursa, onlara yol ve yöntem öğretilse, belki de onların içinde Buharî'ler, Müslim'ler, Ebu Davud'lar çıkacaktır. Bu yönlendirme düşüncesi hayata geçirilmediği takdirde bu istidatların kendiliğinden ortaya çıkmasını beklemek safdilliktir. Evet, herkes kendi istidadına uygun olan dalda başarılı olabilir. Ve bu umumî kaidenin istisnası azdır.

Öte yandan her başarı, çalışan insan için bir primdir. Hatta insanlarda çalışma aşkı olunca dünyevî hiçbir şey kazanmasalar bile hayatlarının sonuna kadar bu yoldan vazgeçmezler. Pastör, Freud, Einstein, Edison ve daha niceleri hayatlarını daima sıkıntılar içinde geçirmişlerdir ama, ilim aşkı ve ilim zevki onlara bu yolda ilerlemeleri için yetmiştir.

Hasılı; toplum çapında herkes için bir gaye-i hayal olursa, nefislerin enelere dönmesi ve toplum bazında bir egoizmanın hâkim olması söz konusu olamaz. Aksi halde insanlar, o gaye-i hayali bulacakları âna kadar her şeyi benliklerinin etrafında örgüleyecekler ve onlar içinden, Pastör'lere, Edison'lara, Ebu Hanife'lere, Birunî'lere bedel, sadece kendi nefisini düşünen bir kısım egoistler, kendini beğenmiş hastalar ve dünyanın tamamını verseniz yine tatmin olmayacak ucube insanlar çıkacaktır.. ve

maalesef bizim toplumumuzun şu anda yaşadığı ruh haleti de budur.

Tabiatı Koruma Bir Vecibedir

İnsanoğlu, mebdei itibariyle cennette yaratılmış, sonra İlâhi emre uymama, (oradaki umumî âhenge de denebilir) sebebiyle cennetten çıkarılmış ve bu yeni âleme gönderilmiştir. Bu itibarla da o, dünyada yaşadığı sürece, hep çıkarılmış olduğu cenneti arzu etmiş ve edecektir. Evet, ayet ve hadislerde binbir güzelliğiyle tasvir edilen bu yer, sürekli insanların rüyalarına girmiş, hülyalarını süslemiş, destanlarına konu olmuş ve hep ulaşılması gerekli bir hedef gibi resmedilmiştir. O kadar ki bizler çoğu zaman, müşahede ettiğimiz güzel bir yerin tasavvurlar üstü güzelliğine dikkat çekmek için, "cennet gibi" tabirini kullanarak, bu iç tutkumuzu vurgulamaya çalışırız.

Aslında insanoğlunun üzerinde neş'et edip hayata uyandığı yer de, işte böyle "cennet" gibi bir yerdir. Kim bilir belki de onun izdüşümüdür. Ama ne acıdır ki, bilerek veya bilmeyerek talihsiz bir devreden sonra insanoğlu, içinde yaşadığı bu cenneti kendi elleriyle tahrip etmiş, içinde yaşanılmaz hale getirmiş ve şimdilerde "yitirilmiş cennet" tasvirleri yaparak yeni bir arayışa girmiştir.

Türkiye içinde bulunduğumuz bu zaman diliminde bahsettiğimiz talihsizliği yaşamıştır. Bugün sadece Türkiye değil, onunla beraber aynı kaderi paylaşan bütün Batı-Doğu ülkeleri aynı hicran ve aynı arayış içindeler.

Şimdi de dinî değerlerimiz açısından tabiatın tahribi, ya da korunmasına yönelik esrarlara bir göz atalım:

Öncelikle Efendimiz (s.a.s)'in dünyayı teşrif buyurduğu mekân, çöllere kaplı bir alandı. Allah Rasulü çölle çevrili olan bu mekânı dünyevî anlamda bir cennete çevirmek için, Kur'ân'ın işârî ve sarîh beyanlarının yanında birçok fiilleri, sözleri ve takrirleriyle ısrarla üzerinde durmuş ve sık sık onu vurgulamıştır. O'nun tabiatı koruma adına göstermiş olduğu bu hassasiyet, bugün ekolojik dengeyi korumak isteyen vakıf, dernek ve kuruluşların hassasiyetinden çok çok ileridedir. Mesela; Nebiler Serveri, sıtma ve verem hastalıklarının kol gezdiği, belli ölçüde yeşillik olsa da, tam dengenin olmadığı Medine'ye hicret eder etmez, "Allah'ım! Hz. İbrahim, Mekke'yi harem bölge ilan etmişti. Ben de Medine'yi harem bölge ilan ediyorum" buyurmuştur. Harem'i, bugünün anlayışıyla izah edecek olursak, ona geniş alanlı "millî park" denebilir. Zira Allah Rasulü bunu izah ve şerh eden beyanlarında "Otları koparılmaz, ağaçları kesilmez, hayvanları öldürülmez" buyurmuşlardır. Hatta Sahabe-i Kiram'dan bazıları kuyumcu ve demircilerin kullandığı, mezar ve çatılarda da ona ihtiyaç duyulan "İzhir otu ne olacak?" diye sorduklarında, Allah Rasulü önce duraklamış, sonra da "izhir bu hükümden istisna" buyurmuşlardır.

Yine Allah Rasulü (s.a.s), Hayber Savaşı'nda, daha önceki dönemler itibariyle Müslümanlara her türlü kötülüğü yapmış olan Yahudilerle muharebe ederken, mancınıklarla kale içini dövmekten başka çarenin kalmadığı bir anda, ağaçların kesilmesi ve kütükler halinde kaleye atılması noktasında yine beklentiye girmiş ve tereddüd geçirmiştir. Aynı endişeyi Nebiler Serveri, ekinlerin yakılması hususunda da göstermiştir. Halbuki; bugün galibiyet ya da mağlubiyetin bahis mevzuu olduğu böyle bir yerde ekinlerin yakılması da, ağaçların kesilmesi de tereddütsüz tecviz ediliyor. Ayrıca hac veya umre için ihrama giren kimselerin, Harem dahilinde hayvan öldürmesi, ağaçları kesmesi otları koparması yasak edilmiştir. Bu yasak fiillerin İslâm hukukundaki adı cinayettir. Bu cinayetleri işleyen insanlar, mutlaka günahlarının affı için Rabblerine yalvarıp yakarmak zorundadırlar. Tevbe, bu günahın affedilmesi için asıl şart iken, bundan başka bir de insanın sadaka vermesi dinî bir hükme bağlanmıştır. Sadakanın sınırı ise, fidye miktarından, koyun kurban etmeye ya da telef edilen şeyin kıymetini vermeye kadar genişdir.

Buna göre, eğer Allah Rasulü, o dönemde çölün merkezi olan Yemen'de bulunsaydı, orayı da yeşillendirmek ve cennet haline getirmek için gerekli olan herşeyi yapacaktı. İşte şu beyan O'na aittir: "Kimin elinde bir fide varsa, kıyamet kopacak da olsa, onu dikmeye gücü yeterse mutlak diksin!"

Bir dönemde bu hususları nazara alan bizim insanımız dünyalarını cennetlere çevirmişti. Hatta İ. Hâmi Danişmend, biraz mübalağalı da olsa bir eserinde, "Medine'den San'a'ya, oradan Hadramevt'e kadar, seyahat eden bir insan, başına güneş değmeden, gölgelikler arasında seyahat edebiliyordu" der.

Hasılı, tabiatı koruma, onu muhafaza etme düşüncesinin topluma mal olması çok önemlidir. Böylece, işe sahip çıkan insanların çokluğu nisbetinde, neticeye daha çabuk gidilebilir. Ve kim bilir belki de işte o zaman insanoğlu "yitirilmiş cennetlere" tekrar kavuşabilir.

İnhitatımızın Perde Arkası

Bediüzzaman Hazretleri, daha Meşrutiyet yıllarında bu milleti bitiren, cehalet, zaruret ve tefrika gibi üç esastan bahseder.

Nizamiyelerin kurulmasıyla, fünün-u müsbete, büyük ölçüde medreselerden kovulmuş, İslâm'ın ruhî hayatı diyebileceğimiz zühd, takva.. gibi esaslar da, yine aynı nisbette bir kenara itilmiştir. İmam Gazâlî'nin İhyâu Ulûmiddîn kitabının baş kısmında ısrarla vurguladığı gibi, sekiz asırlık bir dönem içinde selem, icar, ticaret.. denip, kısır bir döngü içinde bir inhitat dönemi yaşanmıştır. Bu insanlar, Allah'ın kelamı olan Kur'an-ı Kerim'i okuyup, onunla amel etme ne kadar gerekliyse, Allah'ın kendi ilmiyle planlayıp dizayn ettiği kainat kitabı içinde fizik, kimya, matematiğin de okunup anlaşılmasının o kadar şart ve elzem olduğunu bir türlü anlayamamışlardır. Yine Bediüzzaman'ın ifadesiyle bunun cezası dünyada görülecektir ve bugün İslâm âleminin maruz kaldığı mahkumiyetin, mağduriyetin, mazlumiyetin.. sebeplerinden biri de işte bu olsa gerek.

Çalışıp gayret etmeksizin, "müminim" ifadesi bize kurtuluş yolu ya açar ya da açmaz, ama bunun ihsan ve lütuflarda bulunmaya Cenâb-ı Hakk'ı zorlamayacağı muhakkaktır. Evet O hiçbir şeye mecbur edilemez ve O'na mecburiyet isnad edilemez. Zira O'na hiçbir şey farz ve vacip değildir. Ama kudret ve iradesiyle işlediği şeyler de hikmetten hâli değildir. O, insanları sıfatlarıyla değerlendirir ve insanın iç âlemindeki derinliğe göre muamele eder. Bizler mantık-muhakeme, plan-program, ahlâk-ı İslâmiye vs. sahalarda evc-i kemal-i insaniyete çıkma yolunda değilsek, Allah'ın bir lütuf ve ihsanda bulunmayacağı açıktır. Bizler tembel ve miskin bir hayat sürüyor isek, bizim hakkımızda verilecek karar şimdi olduğu gibi mahrumiyettir, mazlumiyettir, mağduriyettir.

Evet, Cenâb-ı Hakk insanları sıfatlarıyla tutup kaldırır, sıfatlarıyla batırır. Eğer kafir, Cenâb-ı Hakk'ın mükâfatlandıracağı sıfatlarla muttasıfsa, o mükâfatını alacaktır; mümin de kafir sıfatıyla muttasıfsa, o da cezasını görecektir. Halbuki cehalet, bir kafir sıfatıdır ve biz bugün, bu öldürücü sıfatın mahkumuyuz.

İnşâallah, çekilen bu sıkıntılar bizi kendimize getirdiği an, Kur'an'ı Kerim'le beraber bu ilimler de mütalâa edilecek ve bu inhitat dönemi sona erecektir.

Eskiden beri söylenegelen "kırk yamalı hırka, bir lokma ekmek.." ifadesini sanki biz kendi varlığımızla bütünleştirmişiz. İsteyen şahsî hayatı adına bir İbrahim Edhem, bir Bîşr-i Hafî gibi müstağni yaşayabilir. Buna kimse bir şey diyemez. Ancak, her fert kendi devletinin zenginliği için, "ben bu işe dört elle sarılmalıyım" düşüncesiyle, bütün gayretini bu uğurda sergilemek zorundadır. Bu anlayışla çalışıp kendi dünyamızı mamur hale getirebildiğimiz ölçüde, Efendimiz'in "fakirlik nerdeyse küfürdür" dediği

hastalıktan kurtulmuş olacağız.

Çalışıp kazanma keyfiyetine gelince; o, Üstad'ın ifadesiyle, dünyayı kalben terketmektir, kesben değil. Yani kazanılanla kaybedilen şey arasında fark gözetmeme duygusudur. Ne elden gidene üzülme, ne de ele geçene sevinme.. bu mânâda bir zenginlik önemlidir ve insan için faydalı olan da işte bu zenginliktir.

Bir diğer mesele de, İslâm âlemi bugün çok küçük meselelerden dolayı birbirine düşürülmüştür. İslâm tarihi içinde, İslâm'ın birer zeki evladı olan Türkiye, Mısır, Irak halkları çok önemli bir kesit arzederler ve her birinin de kendine has özellikleri vardır. Bu meziyetler etrafında örgülenip, herkes kendi elindeki imkânlarla bir "büyük imkânlar harmanı" meydana getirme mânâsında örfaneye iştirak etmesi gerekirken, çok küçük şeylerin münakaşası yapılmakta ve bir türlü bu potansiyel güç değerlendirilememektedir. Dahası muvazene korunarak herkesin yeri belirlenip bir birlik oluşturulamamıştır. Dolayısıyla da karşı taraf rakipsiz bırakıldığından onların yükselmelerine vesile olunmuştur.

Halbuki herkes kendi hesabına yapması gerekli olan şeyi yapabilseydi, bu durum diğerlerine büyüme, gelişme, istikbal va'detme.. imkânı vermeyebilirdi. Bütün bunlar muvacehesinde hep karşı tarafı suçlayıp atf ü cürümde bulunma, safdillikten başka bir şey değildir. Oscar'ın ifadesiyle "El-alemin bize ettiği şey ne kadar büyük olursa olsun, bizim kendimize ettiğimiz hepsinden daha büyüktür" ve biz kendi ihmallerimizin cezasını çekiyoruz.

Asgarî Müşterekler

İnsanların duygu ve düşüncelerini hesaba katmadan, en azından "insan olmaları" asgarî müştereginden hareketle, kendi konularında kabul edilmeleri şarttır. Bu, aynı zamanda İslâmî bir anlayıştır da. Bu açıdan ben şahsen, insanlığın huzur ve saadeti adına "toplumsal barışı, hoşgörü" vb. kavramların bütün dünyada yaygınlık kazanmasının çok önemli olduğuna inanıyorum.

Bu gayeye matuf, gerçekleştirilen birtakım ziyaretlerde, hiç de beklenmedik durumlarla karşı karşıya kaldığımız çok olmuştur. Bir kısım insanların "sadece kelime-i tevhidle kurtuluyor muyuz?" deyip, dinde, kendilerine bir yer bulmuş olmanın sevinciyle rahat bir nefes aldıklarını nasıl bir inşirahla temâşâ ettiğimi tariften acizim. Bence bu, herkes için şaşırtıcı olduğu kadar düşündürücü bir konudur. Bu insanlar, bir zamanlar, komünizmin, kapitalizmin, liberalizmin.. fahri avukatlığını yapmış ve düşüncelerini o istikamette serdetmiş olabilirler. Gerçi "inkar-ı Uluhiyet" ve "dinin bir afyon" gibi görülüp algılanması.. küçümsenecek şeyler değildir, ama, onların millî meselelerdeki duyarlılığı ve ülkenin sömürülüp geri bırakılması, değişik milletler tarafından sürekli istismar edilmesi mevzusundaki hassasiyetleri çok önemlidir. Şu âna kadar siyasî, iktisadî, kültürel ve hukukî planda "hür bir millet" olmamız için kavga vermeleri bile asgarî müşterekler adına değerlendirilmesi gereken şeylerdir. Ve zannediyorum bugün bu insanların sayısı binlerce...

Toplumun entelektüel mânâda, önemli bir kesimi kabul edilebilecek bu insanlar, millet yararına ortaya konan teşebbüslere "evet" diyerek, "eğer bizim de haberimiz olsaydı, biz de birşeyler yapardık.." şeklindeki yaklaşımları çok olumlu bir gelişmedir. Zannediyorum kısa bir zaman sonra bunlar, sizlerin şimdilik temsil ettiğiniz düşünceleri tamamen kabullenip sahip çıkacaklardır.. sahip çıkacak ve "ol mahiler ki, derya içredir, fakat deryayı bilmezler" türünden, kendini kervanın içinde gören ve fakat onun kıymet, kudsiyet ve ehemmiyetinden haberi olmayanlara çok şey anlatacaklardır.

Allah -lihikmetin- şimdilik sizleri öne çıkarmıştır. Eğer sizler, dünyaya birşeyler

anlatmaya talipseniz, bütün dünya ile uyum içinde olmanız gerekmektedir. Bunun yolu da, öncelikle içteki kendi insanımızla iyi geçinip onlarla diyalog içinde olmanıza bağlıdır. Allah, insanı kerim yaratmıştır ve insanoğlunun gördüğü iyilikler karşısında ezilip kalacağı unutulmamalıdır.

Vakıf Düşüncesi

Vakıf; geliri, fakir-fukaraya veya dinî bir müessesenin ikamesine, ihyasına vs. matuf olmak üzere kişinin, şahsî malını mülkiyetinden çıkarmasıdır. Kısaca tarif etmeye çalıştığımız bu mânâdaki vakfın, Devr-i Risalet'te meydana geldiği ve Seyyidina Hz. Ömer'in de bu düşüncenin bânisi olduğu kabul edilmektedir.

Emevi, Abbasi ve daha sonraki gelen İslâm devletleri döneminde vakıf anlayışı, doruk noktaya ulaşmıştır. Osmanlı dönemine gelindiğinde ise, bu mânâda bir vakıf anlayışının güdükleşmiş olmakla beraber vakıf hizmetleri farklı bir çizgide devam etmiştir. Şöyle ki her seviyede talebe okutmak, onların iâşe ve ibatesini sağlamaktan tutun, göçmen kuşları korumaya kadar uzanan çizgide birçok vakıf kurulmuştur. Bu yönüyle Osmanlı Devleti, değişik kültürlerin ortak devleti olduğu gibi, aynı zamanda bir vakıf kültürü devletidir de.

Günümüz Türkiye'sindeki yaygın vakıf anlayışına gelince; bu düşünce âbâ ü ecdad'dan tevarüs edilen şeyleri yeniden bir kez daha ihya etmeye yöneliktir. Ne var ki, bu bir dönemde inkıtaya uğradı, vakıflarla inşa edilip desteklenen müesseseler satışa sunulup, zaman zaman amacının dışında istihdam edildi. Muvakkaten öyle bir inkıta dönemi yaşanmasına rağmen, milletimizin ruh ve mânâ köküne yerleşmiş olan bu duygunun yeniden hayat bulması ve ülke sathına yayılması şâyân-ı dikkattir. Açılan yüzlerce imam-hatip, Kur'ân kursu, camiler ve bu müesseseleri besleyecek vâridât kaynakları bu düşüncenin tecessüm etmiş şekilleridir. Bunların yanı sıra çağını idrak etmişliğin bir ürünü olarak karşımızda duran okullar, yurtlar, pansiyonlar vardır. Bunlar ruh ve mânâ köküne bağlı, ülkesini hemen her sahada temsil edebilecek seviyede insanların yetiştirilmesi gayesine matuf olarak kurulmuştur. Kuruluş gayesine uygun olarak da hizmet etmektedirler. Bu açıdan böylesi müesseseleri, "Bu milleti tekrar nasıl ikame eder, yeniden nasıl ihtişamını kazandırıp misyonunu eda ettiririz ve geleceğimizi, aydınlık gençliğin, nesillerin omuzlarında nasıl bayraklaşmasını sağlarız?" düşüncelerinin bir arayış ve ürünü olarak görebiliriz. Onun için de bütün insanların bu kervana katılımını sağlamamız ve böylece insanımızın eğitim-kültür seviyesini yükseltme adına gerekli müesseselere omuz verenlerin çoğalmasını temin etmemiz, bizlerin üzerine düşen bir vecibe ve vazifedir.

Arapça Eğitimi

Cumhuriyetle beraber Arapça eğitimine karşı tavır alınması, o günün aydınının ve devlet yetkililerinin bir yanılığısıdır. Bu kararda o dönem itibariyle Arapların Devlet-i Âliye'ye karşı tutumu rol oynamış olabilir. Fakat şimdi geçmişe yönelip onu sorgulamanın bir yararı olmadığı kanaatindeyim.

46'lı yıllardan sonra İmam-Hatip okulları ve İlahiyat Fakültelerinin açılmasıyla beraber, kendi kültür ve dinamiklerimize dönme süreci de başlamıştır. Bu yıllar, aynı zamanda demokrasi düşüncesinin, zaman zaman hecelendiği bir dönemdir.

Arka arkaya bu okulların açılmaya başlamasıyla beraber müfredat programlarında Arapça esas alınmıştır. Kalifiye eleman azlığı, henüz bir plan ve programın yapılmaması.. gibi eksikliklere rağmen Arapça öğreniminin bir ihtiyaç olarak hissedilmesi; bence çok önemlidir. Bütün aksaklıklara rağmen bu gelişmeler, Arapça

ile ilgili çalışmalara yeniden hız kazandırmış, Arapça bilen insanların bu okullara intisabını sağlamış ve halkın devlete bakış açısı değişmiştir. Aslında bütün bu gayretler, hem öteden beri bayraktarlığını yaptığımız milletlerle tekrar diyaloga geçme, hem de dinimizi kendi temel kaynaklarından öğrenme çabası adına önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.

Bu okullarla belli bir mesafe alınmış mıdır, dil; bütün inceliği ile öğrenilmiş midir, bu okullarda okuyan insanlar araştırma yapacak kadar o dile vâkıf mıdır..? bütün bunların tartışması yapılabilir. Ancak önemli olan asıl mesele, bu dönemden itibaren Arapça üzerinde çalışmaların tekrar yoğunluk kazanmış olmasıdır.

Günümüzde ise bu dil, İmam-Hatip ve İlahiyatlarda mecburi olmanın yanı sıra, bazı üniversitelerde devlet tarafından ihtiyarî, yani seçmeli dersler arasına sokulmuştur. Bence bu fırsatların değerlendirilip talebelerin mutlaka bu dersi seçmesi sağlanmalıdır. Kanun ve mevzuatın müsait olduğu ölçüde özel kurslar tertip edilmelidir. Bütün bu çalışmalarla pratik mânâda hem "enformasyon dili", hem de kaynak eserlere inebilmek için "yazı dili"nin öğrenilebileceği kanaatindeyim.

Bunların dışında, Arap devletleriyle kültür antlaşması yapıp, ülkeler arası talebe gidiş-gelişinin sağlanması gerekir. Böylece yıllardır ayrı kalınan bu ülkelerle tekrar kaynaşma ve diyalog yolu açılacaktır.

Ayrıca ortaklaşa bir bilgi bankası, karşılıklı tercüme büroları kurulmasının, bu diyalog ve kaynaşma yolunu hızlandıracağı kanaatindeyim.

Batının Bitişi

Ben şahsen, Batı medeniyetinin ömrünü tamamladığına inanıyorum. Medeniyet derken de bugünkü teknolojiyle şımarmış, küstahlaşmış medeniyeti kastediyorum. Evet, Batı şu anda kendi beyni ile yürümüyor. Belki mevcut teknolojinin yeni teknolojiler üretmesiyle varlığını devam ettiriyor. Üretecekleri şeyleri bilgisayarlara bağlamışlar ve basit müdahaleler ile mevcut çarkı çeviriyorlar. Bu itibarla da Batı mantığının bundan sonra insanlığa vereceği hiçbir şey yoktur. İhtimal bu safhadan sonra bâkir dimağlara sahip insanlar dizgini ellerine alacak ve insanlığı yönlendirecektir. İşte bu mülâhaza ile ben milletimizi bu işe namzet olarak görüyorum. Zaten, Allah da milletimize o zemini hazırlıyor gibi. Şu anda önümüzde potansiyel bir hazine olan Orta Asya, İslâm dünyası, Afrika ülkeleri var ve sizler şimdilerde oralarda herşey yapabilecek durumdasınız. Elverir ki, bu tarihî fırsatlar zamanında görülsün ve değerlendirilsin. Onun için de politik mülâhazaların dışında, milletini yükseltme düşüncesine kilitlemiş siyaset adamlarına ve eğitimde, dünden bugüne baskıcı ve dayatmacı zihniyetlerin zorlaması ile kabul ettirilen tedrisat sistemini değiştirecek inkılâpçı ruhlara ihtiyacımız var. Millet şu anda çeşitli dogmalarla zâyi ediliyor Politik arenada yüzen-gezen kimseler, mal-menal, şan, şeref, şöhret peşinde koşarken, hiç mi hiç bu türlü şeyleri düşünmüyorlar ve düşünemiyorlar. Bence bizim büyüklüğe sıçramamıza engel olan da işte bu zihniyet ve bu zihniyete takılıp kalan sözde idarecilerimizdir.

Halbuki, mesela eğitim dedik. Ben inanıyorum ki bugünkü müfredat programına göre 8 yaşında ilkokula başlayan bir çocuk, 4-5 senede ilkokul, ortaokul ve liseyi bitirebilir. Evet, kâşif, mucid, dâhi falan değil; vasat seviyede zekası olan bir çocuğun, çok iyi bir planlama ile 4-5 senede liseyi bitirebileceğine inanıyorum. Yeter ki, müfredat mükemmel, muallim gayretli ve talabe de aptal olmasın. Şimdi bu konuda size bir misal vermek istiyorum: İmam-ı Ebu Yusuf, Ebu Hanife'nin talebesi, hocasından sonra Şeyhu's-Şuyuh (şeyhler şeyhi) olmuş. Onun saf ve vasat seviyede zekaya sahip olduğu kabul edilir. "Bir gün onu denemişler. Ebu Yusuf'un minderinin altına kocaman bir tahta koymuşlar. Hazret gelmiş, minderine oturmuş ve talebelerine dersini verip gitmiş. Aynı kişiler bir başka gün Ebu Hanife'nin diğer talebesi İ. Muhammed'in

oturduğu yerin altına ise, birkaç kağıt katlayarak koymuşlar. Hazret gelip mindere oturduğunda "Allah Allah, bugün tavan mı şu kağıt kalınlığında aşağı inmiş, yoksa zemin mi yukarı çıkmış" deyivermiş. Aradaki bu zeka ve belki zekadan kaynaklanan hassasiyet, firaset farkına rağmen, altına konan koca tahtayı fark edemeyen Ebu Yusuf, çalışma, çabalama ve gayretiyle İmam-ı Muhammed'i geçmiş ve hocasının vâris-i hassı olmuş. Bu bir menkıbe; aslıyla değil, faslıyla ele alınmalıdır.

Evet, cehd ve gayret çok önemlidir. Cehd ve gayretle çok boşluklar doldurulabilir. Bir de bizim köhnemiş eğitim sistemimiz de değiştirilip, talebenin himmetinin pervaz ettirilebileceği bir seviyeye getirilebilse, elde edeceğimiz yetişmiş insan adediyle, ülke olarak çok şeyleri aşabileceğimize inanıyorum.

Mesela, bu konuda Nizamü'l-Mülk ile oturan ve 1-2 asır arızasız devam eden medrese sistemimiz bir model olabilir. Günün şartları içinde asla ve öze dokunmaksızın yapılacak bir kısım küçük değişiklikler, bizlere çok şeyler kazandırabilir.

Hasılı, Batı dünyası bitti, iflas etti ve her gün biraz daha inkıraza doğru gidiyor. O giderken, yerine alternatif olarak mutlaka, bütün müesseseleriyle bizim dünyamız ortaya çıkmalıdır. Aksi halde, yine belli bir süre birilerinin serap-misal hayallerinin ardından koşmamız ihtimali var...

Gümrük Birliği ve...

Hadisin ifadesiyle tekarüb-ü zaman ve tekarüb-ü mekan'ı bütün hızıyla yaşayan ve böylece gün geçtikçe daha da küçülen dünyamızda, askerî, siyasî, kültürel, ekonomik birliklerin önemi bir kat daha fazla artmıştır. Zannediyorum çok yakın bir gelecekte, Gümrük Birliği, Avrupa Topluluğu.. gibi isimler altında daha nice beraberlikler oluşacak.. ve bugün karşılaştığımız şeylerden daha farklı nice şeylerle karşı karşıya geleceğiz. Hatta cebrî entegrasyonlara itileceğiz. Onun için şimdilerde Gümrük Birliğine, Avrupa Topluluğu'na girelim mi, girmeyelim mi kısır tartışmalarını yapacağımıza devlet adamlarımız, entelektüel kadrolarımız, aydın insanlarımız hiç vakit kaybetmeden biraraya gelmeli ve gelecekte bizi bekleyen muhtemel tehlikeler adına alternatif düşünceler üretmeli, plan ve projeler ortaya koymalıdır. Aksi halde, Batı dünyasının belirlediği gündeme tâbi kalırsak, yarın önümüze hiç istemediğimiz çok farklı durumlar da çıkabilir. Sonra da tıpkı Tanzimat döneminde olduğu gibi "acaba bu bâdireden nasıl kurtuluruz" düşünceleri içinde çırpınmaya başlarız.

Evet, yakın bir gelecekte, küreselleşme sözüyle bile ifade edilemeyecek derecede hızlıca daralan dünyamızda, ekonomik, askerî, idarî gücü ellerinde bulunduran devletler tarafından önümüze çıkartılacak çeşitli gailelerle baş başa kalacağımız kaçınılmazdır. O günler şimdiden görülerek, ülkesini seven herkes, alternatif proje ikâmesi için seferber olmalıdır.

Yapılanan Dünyada Yerimiz

Herşeyin, yeniden yapılanma denilerek bir değişim yaşadığı şu günlerde, bizim dünyamız da böyle bir değişim adına yeni bir sürece girmiştir. Bizim bu süreci geriye çevirmemiz ve zamanı geriye işletmemiz mümkün değildir. Bu açıdan zamanı kendi lehimize çevirecek şekilde projeler üretmek ve sonuna kadar bunları takip etmek gerekir. Evet, şimdilerde sun'î ve artistik olarak, Beyaz Saray'da İslâmiyet'e ve İslâmî duygulara hürmetin ifadesi olarak tertip edilen bayram merasimleri inşaallah ileride bütün yönetim merkezlerinde tertip edilecektir. Ancak, zamanla bunların merasim olmaktan çıkarılması gerekmektedir. Böyle bir şey ise, Müslümanların daha şimdiden kendi dünyalarının güzelliğini gösteren ruh ve mânâyı dünyanın dört bir yanına

taşımalarıyla mümkün olabilecektir. O halde bu gayeye yönelik dünyanın dört bir yanında açılan talim ve terbiye müesseselerine sahip çıkmalı, böyle müesseseler açanlara yardımcı olmalı ve sahip olunan maddî-manevî herşeyle bu hayırlı hizmetlere katkıda bulunulmalıdırlar. Bu çığırı açanlardan Allah (c.c), razı olsun ve bundan sonra bu yolda yürüyecekler Rabbim inayet buyursun!..

Tünel Faciası

Cenâb-ı Hakk abes iş işlemekten münezzehtir ve müberradır. Hakîm ismi bunun böyle olmasını iktiza eder. O, insanlara zulmetmekten de münezzehtir ve müberradır. Bu da O'nun adlinin iktizasıdır. Bu iki meseleyi direkt veya dolaylı olarak anlatan yüzlerce ayet göstermek mümkündür. Kur'ân ve Sünnet kaynaklı akidemizin temel umdesini oluşturan bu inançla, geçen yıllarda hac vazifesini ifa ederken Mina'da tünel sıkışıklığı nedeniyle vefat eden hacılarımızın durumuyla alâkalı olarak şunlar sıralanabilir:

1- Öncelikle onların, Allahu a'lem şehid olduklarından ahiret hayatlarına ait bir kayıpları olduğu söylenemez. Onlar hac menasikini ikmâl ve itmam adına girdikleri o tünelde şu ya da bu sebeple vefat etmiş, dolayısıyla "ameller niyetlere göredir" fehvasınca niyetlerinin derinliğine göre bir güzel amelin başarılı kahramanları haline gelmişlerdir.

2- Son yıllarda Suud yetkilileri, hac aylarında yaşanan izdiham sebebiyle hacı sayısı adına İslâm ülkelerine hep "kota" uyguladılar. Türkiye'de hac düzenlemesini yapan yetkililer de verilen sayı miktarınca hacı adayının talebini kabul ettiler. İşte bu yoğun ilgi ve alâka nedeniyle talepleri geri çevrilen istekliler, belki de hac farzasını ifa ve mukaddes beldeleri görme iştiağıyla başta Diyanet olmak üzere, Başbakan'a, kadar tüm yetkililerin kapısını aşındırmaya başladılar. Hatta bununla kalmayıp yer yer yürüyüşler tertib edip, sokaklarda hak aradılar. Hatta bu arada bazıları ölçüyü muhafaza edemeyip ilgililere, Müslümana yakışmayacak çirkin sözler sarfetmekten tutun da "kafir, zalim" demeye varıncaya kadar işi ileriye götürdüler. Halbuki İslâm tarihi boyunca her zaman izdiham sebebiyle olmasa bile yol emniyetsizliği veya başka bir sebeple hacca gidilemediği de çok olmuştur. Bu durum Asr-ı Saadet sonrası da yaşanmış ve İbn i Ömer bir keresinde hacca gidememiştir.

İhtimal, Allah (c.c) bu tünel faciası ile orada vefat edenleri şehidlik mertebesine eriştirirken, burada kalıp gidemeyenlere de "iyi ki gitmemişiz; gitseydik, tünelde ölenlerden biri olabilirdik vs." dedirtmiştir. Böylece hadiselerin diliyle Hakîm isminin gereği olarak onlara, gerekli cevap verilmiştir. Ben şahsen hac kayıt zamanı ve sonrası, onların müftülüklerine, Diyanet'e yürümelerini, yürüyüp Müslümanın vakar ve ciddiyetini zedeleyen tavırlar takınmalarını, hele hele onlara "kafir, zalim" demelerini hiç hazmedememiş ve çok utanmışım. Şimdi de merak ediyorum; Tünel Faciası'ndan sonra bunlar acaba ne diyor ve şimdilerdeki teessüflerini protestolar zamanında söyledikleri ile nasıl te'lif ediyorlar. Evet, böyle hadiseler, Bediüzzaman'ın da bir yerde ifade buyurduğu gibi "beşer zulmetse de, kader adalet eder" prensibini hatırlatıyor.

Hâsılı; bizler "Allah bilir, siz bilmezsiniz" ayetinin ifade ettiği mânâ ve espriye göre davranışlarımızı ayarlamalı ve kat'iyen fevrî hareketlerde bulunmamalıyız. O'ndan gelen herşeyi de iman ve itmi'nân içinde karşılayarak, O'nun hikmetini abesiyetle itham etmemeliyiz. Aksi halde yolun sonunda utanan yine bizler oluruz.

Perspektife Giren Şahıslar

Hz. Ömer (r.a) ve Günümüzün Demokrasi Anlayışı

Hz. Ömer (r.a) dönemi, fikhî meselelerin tetkik ve tahkîki açısından daha sonraki devrelere ışık tutan önemli bir devredir. Bu dönemde her ne kadar fikhî açıdan belirli bir usul ve prensip olduğu söylenemese de, herşeyin büyük ölçüde bir kısım ana disiplinlere irca edilerek yürütüldüğü de bir gerçektir.

Bunu bir misal ile izah edecek olursak: O'nun Ashabın ileri gelenleri ile istişarede bulunması, bu suretle ortaya pek farklı görüşlerin çıkması, herkesin kendi görüşünü delillendirerek müdafaa etmesi söylenebilir. Arazi hukukuyla alâkalı, Hz. Ömer'le Hz. Bilal arasında görüş ayrılıklarının olduğu ve bunun günlerce tartışıldığı ve neticede, Efendimiz (s.a.s)'in Hayber ve Fedek'teki tatbikatı üzerinde mutabakata varıldığı zikredilebilir.

Ancak, bizim burada asıl üzerinde durmak istediğimiz mevzu, böylesine çözümü basit bir konuda bile Hz. Ömer (r.a)'in, meseleyi müzakereye sunması ve çözümü - Rasulullah'ın uygulamasını çok iyi bilmesine rağmen- Sahabenin görüşüne arzetmesi ve her zaman müzakereye açık olmasıdır ki, zannediyorum bu günümüzün demokrasi havarilerini epey şaşırtacaktır.

İmam-ı Tahavî

İmam-ı Tahavî, Şafiî çevresinde yetişmiş bir âlimdir. Ancak daha sonra İmam-ı Muhammed ve Ebû Yusuf'un kitaplarını okur ve düşünce çizgisi olarak Ebu Hanife'yi tercih eder. İmam-ı Tahavî, yaşadığı dönem itibariyle Asya'da pek tanınmamış ama, Mısır ve Şam gibi önemli merkezlerde tanınmış, sevilmiş ve saygıyla kucaklanmıştır. İmam Tahavî, şayet hadisin çok iştihar ettiği yerlerde zuhur etseydi, bütün hadis imamlarının hatta İmam-ı Buharî'nin önünde mütalâa edilebilirdi. Çünkü O, sadece hadis demiyor; uzaktan-yakından bu mübarek kaynakla alâkalı herşeyden bahsediyordu. Sözün çürüğünü, sağlamdan ayırıyor; hadis hakkında hükümler veriyor ve o sahada bir sarraf gibi rahat hareket edebiliyordu. Hatta ihtilaf ve itilaf mevzuu, ciddi olarak ilk defa onun gibi bir kalem tarafından ele alınıyor, öncekilerin hulâsa-ı efkârı, sonrakilerin de en câmî kaynağı sayılacak eserler meydana getiriliyordu. Ne var ki, bütün bunlara rağmen hâlâ hadisle iştilgal edenler arasında dahi, İmam-ı Tahavî'nin hakkıyla bilindiği kanaatinde değilim.

Işık Evler ve Bediüzzaman

Bediüzzaman Hazretleri, yaptığı hizmetleri yer yer değişik teşbihlerle ifade etmiştir. Onun hizmetiyle alâkalı çok orijinal bulduğum bir temsili sizlere arzetmek istiyorum.

Eskiden evlerde, hatta saraylarda bile su yoktu. Halk su ihtiyacını sokak başlarında yapılan "Hamidiye çeşmeleri"nden binbir zorluk içinde ancak karşılayabiliyordu. Bu zorluklar karşısında daha sonraları, bütün evlerde kuyu açılması düşünülmüş, Çırağan, Dolmabahçe Sarayları gibi yerlerde dahi bu çözüme başvurularak halkın su sıkıntısı giderilmiştir. Bunun gibi Üstad da Risale-i Nur vasıtasıyla âdeta yerin altındaki bütün suları teker teker her eve bağlayıp, hem istifadeyi kolaylaştırmış, hem de kesilmez bir kaynak sağlamıştır. Evet o, modern usullerle istifade usulünü getirip, Kur'ânî ruh ve mânânın bütün evlerin içine taşınmasını sağlamıştır. Artık herkes musluğu çevirdiğinde ona ulaşıp, istifade etme imkânına sahiptir.

O başka bir yerde: "Cenâb-ı Hakk bana bir âsa vermiş. Nerede olsam, hatta kayanın başında bile olsam, oraya vurup su çıkarıyorum" sözleriyle bu küllî hakikate işaret etmektedir. Buna göre evlerin bu şekilde ilim-irfan merkezi haline gelmesini,

Bediüzzaman'ın hizmetinin bir sonucu olarak değerlendirmek mümkündür.

Ayrıca, böyle dar dairede hizmet daha hâlisâne olacağından, büyük komplekslerin yanında ışık evler kat'iyen ihmâl edilmemelidir.

Bediüzzaman

Merhum Elmalılı, Hz. Bediüzzaman'dan kat be kat fazla eser veren, Kur'ân'ın bütünü hem de devlet otoritesinin emriyle tefsir eden, mübarek bir zattır. Hatta siyasî ideolojinin oturma aşaması sayılan o günlerde, Kur'ân'ın muamelâta ve ceza hukukuna ait ayetlerinin bile açık açık tefsirini yapmıştır.. yapmıştır ama, buna rağmen onun hayatında, Bediüzzaman misali takipler, işkenceler, sürgünler, mahkemeler olmamıştır.

Evet, Bediüzzaman'ın Barla'da iki talebesi ile kıra çıkması bile problem olurken bu ülkede, pek çok kişiye ilişilmemesi şöyle izah edilebilir: Bir kere Hz. Bediüzzaman'ın hareket felsefesinde, bütün bir topluma yeniden hayat üfleme stratejisi yatmaktaydı. Bu ise, siyasî dengeleri ellerinde bulunduran insanları oldukça rahatsız etmiştir. Ancak "korkunun ecele faydası yoktur" fehvasınca onun atmış olduğu tohumlar yeşerdi, semalara ser çekti, olgunlaştı, meyve verdi ve şimdi onun talebeleri, Allah rızası istikametinde ve millet yolunda harıl harıl hizmet veriyorlar.

Muhabbet İnsanları

Mevlânâ, Yunus, Hoca Yesevî, Bediüzzaman Hazretleri gibi muhabbet insanları, kuvve-i kudsiyeleri ve Allah'la irtibatları bizlerden daha fazla, yanılma payları da daha az olduğu için, çevrelerindeki insanlara sevgi, muhabbet ve hoşgörü hususunda inkârı kabil olmayan gayretleri, müessiriyetleri olmuştur. Ama onları yaşadıkları dönem itibariyle değerlendirecek olursak, ne Ahmed Yesevî, ne Mevlânâ, ne Osmanlı'nın bidayetinde yaşadığı söylenen Yunus Emre, ne de yakın tarih itibariyle Bediüzzaman, günümüzdeki müminlerin başlattığı diyalog ve müsamaha gayretleri neticesi ulaşılan seviyeyi görememişlerdir. Hattâ onların her birerleri, insanın onur ve haysiyetine yakışmayacak şekilde muamelelere maruz kalmışlardı. Ahmed Yesevî'yi, altmış yaşından sonra, tâ ölünceye kadar, ömrünü bir çukurda geçirmeye iten sebebin aleyhinde söylenen şeyler ve insanlardan gördüğü tazyik olduğunu bilmem biliyor muydunuz? Mevlânâ kendi döneminde tekfir edilmiştir; Yunus Emre, hep meçhul yaşamış ve neredeyse yirminci asırda tanınmış. Evet kendi döneminde kadri, kıymeti bilinmeyenlerden biri de Yunus'dur.

Ve, asrın çilekeşinin yaşantısı, o hepimizin malumu!.. "Beni nefsin kurtarmayı düşünen hodgam biri mi zannediyorlar? Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, ahiretimi de. Seksen küsür senelik hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, yahut memleket hapisanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı Harplerde bir cânî gibi muamele gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım.." ifadeleriyle anlattığı zehir-zemberek bir hayat yaşamıştır. Bütün bunlara rağmen onların hiçbirisi, kendi dönemlerinde sizler kadar hüsn-ü kabule mazhar olmamış, mesajları ma'şer-i vicdanda bugün olduğu ölçüde ma'kes bulmamıştır. Zannediyorum onlar bu asırda bulunup sizin bu durumunuzu görselerdi: "Nasıl oluyor da siz böyle tabakat-ı beşer çapında diyaloga muvaffak oluyorsunuz, bu işin sırrı nedir?" diye size sorarlardı.

Bu devâsâ kametlerin mazhar olamadıkları bir olgu ve bir mazhariyeti elde tutmak için bu yolda ısrar etmek gerekir. Dün önemli bir zat bana: "Daha düne kadar inananlara

veryansın eden medya, bugün büyük ölçüde onları destekliyor ve takdir ediyor” dedi. Aslında bunlar yeryüzüne Cenâb-ı Hakk’ın koyduğu hüsn-ü kabulün bir göstergesidir. Onun için bunu görmemezlikten gelme nankörlük, görüp de şükretmemek inkârın ayrı bir buududur.

Tahiri Mutlu

Hız. Bediüzzaman’ın hizmet anlayışına göre; eğer bir belde onun bir talebesi varsa, orası, İslâm düşüncesi hesabına fethedilmiş demektir. Demek ki o kendine çıraklık yapan hemen her ferdi, “himmetim milletimdir” diyen insanlar konumunda kabul ediyor. Aslında bu anlayışta ve bu düşünce istikametinde yapılacak hizmetler, bizden hem Allah’ın hem de Peygamberin (s.a.s) beklediği hizmetlerdir. Evet, ben de bu düşünceye gönülden katılarak diyorum ki: Arkadaşlarımızdan herhangi biri, bir beldeye gittiğinde orada tam merci olmalı ve bütün karanlıkları parçalayacak bir performans sergilemeli.. duygu ve düşünceleri ışığa garkedecek bir misyon ortaya koymalı ve çevresinde hemen yüzler, binler halelenmelidir -ve inşaallah öyle olur- Bu ise ancak, Sahabenin ilkleri gibi, dâvâyı hayatının gayesi bilmekle gerçekleştirecek bir husustur.

Konuyla alâkalı bir hatıra nakledeyim size: Kitaplar ilk defa baskıya gireceği dönemde Üstad, sağa-sola hem de 50-100 lira gibi küçük bir para bulmak için adam gönderiyor. Tahiri Mutlu -makamı cennet olsun- bunu duyuyor ve koşa koşa köyüne gidiyor. Köy meydanında bütün mülkünün satılık olduğunu ilan ediyor, arazisinin bir kısmını haraç-mezad satıyor.. satıyor ve parayı sevine sevine getirip Üstadına teslim ediyor. Sadece o mu? Elbette hayır. Hulusi Efendi, Hüsrev Efendi, Mustafa Gül.. ve diğerleri hep aynı duygu ve düşünceyi paylaşırlar. Demek ki onlar, öyle samimi ve öyle bir safvet içinde idiler ki, bunu hayatlarının gayesi biliyor ve o uğurda hırz-ı can ediyorlardı. Gün geliyor bu safvet, onları ilklerle buluşturuyor. Biri, gecenin geç saatlerinde teksir makinesinin kolunu çevirirken, “Hasbî Rabbî cellallah, mâfî kalbî ğayrullah, Nur Muhammed sallâllah” diyor. Tam o esnada birden kapı açılıyor ve içeriye Raşid Halifeler giriyor, “Devam edin, bizler sizinle beraberiz” diyorlar.

Zaten, İslâmî esaslar çerçevesinde meseleye baktığımızda, dâvâ şuuruna uyanan herkesin böyle davranması gerekmez mi? Mesela Allah (c.c) bana: “Ben seni mütedeyyin bir aile ocağında yetiştirmedim mi? Senin gözünü tekyede, medresede dünyaya açmadım mı? O halde niye böyle miskin bir hayat yaşıyorsun?” derse ben ne cevap veririm? Hadis-i şerifte Allah Rasulü buyuruyor ki: “Kul dört şeyin hesabını vermeden kıyamet günü bir adım dahi atamaz; evet ömrünü nerede geçirdiğinin, ilmiyle ne yaptığının, malını nereden kazanıp nereye harcadığının, vücudunu nerede yıpratmışının hesabını.”

Hasılı, bizlerin, yakın ve uzak çevresinde hâlâ İslâm’ı tanımayan insanlar varsa, durumumuzu yeniden gözden geçirmemiz icab edecektir.

Bediüzzaman ve Post-Modernizm

Her ilmin kendine has bir orijini ve o orijin etrafında örgülediği terminolojisi vardır. O terminolojiye vakıf olmadan, bahis konusu ilim hakkında fikir mütalâasında bulunmak doğru değildir. Aksi halde insan yaptığı tesbitlerde bir kısım yanlışlıklara düşebileceği gibi, başkalarını da yanıltabilir. Mesela, Bediüzzaman’ın Risale-i Nur Külliyyatı, kendine has orijini ve o orijini ifade eden terminolojisiyle, hedefleri itibariyle olmasa da üslubu itibariyle nev-i şahsına münhasır koleksiyondur. Öyleyse onunla alâkalı araştırma ve değerlendirme yapmak isteyenlerin öncelikle o terminolojiye vâkıf olmaları şarttır. Ayrıca bunların külliyyâtın ihtiva ettiği sahaya ait, en azından ansiklopedik ölçüde bir

bilgiye sahip olmaları gerekir.

Daha önceki yıllarda Üstad'ın pozitif neticeleri değerlendirmesini esas alarak ona pozitivist diyenler çıkmıştı. Geçenlerde de ona bir kısım eski telâkki ve anlayışlara karşı çıktığı düşüncesinden hareket ederek post-modernist dediler. Bence bu türlü yanlış değerlendirmelerin temelinde, öncelikle o eserlere ait terminolojiyi tam kavrayamama yatmaktadır. İkinci olarak da post-modernizm adına oluşturulmuş bulunan şablondur. Onlar, bu şablona belki de bir tek görüşü itibariyle uyan herkesi oturtmakta ve Bediüzzaman'a post-modernist sıfatını takmaktadırlar. Halbuki eğer post-modernizm, oturmuş bazı şeylere karşı bir başkaldırı ise Üstad bundan fersah fersah uzaktır.

Evet Üstad, pozitivist olmadığı gibi post-modernist de değildir.

Necip Fazıl'ın Düşünce Ufku ve...

Türkiye'de basın tarihimiz açısından, bazı yazarların hep birbirleriyle kapıştıklarını görürüz. Daha çok uç noktalarda bulunan insanların gerçekleştirdiği ve bazen günlerce, hatta aylarca süren bu kapışmalar, o dönemde o düşüncelerin temsilcileri tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Bu türlü tartışmalar, bazen birbirine yakın insanlar arasında da olmuştur. Mesela rahmetli Necip Fazıl ile Peyami Safa veya Nureddin Topçu farklı zamanlarda birbirleriyle kıyasıya tartışmışlardır. Ancak bunlar, netice itibariyle dâvâyâ zarar verme noktasına geldiğinde, kalemlerini kırmalarını da bilmişlerdir. Meselâ bugün bile herkesin gözlerini yaşartan bir hadise vardır ki unutulmamalıdır. Necip Fazıl'ın Peyami Safa ile devam eden bir tartışmasında "çevremizde ağzını açmış ve canavarlar gibi bizleri yutmak için bekleyen, bir sürü düşman varken, bizim kendi kendimizle uğraşmamız doğru olamaz" mülâhazasıyla kalemini kırması bir vefa ve firaset örneğidir. Üstad'ın fitratını bilenler, onun bu davranışının ne denli bir fedakârlık olduğunu takdir edeceklerdir sanırım.

Burada onun hassasiyetiyle alâkalı hoş bir hatıramı da zikretmek isterim. 1965'de Kırklareli'nde bir konferans vermişti. Orada mahallî bir mecmua, bu münasebetle Necip Fazıl aleyhinde çok kötü şeyler yazmıştı. Biz de onu Üstad'a göndererek kendilerini bundan haberdar etmiştik. Bunun akabinde çıkan ilk Büyük Doğu'nun orta sayfalarında kocaman bir çomar, yanında da küçük bir fino bulunan karikatür çizilmiş ve altına da: "Biz böyle kocaman çomarlarla uğraşırken bu fino da nereden çıktı" diye yazılmıştı.

Hasılı; basındaki tartışmalar, üslubumuza aykırı ve fitneyi körüklüyor mahiyette olmamalıdır. Böyle yapılıncı hem kitleler aldatılıp, yanlış şeylerle meşgul edilmiş, hem de başkalarına koz verilmiş olur. Hele bu kapışmalar esnasında gıybetlere giriliyor ve bu gıybetler de hasedden kaynaklanıyorsa, hatta olur-olmaz itham ve iftiralarda bulunuluyorsa, bunun İslâmî esaslarla te'lifi mümkün değildir.

Ayrıca; bir de günümüzde üstü kapalı gıybetler var ki, bunlar daha tehlikeli ve başkalarını Müslümanlar hakkında en kötü zanlara ve tahminlere sürükleyecek mahiyette. Evet bir kısım gizli şeyler dönüyor imajı uyarmak -aslı olmasa da- inananları töhmet altında bırakır. Böylesi sözler, kocaman bir cemaati ilgilendiriyorsa, o daire-i kudsiye içine giren herkesle helalleşmek gerekir. Aksi halde, böylelerinin cennete girmesi hayal olur.

Halid bin Velid ve Mu'te

Bazı siyer yazarları Mu'te savaşında Hz. Halid'in ordusunu geri çekmesini çok değişik

değerlendiriyorlar. Kanaatime göre Hz. Halid, öyle bir ortamda, yapılabileceklerin en güzelini ve en doğrusunu yapmıştır. Zaten Medine'ye dönüşlerinde de, Allah Rasulü'nün hiçbir şey dememesi, hatta yapılan şeyi tahsin buyurması bu kanaatimi pekiştiren en önemli bir unsurdur.

Mu'te, kuvvetler dengesinin olmadığı, 3 bin'e karşılık 100 bin kişilik iki ordunun karşı karşıya geldiği savaştır. Bizans o günlerde dünyanın süper gücü, Müslümanlar ise malum.. ve Medine'de kendilerine henüz yer-yurt edinmeye çalışma konumundadırlar.. sayıları az, imkânları dar, arka çıkanları da yoktur. İşte bu, iman, aşk, şevk, cihad, gazâ, şehâdet... gibi duygu ve inançlarla dopdolu üç bin insan, koskoca bir devletle çarpışmaktadır Mu'te'de.

Mu'te aynı zamanda, Allah Rasulü'nün canı gibi sevdiği Zeyd b. Harise, Cafer b. Ebi Talib, Abdullah b. Revaha'nın şehid düştüğü bir ulu meşheddir. Üç kumandanı peşi peşine şehid düşen askerin moral gücünü tasvir etmeme gerek yok sanırım. İşte Hz. Halid'in kumandayı eline aldığı İslâm ordusunun hali budur.

Acaba Mu'te'de ne yapmıştır Hz. Halid? 3 gün üst üste ordunun değişik kanatlarında yer alan insanları sürekli yer değiştirerek, Bizanslılara, takviye güçler geliyor imajını vermiş ve evvela moral olarak onları çökertmiştir. Bu arada cansiperâne savaşmış.. ve farklı rivayetlere göre o gün elinde 7 veya 17 kılıç kırılmıştır. Sonra da askerini usta bir manevra ile geriye çekebilmiştir. İşte Hz. Halid'in böyle geriye çekilmesi, kısa veya uzun vadeli bir teknik ve taktiktir. Tabir-i diğerle iki adım ileriye atlamak için bir adım geriye çekilmektir ve tam bir aksiyondur.

Kaldı ki İnsanlığın İftihar Tablosu da iradî veya gayr-i iradî olarak tecelli eden böyle bir geri çekilme taktiğini Huneyn'de uygulamıştır. Yani hafif bir bozgun neticesi geriye çekilen kuvvetlerinin gözü önünde atını düşman ordusu üzerine yöneltip "Ben peygamberim, bunda yalan yok" diyerek askerlerini derlemiş-toparlamış ve Taif okçularını kısıp almıştır.

Hendek'te de aynı şey geçerlidir.. evet o güne kadar Arapların bilmediği bir savaş tekniğinin uygulanması, yani Medine'nin etrafında hendeklerin kazılması bir taktiktir ve kat'iyen bir geri çekilme, ölümden kaçma değildir? Rica ederim, 3000 inanan insanın 20.000 kişi ile karşılaştığı, dolayısıyla kuvvet dengesinin hiç ama hiç mi hiç bulunmadığı o muharebeden, hem de hiç şehid vermeden, kadınların kılına dahi dokundurulmadan çıkılması bir başarı değil midir? Dolayısıyla Allah Rasulü'nün Huneyn'de Hendek'teki tabyeleri, Hz. Halid'in Mu'te'-deki taktikleri, pratikte strateji düşüncesine dayalı davranışlardır. Ve bir mânâda aksiyonun tâ kendisidir.

MÜTEFERRİK

Kudsî Mekânlarda Yolculuk

Cenâb-ı Hakk hayatımda üç defa hacca gitmeyi nasib etti. -Ona binlerce hamd ve sena olsun- 68'li yıllarda Diyanet İşleri Başkanlığı, ilk defa görevli olarak hacca üç kişi göndermişti. Eskişehir ve Denizli müftüleriyle beraber bir de fakiri vazifelendirmişlerdi. Görevimiz ise, oradaki hacıların durumunu tetkik edecek ve yapılacak iyileştirme çalışmalarısıyla ilgili rapor hazırlayıp, bu mevzuda yapılacak şeylere ışık tutacaktık.

İkincisinde; kendisine hac farz olduğu halde gidemeyen çok yakın bir dostumuzun pederi namına gitmiştim. Aslında bu şekilde bir hacca gitmeği hiç istemezdim. Çünkü öyle birinin namına yapılacak bir hac, bana çok ağır gelirdi. Ama, oraları özlemiştim. Bu vesileyle de o dostla beraber ikinci kez o kudsî yolculuğa çıktık.

Diğeri ise, medyada aleyhimize şiddetli bir kampanya başlatılmıştı. Buna karşı ruhumda duyup hissettiğim sıkıntılarla, yine özlemini çektiğim o kutsal mekanlara gidip, dua etme ve o arındırma muslukları altında yıkanma ihtiyacını duydum. Cenâb-ı Hakk imkân verdi ve 1986'da üçüncü kez yeniden hacca gitmek nasip oldu.

Ne var ki, bu son hacımda, Mekke ve Medine'yi çok sevdiğim halde, hizmet itibariyle memleketime dönme zorunda olduğum mülahazasıyla, oradan ayrıldık ama, giriş yapmama tahdid konmuştu. Uçak kapıları bu şekilde yüzümüze kapatılınca, biz de bu zorunluluk karşısında ve biraz da ülkeme olan sevgi ve muhabbetle, kaçak olarak karadan girme yolunu seçtim. Daha sonra da kendim, Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne gidip ifade verdim.

Bu arada yaşadığım bir-iki hadiseyi nakletmek isterim. Orada bulunduğum sıralarda, çok küçük suçlardan dolayı çadır hapsine maruz kalan insanların olduğunu duyduk. Sizin gidip onları ziyaret etmeniz ve ihtiyaçlarını karşılamanız ise mümkün değildi. Çünkü onları arayıp sormanız, sizin de aynı cezaya maruz kalmanız için yeterli bir sebebi.

Diğer bir şey ise, İnsanlığın İftihar Tablosu'nun medfun bulunduğu Ravza-yı Tâhire'nin bir köşesinde, Emr-i bi'l-Maruf Nehy-i ani'l-Münker diye bir müesseseye şahid oldum. Hadd-i zatında bu müessese, İslâm'ın güzel ve hoş gördüğü şeyleri emredip, nâhoş ve çirkin gördüğü şeylerden de men'eden bir müessesedir. İnsanların Peygamber'e ve bu kutsal mekanlara duydukları özlem, aşk ve muhabbetle geldikleri bu yerde, böyle bir müessesenin kurulmasına bir anlam veremedim. Ve hiç unutmam, bu müessese tarafından, elimde üç el tesbih bulundurduğumdan mı, yoksa Kur'ân ve dua okuyorum diye mi, ya da beni tanıyan üç-beş insanın gelip hal-hatır sorarak çevremde toplanmasından dolayı mı, derdest edilip götürüldüm? Sanki cürm-i meşhûd bir suçlu gibi muamele gördüm. Gariptir, onlar üç el tesbihlerin ticaretini yapacaklar, milyonlarca hacıya dağıtacaklar, siz ise, bunları çekemeyeceksiniz.. tabii çok garip geldi bana. Bütün bunlar karşısında kendi ülkemin kıymet ve değerini bir kez daha anladım.

İşin ilginç bir yanı da bu insanlara bir şey anlatmanın mümkün olmadığıdır. Sizin de bir Müslüman olduğunuzu söylemeniz bu insanları harekete geçirmiyor ve kurtuluşu bir daha bu gibi şeyleri yapmama üzerine bir mazbata imzalamakta buluyorsunuz. Aksi ise, hemen sınırdışı edilmek.. tabii haccinizi eda edemeden (!).

Bir Anekdote

Tasavvuf kitaplarında yer alan bir menkıbeye göre ehlullahtan biri kılı kırk yararcasına titiz bir hayat yaşamaktadır. Böylesine şuurulu bir hayat yaşayan bu zâtın çocuğu ise eline bir çivi alıp, suyun olmadığı bir yerde tulum ile evine su taşıyan halkın arkasından koşarak tuluma bir çivi atıp deler. Fakat millet, efendisinin hatırına çocuğa bir şey diyemez. Bu hâl, günlerce devam eder. Nihayet bir gün gelir bu durum canlarına tak der. Çünkü suyun zor bulunduğu o çölde kan-ter içinde bir yerden bir yere su taşımaya çalışırlar, fakat çocuk bir türlü fırsat vermemektedir. Sonunda gelip bu hak dostuna "Efendim, sizin çocuğunuz olduğundan dolayı sizi üzecek ve belki de size karşı ayıp olacak ama, çocuğunuz şöyle şöyle yapıyor" dediklerinde, büyük insan beyninden vurulmuşa döner. Gözlerini kapatır ve "Acaba hayatımda ben buna benzer ne yaptım ki aynıyle döndü ve benim hayatımda bana bir ızdırap olarak yaşattırılıyor?" diye düşünür fakat cevabını bulamaz. Kendisinden sonra hanımına, "Hele bir de sen düşün" der. Kadın derin derin düşündükten sonra "Efendi buldum!" diyor. "Ben bu çocuğa hamile iken elimde tıgla bir şey örüyordum ve bu tıglarla komşunun evine gitmiştim. Rafta bir portakal vardı. Öyle canım çekti ki o tığın ucunu oraya bir-iki batırıp ağızıma götürdüm" deyince, "Tamam hanım" der, beraberce abdest alıp kibleye yönelirler ve Allah'a tevbe ve istiğfarda bulunurlar. Aradan yarım saat geçmeden

çocuk kan-ter içinde kendini odaya atar ve "Baba Allah aşkına beni affet, meğer ben şimdiye kadar ne yapıyormuşum" der.

Evet insanın başına bela ve musibet adına ne gelirse gelsin; mutlaka kendisiyle bir irtibatı vardır ve sebebini kendinde aramalıdır. Bu hakikate itiraz, Kur'ân'a itiraz demektir. Çünkü bunu bize Kur'ân "Sana gelen iyilik Allah'tandır. Başına gelen kötülük ise nefsendendir" beyanıyla ifade etmektedir. Dolayısıyla insan her türlü fitne, bela ve musibetten Allah'a sığınmalı fakat düçar olduğu hadiselerin perde arkasında da daima kendini mes'ul tutmalı ve günahlarından tevbe edip Allah'a yalvarmalıdır.

Okuma ve Okutma Keyfiyeti

Günümüzde yeni yeni okuma ve okutmayla ilgili teknik yöntemler geliştirilmektedir. Bu yöntemlerden -ister nelerin okunup okutulacağı adına isterse okumanın ve okutmanın keyfiyeti adına olsun- herkesin istifade edip yararlanabileceği düşüncesindeyim.

Eskiden beri devam edegelen metod ve ilim anlayışı ile yetişen insanlar, fünün-u müsbete ile dinî ilimler arasındaki irtibatı koruyamayıp, kalp-kafa birliği sağlayamamışlardır. Bu sebeple de medrese ilimleri, tekye ve zaviye ruhundan koparılmıştır. Bu kopukluk bir ölçüde bugün dahi hâlâ devam etmektedir.

Kitap müzakere eden arkadaşların, hayatlarında pozitif ilimlerle beraber dinî ilimlere de yer vermeleri çok önemlidir. Mesela; imana ait bir eseri okuyan arkadaşımız, sıkılmamak için hemen arkasından ahlâk-ı âlîyeye dair bir esere başlamalıdır. Felsefeyle meşgul olan bir arkadaş, arkasından tasavvufla ilgili bir bölüm okumalıdır.. değilse, felsefe denecek, hukuk denecek ama eskiden olduğu gibi ahlâk-ı âlîye adına zaafklar yaşanacak; fizik denecek, kimya denecek ama metafizikten, İslâm'ın ruhundan bigâne kalınacaktır. Dolayısıyla da ilim ve İslâm düşüncesi adına hayatta boşluklar yaşanacaktır.

Okuma ve okutma keyfiyeti adına söylenecek diğer bir şey de, eskiden camilerde bir anda 7-8 tane ders halkası olduğu gibi, günümüzde de aynı mekanlar tekrar değerlendirip, herkesin "telâkki-i bi'l-kabul"üne mazhar olmuş, İmam-ı Gazâlî'nin İhya'sı, el-Munkız'ı, İmam Rabbanî'nin Mektubat'ı, Bediüzzaman'ın Risaleleri.. gibi kitaplar müzakere edilmelidir. Bu türde yapılacak bir çalışmayla, vatan sathı bir mektep haline getirilecek ve bu şekilde okullarımızla beraber, camiler ve kahvehaneler tekrar ilim yuvaları haline gelebilecektir.

Kıtmir'in İzahı

Müslüman bir ana-babadan dünyaya gelmiş, tekke ve zaviye çevresinde yetişmiş, İslâm'ı duya duya geliştirmiş; bütün bunlardan sonra da Cenâb-ı Hakk, onu din-i mübin-i İslâm'ı yüceltme adına mübarek bir hizmette istihdamla şereflendirmişse, bu mazhariyetleri tam değerlendiremediğinden ötürü bu insanın kendine yer yer "kıtmir", "aciz", "fakir" demesinden daha tabii ne olabilir?

Kıtmir sözünü siz köpek mânâsında alabilirsiniz. Ancak köpeğin bile kendi adına birçok hususiyetleri olduğundan, ben şahsen kendime öyle demeyi bile bazen çok görmüşümdür. Evet o, çok duyarlı bir hayvandır. Burnunda, insanda olanın on katı, koku alma hücreleri vardır. Kulaklarındaki hassasiyet de öyle, gözlerindeki de... Meseleye bu zaviyeden bakılacak olursa, kıtmir iddiası bile, büyük bir iddia sayılır. Gerçi, mahiyet-i insaniye meleklerden daha ulvîdir ama, o biraz da ilk mevhibeleri değerlendirmeye bağlıdır.

Kıtmirin diğer mânâsı ise; hurma çekirdeğinin üzerindeki zar anlamına gelir ki, temelde bir şeyin önemsizliğini, inceliğini, mesela hurmaya göre o zarın değersizliğini ifade eder. Böyle olmakla beraber onun da kendine göre bir kıymeti vardır. Vakıa o şeffaf zar, çekirdeğin içten çürümesine ve kurdun gövdeye işlemesine de mani olabilir. Bu da onun için büyük bir pâyeye sayılır. Bu açıdan da bazen kıtmir demeyi bile kendime çok gördüğüm olmuştur.

Bunlar kişinin Rabbisi ile olan irtibatı, halkla olan münasebeti ve nefsiyle olan cedelleşmesi neticesi kendine layık gördüğü ya da -arzettiğim şekliyle- görmediği vasıflardır. Geçmişte nice İslâm hadimlerinin kendilerine bu tür yakıştırmalarda bulunduğu bir gerçektir. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'den alın da merhum Necip Fazıl Bey'e kadar, niceleri kendini yerden yere vurmuşlardır. Necip Fazıl Merhum, ciddi bir nefis muhasebesi esnasında: "E, bırakın da müminlere, tarlaların kuvve-i inbatıyesi için biz de gübre olalım" demiştir. Onun için biz böyle düşünemeyiz, ona hakaret olur. Ancak onun kendi yaklaşımı içinde, gübre toprağın kuvve-i inbatıyesini artırıyor ise epey bir mânâ ifade eder.

Onun diğer bir yaklaşımı da, "Men tevadaa refeahullah" fehvasınca kendini sonsuzluk kervanının azat kabul etmez kölesi veya bir total köpeği şeklindeki yaklaşımıdır. Zannediyorum onun, Müslümanların aziz olması yolunda nefisine bu yakıştırmaları reva görmesi, Allah ve insanlar katında onun değerini biraz daha da yükseltmiştir.

Dikkat ve Teyakkuz

Yakın geçmişte meydana getirilen Gazi Osman Paşa ve Ümraniye olayları çok ciddi planlanmıştı. Fakat o olaylar milletin o enginlerden engin sinesine çarptı ve söndü. Şimdi devletin değişik birimleri bu hadiseleri bütün yönleriyle yakın takibe aldı. Ve zannediyorum araştırmalar neticesi çok farklı şeylere muttali olacaklar. Dilerim, Türkiye'nin değişik vilayetlerinde şimdiden tasarlanan o menfur oyunlara muttali olunur ve önlem alınır..!

Bu arada ayrı bir husus; öteden bu yana bu ülke insanını, Atatürkçü olan-olmayan, laik-antilaik, solcu-sağcı, şovenist, turancı, Müslüman vs. diyerek bölmeye çalışan güçler, yeni yeni eylem hazırlığı içindeler. Birilerinin ciddi endişeleri içinde onlar, böyle bir parçalanma sürecini tekrar başlatırlarsa, zannediyorum Türkiye işte o zaman gerçekten parçalanacaktır. Onun için ma'şeri vicdanın bu ve benzeri oyunlara karşı daima uyanık tutulması lazımdır.

İtiraf etmeliyim ki, iç ve dış düşmanlarımız, ülkemizi bütün yöreleriyle çok iyi etüd etmişler. Öyle ki bunlar, etnik kökenleri, aşiretleri, aşiretler arasındaki ihtilafları, dillerin yanı sıra lehçe farklılıklarını bile biliyorlar. Onun için bu tür planları, netice alabilecekleri bir kısım zayıf yerlerde tatbika koyuyorlar. Bu sebeple devlet erkanının, kolluk kuvvetlerinin, istihbarat güçlerinin hassaten bu bölgelerimizde daha dikkatli olmaları gerekmektedir.

Şiir ve Serbest Vezin

Elbette serbest veznin bir sanat yönü var. Zaten nesrin bile sanat yönünün olduğu yerde serbest vezinde olmamasını düşünmek mümkün değildir. Mesela, serbest vezinle yazılmış öyle şiirler vardır ki bunlar, bir "Sessiz Gemi" ve "Süleymaniye'de Bayram Sabahı" ölçüsünde şiir değerine sahiptirler. Yalnız şu hususa dikkat etmek lazım. Bu stilde yazılmış -hem de çok güçlü kalemler tarafından- şiirler de tıpkı Ahmet Haşim'in o güzel şiirlerinde olduğu gibi, bazen herşey sembollerin buğulu âleminde bir sır haline gelmekte. Zannediyorum, aradan uzun bir zaman geçince, sembollerle dolu

olan bu şiirler, şairine bile gösterilse, maksadını anlamak ve anlatmakta zorluk çekecektir. Bu sebeple, şiirin serbest olanında da, olmayanında da arzettiğim husus kat'iyen kulak ardı edilmemelidir.

Hoşgörü Ödülleri

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı hoşgörü ödülleri dağıttı. Bu ödüller, ödül sahipleri ve ödül dağıtım merasimi Türkiye'de büyük çoğunluk tarafından hüsn-ü kabulle karşılanırsa bile, marjinal bir kesim bu konuda hoşnutsuzluğunu ortaya koydu.

Öncelikle, toplumumuzun her zamankinden daha çok hoşgörüye muhtaç olduğu, devlet adamlarından köylerde yaşayan vatandaşlara kadar hemen herkesin kabul ettiği bir gerçektir. Bu açıdan bu sürece katkıda bulunan herkesin bence ödüllendirilmesi gerekir. Bunun İslâmî naslarla te'lifi de her zaman mümkündür. Şöyle ki, İslâm'ın temel esaslarından birisi terhib ve terğibtir. Yani yararlı iş yapanları teşvik, aksini yapanları ise tevbih etme, İslâmî bir kaidedir. Bu çizgide söylenebilecek onlarca ayet, yüzlerce hadis ve hadise göstermek hiç de zor değildir. Dolayısıyla hayra karşı meylin artmasına, şerre karşı meylin kesilmesine vesile olabilecek böyle bir esasın işletilmesine yönelik bir hususu, bazılarının tenkit etmelerini anlayabilmek zor olsa da, bu her zaman olagelmıştır. Düşünün ki bazılarının takıldıkları nokta, Yeşilçam'dan bir bayana bu ödülün niye verildiğidir. Rica ederim, geleneksel Türk-aile ahlâkında, kadının kocasına karşı taşıdığı vefa hissi, ailenin devamı için çok önemli bir faktördür. Bahsini ettikleri hanımefendi, bu geleneği devam ettirmiş, hastalanıp yatağa düşen bey'inin başında iki sene vefa hissiyle durup beklemiş, onun bakım ve görünümünü üstlenmiş önemli ve parlak bir örnektir. Allahu a'lem, inancı olan bir insanın böyle bir ameli onu cennete götürmeye yetebilir. Dolayısıyla, kocasına karşı bu denli sadakat ve vefa ile dopdolmuş bir hanımefendiye değil bir plaket, dünyalar verilse, bana göre yine de fazla sayılmaz.

Tarih şahittir ki, bu türlü hayırlı faaliyetlere her zaman dil uzatan, engel olmak isteyen pek çok kimse çıkmıştır. Bence bu türlü arizî çıkışlara, hiç aldırış etmeden doğru bilinen ve toplumun kabulü ile karşılanan bu yolda çalışmalara devam edilmelidir.

Reddiyeler

Kadimden bu yana, İslâm'ı tanıtıcı mahiyette yazılan eserlere baktığımızda, bunların cep ilmihali mahiyetinde, sadece İslâm'ın kural ve kaidelerini içerdiğini görürüz. İslâm düşünce ve felsefesinden uzak; âdeta kuru bilgilerle dolu olan bu eserlerin, İslâm'ı anlatmada yeterli olması herhalde düşünülemez.

İçte ve dışta bugüne kadar, İslâm'ı eleştiri mahiyetinde çeşitli eserlerin yazıldığı bir gerçektir. Genelde bu eserlerin hemen hepsinde, İslâm'ın getirmiş olduğu kural ve kaideler değerlendirmeye alınarak objektiflikten uzak bir şekilde tenkitler yapılmıştır. Bunlara cevap teşkil edecek olan, İslâm âlimleri tarafından kaleme alınmış eserlere gelince, onlar da büyük çoğunluğu itibariyle, bu tenkitlere karşı cevap mahiyetinde birer reddiyedir. Oysa ki bu eserlerin, küllî mânâda bütün kuşkulara cevap teşkil edebilecek mahiyette olması ve İslâm mantalitesinin geniş bir şekilde işlemesi gerekirdi...

Kayıp Eşyalar Karşısında Tavrım

Zaman zaman, eşyalarını kaybedip ve bunun karşısında hiç üzüntü duymayan insanları gördükçe hayret ederdim. Arabası birkaç defa çalındığı halde soğukkanlılığını koruyup: "Ne yapalım Allah verdi, Allah aldı. Üzülsem geriye mi gelecek" diyen, hatta 30-40 milyonluk bir makinenin yere düşüp parçalanması karşısında, "Eskiden bu tür şeylere çok üzülürdüm. Hatta üzüntümden gözlerime uyku dahi girmezdi. Ama baktım ki, bunun hiçbir faydası yok, kendi kendime üzülmemeye karar verdim.." diyen insanlara şahit olmuşumdur.

Aslında bu tür insanlara hep imrenmiş ve "keşke ben de böyle olabilseydim" demişimdir. Dostlarımızdan bir tanesi hediye olarak bir kitap imzalayıp kütüphaneme koymuştu. Bir ara kayboldu ve bulamadım. Belki kütüphaneyi beş-altı defa alt-üst ettim. Çıkarıp her gün bir insana bir elbise versem, bir arabam olsa onu hediye etsem hiç üzülmem.. evet o konuda çok rahatım ve telaşım söz konusu değildir; ancak fiyatı çok daha ucuz bir kitabın kaybolması karşısında öyle muzdarip oldum ki, "Acaba İzmir'e gittiğimde orada mı unuttum?." deyip, sadece o kitap için gidip oraya bakmayı bile düşündüm. Derken bir hafta boyu, yani kitap bulununcaya kadar hep arayış içinde oldum.

Aslında, Allah için vermek, benim için ayrı bir zevk kaynağıdır. Her şeyimi verebilir ve her verişimde de "sırtımdan bir yük daha eksildi" der, mutluluk duyarım. Ancak fuzûlî harcanan beş kuruş için de fevkalâde rahatsız olurum.

Çeşitli vesilelerle burada misafir olarak kalan ve bazen pantolon, ceket, saat.. gibi eşyasını unutup giden ve merak da etmeyen insanları görünce hayretten donakalırım. Hele bazıları öyle unutulmayacak şeyler unutuyorlar ki, bunlar karşısında insanın; "bir gün burada bir adam bulunursa ona da şaşmayın!.." diyesi geliyor...

Hafızanın Korunması

Sokaklar hafızayı öldürüyor. Çocukken çok kuvvetli bir hafızam olduğunu söylerler. Yeterli param olmadığı için çok defa ders kitabı alamazdım. Çoğu zaman ders halkasının ortasına oturmaya çalışır; sıra bana gelinceye kadar yanımdaki arkadaşın kitabından kendi yerimi ezberlemeye çalışırdım. Erzurum'da 6 ay kadar kaldığım yerin yanında sinema bulunduğunun uzun zaman farkına varamamıştım. Bir defasında arkadaşlarla sokağa çıkıp dönünce dersimi tam veremedim. Hocam durumu anlamış ve "Ne oldu sana?" diye hayretle sormuştu. Eğer, ruha ters mâlâyâniyâtı düşünmek insanda stres yapıyor ve onu devamlı meşgul ediyorsa günümüzde insan dimağının nasıl hırpalandığını tahmin edebiliriz. Allah, genç nesillerimizi fena duygulardan muhafaza buyursun!

Konferans Hatıraları

1976 yılında seri konferanslara çıkmıştım. Malatya'ya gideceğim zaman, sis yüzünden Ankara'dan uçak kalkmadı. Arkadaşlarla bir taksi tuttuk. Vaktinde yetişip milleti bekletmemek için, şoföre sürekli "sür" diyordum. Şehre, ancak gece 11'de varabildik. Ancak, konferansı dinlemek için toplananlar, şehrin dışından itibaren yolun iki yanında toplanmış ve heyecanlarından hiçbir şey kaybetmeden bekliyorlardı. Bitkin olmama rağmen arkadaşlar kollarımdan tutarak kürsüye çıkardılar. Dinleyici gençlerin diriliği ve coşkusu sebebiyle, bir müddet konuşabildim. İşin olumlu yanları Malatyalı gençlere ait olmak üzere çok coşkulu olmuştu. Evet, ben en diri bir dinleyici kitlesini Malatya'da buldum diyebilirim. Çorum da Malatya'dan geri değildi. Vaazlarda olsun, konferanslarda olsun, bazı arkadaşların ve dinleyicilerin teveccühü, heyecanı ve coşkusu çok defa hatibi konuşmaya sevkeder. Konya'da bir grup konferansı sabote etmeğe çalıştı. Ve orada her şey ciddi bir isteksizlik etrafında örgüldü.

O zaman, durup dinlenme bilmeden şehir şehir dolaşabiliyorduk; Şimdi ise artık bu mümkün değil. Demek bir zaman deliliğe ve delilere de ihtiyaç oluyor. Akıllılara ihtiyaç duyulduğu zaman deliler meydandan çekilmeli!..

Derin Çukur

Fazla kilolu arkadaşların zayıflaması gerekiyor. Bazı zayıf arkadaşlarımız da nedense daha çok zayıflıyorlar. Bir zaman, önde gelen arkadaşlarımızdan biri 50 kilo falan geliyormuş. Kendisine latife yollu, Gümüşhanevî Hazretleri 45 kilo kadarmış deyince, o da: "ben 5 kilo daha vermem lazım" cevabını verdi. Ben de İhlâs Risalesi'ndeki ifadeye telmihle ve mecaz olarak, "O zaman senin için derin bir çukura düşme ihtimali var" demiştim.

Hoca Sakıp Efendi

Sakıp Efendi, bir zaman kültür bakanlığı yapmış olan Rıfki Danişman Beyefendi'nin babasıydı. Büyük bir âlimdi. Kendisinden çok az da olsa ders dinlemiştim. Gençliğim sırasında bir defasında Erzurum'da vaaz vermiş ve bir sinemada oynatılmak üzere afişleri asılmış bulunan "İslâmiyet'in Doğuşu" mu, yoksa "Hz. Ömer'in Adaleti" mi, bir filmin oynatılmasını, "Eşya misliyle temsil edilir, kimse Hz. Ömer'i, Hz. Hatice'yi oynayamaz" diyerek önlemeye çalışmış ve halkı uyarıştım. Halk da usulünce o filmin oynatılmasını protesto etmişti. O zaman Sakıp Efendi Erzurum'da müftü idi. Bu hadise oldukça canını sıkıyordu. Daha sonra, askerde iken izinli olarak Erzurum'a geldiğimde yine vaaz etmek istedim. Önceki hadise dolayısıyla Hocamız izin vermek istemedi. Halk, sokağa döküldü ve bunun üzerine müsaade etmek zorunda kaldı. Daha sonraları, hastalanıp yatağa düşünce, "Gidip bir ziyaret etsem, acaba kabul eder mi?" diye haber gönderdim. Kabul buyurmuşlardı. Ziyaretine vardım ve ölüm döşeğindeki o hasta adam beni kapıda karşıladı, boynuma sarıldı. Evet o öylesine kâmil bir insandı. Şark'ın daha başka şehirlerinden de âlim, kâmil zatlar çıkmıştır ama, böylesine mübarek insanlar o zaman en çok, Erzurum ve İstanbul gibi yerlerde bulunuyordu.

Hırsızlık ve Bir Hatıra

Geçenlerde bir arkadaş, Avrupa hâtırâtından bahsederken, bir kadının evine hırsız girip eşyalarını çalmasına tepki olarak "Ah onu elime bir geçirsem, iki elini birden keserim" dediğini anlattı. Bu hadise bana şu hususları çağrıştırdı: İslâm'da hırsız verilen "el kesme" cezasının çok ağır şartlara bağlandığı fıkıh kitaplarında uzun uzadıya anlatılmaktadır. Öyle ki, 23 yıllık Asr-ı Saadet içinde el kesme vak'ası sadece bir-iki tanedir. Düşünce itibarıyla "iki elini keserim" deme seviyesine yükselmiş insanlara İslâm'da hırsızlığa verilen cezanın tarihî, fikhî, içtimaî, psikolojik buudları anlatılabilse, zannediyorum onlar İslâm'ı bir kere daha gözden geçirme ihtiyacı duyacaklardır. Ne var ki, bizim dünyamızda, akademik seviyede bunların ele alınıp anlatıldığı kitaplar yok denecek kadar azdır.

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı

Böyle bir vakıf, Türkiye'deki kalemsörlerin, isim yapmış müelliflerin bir kısım faslı müşterekler etrafında bir araya getirilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Yapılan toplantılarda bu amaca matuf olarak liberalinden, bir dönemde komünizm vadilerinde

insanımıza kurtuluş vesilesi arayan samimi, fakat bir yanlış başına külah gibi geçirmiş olanlara varıncaya kadar hemen her kesimden insanlar davet edilmiştir.

Bu insanlar, yapılan davetler neticesinde samimi ifadelerini dile getirip, şu âna kadar yapılan diyalog çağrılarının en anlamlısının bu vakfın yaptığı çağrılar olduğunu açıklamışlardır. Bu kuruluşun üyeleri aynı arayış adına bugün de çalışmalarını devam ettirmektedirler. Çeşitli konumdaki insanlar ziyaret edilmekte, bu düşünceye katkıları sağlanmaktadır. Şimdiye kadar bu çağrıya sadece bir-iki insanın hüsn-ü kabul göstermediği düşünülecek olursa, bir bakıma maksat hasıl olmuş demektir.

Vakfın, bundan sonraki yapacağı işlerde daha büyük hedeflere yöneleceği kanaatindeyim. Meselâ bunlar arasında, "İslâmî İlimler Araştırma Merkezi" kurulması düşüncesi vardır. Bu şekilde oluşturulacak olan bir bilgi bankasıyla, dünya ile entegrasyona girme, yabancı dillerde yazılan eserleri Me'mun döneminde olduğu gibi tercüme ettirme gibi faaliyetler vardır.

Bu çalışmalar devam ettirildiği sürece, Türk toplumunun dağınıklıktan ve şimdiye kadar yaşamış olduğu zelillikten kurtulacağı kanaatindeyim.

Tehlikeye Atılmayın

Sizlere bir düşüncemi açmak istiyorum. Şu anda -Allah muhafaza- herhangi bir ülkeyle savaş olsa, çoklarımızın yolda kalacağı ve döküleceği kanaati var bende. Evet, rahat, rehavet içinde yaşamaya alışmış insanlarımızın, çoluk-çocuğunu, evini, işini, eşini terkedemeyeceği endişesini taşıyorum. Eğer öyleyse zaten biz tehlikeli bir zeminde yaşıyoruz demektir. Bir ayet bunu ne güzel dile getirir. "Allah yolunda infak edin ve kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın!" Demek ki Allah yolunda olmayan, O'nun adına infakta bulunmayan, bedenî ve ruhî gücüyle dalâlet ve karanlıklarla yaka-paça olmaya hazır bulunmayan kendini tehlikeye atıyor demektir. Bu ayete sebep-i nüzûl açısından baktığımızda bu mânâların hepsini geçerli kabul edebiliriz.

Belki ayrı bir husus ama yeri geldiği için söyleyeceğim: Ayetlere, sair naslarla çatışmadığı müddetçe bütün bu mânâları yüklemeye de mahzur yoktur. Zira bazen sebep-i nüzûl, meselelere ışık tutması bakımından çok önemlidir. Ama onu kapalı bir fanus içine koyup muhtemel mânâlara karşı kilitlerseniz, âyeti dondurmuş olursunuz. Meselâ; bu çizgide, yukarıdaki ayetle, namazlarda ön safı tutma meselesini irtibatlandırabilirsiniz. Yani "namazlara önce gelmeyip ilk safa geçmemek suretiyle kendinizi helak etmeyin." Kaldı ki, Efendimiz (s.a.s): "Erkek saflarının en hayırlısı ön saf, en şerlisi de arka saftır" buyurmaktadır. Yalnız buradaki helak, lûgat mânâsı itibarıyla değil de, sevap kazanma açısından. Küfür veya nifak bahis mevzuu değildir.

Ekoloji

Avrupa'da kendilerine "Yeşiller" adı veren çevreci bir grup ortaya çıktı. Siyasî parti kurmanın yanı sıra, değişik ad ve ünvanlarla organize olarak, bu konuda çalışmalar başlattılar. Hattâ bu çalışmalar vesilesiyle, dünyanın kaderine hâkim güçler ile temasa geçip onlarla bütünleştiler.

Bize gelince; bizde Müslümanları bu işe uyarmak bir hayli zor. Bu konuda 5-6 yıllık gayretimiz içinde ciddi bir mesafe alındığı söylenemez. Okullar, yurtlar seviyesinde sahip çıkma olmadı bu işe. Zaten devletin de bu işi ciddi anlamda sahiplendiği söylenemez. Yanan ormanları yeniden ikame için kaç defa müracaat ettiğimiz halde, pek çoğunda müsbet cevap alamadık.

Evet, çevreye sahip çıkmak, ekolojik dengeyi korumak ve kollamak Müslümanın aslı görevleri arasındadır. İnşâallah, başta arkadaşlarımız bu hakikate uyanır, sonra da bunu dinî, millî, vatanî bir görev telakki ederek, etraflarına anlatarak yemyeşil ve dengeli bir dünya kurmayı başarırlar.

“Küçük Dünyam”

Dâvâ adına yapageldiğimiz işlerde emir-kumanda, disiplin önemli bir esas ama, öte yandan da, sevgi, tevaccüh, gönül kırmama, incitmeme, rencide etmeme de en azından diğerleri kadar önemli. Bazen oluyor ki, hassasiyetimin duvarlarına çarpan bazı hadiseler beni bayıltacak hale getiriyor. Mesela, bir yerde konuşma yapmışsınız. Merdivenleri aç-susuz, yorgun-argın yavaş yavaş çıkıyorsunuz. Birisi kesiyor önünüzü “Hocam takkenizi verir misiniz” diyor. “Bu kadar hâl bilmezliğe pes doğrusu” diyor ve daha bir hafakanlanıyorsunuz. Kaldı ki bu ve bu kabil şeylerde liyakat esastır. Aslında, o basit nesne bir değer ifade ediyorsa, eğer senin ona liyakatın varsa bugün veya yarın çeşitli vesilelerle Allah senin eline ulaştırır onu.

Öte yandan, burası günde binbir meselenin konuşulduğu bir arena gibi. Her gün yüz kişi girip-çıkıyor. Her biri kendi problemini “en önemli” telâkki ederek hemen, evet hem de hemen arza çalışıyor. Halbuki onlar kendilerine göre en müsait anda buraya geliyorlar ve benim müsait olup-olmadığımı hiç mi hiç düşünmüyorlar. Oysa ki , inanın bana, beni o kadar çok bağlayan ve bekleyen işler var ki, bazen Rabbime “Bir günü niye 24 saat yaptın Allah’ım, 48 saat yapsan olmaz mıydı?” diyorum.

Tabii bütün bu sıkıntılar yakın gelecekte zevke inkılâp edecek şeyler ama terbiye, disiplin, mesaî tanzimi hatta bedenî ve ruhî rahatsızlıkların da dikkate alınması lazım. Kimse bu sözlerimden rencide olmamalı. Bir hakikati beyan için şimdilik bu kadar söylüyorum.

Ölüleri Yakma

Geçenlerde ölen birisi cesedinin yakılmasını vasiyet etmiş; o bu düşüncesiyle âdetâ, Hz. Adem’den bu yana bütün dinlerin faslı-ı müştereki sayılabilecek olan ölülerin toprağa gömülmesi meselesine karşı çıkmış oluyor. Halbuki Kur’ân-ı Kerim’de müşahede ettiğimiz gibi ilk insanlardan kardeşini öldüren Kâbil, bir karganın delâletiyle onu gömüyor ve bu süreci başlatıyor. Dinler arenası olan Hindistan’da, bazı sözde dinlerde cesetlerin yakılması söz konusu olsa bile, semavî bütün dinlerde ölü gömme bir faslı-ı müşterektir. Hatta, İslâm hariç, diğer dinler çok hükümlerinde tahrife uğramış olmalarına rağmen, ölüleri gömme hiç tahrife uğramadan bugüne kadar devam edegelmiştir.

Gerçi bir hadis-i şerifte Allah Rasulü cesedini yakma tavsiyesi yapan bir zattan bahseder. Bu zat oğullarına; “cesedimi yakın ve külümü savurun” der, onlar da yakar ve külünü savururlar. Daha sonrasını Allah Rasulü şöyle hikaye eder: “Allah onun zerratını biraraya getirir ve ona, ‘neden?’ diye sorar. O zât da: ‘Günahlarımla huzuruna çıkmak endişe ve korkusundan’ der.” Görüldüğü gibi burada mülâhaza çok farklıdır. Keşke bu mülâhaza bizim de ruhlarımızı sarsa!. Böyle endişeler bizim de davranışlarımızın mihrakı olsa! Fakat bu ve buna benzer mülâhazalar olmadıktan sonra, “telâkki bi’l-kabule” mazhar olmuş ve insanlık tarihi boyunca uygulana gelen bir gerçeğe karşı çıkmanın hiçbir mânâsı yoktur.

Cuma Günü ve Şer Güçler

Efendimiz (s.a.s)'in ifadesiyle cuma günü, bizim günümüzdür. Öyle olmasına rağmen, yeryüzünde şer güçlerin, Müslümanlara musallat olduğu günün genellikle hep cuma günü olduğu görülür.

Evet, şeytanlar ve şer güçler, cuma namazlarını ifsad için her türlü hileye başvurur; insanların, cumaya gitmemeleri için, çeşitli yolları dener, onlara engel olmaya çalışırlar. Hattâ bazen camiye kadar gitmiş de oturacak bir yer bulamamışsa ona: "Ben bir daha bu camiye gelmem" dedirtip, camiye, cemaate karşı onda nefret hissi uyarır. Bazen de imam, Kur'ân okurken, "Şunun okuyuşuna bak, bari Kur'ân okumasını bilseydi", hutbede; "A be birader! Başka bir konu kalmamış mıydı?" şeklinde tenkitler üreterek, camiden çıkıncaya kadar, binbir türlü fitneyle, ellerinden gelen herşeyi yaparlar.. ve kim bilir, daha nicelerini ne akla-hayale gelmedik şeylerle iğfal ederler.

Biz bu tesbitlerimizle, diğer günlerde fitne ve fesat olmaz demek istemiyoruz. Biz cuma gününün ayrı bir hususiyeti olduğunu vurgulamak istiyoruz. Evet, nasıl Arafat'a çıkılan Arefe günü, haccın yümün ve bereketinin toplandığı gündür; aynen öyle de cuma günü de haftanın günleri içinde bir nokta-yı beyzâdır. Onun lekelenmesiyle diğer günler de o lekeden nasiplerini alırlar.

Bütün bunlar karşısında insan bir defa "la havle vela kuvvete illa billah" dese, etrafta fitne ve fesat saçan bu güçler, tepelerine bir balyoz yemiş gibi olur ve kendilerini yerde bulurlar. Ama, şeytan bir taraftan yaptıklarını süslü ve cazip gösterirken, diğer taraftan da bunları gerçekleştirmede çirakları olan insî ve cinnî avenelerini kullanmaktadır. Öyle olunca da insan çok defa aldatıldığının farkına varamamaktadır.